

24 BIS
ENTERO

56,
17,

IHS

AD MAIOREM
DEI GLORIAM

DIRECTORIVM
IN EXERCITIA
SPIRITVALIA
B.P. NIGNATII

ROMÆ, In Collegio Rom.
Societat. IESV

Anno Dni
MDCVI.

Silva

CVM FAC

PER

RA-141

17

DIRIGTORE
DE TERCIA
B.P. N. 101111

ROMA

21/10

Directorium Exercitiorum
spiritualium ante aliquot
annos typis excusum eo
consilio ad Prouincias
missum fuit, ut antequam supre-
ma manus operi imponeretur, usus
atque experientia docerent, an ali-
quid addi, aut detrahi, vel etiam
commodius dici posse videretur: at-
que in hunc finem omnes monui-
mus, ut si alicui tale quidpiam oc-
curreret per suos superiores ad R.
P. N. Generalem Romam mitte-
ret. cum autem quaedam à nonnul-
lis obseruata, ac Romam transmissa
fuiſſent, ijs omnibus in quinta
Congregatione Generali à Deputa-
tis Patribus ad Directorium reco-
gnoscendum diligenter, atq. exacte

A 2 discus-

discussis, iterumq. à R.P.N. Patri-
busq. Assistentibus accurate perpen-
sis, ad hunc tandem modum Dire-
ctorium accommodari posse visum
est. speramusq. laborem hunc non
solum probatum iri, sed etiã ijs qui
spiritualia Exercitia tradituri sunt
valde utilem fore. Reliquum est, ut
hac occasione nostri (ut plenius ad
Prouinciales cõmunibus literis scri-
ptum est) in posterum ad Exercitia
spiritualia frequentanda studiosius
incumbant, & alijs etiam maiori
cum utilitate tradere studeant.

Datum Romæ Calendis Octobr.
1599.

Mandato R.P.N. Generalis

Iacobus Dominicus Secretarius.

3

PROOEMIUM
 DE DIGNITATE
 ET UTILITATE
 EXERCITIORVM,
 ET
 DE NECESSITATE
 DIRECTORII.

INTER alia instrumenta, quæ Deus pro sua bonitate, ac clementia, Societati nostræ, tum ad propriam, tum ad proximorum salutem, perfectionemq. procurandam largiri dignatus est, non postremum locum habent spiritualia Exercitia.

Const. p. 4.
 c. 8. s. 5. p. 7
 c. 4. s. 8.
 Instrumenta salutis.

2 Hæc enim sunt spiritualia quædam documenta, quæ vt in huius libri præfatione dicitur, non tam ex libris, quàm ex vñctione Spiritus sancti, & ex interna experientia, & vsu, noster in Christo Pater Ignatius composuit. Hæc sunt lumina, quæ ei Dominus in ipso primo cõuersionis feruore inspirauit, ac deinde in omni progressu eius virtutis, & sanctitatis semper confirmauit.

Documenta ex vñctione Spiritus sancti.

A 3 Quem-

PROOEMIUM

Necessaria
ad bene o-
randum di-
rectio.

3 Quemadmodum igitur Dominus Deus
ideam totam Societatis nostræ, tum exteriorē,
tum etiam quæ ad interiorem virtutum formã
pertineret, ei tanquam capiti, & fundatori com-
municavit; ita etiam cum oratio, & commu-
nicatio cum Deo sit tanti momenti, vt magna
ex parte religiosa obseruantia, ac spiritualis pro-
fectus ex ea pendeat; plurimum referebat habe-
re hanc methodum, & directionem ad orationē
faciendam ab eodem Capite nostro, quam nos
quoque omnes sequeremur, & præ oculis semper
habere conaremur.

Vfus exerc.
magnopere
a B.P.N. cõ-
mendatus.

4 Atque hæc causa est, cur ipse P.N. Igna-
tius in omni sermone, vt accepimus, & vero
praxi ipsa tantopere nostris commendare sole-
ret vsum horum Exercitiorum; ac in Constitu-
tionibus quoque tam crebro eorum mentionē
faciat, & præsertim parte 4. c. 8. §. 5. vbi dici-
citur, omnes operam dare debere, vt in hoc ar-
morũ spiritualium genere tractando, quod tan-
topere cõferre cernitur ad Dei obsequium, dex-
teritatem habeant. Extat etiam eius epistola
ad Sacerdotem quendam Mionam nomine, qui
Parisiis fuerat eius Confessarius, in quo satis
manifeste ostendit, quid ille sentiret de his E-
xercitiis. Monet enim eum, atque etiam instan-
ter rogat, vt ea faciat diligenter, & si fecerit,
promittit ei magnam utilitatem spiritualem,
tum in se ipso, tum ad alios quamplurimos
iuuandos, idque verbis valde grauibus, & si-
gni-

gnificantibus.

5 Idem vero testimonium dederunt alii, & plurimi, & quidem insignes viri, & doctrina, & virtute, & rerum humanarum experientia, ac præcipue etiam spiritualium peritia, qui cum hæc Exercitia re ipsa experti essent, ita ea probarunt, ut illorum usu, maiorem quam sperare ausi essent, suarum animarum fructum se consequutos esse tum verbo, tum scripto libenter prædicarent.

Ab alijs et
rum com-
mendatio.

6 Sed præ omnibus est auctoritas Sedis Apostolicæ, quæ diligenti examine doctorum virorum præmissio hæc Exercitia approbavit anno M. D. XLVIII. ut pietate & sanctitate plena (hæc enim sunt eius verba) & ad ædificationem spiritualemque fidelium profectum valde utilia.

Auctoritate
Pontificia
approbata.

7 Postremo est etiam ipsa experientia ingentis, ac prope incredibilis utilitatis, quæ ex his Exercitiis faciendis subsequi solet. Primum enim plurimi ex nostris, præsertim primis temporibus, hoc modo spiritum vocationis acceperunt, ut vere dici possit, Societatem nostram hoc maxime medio, & initio coaluisse, & postea incrementum accepisse. Deinde plurimi etiam alii relicto mundo alios religiosos ordines ingressi sunt, multi iam ingressi, egregie reformati sunt, nec singuli tantum, sed sæpe integra Cœnobia. Complures etiam in seculo ipso cum ita vitiis addicti essent, ut nullo modo neque cohortationibus, neque concionibus auelli possent, hoc vno sese con-

Utilitas eorum
maxima multorum
experientia compro-
bata.

A 4 uer-

uerterunt, & ad meliorem vitam constanter du-
cendam reuocarunt. Denique negari non po-
test, quin valde magnus fructus in omni homi-
num genere, & statu, & cōditione effectus sit,
& vbi eorum vsus magis viget, ibi etiam multo
maior morum reformatio cernitur.

Exercitior.
præcipui
fructus.

8 Nec debet aliquis mirari, quod tanti effe-
ctus consequatur & quidem non admodum lō-
go tempore; addo etiam, non adeo magno la-
bore. Nam cum Dei voluntas sit sanctificatio
nostra, vt ait Apostolus, & ideo bonitas illa im-
mensa semper parata sit sua dona effundere su-
per creaturam suam, sine dubio, si ipsamet non
poneret impedimentum, sed potius seipsam dis-
poneret, facile, ac breui magnas a Deo gratias
consequeretur. Hoc igitur faciunt hæc Exerci-
tia, & sane valde efficaciter, vt animam dispo-
nant, ad hæc dona accipienda. Primum enim re-
mouēt eam ab omni aliarum rerum, ac nego-
tiorum occupatione, & quasi ad solitudinē quā-
dam ducunt, vt & Deus ad eius cor loquatur,
& ipsa faciat quod dicitur in Psalm. Vacate, &
videte, quoniam ego sum Deus. Deinde vero po-
sito statim ante oculos vltimo hominis fine, nē-
pe æterna beatitudine, ostendunt primum quan-
tum hætenus aberrauerit, & ita peccatorum
dolorem, & odium ingenerant; deinde virtutū
pulchritudinem aperiunt, & Christi Domini
exemplo ad eius imitationem accēdunt. Deni-
que etiam modum tradunt totius vitæ ex Dei re-
gula

PROOEMIUM

gula, ac voluntate reformandę, siue status ipse mutandus sit, siue non mutandus, verum in melius corrigendus.

9 Cum ergo horum Exercitiorum tantę sint vtilitates, tantiq. fructus, facile apparet, quam eorum vsus nostris omnibus commendatus esse debeat, si presertim illud addamus, quod cum humilitate cognoscere possumus, & certe etiam debemus; hoc totum quodcunque est nempe pecculiarem hanc instructionem, ac modum meditandi, & peculiaria hæc documenta tam vtilia, tamque solida esse preclarum quoddam donum, ac munus a Deo datum Societati nostrę. Quare cum id Deus nobis donarit, & ideo donarit, vt vteremur, non est dubium quin hoc ipsum excitare omnes debeat, vt auidius vtamur, nec talem thesaurum absconditum, & quasi defossam inutiliter teneamus.

10 Verum quam vtilis est hic Exercitiorum vsus, quem dicimus, tam etiam est necessarium aliquam methodum habere in iis tradendis: tū quia non omnes eandem peritiam, aut dexteritatem habere possunt, tum quia non omnia hoc Exercitiorū spiritualium libro comprehēdi potuerant, & ideo sunt in eo aliqua paulo obscuriora, quod ad praxim attinet, tum denique etiam, vt feruetur a nostris omnibus vniformitas, & non suo quisque ingenio, & placito exercitia interpretetur, ex qua noui, ac varii sub
inde

Nostris eorum vsus cōmendatur.

Methodus necessaria in Exercit. tradendis.

PROOEMIUM

10

inde modi introducerentur.

Cong. 1. ge
ner. auctori
tate Direct.
confectum.

Antiquiori
bus patrib.
discutiend.
datur.

11 Has igitur ob causas Cōgregatio prima ge
neralis inter alia, quę necessaria iudicavit ad pro
ximos iuuandos, & nostros operarios dirigen
dos, hoc etiam cōstituit tit. 6. decr. 28. vt con
ficeretur Directorium tradendorum Exercitio
rum, eiusq. rei curam Generali Præposito com
mendavit.

12 In quo cum aliqui Patres diligenter la
borassent, vel pro sua deuotione, vel Superiorū
iussu, visum est P. N. Claudio Aquauia, tum
hunc eorum laborem, tum etiam quę nonnul
li alii adumbrauerant, quibusdam antiquiori
bus Patribus in Societate mittere, vt ea vide
rent, & iudicium de iis ferrent, & præterea si
quid occurreret, quod addi posset, id scriptis
mandarent. Ex quorum omnium sententiis, ac
iudicijs ea, quę ad nostrum propositum accōmo
datiora visa sunt, in hoc Directoriū selecta, &
suis locis digesta sunt, ad Dei Domini gloriam,
& Societatis nostrę, proximorumq. spiritualem
profectum.

Methodus
necessaria
in Exercit.
tradenda.

11
QVOMODO INDVCENDI

sint homines ad Exercitia.

C A P. I.

I CITVR in nostris Constitu-
tionibus cum Exercitiorum ra-
tio redditur, non solum id agi
debere, vt alijs satisfiat; sed etiã
vt in alijs desiderium excitetur,
vt eisdem iuuari velint. Ex quo
apparet oportere hoc esse nostris propositũ, vt
quotquot possunt ad agenda Exercitia suauiter
inducant: quoniã cũ charitas, & zelus animarũ
nos mouere debeat ad desiderandam, & procu-
randam earum salutem, & perfectionem, eadẽ
etiam impellere debet ad eam rem, quæ adeo
apta, & adeo efficax est ad illud vtrunque in eis
operandum.

Par. 4.c.8.
lit.E.
In alijs ex-
citandum
desiderium.

2 Est tamen opus prudentia, vt id discre-
te, & modeste fiat, nempe tempore, & loco con-
uenienti, sine molestia, aut offensione, & nomi-
natim cauendo, ne suspicio præbeatur, quod ad-
religiosum statum trahere velimus. Hunc au-
tem modum prudentem, & cautum inuitandi
ad Exercitia suggeret sua cuiq. prudentia, & Spi-
ritus sancti vntio, quæ vt in alijs, ita in hoc diri-
get, & iuuabit suos operarios.

Discrete, &
modelle
fiat.

3 Pater N. Ignatius ita sentiebat, & monebat
optimum modum esse in confessione non im-
portune

Quinã mo-
dus tenen-
dus.

portune, atque ex abrupto, sed aliqua commode occasione, vel e re nata, vel dextre accersita: aut etiam extra confessionem, cum cernitur aliquis non adeo contentus statu suo, siue propter aliquem scrupulum intrinsecum, siue propter molestiam extrinsecam, vt si non bene ei succedant negotia, vel si non bene a suis tractetur, vel ob aliam similem causam. Interdum etiam optima est commoditas ex ipsis vitiis, aut lapsibus alicuius, cum præsertim aliquo Dei lumine afflatus ea cognoscit, & dolet, & cupit emendationem. Tunc enim sæpe opportunum est proponere ei hoc quasi remedium eius infirmitatis.

Exercitiõrũ
fructus indi-
candi.

Exẽpla qui
fecerũt pro-
ponenda.

4 Quæcunque vero occasio accipiatur, indicandi sunt magni fructus, qui ex his Exercitiis consequi solent, pax, & quies animæ lumen interius, & cognitio ad bonam gubernationem totius vitæ quocunque in statu.

5 Iuuat etiam proponere aliqua exempla aliquorum, qui ea fecerint cum fructu, ita vt postea valde contenti fuerint, ipsaque morum mutatione testati sint, quantum in eis profecerint: & ad hoc etiam confert indicare consolationes spirituales, & gustus, quos habuerunt, nimirum ne labore deterreantur. Verum in his exemplis commemorandis abstinendum esset ab iis, qui religionem ingressi sũt (vel certe hoc postremũ tacendum) & ij potius narrandi, qui in melius mutati in sæculo manserunt

serunt, quoniam facile fieri potest, ut quem hortari volumus, idem sibi timeat, & ideo re- fugiat Exercitia.

6 Immo vero hæc ipsa opinio eripienda es- set hominibus, ut putent solis religiosis aut iis, qui religiosi fieri volunt, conuenire Exercitia. Nam cum omnes egeant gratia Dei, non solum religiosi, sed etiam seculares propter pericula in quibus assidue viuunt, ideo ipsi quoque debent ea adiumenta quærere, ex quibus ad hanc gra- tiam hauriendam quam maxime disponantur.

Omnibus
necessaria.

7 Notandum est tamen si loquamur de in- tegris, & plenis Exercitiis eam fuisse P. Ignatii sententiam, ut non omnibus passim darentur, sed selectis tantum, & qui habiles ad maiora vi- derentur. Quod ita esse aperte videmus ex quadam instructione, quæ conscripta dicitur ip- so dictante, quæ sic habet. Non mihi videtur „ expedire quenquam hortari ad facienda Exerci „ tia, nisi has condiciones, vel saltem præcipuas „ habeat. Primo ut eiusmodi sit, qui sperari possit „ valde utilis futurus domui Dei, si ad eius obse- „ quium vocatus fuerit. Secundo si nondum ha- „ beat eiusmodi talenta iam acquisita artium, ac „ scientiarum, quæ hoc præferunt, salutem ut „ eius ætatis atq. ingenii sit, ut ad ea aliquando per „ uenire posse videatur. Tertio ut liberum sit ei „ de se ipso statuere, etiam quoad statum perfe- „ ctionis amplectendum, si Deo placaret eum vo- „ care: Quarto ut ad spiritualia affectus videatur, „ habi-

Qualis mēs
B. P. N. &
quibus dan-
da exerc.

habitumque corporis honestum, ac decentem
 habeat. Quinto vt non ita alicui rei sit addictus,
 vt ab ea difficulter videatur posse dimoueri, &
 ad eam æqualitatem perducì, quæ requiritur ad
 hoc negotium animæ cum Deo recte tractan-
 dum: ac quanto magis quisque dubius est de
 vitæ suæ rationibus, & cupidus sciendi quid fa-
 cere debeat de sua persona: denique quanto ap-
 tior ad Ecclesiam iuuandam, tanto etiam ma-
 gis simpliciter loquendo, idoneus erit ad Exer-
 citia faciendâ. Qui vero has conditiones non
 haberent, vel qui matrimonio iuncti fuerint,
 aut alioquin inhabiles, non debent iis tradi Exer-
 citia omnia, maxime si alii aptiores ea peterent,
 vel nostri aliis occupationibus distinerentur.
 Possent tamen dari eis aliquæ meditationes pri-
 mæ hebdomadæ, idque si fieri possit, in ipsis
 eorum domibus, hortando eos, vt in aliqua re-
 motiori domus parte se colligant, vnde non nisi
 ad missam, & Vesperas egrediãtur, aut quan-
 do ad meditationes accipiendas veniunt, hisque
 addi poterūt si ita videatur, aliqua Exercitia, vt
 triplex modus orandi, & similia. Hęc Pater
 Ignatius, quæ eadem licet paulo breuius ha-
 bentur etiam in Const. p. 7. c. 4. lit. F.

QUOMODO DISPOSITVS
esse debeat, qui ad Exercitia facien-
da accedit.

C A P. I I.

Vi ad Exercitia agenda aggredi-
tur, primo eniti debet, vt intel-
ligat quanta sit res, quam aggre-
ditur, nempe quæ non solum ad
animam pertineat, sed ita perti-
neat, vt si modo ea diligenter præstet, quæ debet,
iacturus sit fundamenta spiritualis sui profe-
ctus, quæ deinde tota eius vita vsui futura sint.
Ex quo intelligat quantam * alacritatem, & di-
ligentiam, & fortitudinem etiam ad tantum
opus, tantumque negotium afferre debeat. Ita-
que statuat ipse secum viriliter agere, & omnia
impedimenta diuinæ gratiæ reiicere, & omnes
animi sui vires intendere, vt huic gratiæ coope-
retur, & se ad eam recipiendam quam poterit
optime disponat.

Exerci. ag-
gressurus eo-
rum neces-
sitate in-
telligat.

Annot. 5. ex
20.

2 * Hanc ob causam ab omnibus aliis nego-
ciis domesticis prius se expediat, vel certe ea
aliis interim committat, ac toto tempore omne
sibi amicorum, ac familiarium, immo etiam nun-
tiorum, aut litterarum commercium interdi-
cat. hæc enim mentem implere solent variis
cogitationibus, quæ deinde magnopere distra-
hunt

Annot. 20.
A curis & ne-
gotijs segre-
gatio.

hant, & conceptum, si quis est, feruorem re-
stinguunt. Immo vero omnem etiam aliam co-
gitationem de quavis alia re excludere curet,
perinde ac si nullum aliud negocium in hoc
mundo haberet.

Cum spe ag-
grediantur.

3 Habeat deinde magnam spem in Domini bo-
nitate, & liberalitate, qui cū etiam errantes re-
quirat, & fugientes sequetur, multo magis qui
ad se bono animo accedunt recipiet, & comple-
tetur. Quare confidat in illa infinita clementia,
quæ cum pium illud desiderium dederit, dabit
etiam gratiam, ac vires exequendi bene, ac
fructuose, si quidem eius voluntas est sanctifica-
tio nostra.

Qualis finis

4 Inter cætera vero ita etiã animo constitutus
esse debet, vt libèter & auide exercitia hæc aggre-
diatur non tam, vt spiritali dulcedine fruatur,
quam vt Dei voluntatem de se intelligat, suum-
que affectum a terrenis omnibus auellat, & eum
in suo Creatore collocet. Illud vero maxime ne-
cessarium, vt præter hoc desiderium proficien-
di in spiritu sit etiam bene resignatus in benepla-
cito Dei, in iis in quibus adhuc liber est, itaque
animo paratus sit, vt quicquid a Deo cognoue-
rit faciendum esse, omnino exequi decreuerit.

Quo aggre-
diatur exer-
citia.

5 Quare non debet quisquam deliberatio-
nem aliquam secum afferre, a qua dimoueri
nolit. Deinde non debet etiam modum ac termi-
num ipse ponere Dei donis, ita vt vsque ad quos-
dam limites se illuminari, ac iuuari velit, non au-

tem

tem amplius. Nam præterquam quod valde indecens est, vt creatura hoc modo agat cum suo Creatore, valde etiam sibi ipsi nocet, primum quia seipsum priuat illis maioribus donis, quæ Deus fortasse daturus erat: deinde quia illa ipsa illiberalitas, & restrictio, & ingratitude in Deum meretur, vt ne ea quidem accipiat, quæ vellet accipere. Quare debet potius animi sinum dilatari, vt quam maxime possit sese cum Deo coniungere, & quam maxime ab eo ditari, & locupletari thesauris istis celestibus desideret. Atq. hæc quidem obseruanda sunt ei erga Deum.

6 Erga eum vero qui daturus est Exercitia, ita se gerere debet, vt eum accipiat, vt magistrum, & ducem huius itineris dubii, & periculosi; & ideo etiã si alioqui prudens sit, vel doctus, & in rebus agendis exercitatus, tamen pro hoc tempore non confidat suæ prudentiæ, vel doctrinæ, sed totum sese committat huic suo duci, ac quemadmodum ait Apostolus, Stultus fiat, vt sit sapiens, illudque Beati Petri monitum exequatur, Sicut modo geniti infantes sine dolo lac concupiscite, vt in eo crescatis in salutem. Itaque instructorem suum ita intueatur, tanquam Dei instrumentum ad hoc sibi missum, vt eum dirigat, & perducatur per eam viam, quæ ad vitam ducit. Quam ob causam cum omni reuerentia, & alacritate, & confidentia excipere debebit, quæ ei proponet.

7 Præterea nihil eum celet, nihil dissimulet

Qualis se gerat circa dantem Exercitia.

1. Cor. 3.
1. Pet. 2.

Nihil celandum.

let, sed sincere totum cor suum ei patefaciat, & candide referat quo modo singulæ meditationes successerint, quæ in eis, vel extra extra eas reliquo tempore consolationes, desolationes, lumina, vel bona desideria senserit. Denique obediatur ei in omnibus perfecte, neque alias meditationes, aut alium ordinem teneat quam ille præscripserit, idemque in pœnitentiis, & corporis castigationibus; & in summa hoc sibi persuadeat, quo diligentius, & exactius illius ductum sequetur, eo aptiorem fore ad Dei gratiam largius accipiendam, quia illa humilitas, & illa simplicitas valde Deo placet, & cum talibus est eius fermocinatio. Hæc igitur necessaria quidem sũt, vt plenior fructus eliciatur.

Quis proponenda faciẽti Exercit.

8 Sed tamen si is, qui tradet Exercitia timeat, ne si omnia proponat Exercitia facturo, fortasse eum deterrerent, ac retraherent; melius esset, vel aliqua tantum horum proponere ab initio, vel non admodum exaggerare, sed si postea cum gustu spirituali eum affici viderit, magisq. capacem ad hæc portanda, tunc eum paulatim excitare ad Exercitia peragenda cum omni perfectione.

IN EXERC. SPIR. Cap. III.

DE QUIBUS MONEN-
dus sit Exercitia ingrediens, & de
tempore meditandi.

C A P. I I I.

I Vnt etiam alia, de quibus monen-
dus est qui facit Exercitia, sed
S quia hec continentur in annota-
tionibus; vel regulis scriptis in
libro Exercitiorū, non est, quod
hic repetantur. Hoc tamen de
iis addendum, debere eum omnem diligentiam
ponere in eis obseruandis, quoniam quo diligen-
tior in hoc fuerit, eo citius, & vberius inueniet
fructum spiritualem, qui quæritur.

2 Illud etiam in particulari attingi potest,
non debere eum legere nisi scripta, quæ ei tra-
duntur, nec libros habere in cubiculo, vt occa-
sio legendi præcidatur, præter Breuiarium, si
Sacerdos sit, aut Officium B. Virginis. si tamen
instructori videbitur, posset in prima hebdoma-
da legere librum Gersonis de Imitatione Chri-
sti, in secunda aliquid ex Euangeliiis, & Sancto-
rum vita, vt dicitur in annotationibus post pri-
mam meditationem secundæ hebdomadæ. Sed
has vitas sanctorum oporteret esse selectas, &
valde accommodatas ei, qui facit exercitia, vt si
esset vxoratus, oporteret ei tradere vitam ali-

Exacta ob-
seruatio.

Quos libros
habeat & le-
gat.

B 2 cuius

III DIRECTORIVM

cuus, qui sancte vixisset in seculo, similiter in religiosis, & in aliis similibus. Quare is labor, & diligentia esse deberet instructoris in idoneis se ligendis.

*Quæ myste
via legenda*

3 Porro in Euangeliis non debet legere nisi illud mysterium, quod eadem hora, vel die est meditaturus, vt habetur in primo notab. post quin tam contempl. 2. hebdomadæ.

4 Tamen si post factam meditationem tædio affici videretur, ac potius tempus perdere, posset etiam, vt dictum est, addi aliquis alius liber, vt prima hebdomada, Dionysius Carthusianus de quatuor nouissimis, Confessiones sancti Augustini, aut similes; hoc aduertendo, vt non solum boni, & vtilis sint, verum etiam apti, & opportuni ad gignendum illum affectum, qui eo tempore in Exercitiis quæritur, vt contritionem, vel timorem, vel Dei amorem. Quinetiam monendus est, & docendus vt ipsam lectionem dirigat ad meditationem, nimirum non legendo cursim auiditate sciendi, & videndi noua; sed immorando, & perpendendo accurate ea quæ legit, & intrando in eosdem affectus.

*Quæ scri-
benda.*

5 Quod de legendo dicitur, idem de scribendo dicendum. Nihil enim aliud scribi debet præter ea quæ pertinent ad orationem, nempe puncta aliqua, quæ Dominus communicauerit in meditatione, vel etiam extra meditationem: quæ tamen breuissime notanda sunt, non diffuse per modum sermonis. Hæc autem puncta

IN EXERC. SPIR. Cap. III.

Etia possunt esse duplicis generis, vel practica quæ pertinent ad agendum, vt sunt desideria quædam, aut firmæ deliberationes faciendi aliquid; vel quæ pertinent ad cognoscendum, vt sunt quædam veritates, aut lumina circa aliquam materiam, vt alicuius virtutis v.g. humilitatis, contemptus mundi, patientiæ &c. vel etiã in aliqua materia meditationis, vt incarnationis, vel passionis Domini, & similia eiusmodi præsertim, quæ sint quasi axiomata quædam, & viam aperiant ad bene percipiendas, & meditando illas materias.

6 Sed illud cauendum ne, vel legendi, vel scribendi dulcedine ita se quispiam distineri sinat, vt tempus eripiatur meditationi, aut etiam præparationi ad meditationem. Semper enim aliquanto ante meditationem debet omnia relinquere, & omnino suam cogitationem conuerte re ad puncta illius Exercitii, quod iam instat. Addo etiam, cauendum hoc quoque, ne nimis legendo, aut scribendo defatigetur animus, & quasi vires eius exhauriantur: oportet enim saluam semper relinqui meditationem, & cætera omnia huic vni seruire.

7 Qui Exercitia exacte facere volunt, viresque idoneas habeant, iis * quinque horæ meditando quotidie præscribi solent, prima circa mediam noctem, quod tempus propter quietem, ac profundum silentiũ valde aptum est meditationi; secunda sub auroram, tertia paulo ante

B 3 pran-

Lectio-
& scriptio-
nis modera-
tio.

Quot horis
grandum.
Ex 2. hebd.
norab. 2. &
3. post Exer-
citia prima
diei pag. 56
& ex 3. heb

DIRECTORIVM

dom. post 2
contempl.
notab. 2.

Quibus cū
dispensan-
dum.

prandium, quarta post meridiem, quinta sub
vesperam, & post vniuscuiusq. horæ medita-
tionem quadrans etiam ad examen præcedentis
meditationis.

8 Cum aliis, qui debilioris sunt valetudinis,
vel tam exactum modum seruare non possunt,
dispensari poterit de hora mediæ noctis, ita
tamen vt quinque horæ maneant, aut etiam
pauciores, si instructor ita expedire iudicauerit.
Vt vero plures sint quam quinque, raro contin-
get, vt expediat. Nam cum nimis continuantur
hæc Exercitia mentis, ita retundi solet, ut obtu-
sior etiam reddatur intellectus, & uoluntas mi-
nus efficax.

DE

DE LOCO EXERCITII IDONEO, & de quibusdam particulari-
ribus.

CAP. IIII.

Iocus ad facienda Exercitia non est dubium, quin debeat esse re-
Locus Exer-
motus ab hominum concursu, citiorum.
& aspectu etiam maxime fami-
liarium. Ita enim monet Pater
N. Ignatius annot. ultima, ubi

etiam tres eius rei cōmemorat, utilitates. Quare
si Exercitia suscepturus alibi, tam commode, &
tam fructuose non potest, & Superiori ita uidea-
tur, poterit excipi domi nostræ, sed in aliquo
cubiculo, quod sit quam maxime separatum ab
aliis cubiculis, & officinis domesticis, ut
quam minime uideat, uel audiat, quæ a nostris
fiunt.

2 Quod uero ad expensas attinet, cum ille
in domum nostram venerit, consulatur supe-
rior: ad cuius prudentiam pertinebit, ita om-
nia moderari, ut neque domus nimium graue-
tur, neque contra occasione domus non gra-
uandæ minuatur numerus eorum, qui Exerci-
tia facere possunt. videntur autem communiter
nec recusandæ si offerantur præsertim a ditiori-
bus, nec si non offerantur requirendæ. Absit
vero semper quicquid in eo genere sordidum

Expensæ a
quib. facien-
dæ.

aut indecorum videri possit.

**Qualis is
qui infer-
uiet exerci-
tanti.**

3 In hoc loco præter instructorem debet etiam esse qui ei inferuiat, & necessaria ad victum deferat. Hunc autem oportet esse fidelem, discretum, taciturnum, quique sua modestia, & humilitatis, ac deuotionis exemplo ædificet. Nihil autem loquetur, nisi de iis, quæ ad victum, aut cubiculum, & ministerium suum pertineant, idque paucissimis, omnia semper ad instructorem reiiciendo, quem etiam de singulis certiore faciet, nec rem vllam ei deferet, etiam postulatus, nisi illo consulto.

**Lectum eõ-
ponet, &c.**

4 Componet lectum, & cubiculum verret opportuno tempore, quod fere erit tempore missæ. Cætera etiam quæ opus erit, munda, & apta afferet, præferendo semper magnam charitatem, & diligentiam: atque inter alia meminert etiam pro ipso orare quotidie.

**Interdum no-
tus deputan-
dus.**

5 Aliquando etiam profuit huic ministerio eum deputare, qui notus, aut familiaris esset exercitanti, idque iuuat non solum ad consolationem quandam ipsius, sed etiam ad profectum spiritualem, quoniam aliqui interdum confidentius se aperiunt amicis huiusmodi, quam ipsi Instructori, si eum nunquam antea norant. Sed hoc totum pendere debet ex iudicio eius, qui tradit Exercitia, vt videat quatenus hic progredi debeat, quid loqui, & quomodo. Debet enim vti eo tamquam instrumento suo iuxta id quod intelliget conuenire ad maiorem utilita-

tem

IN EXERC. SPIR. Cap. IV

tem exercitantis.

6 Quod ad victum attinet, quærendum est ab eo quid sibi parari velit, idq. ei afferendum, quod ille petierit. De Victu.

7 Præter hunc qui ei ministrat, vt plurimū non debet ab aliis visitari. Nam de sæcularibus quidem nulla est dubitatio, nisi aliqua necessitas vrgeret. Ex nostris autem aliquis mitti posset, cum vel qui facit Exercitia, id peteret ab instructore, vel instructor etiam illo non petente ita iudicaret ad eius consolationem vel profectum. An & a quibus visitandus.

8 Quicumque autem eat, cauere debet, vt nullus nisi utilis sermo habeatur, ac de rebus spiritalibus, nulla tamen significatione quod eum ad hunc, vel illum vitæ statum impellere velit, præsertim vero ad Societatem. Nam præterquam quod vocatio debet esse libera, & a Deo venire, ipsi etiam qui in hac deliberatione versantur, si id intelligant, aut suspicentur, eo magis retrahi solent: & contra, vt experientia sæpe ostendit, eo magis incitari, cum in nostris nullam talem cupiditatem animaduertunt. Qui sermones miscendi.

DIRECTORIUM

*QUALIS ESSE, ET QUID FACERE
debeat qui Exercitia tradit.*

C A P. V.

Qualis sit
Exercitiorū
magister.

1. **I**od ad illum attinet, qui Exercitia traditurus est, illud primum a P. N. Ignatio 4. par. ca. 8. §. 5. præcipitur, vt prius ea in se ipſo fit expertus, vt rationem eorum reddere poſſit, & dexteritatem in iis tradendis habere. Quod vt facilius aſſequatur (vt ibidem dicitur in declaratione) prius quibusdam tradere deberet, in quibus minor eſſet iactura, ſi quid erretur, vt verbi gratia, Iunioribus, aut iis, qui non ingreſſuri ſunt electionem de vitæ ſtatu. Deinde etiam proderit conferre ſuum modum procedendi cum aliquo magis exercitato, bene adnotando quid magis vel minus conuenire deprehenderit. Itaque hoc primum & præcipuum eſſe debet, vt fit bene verſatus in rebus ſpiritualibus, & nominatim in his Exercitiis.

Eius partes.
Annor. 7.
ex 20.

2. Præterea ſit prudens, & diſcretus, parcus, & moderatus, conſideratus in ſermone. * Sit etiã ſuauiſ potius, quam auſterus, maxime cum iis, qui tentationes, vel etiam deſolationes, aut ariditates, & tædia patiuntur, quos conſolari, animare, & erigere debet opportunis conſiliis, & precibus

precibus tum suis, tum aliorum. Expedi etiam ut gratus ei sit, qui facit Exercitia, quoniam hoc modo magis ei confidet, seque magis aperiet.

3 Porro in agendo cum ipso meminerit auctoritatem quandam semper retinere, seruata quadam maturitate, & grauitate, eoque etiam magis, quo is qui in Exercitiis versatur, maior ipse fuerit. Hoc enim valde expedit ad eius spiritualem profectum, ut locum, & personam Magistri, ut vere est, tueatur. Et si hæc auctoritas temperata esse debet humilitate religiosa, quæ eluceat in omnibus eius dictis, & factis; ita ut ne vestigium quidem vllius vanitatis conspiciatur, sed in hoc Christum imitari debet, qui cum forma esset omnis modestiæ, tamen, sicut scriptum est. Loquebatur tamquam potestatem habens. Itaque cum omni libertate officium suum exequi debebit, tum docendo, tum monendo, tum dirigendo, vbi quippiam curuum, aut distortum esse uiderit.

4 Caueat, cum bonum aliquem effectum uiderit in iis, qui se exercent, quicquam suæ industriæ, aut peritiæ tribuere, cum hi omnes effectus gratiæ sint a solo Deo; & consilia extrinsecus adhibita præterquã quod si bona sunt, ab eodem Deo sunt, tantam uim habeant, & tantum operentur, quantum concurrat, & cooperatur Deus. Ex altera tamen parte multum confidat in Domino, & ab eo speret certum auxilium

Auctoritas
cum maturi-
tate seruan-
da.

Deo referē-
dum, si quid
fructus.

xilium tum sibi, tum ei qui facit Exercitia.

5 Illud autem ualde obseruandum, ut nihil de suo apponat, sed cum eiusmodi consilia debent ex diuina inspiratione suscipi, caueat ne indiscreto zelo conetur aliquid ei suadere, sed sinat Deum, de sua creatura disponere iuxta placitum bonitatis suæ. * Quod ut melius, & facilius in opere præstet, seruet se in animo plane indifferentem, & in nihil aliud eius uoluntas feratur, nisi ut sanctissimum Dei beneplacitū in anima illa plene, & perfecte compleatur, & ipse tantum in eo labore, ut qui se exercet, id inuestigare sciat, & sciat se a demonis deceptionibus expedire, quibus homines retardare solet.

*Perspecta
sit conditio
exerc. faciē
tis.*

6 Curet etiam perspectum habere eum, qui facit Exercitia non tantum quo ad statum, & conditionem, si nobilis sit, uel plebeus, doctus uel indoctus &c. sed etiam quoad peculiare quasdam partes, ut si simplex, uel prudens sit, prouectus in rebus spiritualibus, an adhuc rudis, ac nouus, si intelligens, & capax, an uero hebetior, & tardior. Nam cum diuersis diuerso modo agendum est, ut rudioribus sunt res explicatius proponendæ, aliis autem breuius &c.

*Perspectum
habeat lib.
Exercit.*

7 Illud autem in primis necessarium, ut qui Exercitia traditurus est totum librum Exercitiorum perlegerit, eumque præ manibus habeat, & præsertim annotationes & regulas. Neque sufficit cursim ea uidere, sed omnia accurate,
immo

immo singulas pene uoces expendere oportet, quoniam quædam sunt in iis breuissime dicta, quæ magnum pondus habent, & ignorata, aut præterita damnum afferunt. Itaque tum antea accurate ea uidisse oportebit, tum uero in dandis exercitiis relegenda erunt accuratius, præsertim quæ pertinent ad illud tempus, in quo tum uersatur ille, qui suscipit.

8 Iuuabit etiam ut singula Exercitia, antequam ea tradat, aliquantulum ipse meditetur, si fieri poterit, ut melius imprimat alteri. Prius ipse
meditetur.

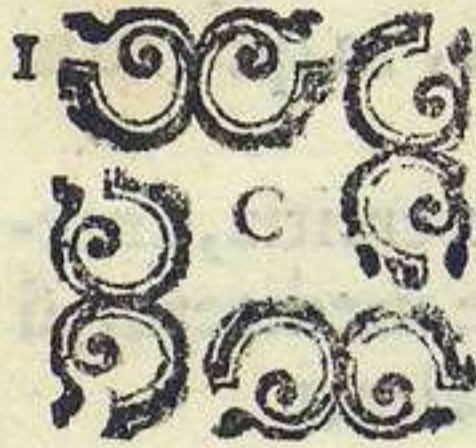

DE VISITANDO EO

qui exercetur.

CAP. VI.

Quoties vi
sitandus.

I Optis Exercitijs sit diligens, in visitando suis temporibus eo qui exercetur. Videtur, autem expedire, vt quotidie semel eum adeat, neque tamen sepius, nisi aliqua occurreret necessitas, vt aliquādo accidit prima hebdomada propter rei nouitatem, aut secunda propter difficultatem electionis.

Quando nō
visitandus.

2 Immo cum aliquibus hominibus graui- bus, & bene introductis in spiritu, & deuotio- ne, posset etiam aliquando esse vtilius vt aliquis dies omitteretur. De tempore autē eum visitan- di, videat ipse quod sit commodius & aptius. Ex natura quidem sua videtur matutinum, quia tunc animus est magis dispositus ad res perci- piendas & penetrandas. Quamquam sub vespe- ram solet esse maior necessitas, quia tunc inter- dum magis crescunt tentationes, & desolatio- nes, quia animus est minus aptus ad contemplā- dum, & ideo interdum incidit in morosita- tem quandam, & magis est expositus tentatio- nibus.

3 Videat

3 Videat etiam instructor, an aliquando ex peculiari causa expediat, vt statim a prandio, vel a coena ipse, vel aliquis alius maturus, & discretus ab eo designandus cum eo qui est in exercitiis maneat ad honestam recreationem.

An quis pro recreatione designandus.

DE EXIGENDA RA-
tione meditationis.

CAP. VII.

Quo inter-
rogandus.

igitur quodcunque tempus elegerit ad eum inuisendum, cum ad ipsum venerit, interrogabit quomodo se habuerit ab ea hora, qua illum postremo vidit, & præsertim in meditatione, nimirum quem modum tenuit in meditando, quos mentis discursus, quas voluntatis motiones habuerit, quas consolationes senserit, & in quibus punctis.

Quid si consolationes abundant.

2 Si bene procedit, & consolationibus abundat, non valde laudare oportet, ne sibi complaceat, sed primum doceat quomodo solidum fructum ex illis consolationibus elicere debeat. Nam si nihil aliud fiat, abeunte illo suavi sensu, qui fere non diu durare solet, nullus fructus remaneret. Quare instruendus est, ut eas consolationes dirigat ad morum emendationem, vitæque totius institutionem, quia ut scriptum est, Non auditores legis, sed factores iustificantur. Atque hic etiam monendus est, * ut breuiter in scripto ponat notabiliores consolationes, & lumina, desideria quoque & firmas deliberationes faciendi aliquid, quoniam proderunt multum

Annot. 20.

tum alio tempore, cum ea non habebit.

3 Deinde vero præparet illum ad tempus desolationis, & ariditatis, quæ solet frequenter contingere, ne deinde cum contigerit, imparatus sit. Atque hoc tempore cum res bene succedit, non oportet diu cum ipso remanere, sed finendum, ut creator cum creatura sua, & hæc vicissim cum illo transigat, nisi necessarium videretur ad eum vel dirigendum, vel etiam recreandum, si nimis absorptus esset cogitationibus illis.

Disponen.
pro tempo
re desola-
tionis.

4 Contra vero si exercitans aridus sit, & desolatus, aut distractus in meditando, percunctari debet, quomodo se gesserit in meditatione, & nominatim quomodo obseruarit additiones, & si in aliqua remissum inuenerit, moneat, & instruat.

Annot. 5.

ex .
Quid cum
abundat de
solatio.

5 Aperiat etiam ei viam ad meditationem, attingendo, & quasi indicando aliquos conceptus, quos deinde ipse cogitatione profequatur.

Viam medi
tationis a-
periat.

6 Hortetur ad patientiam, & longanimitatem, ne se obrui sinat tædio, ac propter molestiam, & laborem auertatur ab oratione, quia si fortiter cum spe, ac fiducia perseueret pulsare ad ostium misericordiæ diuinæ, non poterit non aperire iuxta illud, * Si moram fecerit, expecta eum, quia veniet, & non tardabit.

Ad quæ hor
tandus.

Annot. 13.
ex 20.

Habac. 2.
Annot. 7. ex
20. reg. 8. ad

7 Moneat etiam optimum remedium consequendi a Deo deuotionem esse, ut humilietur sub potenti manu Dei, & se subiiciat, ac resignet eius diuinæ voluntati: sæpe enim illa displi-

motus ani-
mi discernē
dos.

Modus con-
sequēdi de-
uotionem.

C centia

centia, & amaritudo non tam venit ex feruore, quam ex tacita quadam superbia, qua homo confidit in sua diligentia, vel quia in eo etiam vellet excellere, aut ex amore proprio quia amat consolationem. Quare hoc omnino obseruandum est, vt cum fecerit quod in se est, cætera permittat diuinæ voluntati, & caritati, & confidat, quod illa ipsa ariditas ideo permittitur a Deo, quia sibi sic expedit. Et hic ipse affectus humilitatis, & subiectionis erga Deum sæpe magis efficax est, vt concedat gratiam bene orandi.

Nulla detur
suspiciendi
ocasio.

8 In primis autem caueat Instructor, ne vnquam det ei occasionem suspicandi, quod minus bonam opinionem de se habeat, etiam si non ita se bene gesserit: sed ostēdat illi semper se bene sperare, & sua spe etiam illi animum, ac spem addat.

DE

DE PROPONENDA
meditatione.

CAP. VIII.

IN proponendis punctis medita-
tionum * non oportebit ea val-
de exaggerare, aut etiam ita enu-
cleare, vt qui meditatur, ipse
nihil noui per se inuenire possit,
aut certe egre. Experientia enim
docet magis omnes delectari, & moueri etiam
iis, quæ per se inueniunt, & ideo satis erit, quasi
digito indicare venam, quam deinde sibi quis-
que effodiat. Si tamen essent aliqui parum capa-
ces, iis possent paulo magis declarari.

Annot. 2.
ex .
Quo propo-
nenda pun-
cta medita-
tionis.

2 Ipsæ autem meditationes dari solent in
scriptis, ne fatigetur memoria exercitantis, quod
solet impedire deuotionem, cum vires omnes
sint integræ reseruandæ intellectui, & volun-
tati.

Medit. den-
tur scriptæ.

3 Denique inter alia, quæ Instructor atten-
dere debet, est etiam illud, ne qui exercetur ca-
put lædat nimia attentione orandi. Est enim
magnum huius periculum, tum tempore
desolationis, quo anima magis conniti solet,
quasi aduerso flumine, tum etiam consolationis
cum se totam dat propitiis ventis. Quare non
sufficit monere de moderatione seruanda : nam

Præcaueda
capitis læ-
sio.

cum ij qui Exercitia faciunt, vt plurimum sint rudes, & noui in meditando, non ita possunt cognoscere, quid sibi nociturum est; sed oportet interrogare, quem modum seruent in eleuanda mente in Deum, & in ea retinenda in Deo, & nominatim in compositione loci, ac si appereat eos sibi vim facere, docendi sunt de modo, ac ratione cogitandi suauiter de diuinis, primo quia alioquin durari non potest, & impeditur meditatio; deinde etiam quia solidus fructus consistit in cognitione illarum veritatum, & voluntatis motione, quæ procedunt ex lumine intimo, non autem in hac attentione violenta, aut in coactitijs illis lachrymis, quas merito irridet Cassianus. Postremo quia hoc negotium orationis etiam si nostram quoque cooperationem exigat, maiori tamen ex parte pendet a Deo, & est donum Dei. Quare ad hoc potius se anima disponere debet per humilitatem, & puritatem, quam confidere in sua præparatione, & industria.

De quibus
in vniuersis
monendus
Instructor.

4 Reliqua quæ in vniuersum monendus esset Instructor, fere continetur in libro Exercitiorum, partim in meditationibus ipsis, partim in annotationibus, partim etiã in regulis illis discernendi spiritus, quæ sunt valde vtilis, & quasi lucem præferunt in omni hoc itinere spirituali, tũ prima hebdomada, tũ omnibus sequentibus. Et ideo iterum repetendum quod supra attigimus, debere hunc librum admodum familiarem esse Instru-
tori

tori, eiusque memoriam renouandam eo tempore, quo Exercitia traduntur, quia quoties eum leget, toties nouum lumen, & intelligentiam hauriet.

5 In quo etiam admonendus est, etiam si ex vna parte omnem eius ordinem, ac methodum, & particularia documenta exacte seruare debeat, & * quo exactius seruabit, eo magis concurret Dominus: tamen ex altera parte multa permitti eius prudentiæ, pro varietate vel personarum, quæ faciunt Exercitia, vel spirituum, quibus agitantur, vt vel ista Exercitia moderari, vel etiam aliqua alia præsentis earum necessitati opportuna præscribere possit, vt aperte dicitur Annot. 17. & 18. ex primis, & alibi.

Quando mutare liceat ordinem ac methodum. Ex 5. exerc. 1. hebd. extremo.

• • •

DE VARIIS HOMINVM generibus, quibus dari possunt Exercitia.

CAP. IX.

Duae classes exercitantium.

Vibus Exercitia dari possunt in vniuersum in duas classes diuidi posse videntur. Alii enim sunt, qui omnes illas conditiones habent, quas Cap. primo diximus requiri, vt integra Exercitia peragant, & de his nihil hic in particulari dicendum est: ad eos enim pertinent omnia, quae toto hoc Directorio dicentur, maxime si de totius vitae statu deliberare velint. Alij igitur sunt, quibus non sunt tradenda plena Exercitia, vel quia iam in statu sunt, vt matrimonio vincti, & alij quibus ob alias causas non expedit dari electionem, vel quia propter negocia publica, alias ve occupationes tempus, aut locum non habent, vt sunt Magistratus, & quidam aliquando nobiles, aut patres familias, & similes; vel quia non aliam vtilitatem quaerunt ex Exercitiis, quam vt generalem Confessionem faciant, & ad reliquam vitam bene dirigendam instruantur; vel quia non admodum capaces sunt, vt sunt rudes, & illiterati, qui tamen iuuandi sunt iuxta eorum captum.

3 Igitur

3 Igitur quod attinet ad religiosos (non agimus hic de nostris, quia de his separatim agemus capite sequenti) si antea nullum mentalis orationis usum habuerunt, eadem est ratio, quod ad eos instruendos attinet, quæ alterius cuiusvis sæcularis, maxime si antea laxiorem, & liberio-rem vitam duxissent. Tunc enim diligenter exer- cendi essent prima hebdomada, ut habeant co- gnitionem, & contritionem suorum peccatorum, tum quæ in sæculo, tum quæ in religione com- misissent, quia hoc est fundamentum ad refor- mationem, & correctionem totius vitæ. Si ve- ro antea etiã dediti fuissent orationi mentali, & deuotioni, tunc prima hebdomada breuius per- curri poterit, ut diligentius immorentur in me- ditatione vitæ Christi.

Qslo cum
religiosis.

4 Illud vero in prima hebdomada, & deinceps præcipue curandum erit, ut in sua vocatio- ne confirmantur, & sibi persuadeant hanc viam sibi constitutam esse ad beatitudinem conse- quendam, ut regulas sui ordinis plurimi faciant, & eas quam diligentissime obseruent, & ad suum institutum quam maxime afficiantur, ut cau- sas intelligant, quare adhuc minus profecerint, & ad hunc finem meditationes, & examina di- rigant, quod ab initio explicandum erit, & dein- de semper continuandum.

Finis religio-
sorum in
Exerci.

5 Denique etiam ut zelum concipiant iu- uandi alios, siue proximos iuxta suum institutum,

Zelus pro-
ximos iu-
uandi.

C 4 siue

siue etiam fratres eiusdem instituti, & exemplo
& opere.

Quid de e-
lectione.

6 Electio status non est eis danda, sed tamē
iuuabit tradere regulas, & instructione eius, vt
possint deinde alios iuuare, vel etiam de rebus
occurrentibus deliberare eodem modo, quo in-
fra dicetur de hominibus Societatis.

An liber cō-
municādus.

7 Quin etiam finitis Exercitiis posset eis ma-
gno tum cum delectu, & spe fructus, nec sine
facultate Prouincialis communicari liber, si ipsi
cuperent, & eo bene vsuri viderentur, & deniq.
doceri etiam possent de modo tradendi aliis E-
xercitia.

Magna vti-
litas exerci-
tiorū in reli-
giosis.

8 Ceterum sciant nostri vix fructuosius o-
peram poni posse, quam cum religiosis, quo-
niam non in ipsis tantū fructus ille residet, sed or-
dinarie manat ad alios, primum quidem ad eorū
fratres, qui ipsorum exemplo iuuari possunt, de-
inde etiam ad sæculares, quorum animas illi tra-
ctant. Et ideo licet omnibus religiosis vtilia sem-
per sint Exercitia, tamen iis maxime, a quibus
vel ratione officii, vel alterius eiusmodi causæ
utilitas in alios deriuari potest, vt sunt Magistri
Nouitiorum, Superiores Baccalaurei, Concio-
natores, & alij eiusmodi. Quo fiet sæpe, vt v-
no reformato alii multi reformentur: idq. com-
modius est, quam vt nos ipsi id per nos præste-
mus, ne videamur velle esse aliarum religionum
reformatores, quod solet esse odiosum.

Si

9 Si sint coniugati, aut patres familias, dirigenda erunt Exercitia ad eum finem, ut iuxta diuina præcepta familiam regant, liberos & seruos instruant, præterea ut redditibus, & facultatibus iuste, ac pie, & sobrie utantur, & eleemosynas faciant pro viribus suis, neque excedant in sumptibus, aliaque similia de quibus agitur in lib. Exercitiorum in fine secundæ hebdomadæ. Hi autem effectus, quos diximus, plerumque solent in anima consequi ex meditationibus ipsis quamquam alterius materiæ: quoniam cum vere timor, vel amor Dei ingeneratus fuerit, facile etiam reliqua vita tota reformatur.* Sed tamen si Instructori videretur propriam aliquam directionem de his dare, vel extra orationem, vel in ipsa oratione per aliquam meditationem, posset etiam hoc fieri, quod idem intelligimus de aliis quoque hominum generibus, de quibus statim dicemus.

10 Si sint Ecclesiastici, ita erunt instituendi in Exercitiis, ut cognoscant quantam virtutem exigat ille status, eamque acquirere cupiant, & doleant, si non hætenus habuerint. Quare ita dirigendi sunt, ut vitia, & prauos affectus exuere decernant, & contrariis se virtutibus ornare, quæ Ecclesiastico homini necessaria sunt, ut semper meminerint, se diuino cultui, & Ecclesiæ ministerio dicatos, & consecratos esse, ideoque munus suum implere satagant, ut etiam beneficio-

rum

Quid si sint
coniugati.

Annot. 17.
ex. 20.

Quid si sint
Ecclesiasti.

DIRECTORIUM

rum prouentus recte dispensare, & in eos usus, quos oportet, erogare studeant: denique ut etiam zelum Dei habeant, & pro animarum salute iuxta vires, & talentum, & officium elaborent.

Quid cum
sunt Magna
res viri.

11 Si sint Magnates, aut Magistratum aliquem gerant, ijs quoque debebunt sua præcepta, & documenta tradi, ut iustitiam administrent, ut auaritiam & superbiam fugiant, ut pauperes subleuent, ut se Dei ministros in illo opere esse sentiant, ut semper Dei timorem, atque honorem omnibus rebus proponant, & alia, quæ Instructor sua prudentia per se videre poterit, & ad ea dirigere eum, quem instruit.

Quid de val
de occupa
ris.

Annot. 19.
ex

12 Quod si eiusmodi homines propter publica negocia, quæ gerunt, vel ob alias honestas causas non poterunt omnino vacare Exercitiis; oportebit accipere, quod possunt, ut scilicet aliquas saltem horas quotidie meditationi tribuant. Et tunc etiam poterunt manere in domo sua, ita ut Instructor adeat ad ipsos suis temporibus, quod aliquando melius esse posset, quam ut ipsi domum nostram veniant ad Instructorem, præsertim cum sunt personæ illustriores, quia sic facilius res celatur.

Annot.
Locus remo
tus pro E
xercitiis.

13 * Illud tamen longe utilius, si possent in aliquod prædium, aut cœnobium secedere, ut fecit P. N. Ignatius in monte Cassinate. In ipsis autem Exercitiis ita procedendum erit, ut res, ac tē

pus

pus postulabit. Nam si minus temporis spatium quotidie impendant meditationi, eo magis proroganda erit prima hebdomada, & confessio generalis, & reliqua. Si vero plures horas meditando infumant, poterunt ista omnia celerius expediri, ut magis vel minus accedatur ad consuetam formam Exercitiorum.

14 His autem electiones non sunt dandæ, nisi forte deliberare vellent de officio, vel dignitate aliqua suscipienda, vel deponenda, aut etiã de vitæ statu ij, quibus integrum est. Monendi autem sunt, ut saltem horis illis, quibus meditationi vacant, ab omnibus aliarum rerum cogitationibus se expediant, quantum fieri potest.

His quando electiones dandæ.

15 Si sint rudes & illiterati, non erit multũ temporis cum eis infumendum, nec tradenda sunt eis integra Exercitia, sed seruandus est modus, qui indicatur in annot. 18. ex viginti.

De rudibus & illiteratis

16 Ad hoc autem caput pertinent etiam foeminae, quarum aliquæ interdum expetunt Exercitia, atque ideo cum ijs idem modus seruari debet, qui cum rudibus, nisi esset aliqua tam bono iudicio, & ita capax rerum spiritualium, tantumque ocij domi haberet, ut exacte omnia, aut maiorem partem facere possit, tunc enim nihil impediret etiam hæc fieri. sed illud obseruari deberet, quod prudentiæ est, ut ipsæ in ecclesiam nostram veniant ad accipiendas meditationes, & ita caute procedatur, ne vlla suspicio, aut scan-

De foemin.

scandalum sequatur: quam etiam ob causam for-
 tasse expediet, vt non dentur medi-
 tationes in scriptis, sed voce, ne
 homines existimēt aliquas
 esse epistolas. Quod
 si scripto vten-
 dum erit,

fiat
 omnino di-
 scre--
 te.

DE MODO TRADENDI
nostris Exercitia.

C A P. X.

I Vod ad nostros attinet, primum Pro Societa
quidem ijs, qui Societatem in- tem ingre-
grediuntur, omnino debent da- dientibus.
ri Exercitia omnia integra, &
iuxta formam in libro prescri-
ptam. Cum enim hoc sit vnum Exam. c.4.
S. 10.

ex experimentis, quod N.P. Ignatius requirit, re-
quiritur etiam, vt fiant plane, vt iacent, excepta
tamen electione, idque singulas meditationes
singulis pagellis descriptas quotidie afferendo:
neq. enim liber ipse dari debet hac prima vice.

2 Preterea in progressu temporis cum con- Pro ia pro-
tigerit, vt se colligant ad facienda Exercitia, uectis.
debeant hanc ipsa aliquoties, vt bis, vel ter face-
re, si non integre, saltem ea quae sunt primae heb-
domadae, & aliquot meditationes ex sequenti-
bus, vt de regno Christi, Incarnatione, tentatio-
ne Domini, institutione sanctissimi Sacramenti,
Passione, & illa, quae est de amore excitado, pro-
ut opportunum fuerit, & tempus concesserit.

3 Quod propterea faciendum est, quia cu
deinde Exercitia aliis daturi sint, omnino oportet,
* vt ipsi ea prius bene nota, & perspecta sibi
fecerint. Quam etiam ob causam oportet, vt pre-
ter

Causa nros
exercen. in
Exercitijs.
Const. p.4.
c. 8. S. 5.

ter meditationes bene intelligant, ac teneant v-
sum quarundam regularum, & annotationum
v.g. annotationes viginti initio libri Exercitio-
rum positas, examina, additiones decem in fine
primæ hebdomadæ, regulas electionum, discre-
tionis spirituum & alia eiusmodi. & ideo lege-
re debebunt librum, & bene intelligere, ac de
quo dubitabunt, quærere ab eo, qui eis tradit E-
xercitia.

Quid post
repetitio-
nes.

4 Ceterum postquam ea, vt dictum est, ali-
quando fecerint, & repetierint reliquo deinde
tempore, dum nondum ita exercitati erunt in
usu meditationum; et si in quotidianis medita-
tionibus potest quisq. pro sua deuotione, vel ne-
cessitate ea meditari, quæ Dominus suggererit,
ex Euangelio, Scripturis, vel alia (re tamen pro-
securiore directione, ac vtilitate maiore cū Præ-
fecto rerum spiritualium, aut cum Superiore cō-
municata) tamē cum agitur de tempore aliquo
certo meditationibus, & secessioni tribuendo,
quod nos communiter Exercitiorum vocabulo
appellamus, quia fere expedit ab aliqua purga-
tione inchoare, conuenit vt aliqua exercitia pur-
gatiua non prætermittant, vt de morte, & de
peccatis, præsertim reflectendo ad ea, quæ in re-
ligione admiserint.

Ne dentur
alia Exerci-
scripta.

5 Neque tamen expedit dare in scriptis E-
xercitia ista accommodata religioso statui, vt E-
xercitia P. N. Ignatij integra, vt sunt, conseruen-
tur, nulla re addita, vel transformata, ac præte-
rea

rea quia etiam ipsi maiorem sine dubio gustū, & motum sentient ex ijs, quæ ipsimet inuenerint, quàm quæ ab alio ita minute enucleata acceperint. Sed tamen Instructor potest aliquam instructionem, aut lucem dare, & tanquam in via ponere; monendo eum qui exercetur, vt ipse sibi applicare consuescat, vt v.g. in fundamento, postquam cogitauerit finem hominis, actuet hunc finem in eo statu, in quo nunc est, vt quoniã iam non potest esse indifferēs ad diuitias, & paupertatem, applicet hanc indifferentiam ad eas materias, quæ occurrunt in Societate, & sic de aliis.

6 Notandum est etiam, primam hebdomadam debere in nostris, si semel exacte Exercitia fecerint, ordinarie satis breui tempore expediri, ita vt etiam interdum minori spatio quam tri-
 duī, vel etiam aliquando bidui expediri possit, si ita videatur, vt gradus fiat ad secundam hebdomadam, in qua vt plurimum, diutius immorandum est. Quare hoc potissimum ex Institutoris iudicio pendere debebit, qui si viderit aliquem maiore purgatione indigere, poterit, & debebit eum diutius in ea retinere, ante omnia conando, vt eum inducat ad desiderandam sui ipsius reformationem perfectam.

7 Materia autem, circa quam hæc reformatio versari debet, hæc fere est, passionēs non benedomite, mali habitus, peruersæ inclinationes, vt ad honorem, & æstimationem propriam, vel propriam

Exerc. 1. hebdom. cum nostris.

Annot. 4. ex. 20.

Materia reformationis quæ.

priam volūtatem, ad corporis cōmoditates, &c. tentationes ab extrinseco prouenientes, præsertim vehementes, & crebrę, deinde etiam ministeria Societatis, vt concionari, audire confessiones, habere Icholam; denique omnes actiones, quas aliquis componere, & ordinare velit, vt comedere, dormire, studere, agere cum externis, vel cum nostris, & alia.

Sui cognitio in primis necessaria.

8 Quare hoc primum curari debet in eo, qui facit Exercitia, vt quam maximam sui ipsius acquirat cognitionem, percurendo tempus ante actum, & occupationes, vel officia, & in iis perpendendo tum multitudinem defectuū suorum, tum etiam grauitatem ratione status, & obligationis, tum denique etiam considerando causas, & origines, & radices eorum vitiorum.

Pro spūali reform. confess. gen. utilis.

9 Ad quam etiam reformationem valde utile est, vt in fine primæ hebdomadæ fiat confessio generalis de toto tempore religionis, non quidem semper quoties Exercitia repetuntur, sed cum aliquis peculiariter motus a Deo vellet instituire nouam vitam, seque perfectius reformare. Hoc enim vsu conpertum est magnopere multis profuisse, & valde iuuisse ad cognitionem sui, & emendationem.

Quando aliarū meditationes addenda.

10 Quod si viderit Instructor, eum qui exercetur, hac ratione iuuandum ad eum finē consequendum, qui intenditur; poterit etiā aliquas meditationes statui cuiusque vel necessitati præfenti

fenti accommodatas addere, vt de beneficio vo-
 cationis, de tribus votis, de causis cur vota re-
 nouātur, & de ipsa formula votorum nostrorū,
 de diuinis beneficijs, de periculo tepiditatis, &
 hmōi. Interdum etiam ex Summario constitu-
 tionū præsertim ex præcipuis regulis, quibus re-
 ligiosa fere perfectio continetur, vt 11. & 17. &
 similes, & in uniuersum eæ sint materiæ, quæ
 ad timorem, & amorem Dei, ad sui ipsius odiū,
 uirtutis studium, rerum uisibiliū contemptum,
 æternarum desiderium, atque charitatis ardorē
 augendum pertinent.

11 Ad faciliorem etiam introductionem
 eorum, quibus uel non est facultas, uel non
 uacat per se inuenire, poterit uia aperiri ad my-
 steria uitæ, & passionis Domini, si nonnullæ
 ueritates Theologicæ proponantur. v.g. cum
 de Incarnatione agitur, si causæ eius, & fructus
 explicentur; aut cum de passione, si causæ acer-
 bitatis eius: si etiam insinuentur modi eam me-
 ditandi, v. g. ad compatiendum, ad imitandū,
 ad admirationem, & sic de alijs.

12 Postremo qui sunt iam prouectiores in
 rebus spiritualibus, & meditando magis exerci-
 tati, de quibus par. 6. c. 3. §. 1. ijs si interdum ad
 spiritum colligendum, & feruorem hauriendū
 se recipiunt, vel ad aliquod opus aggrediendum
 vt missionem, aut aliquid eiusmodi, cum nec
 eadem sit omnium dispositio, nec vna men-
 sura, non videtur quicquam præscribendum.

D circa

Modus me-
 ditandi cū
 parum in-
 structis.

Quid cū pro-
 uectionibus

Electio no-
stris mini-
me danda.

circa materiam, sed possunt ea meditari quæ sibi vtilia putauerint ad eum finem consequendum, quem intendunt. Credendum est enim quod ex notitia, quam ex Exercitijs Patri N. Ignatij antea iam habebant, & ex vñctione spiritus adiuti, inoffenso pede, immo magna cum vtilitate per hanc viam current.

13 Quod attinet ad electionem status, ea nõ est nostris danda in Exercitijs. De electione autẽ negocij, aut actionis alicuius consultare non est proprium Exercitiorum; sed potest fieri etiam extra Exercitia omni tempore, & occasione, & ideo in hac etiam diligenter instruendi sunt nostri, vt sciant bene vti regulis eligendi ad indagãdam Dei voluntatem, & beneplacitum, vt cum Superiores debent statuere de re aliqua dubia, maxime si non possint cum suis consultare, vt dicitur 16. reg. Prouincialis, & denique in rebus omnibus, quas coram Deo constituere, ac definire oporteat, semper admodum iuuat illa praxis, quæ in eligendo præscribitur, de qua infra prolixius agemus, & inde peti poterunt, quæ nostros iuuare possint ad intelligendam Dei voluntatem in omni eiusmodi re, iuxta cuiusque rei qualitatem.

DE

DE PRIMA HEBDOMADA

in uniuersum.

C A P. X I.

Mnia hæc Exercitia a Patre No-
stro Ignatio in quatuor hebdo-
madas distributa sunt. quæ qui-
dem hebdomadæ non tam nu-
mero dierum, quam materiæ ge-
nere distinguuntur: & ideo non
neceffe est, vt septem, vel octo dierum circulus
in singulis consumatur, sed sufficit vt illi affectus
vel fructus inueniantur, qui in vnaquaque ex-
quiruntur.

Annor. 4.
ex 20.
Exerc. B.P.
N. in 4. heb-
dom. distri-
buta.

2 Prima continet considerationem pecca-
torum, vt eorum foeditatem cognoscamus, ve-
reque detestemur cum dolore, & satisfactione
conuenienti. Secunda proponit vitam Christi
ad excitandum in nobis desiderium, ac studium
eam imitandi. quam imitationem, vt melius per-
ficiamus, proponitur etiam modus eligendi vel
vitæ statum, qui fit maxime ex voluntate Dei;
vel si iam eligi non possit, dantur quedam moni-
ta ad eum in quo quisque fit, reformandum.
Tertia continet passionem Christi, qua misera-
tio, dolor, confusio generatur, & illud imitatio-
nis desiderium vna cum Dei amore vehemen-
tius inflammatur. Quarta demum est de Resur-

Quid singu-
læ hebd. cõ-
tineant.

rectione Christi, eiusq. gloriosis apparitionibus, & de beneficiis diuinis, & similibus, quę pertinent ad Dei amorem in nobis excitandum.

In 1. hebd.
sunt media
animę pur
gandę.

3 Igitur in hac prima hebdomada proponuntur media, quę ad animam purgandam per contritionem, confessionem pertinent, & ad ueram poenitentiam in nobis gignendam iuuare possunt. Quare huc omnia dirigere debet, qui facit Exercitia, ut peccati malitiam, suamq. abiectionem, & uilitatem agnoscat, eamq. ex animo intime sentiat. Quam ob causam expediret, ut hoc tempore si sacerdos sit, ex hoc spiritu humilitatis abstineat a quotidiana celebratione (nisi deuotio, aut profectus spiritualis, aut aliqua obligatio ad id impellat) ut postea generali confessione peracta, maiori cum preparatione, fiducia ac reuerentia ad sacrificium altaris redeat.

1. Hebd. cũ
sit basis cę-
terarum nũ
quam cõmit-
tenda.

4 Notandum etiam hanc primam hebdomadam esse fundamētum, ac basim cęterarum, & ideo nunquam prætermitti debere. Vnde etiã si quis alia Exercitia huius hebdomadę, aut etiã omnia integra fecisset, & denuo ea repetere uellet, tamen hinc incipiendum esset, quamuis breuius expediri posset.

Quid ante
Exerc. faciē-
dum.

5 Igitur postquam aliquis in eum locum uenerit, ubi Exercitiis uacaturus est, ea ipse die debet Instructor ad eum adire, & priusquam tradat fundamentum, debet ei explicare aliquas ex annotationibus, nempe primam, & quintam, & ex decima septima illam admonitionem de ani-
mo

mo aperiendo, item ex vigesima id quod dicitur de utilitate secessus in loco separato. Quod etiã opportunitatem ei dabit, vt eum moneat de iis, quæ supra cap. 2. diximus eum esse monendum, cum ea tamen dexteritate, quam ibi diximus, nempe vt non omnia simul, sed quantum prudentia dictabit.

6 Annotatio autem illa ante fundamentum, quæ incipit, In primis, expediet magis hoc tempore, vt non proponatur ita in genere, quando quis incipit Exercitia, sed in discursu Exercitiorum, si quid dubium, vel obscurum occurrat, aut ob aliquam eius, qui exercetur diffidentiam, videatur opportunum, tunc ei explicari poterit.

De r. annotatione ante fundamentum.

DE FUNDAMENTO

CAP. XII.

De i. ingref
fu i. hebd.

• Diuidi po-
test in tres
partes.

Indifferētia
magni mo-
menti.

Medi. fund.
ne videatur
aridior, iu-
uanda.

Irimus ingressus in hac primam hebdomadam fit per considerationem vltimi finis, quæ cōsideratio ideo dicitur Fundamentū, quia est basis totius ædificii moralis, & spiritualis.

2 Potest autem diuidi in tres partes, primo in finem propter quem homo creatus est: secūdo in media ad consequendum hunc finem: tertio in difficultatem eligendi hoc, vel illud medium, cum ignoremus quid magis aptum sit ad huius finis consecutionem, omnis autem error in hac parte non possit esse non damnosus & periculosus. Ex quo nascetur etiam quartū, vt homo ponat se in illa omnimoda indifferētia, & æquilibrio.

3 Hæc autem indifferētia est maximi momenti, & admonendus est qui se exercet quanto altius hoc fundamentum iecerit, tanto firmitus futurum ædificium: idque etiam indicauit Pater N. Ignatius annot. decima quinta, & decima sexta ex viginti.

4 In danda hac meditatione maxime, quia nonnullis cum nondum assueuerint orationi vid eri

videri potest aridior, addi poterunt aliquæ excursions ad meditandum, vt in eo quod dicitur creatum esse hominem, potest simul cogitari a Deo esse creatum de nihilo, & simul quot, & quanta in creatione habuerit, & præterea quomodo semper ab illo in esse conseruetur.

5 Sed horum consideratio non tam dirigen- da est ad gratitudinem, vt fit cum consideran- tur beneficia Dei, verum ad scopum huius fun- damenti, nempe, quod illa omnia a Deo data sint, vt perueniremus ad illum vltimū finem. Vnde etiam potest homo in hac meditatione re- flectere cogitationem ad seipsum, quomodo ha- tenus habuerit se ad finem, & ad media, quan- tum aberrauerit, quod creaturis abusus sit, quæ illi adiumento esse debuerunt, vt iam quasi in generali iaciat fundamenta ad cognoscendam deformitatem vitæ suæ, quod postea vberius, & magis particulariter faciet in meditatione peccatorum.

6 In meditatione huius fundamenti liber Exercitiorum non præscribit certas horas, vt fit in Exercitiis sequentibus: sed vt facili initio in- choemus, vnusquisque pro viribus, & pro deuotione sua ad id tempus sibi assumat: vel si o- pus sit, Instructor ei præscribat.

7 Debet autem curare vt cognitio huius veritatis, quæ in fundamento tractatur, quam

Quis scopus huius medi- tationis.

Tempus hu- ius medita- tione.

Firmiter a- nimo hæ- reat hæc me- dit.

maxime mēti infigatur: quoniā vt fundamentū
fabricæ totam ipsam sustinet, ita hæc veri-
tas influit in omnia Exercitia , &
præsertim in ipsam electionem
status , quæ tota fere hinc
pendet. & ideo quo
melius hæc me-
ditatio suc-
cesse-
rit, eo etiam melius reliqua
succeedunt.

DE DVPLICI EXAMINE

C A P. X I I I.

Vm durat meditatio fundamen-
ti, debet Instructor exercitantē
aliquoties visitare, & semper ei
aliquid noui in scriptis afferre,
quia sic videtur quodammodo
leuari tēdium, & melius etiam

Quid faciē-
dum Instru-
ctori tempo-
re huius me-
ditationis.

percipi quæ singula proponuntur.

2 Igitur in primo congressu post datum
fundamentum datur examen particulare, in
quo tradendo significandum est ei, in quouis ho-
mine vnum, aut alterum vitium siue peccatum
esse solere præcipuum, & quod in eo sit quasi
causa, & radix aliorum.

Examē par-
ticulare
quando dā-
dum.

3 Et licet in aliquo plura essent præcipua,
expedire tamen, vt vnum deligatur, ad quod
extirpandum toti incumbamus, vt eo superato
ad aliud, & aliud deinceps peculiarem hunc
conatum, & studium transferamus.

Vitiorū ex-
tirpatio.

4 Huic igitur rei seruet examen particula-
re, cuius vsus etsi post peracta Exercitia esse de-
bet toto vitæ tempore, nunc tamen inchoatur,
tum vt aliqua eius peritia acquiratur, tum etiam
quia hoc examine vti oportet circa Exercitia, &
eorum additiones.

Perutile e-
xamen par-
ticulare.

Est

Huius examinis vsus comēdāus

5 Est autem multum commendandus huius examinis vsus propter magnam eius utilitatem, præsertim ad consequendam animi puritatem, vt docet Cassianus Colla. 4. & 5. Bernardus sæpe. Itaque in fine Exercitiorum cum discedenti dantur præcepta vitæ bene instituendæ, hoc in primis inculcandum est. Additiones autem illæ quatuor dictandæ ne sint, an verbo tantum explicandæ, prudentiæ Instructoris relinquatur.

Quando, & quō dandū examen.

Aliundæ peccatendæ species peccatorum.

6 Deinde eadem die, & sequenti datur examen generale, & quotidianum. Non autem datur per modum meditationis, sed instructionis cuiusdam, & vt homo incipiat aperire oculos ad cognoscenda peccata vitæ præteritæ.

7 Quod vero attinet ad examen generale non est dubium, quin aliæ etiam multæ sint peccatorum species, quæ hic non ponuntur, sed vel hic ea tantum peccata attinguntur, quæ frequentius accidunt, reliqua autem peti possunt ab aliis auctoribus, qui ex professō de hoc agūt, vel hoc examen pro iis tantum conscriptum est, qui iam paulo magis spirituales sunt, & ab aliis grauioribus peccatis abstinent, in hæc autem frequentius incidere solent. Itaque non fuit mēs P. N. Ignatii tam breui tractatione omnia peccata comprehendere, sed tantum, vt dictum est, pios animos admonere de iis, quæ frequentiora sunt.

Por.

8 Porro examen quotidianum, quod quin- Examē quo-
que puncta complectitur, dicitur prout tidianum.
iacet. Ad illud autem faciendum iu-
uat illa lux, quam præbet
examen generale per
illam distinctio-
nem pecca-
torū,
quæ fiunt, cogitatione,
locutione, &
opere.

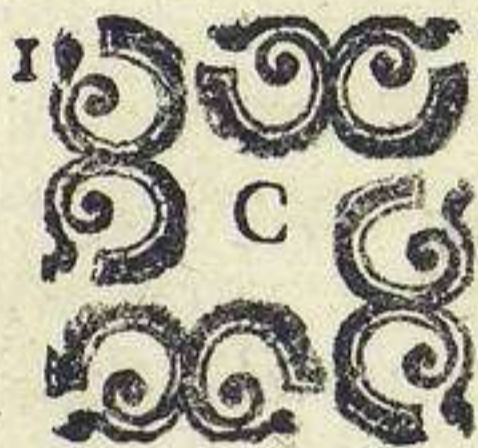

DE PRIMO EXERCITIO
primæ hebdomadæ.

CAP. XIV.

Quis ordo
 in tradendis
 Exercitijs.

I Circa ordinem tradendi Exercitia sequendus est is, qui ponitur in ipso libro Exercitiorum, nempe vt prima hora fiat Exercitium trium potentiarum, secunda autem peccatorum, tertia vero & quarta repetitiones vtriusque: si autem addatur etiam quinta hora, fiat de inferno. Sin fiant tantum quatuor horæ, hoc Exercitium de inferno differendum erit in diem sequentem, quo eodem die possunt dari etiam alia Exercitia de morte, de iudicio, cum suis repetitionibus. Tercio die proponenda erit eadem materia, sed cū aliquibus nouis punctis, vt in materia peccati, proponendo effectus, quos facit in animo, aut aliquid eiusmodi, sic enim tollitur tædium, & materiæ profundius penetrantur.

1. Exer-
 citium trium
 potentia rû

2 Porro primum Exercitium illud est, quod appellatur trium potentiarum, non quia in aliis etiam non exercentur hæ tres potentia; sed voluit P. N. Ignatius in hoc quasi aditu, & principio omnium Exercitiorum viam monstrare, quæ in meditando tenenda est, nempe, vt per memoriã adiuuaretur ratio ad discurrendum, siue

siue ratiocinandum ; per discursum autem excitaretur voluntas, & affectus, idque actuare voluit in materia peccati, quæ prima occurrebat ad meditandum.

3 Itaque in hoc primo Exercitio sunt sigillatim explicanda Exercitia sumenti omnia, quæ in sequentibus Exercitiis futura sunt vsui, quis scilicet modus seruandus, vt cum attentione, & sine capitis læsione perseuerari possit, & quomodo se animus colligere, collectumque tenere debeat, & quod licet adhibendus sit intellectus ad cogitandum, maior tamen habenda est cura affectus, & interioris gustus, quam vt multi conceptus quantumuis pulchri, & acuti formentur, & alia eiusmodi.

4 Hic etiam declaranda sunt præludia, quorum vsus præscribitur in omnibus Exercitiis, & in primis quid sit compositio loci, quæ nihil aliud est, quam fingere sibi, & quasi videre oculis imaginationis locum illum, in quo res, quam meditamur, gesta est, vt stabulum in quo Christus natus est, aut coenaculum grande stratum, in quo Apostolorum pedes lauit, aut montem in quo passus est.

5 Hac enim loci compositione valde iuuamur ad attentionem, & motionem animæ, quæ hoc modo quasi alligata phantasia rei illi certè, alligatur ipsa quoque quodammodo ne euagetur, aut si quando diuertat, habet ad manum, quo se facile colligat, & reuocet in situm illum suum,
in

Quid in r.
Exerci. explicandum.

Prælu. quæ
nam sint de
clarandum.

Ad quid iuuat
loci compositio.

in quo se ab initio composuit. Vnde S. Bonauē-
tura in proœmio de Vita Christi, Tu inquit, si fru-
ctum ex his sumere cupis, ita te præsentem ex-
hibeas iis, quæ per D. N. Iesum Christum di-
cta, & facta narrantur, ac si tuis oculis ea vide-
res, & tuis auribus audires toto mentis affectu
diligenter, delectabiliter, & morose omnibus
aliis curis, & sollicitudinibus tuis omiſſis.

In quo locū
habeat.

6 Atque hoc quidem locum habet in medi-
tatione rerū corporearum: nam in rebus incor-
poreis, vt est peccatum, & similia, alia quæ-
dam est instituenda compositio loci, de qua dici-
tur satis clare in lib. Exercitiorum in Exercitio
trium potentiarum.

Quid in cō-
positione lo-
ci vitandū.

7 Denique in hac loci repræsentatione vi-
tandum est diligenter, ne nimis in ea fabricanda
immoremur, vim capiti faciamus, quia non
consistit in ea fructus præcipuus meditationis,
sed est tantum via, & instrumentum ad ipsum
fructum. Nec est dubium, quin aliqui maiorem
in hac re habeant facilitatem, in quibus videli-
cet acrior est vis potentiæ imaginatiuæ. Alii ve-
ro, quibus hoc difficilius est, non ita laborare de-
bent, vt caput obtundant, quo ipsam meditatio-
nem impedirent.

DE ALIIS EXERCITI-
tjjs primæ hebdomadæ.

C A P. X V.

In secundo Exercitio, in primo puncto monendus est exercitās, ne descēdat ad examinanda peccata sigillatim, vt fieri solet, cū quis se ad confessionem parat, hoc enim postea facturus est extra meditationem: sed hoc tempore in genere tantum proponat sibi sua peccata, eorumque multitudinem, & magnitudinem, vt concipiat confusionem, & dolorem. Ad hoc autem confert percurrere loca, negotia, & personas, vt hic dicitur.

In 2. Exerc. de quo monēdus exercitans.

2 Tertium, & quartū Exercitiū constat ex repetitione primi & secundi. Harū autem repetitionū vsus est valde utilis, sæpe enim fit, vt cū eiusmodi materiæ primū cogitātur, intellectus pascatur illa rerum nouitate, ac curiositate quadā, postea vero cū speculationē moderamur magis aperitur via internis affectibus, in quibus potissimum consistit fructus. Quare in his repetitionibus vitandi sunt longi discursus, sed tantum proponere sibi oportet, & quasi percurrere, quæ prius meditati sumus, & in iis immorandum voluntate, & affectu: & hæc etiam est

Quis vsus repetitionū Exercitiorū

est causa, cur plura hic colloquia sint, quam in prioribus Exercitiis.

Intelligen-
tia 3. Exer.
1. hebdom.

3 Quod autem dicitur in lib. Exerc. in III. Exer. primæ hebd. repetitionem hanc faciendam de iis, in quibus antea maiorem consolationē, aut desolationē senserimus; ita intelligendum est, vt præcipue repeti debeant ea, quæ lumen, aut feruorē attulerunt, sed etiā expedit illa puncta repetere, in quibus ariditatem sensimus, quia sæpe contingit, vt deinde in ipsis maiorem consolationis copiam sentiamus. Immo etiam bis repeti potest idem, si magna sentitur consolatio, aut alius bonus, & spiritualis affectus, & hoc potissimum in prima hebdomada.

Præter quin-
que alia pos-
sunt addi.

4 Præter quinque hæc Exercitia P. N. Ignatii possunt addi alia, vt in fine quinti Exercitii dicitur, vt de aliis peccati poenis, de morte, de iudicio, vel de aliis cruciatibus Inferni, & quidem hæc rarissime omittenda videntur, quia multum habent momenti, vt auocetur animus ab inordinato amore rerum harum visibilium, & in his meditationibus concipit anima timorem sanctum Domini, vt pariat spiritum salutis.

Quando fa-
cienda col-
loquia.

5 In fine cuiuslibet Exercitii semper fieri debet colloquium, vt in libro Exercitiorum præscribitur: nec tamen prohibetur, quin iuxta cuiusque deuotionem etiā in principio, & in medio alia colloquia, & petitiones fieri possint, immo etiam aliquando expedit. Proprius tamen locus est in fine, cum anima ex meditatio-

ne

ne magis eleuatam se sentit: illa enim sunt aptissima colloquia, quæ formantur ex affectu interiori varia, vt ipse affectus varius est.

6* Interdum enim homo agit cum Deo, vt filius cum patre; interdum, vt seruus cum Domino; modo, vt amicus cum amico; modo etiam, vt reus cum Iudice; aliquando etiã petens aliquod donum; aliquãdo gratias agens de beneficijs acceptis; alias accusando se ipsum; alias communicando cum eo familiariter.

Ex 1. Exer. 1. hebd. Varij modi agendi cū Deo.

7 In quo notandum quod dicitur in tertia annotatione ex viginti, hæc colloquia, quando fiunt cum Deo, aut cum sanctis, requirere maiorem reuerentiam, quam ipsas meditationes, & speculationes. In particulari vero colloquium secundum ad Christum vt impetret a Patre, explicandum erit rudioribus, hoc intelligi, non vt est Deus, sed vt homo mediator, & aduocatus, vt interpellat pro nobis.

Intelligentia 3. anno. ex 20.

8 Additiones, quæ in libro Exercitiorum ponuntur in fine primæ hebdomadæ, dandæ sunt pridie quam incipientur Exercitia, nempe meditatio, quæ dicitur trium potentiarum, & reliquæ quia in ijs agitur de multis, quæ adiuuant meditationem. Decima tamen additio posset differri in sequentem diem, quia non est adeo necessariũ vt detur illo die. Deinde sequentibus diebus dandæ sunt reliquæ additiones, & regulæ de discernendis spiritibus, quæ conueniunt primæ hebdomadæ, & quæ conuenire videbuntur exercitan-

Addit. 1. hebd. quando dandæ.

E ti,

ti. quas tamen non erit semper necesse scripto dare, sed id Instructoris iudicio permittitur.

Addit. exacte seruandæ.

9 Hæ additiones curandum est, vt exacte seruentur, quia ex ipsis valde pendet fructus spiritualis Exercitiorum: quamquam ex altera parte caueri etiam debet omnis excessus, & habenda est ratio personarum, & complexionum, vt si qui essent natura melancholici, non debent nimium coarctari, immo potius dilatandus est eis animus, & idem de personis imbecillioris valetudinis, & infuetis ad hos labores, & ideo opus est prudentia, & discretionem: experientia enim ostendit quibusdam profuisse, quod eis concederetur aliqua laxitas in his regulis seruandis, aliis autem profuit seueritas, & rigor, semper tamen mixtus suauitate.

DE CONFESSIONE
generali.

C A P. X V I.

Iue qui se exercet, versetur in primis quinque Exercitiis, siue alia adiungantur, cum iam id satis consecutus videbitur, quod in hac hebdomada vt finis proponitur, nimirum cognitionem intimam peccatorum, & veram contritionem, & ad id serio conatus, & diuinæ gratiæ cooperatus, tam per Exercitia, quam per additiones iudicabitur, moneri debet, vt se ad generalem confessionem disponat, & nisi Instructori nimium fatigatus videatur, poterit adhuc pergere in meditando per vnam, aut alteram horam aliquid quod ad compunctionem peccatorum faciat, vel si id magis expedire iudicetur, aliquid legendo ad eum finem.

2 Vt autem hoc diligentius, & accuratius faciat, indicandum est ei quantæ sint utilitates huius confessionis generalis, de quibus utilitatibus agitur in ipso libro Exercitiorum post examen generale. Quod si nulla alia esset, hoc certe satis esse deberet, quod experimur homines plerumque, aut sine examine sufficienti, aut sine debito dolore, nullo vel valde infirmo melioris vitæ

Quando ad gen. confes. excitandus.

Indicandæ utilitates conf. gen.

proposito ad confessionem accedere, ac propterea ad consequendam pacem conscientiae, & ad tollendos scrupulos, qui si non antea, saltem in puncto mortis animam excruciare, & in periculum salutis aeternae adducere solent, multum prodest, semel se ab omnibus antea vitae peccatis abluere.

Quae diligētia seruan-
da in huius-
modi conf.

3 Quam etiam ob causam, etsi cauendum est à nimia anxietate in facienda hac confessione, ne semper deinde maneant scrupuli, ac reliquiae vt quibusdam contingit; tamen ex altera parte studendum, & conandum est, vt ita diligenter, atque accurate fiat, vt postea secura esse possit anima, se fecisse quod in se erat: nam sine hoc numquam frui poterit illa pace animi, & tranquillitate conscientiae, quam diximus. Ideo præter proprium studium, & diligentiam ipsius qui Exercitia suscipit, iuuandus est etiam aliqua via, & methodo, nempe Directorio aliquo ad bene confitendum, cuiusmodi iam multa extant bona, & apta, si opus fuerit, & pro cuiusque indigentia.

Quibus Na-
uar. summa
legenda.

4 Aliquando etiam, præsertim insignioribus hominibus, proderit dare legendam Summam Nauarri, vbi agit de statibus, vt attente considerent, quæ ad suum statum pertinent. Sic enim melius videbunt in quibus defecerint, quæ si nostri per se proponerent, fortasse non tantam ijs fidem haberent, & possent putare eos esse nimios in vrgendis conscientis

Hanc

5 Hanc generalem confessionem, vt plurimum magis expedit non fieri ei, qui tradit Exercitia: si tamen qui suscipit, ei confiteri mallet pro sua deuotione, uel sacerdotum penuria, aut aliæ causæ ita exigerent, nihil impediret quin etiam ipsi fieri posset.

Cui facienda con-
g-
neralis.

DE FINE PRIMAE
hebdomadae.

CAP. XVII.

1. Hebd. tē
por. quādo
contrahen.
aut proro-
gan.
Annot. 4.
ex 20.

Voniam, vt supra dictum est, E-
xercitiorum hebdomadae * non
dierum spatio definiuntur, sed
ex effectu, qui in eis prætendi-
tur; ideo huius primæ hebdo-
madae tempus vel contrahi, vel
prorogari poterit, prout citius, vel tardius quis-
que contritionem, deuotionem, vel meditandi
modum affecutus fuerit. Alij enim celerius, a-
lij serius eo perueniunt. Illud tamen notandum,
eos homines, qui multum proficiunt in via spiri-
tus, & qui iam ab aliquo tempore Sacramenta
frequentant, aut qui multum cupiunt statuere
de modo vitæ suæ, in quo magis Deo domino
seruire possint, non esse diu detinendos in hac
prima hebdomada. Immo si fieri possit, quatuor,
aut quinque diebus absoluere eam debent. Con-
tra vero faciendum in ijs, qui non ita dispositi
sunt. Hi enim vt peccata sua defleant, & vt pec-
cati turpitudinem, ac foeditatem agnoscant, de-
bent diutius in his exerceri mutando subinde
rationem victus somnique, & alia genera poeni-
tentiae vt habetur in Exercitijs notabili tertio
post additiones primæ hebdomadae.

Qui

2 Qui absolutis Exercitijs primæ hebdomadæ ad reliqua progressurus est, postquam generaliter confessus fuerit, & communionem sumperit, saltem per vnum diem vacare debet ab illo labore tam intenso meditandi. Interim tamen posset in mente versare parabolam illam filij prodigi, applicando eam ad seipsum, aut aliquid eiusmodi. Porro ad communionem est ita etiam disponendus, vt ad eam accedat cum reuerentia, & fide, & gustu, & ob eam causam danda est ei aliqua meditatio ad hoc apta.

DE SECUNDA HEBDOMADA,

& primo de fine; qui in ea præ-
tenditur.

CAP. XVIII.

Scopus E-
xerc. r. heb-
domadæ.

Inis, & scopus, qui Exercitiis omnibus primæ hebdomadæ præfixus est, hic præcipue est cognoscere quod errauimus ab ea via, quæ nos ducere debebat ad vltimum illum finem, cuius causa creati sumus; & consequenter dolere de tali, & tanto errore, & concipere intensum desiderium redeundi in illam viam, & in ea semper perseuerandi.

Finis secun-
dæ.

Ioan. 14.

2 In hac autem secunda hebdomada finis est proponere sibi Christum dominum, ac Saluatorem nostrum, vt veram viam, iuxta illud, quod ipse dixit. Ego sum via, veritas, & vita, & Nemo venit ad Patrem nisi per me.

Ipse enim est exemplar a Patre hominibus propositum, cuius imitatione emendemus, & componamus mores nostros corruptos, & dirigamus pedes nostros in viam pacis. Quare cum Christi vita sit perfectissima, & ipsa idea virtutis, & sanctitatis; sequitur, vt quo vita nostra propius ad eam imitatione accesserit, ipsa quoque

quoque perfectior sit, immo & propius accedat ad vicinum finem suum, ideoque eo etiam felicior sit.

3 Propter hanc causam hæc secūda hebdomada respōdet viæ illuminatiuæ, quia Christus est sol iustitiæ, qui illuminat omnē hominem venientē in hūc mūdū, & ad hoc venit, vt illuminaret sedētes in tenebris, & vmbra mortis: & quoniā peccata, & prauæ affectiones obtenebrant animā, eāq. impediūt, & retrahunt a Christi imitatione, ideo hæc prius eradicanda ex corde, erant primis illis Exercitiis, & meditationibus.

2. Hebd. respōdet viæ illuminatiuæ,

4 Dispositio quam P. N. Ignatius requirebat in iis, qui facturi essent Exercitia huius hebdomadæ, est, vt ostendāt feruorem, ac desiderium progrediēdi vltcrius ad deliberandum de statu vitæ. Quare qui hoc nollet, vel tepide vellet etiā si cuperet progredi in meditationibus, melius esset eū differre ad vnū, aut alterum mēsem. Hoc enim negocium eiusmodi est, vt nisi cū feruore spiritus suscipiatur, non possit habere bonum successum: requirit enim magnum, & fortem, & constantem animum, qui ex augmento deuotionis proueniat.

Quænam dispositio in facientibus Exer. requirebatur a N.B.P.

5 Verum est, quod si quis esset, a quo nihil magnum sperari posset, quia non esset admodum capax, vel impeditus esset statu matrimonii, posset pro eius captu, aliquid addi de sequentibus hebdomadis, vt dirigatur in statu, in

Quādo quis non est admodum capax

quo

quo est, ac bene viuendum in eo.

Cum fame
relinquendi

6 Cæteros autem melius est relinquere cū fame, vt sciant adhuc sibi restare aliquid, quod faciant. Contingit enim sæpe vt hac dilatione experientia ipsa aper-
tius eis detegat suas necessi-
tates, & infirmitates;
quod facit, vt de
inde arden-
tiores,
&
magis dispositi
redeant.

DE

DE PRIMIS QUATVOR EXERCITIJS SECUNDÆ HEBDOMADÆ.

CAP. XIX.

Primū Exercitium in hac secūda, est de Regno Christi, quod tamē non cōputatur inter meditationes, quia prima est de Incarnatione Domini. Est igitur quasi fundamentum quoddā, aut proœmium totius huius tractatus, & summa, ac cōpendium vitę, & operum Christi Domini in eo negotio, quod ei commiserat Pater, de quo Esaias. * Opus illius coram eo; & ipse Dominus. * Opus quod dedisti mihi, vt facerem. Et statim addit, quid nam id esset, Clarificaui te super terrā, manifestaui nomen tuū hominibus. Vocat autem omnes homines in societate tanti, & tam gloriosi operis, vnum quemque iuxta suum gradum. Ex quo iam incipit apparere diuersitas graduum in imitatione Christi.

1. Exerci. 2 hebdo. quid sit.

Esai. 62.

Ioan. 17.

2 Dispositio autem, quæ requiritur in anima eius, qui facit Exercitia, hæc est, vt quantum est ex sua parte, tendat in id quod perfectius est, si Dominus dederit gratiam, & vires. Vnde aperte colligitur ex hoc iam loco, animam incipere præparari, & disponi ad electionem status, quę postea suo loco expressius proponetur. Sic enim
mira-

Quæ dispositio necessaria.

mirabili quodam artificio Spiritus sancti hic anima excitatur ad perfectionem, ut deinde hanc eandem perfectionem eliciat, & indaget in omnibus sequentibus meditationibus, Incarnationis, Nativitatis, & aliarum, & ita perfectionis semina, quæ hic sparguntur, per illas deinde meditationes latenter crescant, & promoveantur, donec in tempore electionis suum fructum ferant. Atque hoc bene notandum est Instructori pro sua directione, non quod de hoc monere debeat exercitantem, sed potius sinat res ipsas per se in eius anima operari, vimque suam exercere.

Cui danda hæc meditatio.

Quare in 2. hebdom. v. n. præludium.

3 Neq. hoc tamen impedit, quin hæc meditatio, sicut etiã quæ deinde sequitur de duobus vexillis, tradi possit etiã iis qui non sunt facturi electionem, quoniam etiam hi ea iuvari possunt: si quidem in genere tantum agunt de iis, quæ ad maiorem Dei gloriam ab vnoquoque fieri possunt in Dei obsequio pro cuiusque capacitate.

4 In hac secunda hebdomada notandum est, addi hic vnum præludium. Nam cum in prima hebdomada, primum præludium sit constitutio loci, hic ante constitutionem loci ponitur quædam repræsentatio historię, seu mysterii quod meditandum occurrit. Hoc autem nõ ita intelligendum est, ut tunc immorari debeamus in meditando illo mysterio, sic enim nihil differret præludium a meditatione; sed ita est accipiendum, ut in primo illo præludio propona-

ponatur historia generatim, & quasi tota in cōmuni, ut sciatur materia, de qua tunc cogitandum est, & anima incipiat in ea actuari, & ad eā eleuari, deinde verō in ipsa meditatione incipiat in singulis eius partibus immorari, easq. pōderare, & penetrare. Vt cū quis conicit oculos in tabulam aliquam pictam, in qua sit varietas rerū pictarum, prius vnico intuitu omnia confuse cernit, & scit quid in eā tabula contineatur, postea vero figit oculos in singulis particularibus rebus, quæ ibi pictæ sunt, easque sigillatim melius, & accuratius perpendit.

5 Quod autem attinet ad puncta harum meditationum, sumenda erunt in fine libelli Exercitiorum, vbi mysteria vitæ Christi ordine posita sunt, distincta fere singula tribus punctis, etsi simplicioribus, qui ea non legerint, aut legere non possint in Euangeliis, explicatius tradi oportebit, addita breui declaratione, vt dicitur secūda Annotatione ex viginti. Vnde quod in meditatione Incarnationis, & Natiuitatis etiā dicitur de contemplandis personis, & earum verbis, & operibus, intelligi debet, referendo ad illam, quam diximus distributionem, quæ in finem libri ponitur, nempe cogitando hæc in singulis punctis, vt occurrunt ordine suo, non autem quod necessarium sit omnes prius personas totius mysterii, deinde omnia verba eiusdem, ac demum opera separatim meditari; hoc enim præsertim in quibusdam meditationibus, pare-

Vnde sumē-
da puncta
harum me-
ditationum

ret

ret confusionem.

**Cur medi-
tatio in pū-
ctis.**

6 Quare hoc tantum voluit P. Ignatius, regu-
lam dare in singulis punctis, quo meditantis
intentio ferri debeat, primum quidem in ipsas
personas, quæ in illo puncto occurrant, tum ad
verba, si prius verba, vel ad facta, si prius occur-
rant facta. Et ita absoluto vno puncto transea-
tur ad illud, eundem ordiem in eo seruando.

**Alia præte-
rea addi
possunt pū-
cta.**

7 Cæterum etsi hic tantum mentio fit de
his tribus, non tamen prohibetur, quin pos-
sint etiam addi alia puncta, vt v. g. cogitatio-
nes, & affectus personarum interiores, tum
etiam virtutes, & præterea modus, & finis my-
steriorum, quæ occurrunt, causa item, & effe-
ctus, tempus, & reliquæ circumstantiæ, vt fœ-
cundior sit meditatio, & maior eius fructus.

DE QUINTO EXERCITIO

secundæ hebdomadæ, quod est, applicatio sensuum.

CAP. XX.

I Exercitium quintum, quod est applicatio sensuum, est facile valde, & vtile, imaginando nos videre personas & audire verba, aut strepitum si qui fit, vel tangere, aut osculari siue loca, siue

personas, quod tamen fieri debet cum omni reuerentia & modestia, ac timore. Olfactum P. N. Ignatius refert ad odorandam fragrantiam animæ ex donis Dei, & gustum ad gustandum eius dulcedinem, quod vtrunque significat præsentiam quandam rei, vel personarum, quas meditamur cum gustu & amore earum tenero.

2 Quod autem hic dicitur facta meditatione Incarnationis, & Natiuitatis, faciendam deinde separatim hæc applicationem sensuum. intelligendum est idem deinceps fieri debere in reliquis meditationibus vitæ Christi. Quod nõ ita accipiendum est, quasi hanc applicationem debeamus habere seiunctam ab omni materia meditationis, sed vt præcipuus scopus circa mysterii considerationem sit sensuum applicatio.

De 5. Exer. videlicet de applicatione sensuum

Intelligentia illius notandi post meditat. de Incar. & Natiu. faciendam esse applic. sensuum

Dif-

In quo dif-
fert applica-
tio sensuū
a medita-
tione.

3 Differt autem applicatio ista sensuum a meditatione, quoniam meditatio est magis intellectualis, & magis veritatur in ratiocinatione, & omnino est altior: discurret enim per causas illorū mysteriorū, & effecta, & in eis inuestigat attributa Dei, vt bonitatem, sapientiam, charitatem, & reliqua. At vero applicatio non discurret, sed tantum inheret in illis sensibilibus, vt in aspectu, & auditu, & reliquis eiusmodi, quibus fruitur, & delectatur cum profectu spirituali.

Eius duplex
utilitas.

4 Est autem eius duplex utilitas, interdum enim cum anima non potest profundiora speculari, dum in his immoratur paulatim disponitur, & eleuatur ad illa altiora. Interdum autem contra, anima iam impinguata, feruens deuotione ex cognitione illorum mysteriorum altiorū, descendes deinde ad hæc sensibilia, in omnibus inuenit pastum, & consolationem, & fructum ex abundantia amoris, qui facit vt minima quæque, ac vel ipsi nutus magnifiant, & materiam amoris, & consolationis præbeant.

Vnde sumē
da Christi
mysteria.

6 In mysteriis Christi tradendis debet Instructor ea desumere ex ipso libro Exercitiorum in fine, vbi, vt dictum est, descripta sunt cum suis punctis. Quare qui magis versati sunt in meditando, iis iatis erit dictare, vel dare in scriptis puncta, vt ibi habentur, admonendo, vt semper eādem formam teneant, quam

quam prima die. Cum aliis autem minus versa-
tis oportebit ad particularia magis descen-
dere, accommodando praeludia ad ma-
teriam, & introducendo eos, vt
sciant sibi proponere per-
sonas cum suis cir-
cumstantiis, tum
earum ver-
ba,
& facta,
&c.

DIRECTORIVM
DE MEDITATIONVM HORIS,
*electione spirituali, & eo qui exercetur
visitando.*

C A P . X X I .

Ex notabili
unico in die
secundo 2.
hebdomad.
Exercitãti
quando dan
da relaxatio

De lectio-
ne in 2. heb
domad.

Ex notab. 1.
2. heb. post
meditat. 1.
diei.

Quando vi-
sitandus.

I qui se exercet, fatigatus videatur, immo etiam si non adeo fatigatus sit, tamen vt melius durare possit, expedit, vt detur illi aliqua relaxatio in horis meditando, & tunc omitti poterit meditatio, quæ fit media nocte, & retineri aliæ quatuor horæ.

2 Potest etiam in hac hebdomada, & sequentibus post absolutas meditationes reliquo tempore legi aliquis liber, sed eiusmodi, qui pietatem potius nutriat, quam intellectum nouitatibus exerceat, vt sunt aliqua ex operibus sancti Bernardi, vel Gerson de Imitatione Christi, vel Granata.* Si vero liber hic contineret aliquem tractatũ de Christi mysteriis, non expediret, vt ea legerentur, de quibus postea faciendæ sunt meditationes, sed de quibus iam factæ sunt, vel quæ eo die sunt faciendæ.

3 Quod attinet ad visitandum eum, qui exercetur, semel saltem esset visitandus in die, excepto tempore electionis, quo tempore solent incidere frequentiores desolationes, & perplexitates, quæ crebriorem visitationem requirunt.

DE

DE ELECTIONE, QUANTI MOMENTI SIT, & quis ordo in hac materia seruandus.

C A P. X X I I.

1 **I** N omnibus Exercitiis nullus est difficilior locus, aut qui maiorem dexteritatem, & discretionem spiritualem requirat, quam electionis, quoniam hoc tempus expositum est diuersis motibus animi, & saepe etiam erroribus, cum homo non solum a malo vincatur, sed plerunque etiam boni, & recti imagine fallatur.

Electionis difficultas.

2 In hac ergo materia illud ante omnia intelligendum videtur, & ante oculos tenendum, quanti referat eligere statum vite. Nam si homo, ut rationalis, debet omnibus suis actionibus ponere finem congruentem rationi, Christianus autem debet omnia opera sua dirigere ad finem supernaturalem: si haec ergo in singulis actibus fieri debent, quanto magis in capiendo statu, ex quo scilicet consequuntur fere omnia opera vitae nostrae, ita ut, si finis ipsius status sit vitiosus, ea etiam quae ad finem consequuntur, oportet esse vitiosa.

Attenden. electionis necessitas, & grauitas.

3 Deinde ut in corpore animantis plura sunt membra, neque omnia membra sunt ocu-

Indifferetia ad electionem.

1. Cor. 12.

lus, aut omnia pedes, vt ait S. Paulus, ita in hoc corpore Ecclesie oportet esse varios gradus, & status. Huius autem diuisionis, & partitionis auctor est Spiritus sanctus, ad quem pertinet singulis suum locum tribuere. Vnde Apostolus eodem loco, Diuisiones gratiarum sunt, idem autem spiritus; & diuisiones ministratorum sunt, idem autem dominus; & diuisiones operationum sunt, idem vero Deus, qui operatur omnia in omnibus. Ex quo constat, vt famuli a suo domino, suo quisque operi, ac muneri destinantur; sic homines a Deo: ac proinde non debere hominem impedire in se ipso id, quod Deus in eo, & de eo agere vult, sed oportere vt ei fideliter seruiat in quacunque re eius maiestas voluerit.

Utilitas talis electionis.

Dei non autem nostra sequenda voluntas.

4 Accedit etiam propria utilitas, eaque magna, quoniam pertinet ad salutem aeternam. Nam etsi Deus nemini negat auxilium necessarium ad salutem, tamen non est dubium, quin iis multo abundantius gratiam suam, & lumen, atque opem communicet, qui non se in aliquem vite statum ex libito suo intruserunt, sed eum elegerunt, quem premissa diligenti consideratione putarunt esse iuxta diuinum beneplacitum.

5 Denique si nos in tanta re nostro iudicio, ac placito gubernare velimus, facile in maximos & maxime perniciosos errores incidemus, si vero Dei voluntatem executi fuerimus, ille vt pater, & creator noster, nihil de nobis statuet, quod nobis vtile, & salutare non sit, immo vero etiam

etiam aptum, & accommodatum nobis, quoniã ipse noscit figmentum nostrum.

6 Hæc igitur, & alia in hanc sententiam non solum Instructori vtilia erunt, vt in hoc negotio magnum studium adhibeat, sed multo magis ei, qui facit Exercitia, vt videat quo animo aggredi debeat rem adeo necessariam.

Hæc omnia suggerenda.

7 Igitur, vt in hoc tractando aliquis ordo seruetur, primo dicemus quales esse debeant, qui ad electionem admittuntur; secundo quales ij qui eos dirigunt; tertio quæ sint res, de quibus est electio; quarto quæ in ea regulæ seruandæ; quinto, quis sit ordo, & praxis electionis faciendæ.

Partitio sequentiũ capitulum.

¶ 3 QVA-

QVALES ESSE DEBEANT QUI
ad electionem admittuntur.

C A P. X X I I I.

Quinam ad
 electionem
 admittendi

I circa primum, apertum est non omnes esse admittendos ad electionem status. Qui enim iam tenent statum determinatum, ut coniugati, aut religiosi, non debent de hoc agere, sed tantum iuuari debent, ut in suo quisque statu ad perfectionem tendat pro mensura gratiæ, quam ei Dominus Deus concedat. Qui autem adhuc statum non habent, non tamen omnibus indifferenter dari debet electio, ut habetur in septima parte Const. cap. 4. lit. F. ubi dicitur, quod non nisi paucis, iisque huiusmodi, ut ex eorum profectu non vulgaris ad Dei gloriam fructus speretur. Igitur qui vel incapaces essent huius perfectionis (cuiusmodi sunt leues natura, & inconstantes, quos in primis explorare oportebit, nec villo modo admittere ad electionem, aut quos constet habere passiones qualdam indomitas, aut malos habitus, qui videantur incorrigibiles) non essent admittendi, nisi tam certa signa essent peculiaris cuiusdam gratiæ, ut hæc omnia suppleret.

2 Secundo, præter naturam, & mores aptos, requiritur etiam ut ille cui datur electio, eam ipse

Necessarium
 est desiderium,
 & petitio.

ipse desideret, & petat. Et hoc omnino necessarium est, & nullo modo alioquin dari debet, multo autem minus ingeri & obtrudi non cupienti. Nam præterquam quod, qui sic affectus est, omnia quæ ei dicentur, cum suspicione accipiet, & ideo ijs iuuari non poterit; est etiam ea causa, quod in electione facienda multæ & magnæ incidunt difficultates, etiam cum voluntas bona, & feruens est: quare multo erunt maiores, cum voluntas languet, & ideo nunquam eas superare poterit.

3 Tertio valde expedit, vt qui ingreditur electionem, studeat esse liber ab omni affectu inordinato, & plane ad omnia indifferens, ad hoc vero vnum inclinatus, vt sanctum Dei beneplacitum sequatur, quodcunque illud esse cognouerit. Quare si cerneretur eum nimis propendere ad diuitias, minus autem ad paupertatem, non esset bene dispositus, nec sperandus esset bonus exitus in electione. Ille enim affectus auersus a via perfectiori, & ad imperfectiorem conuersus intellectum traheret ad excogitandas rationes tali affectui consentaneas. Ac cum, vt dici solet, quicquid recipitur, recipiatur ad modum recipientis, facile fieret, vt existimaret illam esse Dei voluntatem, quæ est ipsius voluntas. Oportet igitur vt perueniat ad tertium gradum humilitatis, qui ponitur in libro Exercitiorum, aut saltem ad secundum, cui comparando seruiunt meditationes de Vexiliis, & de Tribus classibus, & a-

Electurus sic
ab omni af-
fectu liber.

lic, de quibus infra dicetur: & ideo esset in ijs meditationibus diutius retinendus, vt paulatim disponatur ad hoc æquilibrium animi, partim conando propria diligentia, partim id a Deo petendo feruentibus orationibus. Quod si ad hanc resignationem, & indifferentiam non peruenerit, tota tractatio de modo eligendi relinquenda est. & tunc si ita expedire videbitur, procedendū in reliquis Exercitiis faciendis, vt si fieri potest, per ea ad maiorem maturitatem perducatur, vel post breue tempus finis eis imponendus.

Quæ nam
optima di-
positio ad
electionem.

4 Quarto omnium optima est illa dispositio, vt non modo non magis propendeat ad terrena retinenda, sed quoad fieri potest, voluntatem suam semper inflectere conetur ad id, quod perfectius est. Nam licet re ipsa non id electurus sit, quia fortasse Deus non eum vocet ad talem statum, tamen nihil ei nocebit, immo plurimum proderit tale desiderium; ac proinde in his Exercitiis semper proponitur via perfectior, tamquã magis optanda, & a Deo petenda. In quo valde notanda est sententia quedã P. N. Ignatij, quæ inuenta est in quodã eius scripto, vbi ita ait, Debere Instructorem ita disponere eum, qui est in Exercitiis, vt omnino resignatus sit, tam ad consilia sequenda, quam ad præcepta, immo vero quantum in ipso est magis inclinatus sit ad consilia, si id maius Dei obsequiũ fuerit: & addit, Maiora vtique signa requiri ad statuendum, quod ea sit Dei voluntas, ut quis in eo statu maneat,
in

in quo satis sit seruare præcepta; quam vt uiam consiliorum ingrediatur, quia Dominus tam aperte ad consilia exhortatus est, at uero in illo statu magna ostendit esse pericula.

5 Ultima est ea dispositio, quam idem P. I. Vltima dispositio est
gnatius eodem loco præcipit, nempe, vt qui fa- N. B. P. I-
cit electionem, colligat se totum intra se, & gnac.
toto tempore quo durat hæc deliberatio, claudat sensus, claudat animum omnibus aliis rebus, nihilq. velit uidere, aut audire, quod non de sursum sit. Quibus uerbis duo indicantur, primum, ut anima non sinat se distrahi ad alias cogitationes, sed hoc unum agat, & huic uni intenta sit, ceteris omnibus negociis a se reiectis. Alterum est, * ut in hac deliberatione non admittat rationes, quæ non sint è cælo, idest, nullas admittat, quæ sapiant carnem, & sanguinem, aut aliquid humanum, ac terrenum, quia omnia manare debent ex uno illo principio, quod est desiderium gloriæ Dei, & exequendi eius uoluntatē. Hic enim est uerus ille sumptus ad ædificandam turrim, de qua est in Euangelio, & hoc magnam animæ fiduciam affert, quod Deus non sinet eam decipi, quia cum eum in toto corde, & in ueritate quærat, nunquam se Deus ab ea auertet, cuius scilicet tanta est bonitas, & amor in suam creaturam, ut etiam occurrat sæpe non quærentibus. Quod licet ita sit, & ea sit perfecta electio ad quam solius Dei amor impellit, tamen si præcipuus quidem esset amor Dei, sed præter illum ali-

Annot. 16.
ex 20.

aliquid etiam accederet, quod eodem inclinaret
modo non repugnans Dei legi, ac uoluntati, &
ex sua natura bonum, utputa consolatio
propria, & quies spiritalis, ratio ua-
letudinis, aut aliquid eiusmodi,
non propterea improban-
da esset electio. Hæc
tamen oportere-
ret semper
minus
esse
se præcipua, & minus præ-
cipue mouere, & hæc
ipsa ad Dei amo-
rem refer-
ri.

QUALIS ESSE DEBEAT
qui dirigit electurum.

C A P. X X I V.

I Circa secundum, officium eius, qui tradit Exercitia, in hoc particulari negotio, est cooperari motioni diuinæ, eamque non præire, sed sequi; & ad hoc disporre animam eius qui facit Exercitia, remouendo impedimenta, nempe errores, dolos, affectiones, atque inclinationes inordinatas. Non debet eum mouere vel ad vnam, vel ad aliam partem vt dicitur in 15. annot. ex prioribus. Etsi enim ex natura sua licitum est; ac meritum etiam hortari ad perfectiora, tamen vt eiusmodi deliberationes solidius fiant, & sine vlla humana persuasionè; multo melius est permittere, vt solus Deus cū sua creatura tractet, nec aliquis tertius intercedat: & hoc maxime in Exercitiis, vbi se anima ad hoc ipsum disponit. Ratio huius est, quia electio tantæ rei, vt est status vitæ, non debet niti persuasionè, aut inductione humana, sed sola Dei voluntate, alioqui metuendum esset illud, quod Dominus dixit, Omnis plantatio, quam non plantauit Pater meus cælestis, eradicabitur. Et cum in eiusmodi

Secundum officium tradentis exercitia.

iv mēbēis
 .sinnēis

Matt. 15.

modi via per se ardua, & deinde dæmonum invidiæ exposita, sine dubio secuturae sint multae tentationes, ac difficultates, non potest vllum auxilium, ac subleuatio expectari ab homine, qui nos induxit, nisi leuemus oculos nostros in coelum, & dicere possimus, Dominus solus dux meus fuit, quoniam iuxta Apostolum sperandum est, Eū qui dedit velle, daturum etiam perficere, & confirmaturum usque in finem.

Phil. 3.

Annot. 15.

ex 20.

Indiff. etiā
dantis exer
citiis.

2 Ex quo colligitur, * eum qui dirigit in hac electione, debere ipsum quoque suo modo indifferenter esse, vt fideliter peragat opus, quod ei commissum, & creditū est; idq. tantū respiciat, & cupiat, vt Dei voluntas, & beneplacitum cōpleatur, nihil apponens de suo spiritu proprio. hoc enim est immittere falcem in messem Dei, & præterea posset aliquando præbere materiā tentationum exercitanti, quia maneret semper aperta dæmoni hæc porta suggerendi, quod hominis instinctu ad religionem inductus esset. Persuadeat autem sibi, illud tutum fore, ac sine periculo, quod indagauerit iuxta regulas sanæ electionis. Tantum diligens sit in subleuando, ac dirigendo, quem Dominus eius curæ ac fidei commisit.

Eiusdem vi
gilantia.

3 Vigilet in detegendis fraudibus, & paralogismis dæmonis, quoniam ex falsis principiis, qualia ille suggeret, sequetur non nisi falsa conclusio.

Ani-

4 Animaduertat etiam contingere sæpe, vt quis ingrediatur in electionem cū optima dispositione, & tamen in ipso articulo eligendi insurgat in ipso aliquis sinister affectus, qui omnia perturbet, & suffocet bonū semen: & ideo cautus sit, & industrius ad hæc omnia tum prouidenda, tum præcauenda.

Vt debet ingredi in electionem.

QVAE

QVAE SINT RES DE
quibus est electio.

CAP. XXV.

Electio fit
 bona
 Ex introdu-
 ctione ad e-
 ligendarum
 rerum noti-
 tiam.
 Versatur cir-
 ca duo.

Si consilia
 sequenda,
 quid agen-
 dum.

Si in religio-
 nem ingre-
 diendū, quæ
 nam eligen-
 da.

Temporis
 electio.

Quid cauen-
 dum in ele-
 ctio. relig.

1 Circa tertium, illud certum est re-
 omnem, * quæ sub electionem
 cadat oportere esse bonam, siue
 sit negocium aliquod particula-
 re, siue status totius vitæ.

2 Electio autem status versa-
 tur circa duo, sit ne manendum in præceptis, an
 progrediendum ad consilia.

3 Si consilia sequenda, num in religione,
 an extra eam. Quanquam enim vix iam extra
 religionem seruari possunt, tamen potest esse
 talis natura, vt non sit valde idonea ad commu-
 nitatem vitæ, & obedientiam, & tamen possit
 seruare paupertatem & castitatem.

4 Tertio si in religione, restat etiã in particula-
 ri quis ordo eligendus, quia alios vocat Dominus
 ad maiorem solitudinem, alios ad iuuandos pro-
 ximos, & ipsa naturalis complexio vel corpo-
 ris, vel etiam animæ alia alii instituto aptior
 est.

5 Quarto electa peculiari religione, deli-
 beratur etiam de tempore, & de modo id exe-
 quendi.

6 In eligenda hac autem vel illa religione,
 cauendum

IN EXERC. SPIR. Cap. XXV. 95

cauendum est primo, ne eligatur aliqua iam corrupta, vel in qua non vigeat obseruantia. secundo inter illas ipsas, in quibus viget obseruantia, præferenda est ea, cuius institutum sit perfectius: in quo diiudicando est optima doctrina sancti Thomæ 2. 2. quæst. 188. artic. 6. & habenda est maxime ratio personæ, non solum iuxta vires & propensionem, sed etiam iuxta dotes, & talenta, quæ habet propter maius Dei obsequium.

7 In tempore autem exequendi diuinam vocationem est interdum peculiaris difficultas, quoniam in his, quæ repugnant sensui, solet humana infirmitas procrastinari quantum potest, & causas morarum innectere, sequè ipsâ decipere, quærendo rationes differendi. Quare optimum est hanc ipsam difficultatem profligare in Exercitiis, & cogitare quod ait sanctus Ambrosius, Nescit tarda molimina Spiritus sancti gratia. Imitanda est etiam promptitudo Apostolorum, relictis statim retibus, & patre: valetque illa ratio, Si aliquando, cur non modo? & si non modo, fortasse nunquam. Nunc enim recens est Dei motio, & eius auxilium, postea vero facile fieri potest, & fit quotidie, vt refrigerat hic spiritus, & sic multo difficilius erit resistere pugne carnis, & diaboli. Et hæc de electione consiliorum.

Difficultas
vocatione
exequendi.

8 Si quis vero eligat seruare præcepta, restat adhuc consultandum, in quo statu, aut in re qua

Quid si
eligat serua
re præcep.
qua

qua ratione viuendi ea seruet. quæ singula discu-
tienda sunt, vt eo melius, & cum maiori luce
vita instituat.

In aliis par-
ticularibus
vtendū ijs-
dem regulis

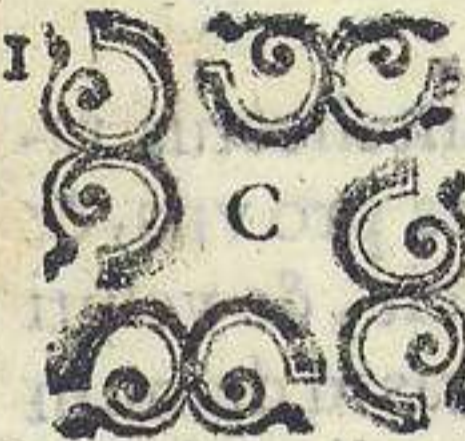

9 Denique in aliis particularibus negociis
vt in suscipienda aliqua re, vel non suscipien-
da, vtendum est his iisdem regulis, sumendo
scilicet eam partem ipsarum, quæ sufficit pro
qualitate rei. Modus autem, seu regula etiam
in his omnibus particularibus actionibus, est
omnia metiri ex Dei honore, nullo habito respe-
ctu ad proprias commoditates, maxime tempo-
rales, vt intentio semper in Deum recta sit, nec
inflectatur ob aliquid terrenum.

DE TEMPORE TRIPLICI
ad electionem recte faciendam.

CAP. XXVI.

I Circa quartum declaranda sunt tã **Tria tempo**
 tum tempora electionis facien- **ra electio-**
 da, quæ habentur in libro Exer- **nis.**
 citiorum: nam his bene cognitis,
 nihil fere aliud desiderari posse
 videtur. Tempora autem dicun-
 tur, quia cū tales anima motiones sentit, quales
 ibi describuntur, tunc aptum est tempus, & op-
 portunum electioni. Ac de primo quidem tēpo-
 re pauca sunt dicenda, cum scilicet a deo clare
 constat de Dei voluntate, vt ne dubitari quidē
 de ea possit, pro cuius exemplo ponitur vocatio
 Matthæi, & Pauli. Et quāuis iam non contin-
 gant eiusmodi vocationes ita miraculosæ, tamē
 & legimus, & videmus quasdam, quæ quodā-
 modo ad eas videntur accedere tanta claritate,
 & satisfactione spiritus, tamque certa illustra-
 tione diuinę volūtatis, vt ne in has quidē videat-
 ur cadere posse dubitatio. Sed hæc vocatio nimis
 extraordinaria est, nec cadit sub regulam, & ideo
 nec a Deo petenda, aut expectanda est: & ob
 hanc etiam causam, cum tam raro accidat, non
 multum est in huius primi temporis considera-
 tione insistendum, & obiter duntaxat declaran-
 dum

G dum

dum ei qui facit Exercitia.

Secundum
tempus ma-
gis ordina-
rium.

2 Secundum igitur tempus est magis ordi-
narium, cum scilicet animus inspirationibus &
motionibus internis agitur, iisque tam efficaci-
bus vt sine vilo intellectus discursu, aut fere
nullo, voluntas feratur ad Dei seruitutem, & ad
perfectionem.

Tertium tē-
pus.

3 Tertium tempus est, cum intellectus ra-
tiocinando, & ponderando rationes pro vna, &
altera parte, veritatem clarius aspicit, & veluti
lumen voluntati præfert, vt voluntas id demum
eligat, quod omnibus perpensis melius fuerit
iudicatum.

COM-

COMPARATIO SECUN-
di temporis faciendæ electionis cum tertio.

CAP. XXVII.

Taque etiam si hæ duę potentia animæ ita coniunctæ sint, vt vna sine altera in eligendo operari non possit: est tamen hæc differentia, quod in primo & secundo tempore voluntas præcedit, intellectus vero sequitur, & ab ea trahitur sine vilo suo discursu, aut cunctatione; in tertio autem præcedit intellectus ipse, tamque multas rationes voluntati proponit, vt eam extimulet, & impellat in eam partem, quam iudicat meliorem. Et quidem hoc supposito, quod motio illa sit immediate a Deo, sine dubio excellentior via est, & altior, cum voluntas diuinitus illustrata præcedit ac trahit intellectum, quia etiam Aristoteles, vt refert S. Tho. ita ait Illis qui mouentur secundum instinctum diuinũ, nõ expedire consiliari secundum rationem humanam, quia mouentur a meliori principio, quã sit humana ratio. Sed posterior via, nempe per ratiocinationem, & discursum, est securior, & tutior.

Differentia voluntatis & intellectus in electione

2 Pro notitia autem primi & secundi temporis, quando scilicet vt dictum est, anima affla-

Quid in 1. & 2. tempore.

G 2 tu

tu diuino permouetur, declarandum est exercenti se, quid sit consolatio, & quid desolatio, de qua vtraque agitur in tertia, & quarta regula discernendi spiritus.

Quid sit cōsolatio.

3 Hæc autem consolatio non est habitus, sed veluti spiritualis passio data supernaturaliter, cuius natura est, vt dum præsens est, facile exerceantur actus virtutis, immo cum delectatione & gustu, & cum inflammatione affectus: contra vero facit, vt opera carnis desipiant, & inluauia videantur. Eius partes, vel modi varii sunt, vt pax, & quies quædam interior, gaudium spirituale, lumen, & clarior cognitio rerum diuinarum, lacrymæ, mentis eleuatio in Deum, spes in Deo fixa, sensus rerum æternarum, conuersio ad cœlestia, calor sancti amoris, & si qui sunt similes alij effectus vel affectus, qui sunt omnes a spiritu bono.

Quid desolatio.

4 Desolatio contra est tristitia, perturbatio animi, spes in rebus, vel personis, amor rerum inferiorum, ariditas, depressio, & euagatio mentis in res huius mundi, quæ sunt omnia spiritu malo.

Quæ obseruanda in his temporibus electionem facturo.

5 Hoc igitur posito, ad cognoscendum, vtra ex duabus partibus, de quibus consultatur, magis placeat Deo; debet homo in se ipso notare, & animaduvertere, quando sentit consolationem, ad quam partem eum inclinet consolatio, & tranquillitas animæ, & contra desolatio cum eam sentit, ad quam partem eum magis incli-

elinet. Et his temporibus contrariis videat se moueri ad contrarios effectus, debet pro certo habere, nasci id ex principiis contrariis. Proprium enim est spiritus mali, inuadere animam tempore desolationis, eamque obruere pusillanimitate, & tristitia, & torpore; contra vero proprium est boni spiritus, afferre animæ lætitiā, & tempore letitiæ cum ea tractare, & in eam influere. Vterque enim dat ex eo quod habet, & quo abundat, vt constat ex regulis discretionis spirituum, præsertim quæ huic secundæ hebdomadæ conueniunt, quæ valde opportunæ sunt hoc tempore, & sine illis fere ambulabitur in tenebris.

6 Est etiam altera quedam praxis huius rei quam ponit Beatus P. Noster Ignatius illa similitudine eius, qui præsentat Principi suo genus aliquod cibi, vt exploret quam ei arrideat. Sic anima cū profunda humilitate, & feruente amore, ac desiderio gratificandi Deo, offerat ei diuersis temporibus modo vnâ modo alterâ rē, obseruans quæ nam ex illis a Deo magis accipiat, & admittatur, dicens semper, Domine quid me vis facere? Quod nō solū ore, aut leuiori mentis affectu, sed toto corde, & multis cordibus, si tot haberet, ei dicendū, & sentiendū est.

7 Porro inter alia iudicia diuinę voluntatis vocantis ad statum perfectiorem, illud est optimum, si anima sentit sibi promitti tantum pecuniæ spiritualis, quantum necesse sit ad ædifi-

Similitudo
B.P.N. Ignatij.

Optimum
signum Dei
vocantis ad
perfecti-
onem.

G 3 candam

candam hanc turrin Euangelicæ perfectionis, idest, si sentit labores huius vite, qui aliis ita graues videntur, & ipsimet antea ita videri solebant, nunc leuiiores, & faciliores reddi, sic vt voluntaria paupertas, vel abnegatio propriæ voluntatis, castitatis obseruantia, & reliquarum virtutum exercitatio, iam non adeo grauis ei videatur, vt de seipso scribit S. August. in libris Confess. Secundum est indicium, si hæc cogitationes pergunt semper mouere ad bonum. Sathanas enim licet ab initio dissimulet, in progressu tamen non potest diu se celare, quin incipiat depromere suum venenum.

Vbi nam agitur de signis boni, & mali spiritus.

8 Denique de eiusmodi signis boni, vel mali spiritus optime, & valde dilucide agitur in regulis discretionis spirituum posterioribus lib. Exercitiorum: agit etiam Gerson in libro de probatione spirituum, & Bonauentura de processu relig. c. 18.

Quando ad 3. tempus progredientum.

9 Atque hæc hætenus de primo & secundo tempore electionis. in quo si ita constet de diuina voluntate, vt anima plane confirmetur, & stabiliatur, nec desideret maiorem certitudinem, potest hic conuiescere: sin vero non sufficiat, poterit progredi ad tertium tempus.

DE MODO PRIOR E
& posteriore bonæ electionis.
faciendæ.

C A P. X X V I I I.

I Tertium tempus in libello Exercitiorum duobus modis distinguitur, qui vocantur modus prior & modus posterior bonæ electionis; prior sex punctis, posterior quatuor regulis continetur. Si ergo in priori nō fiat electio, veniendū est ad posteriorem, qui est ultimus modus, qui in hac materia tradi possit.

Quotmodis tempus 3. distinguitur.

2 Pro his autem duobus modis bene eligendi, sicut etiam omni tempore quo durat electio, requiritur tranquillitas animæ, quoniam tempore turbationis non est locus electionis, cum scriptum sit Eccles. 2. Ne festines in tempore obductionis. quare qui hanc tranquillitatem in se non sentiret, satius esset, vt progrediatur in meditationibus, donec tempestas deferueat, & redeat serenitas, quoniam dum turbida est aqua, nihil in ea perspicui potest.

Quid in his modis eligendi requiratur.

3 Supposita ergo hac tranquillitate, proponenda sunt ex vna parte commoda, ex altera parte incommoda prouenientia ex ea re, de qua agitur, & singula bene æstimanda, & examinanda, vt videatur quæ nam præponderent.

Posita animi tranquillitate quid faciendum.

G 4 4 Tantum

Rationes
vnde peten-
dæ.

4 Tantum illud obseruandum, & actuan-
dum hic, quod supra attigimus, nempe has
rationes, quæ ad deliberationem adhibentur,
debere omnes proficisci ex illo principio diui-
ni obsequii; nec admittendos esse in hac consul-
tatione respectus humanos, aut terrenas cogi-
tationes.

2. Cor. 11.

Ephes. 5.

Aliud signū
mali spūs.

5 Notandum est etiam, quod hi duo modi
quibus tertium tempus distinguitur, non solum
tunc adhibendi sunt, cum in secundo tempore,
nihil conclusum est; sed etiam si facta sit electio
confert ad eam magis confirmandam, & sta-
biliendam. Si enim anima certa esset, quod illa
motio secundi temporis esset a Deo, sine dubio
nihil ei esset amplius requirendum: sed quia
Angelus satanæ transfiguratur se aliquando in
Angelum lucis, ideo hæc generalis regula esse
debet, valde periculolum esse, cum homo vult
se gubernare tantum per motus voluntatis, &
sensus quosdam interiores, non adhibendo con-
siderationem debitam. Et ideo probatio & exa-
men fieri debet per lumen, quia, vt dicit Apo-
stolus, Omne quod manifestatur, lumen est.
Hoc autem lumen post lumen fidei est etiam
ipsa humana ratio adiuta tamen, & illuminata
lumine fidei, quæ ipsa quoque a Deo est, &
non potest vnum repugnare alteri, quia necessa-
rium est, vt verum vero consonum sit.

6 Itaque hoc etiam signum est spiritus ma-
li, quando refugit hoc examen, quia amat te-
nebras,

nebras, & non vult venire ad lucem, * vt non arguatur opera eius. Hanc igitur ob causam hic modus eligendi securior est, quia ratio fide illuminata, & Ecclesiae catholicae doctrina instructa suo officio fungitur, & cum totas vires suas, & quicquid potest, exponat in inquirenda Dei voluntate, fideliter facit, quod in ipsa est.

Ioan. 13.
a Ex. 13.
ad motus a-
nimi discer-
nendos.

7 Si vero ad has rationes adiungatur, etiam experientia, quam quis habeat suae infirmitatis, vt manifeste sentiat salutem suam in saeculo exponi magno discrimini, non est dubium, quin securius etiam res procedat.

Experien-
tia suae infir-
mitatis.

8 Quod si praeterea rationes istae confirmantur per aliqua signa secundi temporis, quae superius diximus, nempe pacis, consolationis, aut gustus, tum vero anima maiorem etiam satisfactionem, & claritatem accipit.

Maius ani-
mae lumen.

9 Quæret aliquis, quid faciendum sit, si forte contingat, vt secundo tempore in aliquam rem inclinemur, tertio vero tempore in alteram ei contrariam, vel dissimilem. Respondemus esse diligenter rem examinandam per regulas discernendi spiritus, & per rectam rationem, & estimandum pondus rerum mouentium utroque modo. Quod si constaret clare, quod ratio astipuletur electioni tertii temporis, securius est eam sequi, quia non est certum an motio illa secundi temporis sit a Deo, & tunc maxime cum ratio aliud tuadet. Contra vero si rationes, quae tertio tem-

Quid si 2. tē-
pore sit in-
clinatio.

pore

pore mouent, essent debiles, motiones autem
secundi temporis bene examinatae iuxta regulas
videntur esse a Deo, & recta ratio eis non repu-
gnat, tota electio secundi temporis est preferen-
renda: licet enim prius clare non constaret per
eam de Dei voluntate, tamen rebus melius agi-
tatis, & discussis, accedente rationis testimonio
potest fieri vt constat.

DE PRAXI ET ORDINE
electionis.

CAP. XXIX.

R Estat nunc vltimum, nempe tota Praxis electionis. praxis, & ordo proponendi electionē, & manuducēdi eū, qui facit Exercitia. In primis igit hoc valde notandū est, quod etiā supra indicamus, iam tum ab initio huius secundæ hebdomadæ incipere disponi animam per meditationem illam de Regno Christi, quæ mentem erigit a terrenis & fluxis, ad Saluatoris imitationem desiderandam, quæ quidem dispositio alenda est semper deinceps in eo, qui se exercet, excitando eum, & dirigendo ad id, quod perfectius est per reliquas meditationes, vt Natiuitatis, Circuncisionis, & alias, in quibus ita instruendus est, vt cōcipiat desiderium assimilandi se filio Dei, & præterea quam maximā possit erga eum gratitudinem, qui tanta nobis dedit, & tanta pro nobis fecit. In hac autem contemplatione de regno Christi, existimandū non est, verba illa, attestans coram infinita bonitate tua, &c. voti vim habere, cum annotatione decima quarta ex viginti sit peculiaris admonitio, ne quis vacans Exercitiis voto se facile obstringat.

2 Deinde quarto, vel quinto die inchoantur

4. vel 5. die
incohenda
meditatio
electionis.
Præhud. cir-
ca elect. sta-
tuum.

Exerc. di-
sponendi
ad elect.

Pro intelli-
gentia ma-
iori trium
classium.

Alia notan-
da.

tur meditationes electionis per illud Exercitiū pueri IESV, cum remansit in templo, in quo vt dicitur * in libro Exercitiorum, cœpit dare exemplum huius Euangelicę perfectionis, quando patre putatiuo, & naturali matre relictis voluit occupari in iis quæ æterni patris essent.

3 Igitur ad disponendam animam electioni faciendæ, post hanc meditationem datur primo Exercitium duorum vexillorum, deinde eodem die meditatio de tribus hominum classibus, quæ ad hoc tendit, vt iuxta eas qui in Exercitiis est, se examinet, & cognoscat affectum suum erga res mundanas: & si in prima, vel secunda classe se deprehenderit, conetur sibi vim facere, vt se transferat in tertiam.

4 Ad maiorem autem intelligentiam harū triū classium, notandum est hoc in omnibus supponi, modum illum, quo pecunia illa acquisita est, non esse illicitum, ita vt obliget ad restitutionem. Nam alioquin non posset homo indifferens esse ad eam retinendam, vel relinquendam, quod tamen dicitur in tertia classe.

5 Est ergo hic modus, vt quando v. g. aliquis ex nimio studio lucri, vel ex aliquo alio affectu humano, & vitioso negociatur. Secundo notandum primam, & secundam classem ita inter se differre, quod vtraque habet quidem voluntatem quandam infirmam, & remissam exeundi affectum ad rem illam, sed prima classis nulla vnquam adhibet media, nec cogitat de
mediis,

mediis, secunda vero aliquid amplius facit, quia adhibet quidem aliqua media, sed quæ ipsi placeant, non autem iuxta Dei voluntatem, ac beneplacitum, & ideo videtur sibi parata omnia alia facere, præter illud, ut priuetur re illa quæ amat. tertia porro ad hoc etiam parata est, si Deo ita placeat, idque tantum inquirat an placeat.

6 Et sic patet totam hanc meditationem extendere ut ostendat animæ quæ turpe, & peruersum sit, si non solum exuere nolit inordinatas cupiditates, sed si velit quidem eas exuere, sed eo modo velit, quo ipsi libeat, & se non resignat in manibus Dei. Ex quo apparet, illam esse voluntatem admodum debilem, quia vere vult, & non vult.

Finis meditationis 3. classium.

7 Vnde quia res hæc tanti momenti est, præfertim ad disponendam animam electioni iam vicinæ, posset etiam qui Exercitia sumit, ad maiorem claritatem, præter hanc similitudinem trium mercatorum effingere sibi alias similitudines eiusdem tenoris, ut v.g. si essent tres ægroti, qui sanari quidem omnes cupiunt, sed primus nolit adhibere medicinas vllas propter earum amaritudinem, nec abscissionem propter dolorem. Secundus velit quidem adhibere, sed quas ipse probet, ac iudicet, non eas quæ aptæ sunt eius morbo, ut v.g. si nollet abstinere à vino, aut similibus. Tertius denique se totum medico permittat, ut & dietam imperet, & vrat, & secet ipsa.

Aliæ quoque similitudines effingendæ.

sa etiam membra, si opus sit.

Postea electionem facturo proponantur tres gradus humilitatis.

8 Porro simul cum his duabus meditationibus, quas diximus, nempe de duobus vexillis, & de tribus classibus, vel si ita melius videatur sequenti die, post meditationē de transitu Christi à Nazareth, & de eius baptismo, proponuntur electionem facturo tres gradus humilitatis, vt quemadmodum dicitur in libro Exercitiorū, toto die eos animo verset: simul tamen vnum, vel duo mysteria vitæ Christi eodem die sicut in reliquis diebus, meditanda sunt. Nam hi tres gradus non dantur pro certa hora alicuius meditationis, cum non contineant, nisi vnum punctum præcipuum, scilicet desiderium attingendi tertium illum gradum humilitatis, quod toto die mente reuoluendum est extra meditationē; immo etiam in meditatione opportuno tempore, adhibito triplici illo colloquio de vexillis, vt ibidem dicitur.

DE IPSA ELECTIONE
iuxta rationem secundi temporis.

CAP. XXX.

I **H** Is peractis accedendum iam proprius est ad electionem, & in primis declarandum præludium electionum, quod fere coincidit cum fundamento posito ante Exercitia, & ideo, qui bene illud meditatus fuerit, nullam in hoc habebit difficultatem.

Prælud. electionis declarandum.

2 Interim Instructor exploret voluntatem exercentis se, an habeat indifferentiam, de cuius necessitate supra locuti sumus, & si magis propendere ad imperfectiorem statum animadverterit, explicet ei illud notabile, quod est in Exercitiis post tres classes, ut scilicet qui sentit affectum repugnātem paupertati reali, petat à Deo, ut ipsum potius inclinet in illam partem. Cuius ratio est, quia virga incurva flectenda est in contrariam partem, ut deinde manens in medio, fiat recta: quod præsertim locum habet in hac materia, cum illa pars sit securior, & hoc nihil impediat vel Dei voluntatem, vel libertatem nostram. Hoc ergo supposito pergendum est in meditationibus mysteriorum Christi, quæ sunt in libro Exercitiorum, & simul vacandum electioni

Exploranda exercentis voluntas

tionem, ad quam dirigendam, danda sunt tria illa tempora recte eligendi voce vel scripto, ut magis videbitur Instructori.

Quo elect.
peragenda.

Ex 3. temp.
bonæ elect.

3 Electio autem ita peragenda est, non ut electurus meditetur tria illa tempora toto tempore meditationis, sed post peractam vnamquaque meditationem, vel in aliqua eius parte, cum animus iam quietus est, tunc tempus proprium est agendi, circa rem propositam. Et ideo diligenter curandum est, ut meditationes, quemadmodum diximus, de Christi vita diligenter fiat suo tempore. Nam si quis omissis suis meditationibus vellet se totum dare cogitationi de electione status, non bene faceret, idque ei damnum afferret, quia per meditationes anima corroboratur, & illuminatur, & eleuatur a terrenis, unde fit aptior ad Dei voluntatem & cognoscendam, & amplectendam, & ad superanda omnia impedimenta: & contra si cessaret a meditando, obcurior fieret, & infirmior.

Miscenda
elect. medi-
tatio.

4 Quare, ut dictum est, dandum est suum tempus meditationi diuinarum rerum, quæ pro varietate mysteriorum occurrunt, & suum deinde tempus electioni, ne si anima tota occupetur in hoc negocio, hæc vna cogitatio ex fugat, & exhauriat quodammodo succum & florem deuotionis, & ita reddatur languidior.

Peculiaris
modus in e-
lect. tenen-
dus.

5 Quod si adhuc magis in particulari quaeratur, quomodo hoc faciendum sit, dicendum, quod si in secundo tempore eligendi versetur, debet

debet qui deliberat sine vlla sua ratiocinatione, aut discursu adhibito, dum facit meditationem, aut colloquia, & in summa dum constitutus est ante Deum, proponere oculis mentis suæ viam consiliorum, & obseruare an sentiat in anima sua motus aliquos consolationis, aut desolationis. Deinde proponere sibi viam mandatorum; & hoc idem circa eam obseruare.

6 Nec est ad hoc necessaria particularis meditatio, vt paulo ante dictum est, sed sufficit hoc facere dum versatur in meditationibus, & orationibus consuetis. Et hoc idem faciat extra tēpus meditationis proponendo hoc modo dicto, & obseruando motus prædictos; nihil discurrendo per se, sed tantum audiendo vocem Domini, & se ad eam audiendam, & ad motum illū accipiendum disponendo quantum poterit; maxime renouando sæpe resignationem, & desiderium cognoscendi diuinum beneplacitum, & hoc semper curando, vt cesset omnis propria voluntas, aut inclinatio.

Non est necessaria particularis meditatio.

7 Cum autem venerit Instructor, exigat ab eo rationem huiusmodi motionum, & si boni vel mali spiritus signa deprehendat, vtatur regulis de discernendis spiritibus, sed iis præcipue, quæ scūdæ hebdomadæ cōueniunt, & declaret ei quantum satis esse iudicabit ad ipsum dirigēdū vel erigēdū si opus fuerit. Et si bene procedere hac via videbit, alia meditatione proposita hor-

Exigenda ratio motionum exercitantis

H tetur

tetur, vt eandem viam teneat circa electionem
 propositam, vt experiatur an durent
 eadem motiones, an alia con-
 traria succedant, quod si
 cōtraria occurrerint,
 conetur discer-
 nere, per
 præ-
 dictas regulas, quæ sint
 bonæ, quæ
 malæ.

DE

DE ELECTIONE IUXTA
priorem & posteriorem modum.

CAP. XXXI.

I hoc secundo tempore non conficitur electio, quia qui exercetur nullam notatu dignam motionem in se sentit, vel sentit in vtrâque partem, adhibendi sunt modi tertii temporis, prior, & posterior, qui declarandi erunt, ut cum priori modo aliquid constituerit, idem deinde expēdat posteriori: & si idem resultet ex utroque, id bonum signum est bonæ electionis.

Quid si hoc secundo tempore non conficitur electio.

2 Hoc autem tertio tempore poterit dari vna tantum meditatio ex iis, quæ secunda hebdomada proponuntur cum sua repetitione, ut reliquum tempus impendatur electioni, idque videtur innui in libro Exercitiorum per exemplum contemplationis baptismi, quæ ponitur quinta die. Quanquam cum hoc non præcipiatur, credi potest, quod permittitur Instructori, ut vnam vel duas in die det meditationes, ut viderit exercitanti magis profuturum, pro difficultate quam sentiat, & prout indigeat tempore ad faciendam hanc discussionem.

Vna detur meditatio tertio tempore.

3 Monedus etiam erit, ut notet scripto rationes, quæ se offerunt pro vtraque parte, idque

Notet scripto rationes.

H 2 seorsim.

teorsim. Nam rationes omnes cuiusque partis simul collectæ magis veritatem ostendunt, & maiorem vim habent ad mouendum. Has vero cum Instructore conferre debebit, vt ab eo melius dirigi possit.

Non obruendus exercitantis animus.

4 Porro illud etiam cauendum Instructori, nem hoc negotio per se tam difficili, & laborioso nimis obruat exercitantem, nec semper eum stimulet, & fatiget, quin potius finendus est aliquando respirare, ne seper affligatur, aut absorbeat tristitia, aut tædio, & desperatione abiciat se ipsum, quod tunc maxime metuendum est, cum præter propriam infirmitatē, & repugnantiam carnis, accedunt etiam dæmonum impugnationes. difficile est enim releuare eiusmodi cor, cum semel conciderit.

Vt sustinendus qui nõ propte vocationi diuinæ respondet.

5 Immo vero etiam si quis cerneretur minus prompte respondere diuinæ voluntati, nec se vincere, vt deberet, sustinendus tamen patienter esset, & expectandum, vt paulatim, & quasi pedetentim superet obices illi oppositos; & in hoc etiam imitandus mos diuinæ bonitatis, cui cooperamur, quæ omnia suauiter disponit, & longanimiter expectat animæ moras in veniendo ad eum.

Tempore electionis nullum votum emittendum.

6 Denique hoc etiam aduertendum, quicquid eliget secundo, vel tertio tempore, ne votum vllum emittat, vt dicitur annot. decima quarta, & præsertim in secundo tempore, sæpe enim in illo calore, vel consolatione fiunt vota,

ta,

ta, quæ deinde displicent, & hoc præsertim
 seruandum cum iis, qui natura sunt feruen-
 ti, & præcipiti, vel parum stabili. Sed tamen
 si electio facta esset maturo consilio, vt cum ma-
 gna claritate, & iudiciis haud obscuris diuinæ
 vocationis, præsertim si ætas, aut natura homi-
 nis non esset suspecta, & hic suã electionẽ voto
 firmare cuperet, vt se melius muniret contra
 oppugnationes carnis, & mundi, & Satanæ,
 non potest Instructor, nec debet eius deuotio-
 nem impedire, sicut nec ad id vlla ratione im-
 pellere.

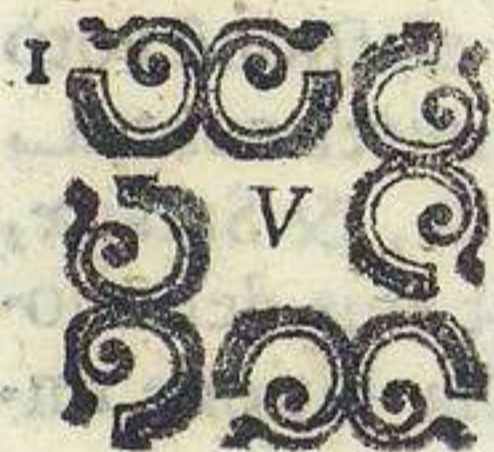
DE

DE ORATIONE POST FAC-
tam electionem.

C A P. X X X I I.

Quid post
electionem
factam per-
agendum.

1. Iltimum est in hac electione id, quod in libello Exercitiorum ponitur in ultimo puncto, vt homo post conclusam electionem ad orationem se conferat. Quo tempore si senserit mentem suam confirmari in electione iam facta, sentiendo in se motiones aliquas, vel illustrationes desuper immixtas, ita vt Deus approbare videatur, quod factum est, & promittere vires ad exequendū, id est optimum indicium, & haberi debet tanquam sigillum totius electionis.

Quid cum
electio a
malo spiri-
tu tentatur.

Quid si sit a
a bono spū.

Quid si in
oratione ni-
hil nota-
bile accide-
rit.

2. Si vero motiones, vel affectus, vel illustrationes intellectus eiusmodi essent, quæ infirmarent electionem factam, & examinatae iuxta regulas suprapositas, viderentur a malo spiritu, vel saltem essent dubiæ, non est mutanda electio.

3. Si autem clare appareret esse a bono spiritu, signum est discursum non fuisse bonum, & electionem denuo faciendam.

4. Quod si in hac oratione nihil in vtramuis partem notabile accideret, nec in affectu, nec in

in intellectu, & voluntas eligentis in suo proposito perseverat; non est electio in dubium reuocanda, sed ita putandum est voluisse Deum per discursum rationis voluntatem suam inueniri.

H 4 QUID

QVID AGENDVM INSTRUCTORI

cum sentit eum, qui electionem facit, hallucinari.

C A P. X X X I I I.

Quid cum exercens hallucinatur.

Æterum illud quoque interdum contingere solet, vt Exercitia sumēs hallucinetur in electione facienda, & licet Deus illum vocet ad vitam perfectiorem, ipse tamen vel propter dæmonis deceptionem, vel propter propriam infirmitatem imperfectiorem eligat, idque a Spiritu sancto esse putet, nec ab eo dimoueri possit.

Erigendus est.

2 Tunc igitur prudentiæ est, vt Instructor non multum reluctetur, quod frustra faceret, sed neque ex altera parte confirmet electionem factam, ac potius ostendat sibi non valde satisfecisse, sed sperare, quod progressu temporis Dominus ei clarius indicabit voluntatem suam, & sic eum relinquat aliquantum dubium, & incertum de tali electione, deinde etiã instruat quomodo disponere se debeat, ne aditum claudat diuinæ luci.

Sæpe extra Exer. veritatem agnouerunt.

3 Sæpe enim experientia monstrauit quosdam, qui in ipso conflictu Exercitiorum succubuerant. deinde extra Exercitia commodius veritatem agnouisse, idq. ex iisdem principiis, quæ

quæ hauserant in ipsis Exercitiis, siue quia dæmon acrius oppugnat in illo articulo electionis, siue quod natura ipsa præsertim in iis qui timidiores sunt, & pusillanimes, vt in illa quasi agonia quodammodo opprimitur, & suffocatur, ita cum deinde quodammodo respirat, est melius disposita ad ratiocinandum, & percipiendum lumen Dei. siue denique, quia experientia deinde cognouerunt se non eam vitam posse in sæculo tenere, quam fortasse in Exercitiis vel ipsi sibi finxerant, vel eis dæmon persuaserat.

DE IIS QUI IAM STA-
tum habent.

CAP. XXXIV.

Methodus
reformatio-
nis vitæ.

1. Post tractationem electione depo-
nitur a nostro Patre methodus
quædam de emendatione, seu
reformatione vitæ: quæ doctri-
na maximi momenti est pro iis,
qui iam sunt in statu immutabi-
li, vel saltem quos Deus non vocat ad mutatio-
nem status. Per hanc enim reformationem tol-
luntur multi abusus qui etiam si non sint pecca-
ta, saltem sunt origo multorum malorum.

Fructus hu-
ius doctri-
næ.

2. Hac vero doctrina id agitur, vt multi qui
iam vxorem, & familiam habent, licet in læ-
culo maneant, suo tamen modo perfectionem
sectentur, ad quam nos quoque inuitare, &
perducere eos debemus ex vocatione nostra, ita-
que passim iubent Constitutiones nostræ. Nec
est dubium, quin si proximos iuuare conaremur,
ac dirigere ad hanc formulam, quæ hic expref-
sa est, valde insignis fructus sequeretur. Itaque
hoc omnibus operariis Societatis valde eom-
mendatum esse deberet.

Quis mo-
dus tenen-
dus in iu-
uandis firmū
statum ha-
bentibus.

3. Cū his igitur hūc modū tenere oportet, vt
præter Exercitia ordinaria de Mysteriis vitæ
Christi, dentur etiam illa de duobus vexillis, &
tribus

tribus hominum classibus, immo etiam præludium electionum. Hęc enim licet non adeo necessaria sint, vt iis qui de toto vitæ statu deliberaturi sunt, non potest tamen dubitari quin valde sint vtilia, vt animentur ad eam perfectionem, cuius ipsorum saltem status, ac conditio est capax.

4 Cæterum secundus modus eligendi non valde ad hoc negocium pertinet, sed potius tertius modus, cuiusque membrũ vtrũque. Res autem instituenda ita est, vt singula puncta discutiantur v.g. de familia, vel de expensis: & post deliberationem factam de vno puncto, transeat ad aliud: in singulis autem maius vel minus tempus infumatur, ut fuerit negocii grauitas, vel difficultas. Aliquando enim una hora, aut etiam plures in uno puncto infumendæ erunt, aliquando autem plura puncta in una hora concludentur.

Tertius modus eligendis ijs vtilior.

DE TERTIA HEBDOMADA.

CAP. XXXV.

In 3. hebd.
stabilitur vi-
tæ melioris
electio.

IN tertia hebdomada stabilitur, & confirmatur electio vitæ melioris iam facta, & voluntas seruiendi Deo, proposito tanto, & tali exemplo; nempe passione Domini, & Saluatoris nostri. In ea enim omnes eius uirtutes multo insignius, atque excellentius elucent, & efficacius nos inuitant ad sui imitationem. Itaque magnus hic thesaurus reconditus est, unde uidemus sanctos omnes in hac potissimum parte se exercuisse, ut apparet ex libris, quos scriptos reliquerunt. Et ideo in hoc etiam oportet meditationem diligenter instrui, quoniam hic esse deberet ordinarius animæ cibus.

Idē ordo harū medita-
tionum, qui
in 1. hebd.

Quō in cō-
positione
loci quis se
statuat.

2 Ordo & discursus harum meditationum est idem, qui in præterita hebdomada, nempe intuendo personas, dicta, & opera. Debet tamen iis præsertim, qui non adeo sunt exercitati aperiri uia in hac materia per illa puncta, quæ communiter tradi solent, quis patiatur, quid patiatur a quibus, & propter quos.

3 In compositione loci debet qui meditatur ita se constituere, quasi præsens esset mysterio illi dum ageretur, & quidem ac si gestum esset propter se solum iuxta formam illam Apostoli.

stoli. Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Itaque debet anima ita se respicere, quasi ipsa causa fuerit tantorum dolorum, & ignominiarum, quas Dei filius perpeffus est, deinde videre, quidquid bonorum spiritualium, quidquid gratiæ, & quod ab æternis malis liberata sit, quod eterna bona se consecuturam speret, hæc omnia ex Christi meritis sibi prouenisse; immo etiam considerare Christum dum illa pateretur, habuisse ante oculos & nos, & nostra peccata in particulari omnia, & pro iis orasse, eorumque remissionem, & gratiam nobis impetrasse.

4 Quamquam autem affectus compassionis est valde bonus, debetque & peti cum instãtia, & desiderari cum humilitate, & excipi cum gratia, debent tamen simul etiam curari alii affectus, qui sunt utiliores ad profectum nostrum spiritualem.

Affectus curandi.

5 Primus autem est, quanta res sit offendere Deum, quando ad satisfaciendum ei diuina sapientia dignum putauit adhibere ipsum filii sui sanguinem, & vitam, ex quo etiam nascitur summum odium peccati, quod præsertim ab illa iustitia tam seueris pœnis vindicetur, quia si hoc in viridi, quid in arido?

1. Est offensio Dei.

6 Secundo cognoscenda, & veneranda est bonitas, & sapientia Dei infinita, quæ tam aptum medium inuenit, vt hominum corda amore

2. Cognitio bonitatis Dei.

re

re suo liquefacta ad se attraheret iuxta Apostolum, Commendat Deus charitatem suam in nobis, quoniam cum inimici essemus, &c.

3. Spei confirmatio.

7 Tertio, hic etiam confirmatur spes nostra, quia, ut ait S. August. Qui dedit, quod plus est, nempe unigeniti sui sanguinem, & gloriam æternam, quæ minus est sine dubio. Et ideo hic Christi sanguis tenendus est ut arrha, & pignus tum diuini amoris, tum futuræ beatitudinis.

4. Amor in Deum.

8 Quarto, & omnium maxime, inflammatur amor in Deum consideratione tantæ bonitatis, & tanti beneficii nobis dati, & dati tali modo.

5. Inflammatio ad imitationem Christi.

1. Pet. 2.

9 Quinto, sic etiam animantur omnes ad perfectam imitationem, ut ait S. Petrus, * Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius. Turpe enim esset, & intolerabile, cum ille ut nos pro nostra ipsorum salute doceret, non dedignatus sit tam humilia perpeti, si nos quorum salus agitur recusamus.

6. Zelus animarum.

10 Denique potest etiam & debet concipi magnus zelus animarum, quas videlicet Deus tanti aestimauit, & tanto affectu amauit, & tam magno pretio emit.

Pro hac hebdomada quid opus sit.

11 Iuat etiam habere in promptu hac hebdomada aliquas sententias sacrae scripturae ad Domini passionem pertinentes ex psalmis,
vel

vel ex prophetis, & maxime ex Iſaia, vel etiã ex Euangelis, aut ex epistolis Pauli; quæ vel magnitudinem dolorum, ac cruciatum Christi Domini indicent, vel eius bonitatem, aut effectus mirabiles in hominum reparatione, quæ extra meditationem valde proderunt ad cor excitandum, & etiam ad tollendam nescio quam fatietatem, quæ subrepere solet ex continuatione earundem rerum. Hæc autem loca scripturæ poterit Instructor colligere, vel ab alio iam collecta suppeditare. sunt enim multa, & passim occurrunt.

12 Cætera, quæ ad hanc hebdomadã pertinent, scripta sunt in libro Exercitiorũ clare, & distincte in meditationibus, & additionibus. In particulari autem quæ in fine huius hebdomadæ traduntur de regulis ad victum temperandum, non est, quod scripta dentur, sed verbo tantum explicentur, tum ob alias causas, tum quia non omnibus eodem modo proponendæ sunt, sed adhibita discretionem pro cuiusque complexione, & viribus tam corporis, quam animi.

Cætera
quærenda
ex libello
Exercitior.

13 Notandum etiam, quod hæ regulæ non solum proponi debent hac hebdomada, sed antea etiam aliquo opportuno tempore saltem, si tamen prius factum non est, hic declarentur. Fortasse enim in hunc locum dilatæ sunt, ne prioribus hebdomadis nimis oneraretur is, qui in exercitiis versatur, tot documentis extra ipsas medi-

Quãdo pro
ponendæ
hæ regulæ.

meditationes. In hac autem hebdomada, multo
 pauciora sunt eiusmodi documenta,
 & sic magis vacabit Instructori
 ea explicare. Expediit enim
 vt semper aliquid no-
 ui afferat, cum
 illum cui
 tra-
 dit Exercitia in-
 uisit.

DE

DE QUARTA HEBDOMADA.

CAP. XXXVI.

QUARTA hebdomada videtur respondere viæ vnitiuæ, tota enim exercetur in amore Dei, & desiderio æternitatis, cuius tamquã exemplar proponitur resurrectio Christi, eaque gaudia, quæ etiam in hoc mundo eam consecuta sunt. Possent etiam hic addi aliquæ meditationes de gloria Paradisi, & de futura iustorum felicitate, cuius pignus accepimus in hoc mysterio resurrectionis Christi: quia iuxta Apostolũ, Deus nos etiam conresuscitauit, & confedere fecit cũ illo. Quare eo magis excitari debemus ad cõtemnenda terrena, & cœlestia appetenda, iuxta illud eiusdem, Si consurrexistis cum Christo quæ sursum sunt quærite, quæ sursum sunt sapite, &c.

Quarta hebdomada respondet viæ vnitiuæ.

2 Exercitium de amore Dei est valde aptũ ad amorem nostrum in Deum excitandum, & continet quatuor puncta foecundissima, & quæ magnam materiam suppeditant ad meditandum. Potest autem duobus modis fieri, primo iisdem diebus cum alijs mysterijs resurrectionis, ita vt secundo die postquam cœpta sint mysteria resurrectionis, incipiatur etiam hæc me-

Exercitium de amore Dei.

I dita-

ditatio de amando Deo, eique quotidie vna, aut altera hora tribuatur distincta à meditatione illorum mysteriorum. Alter modus est, vt absoluantur prius omnia illa mysteria, & deinde integer dies, aut duo dies huic vni meditationi assignentur.

Quid aduertendū hanc meditationē facienti.

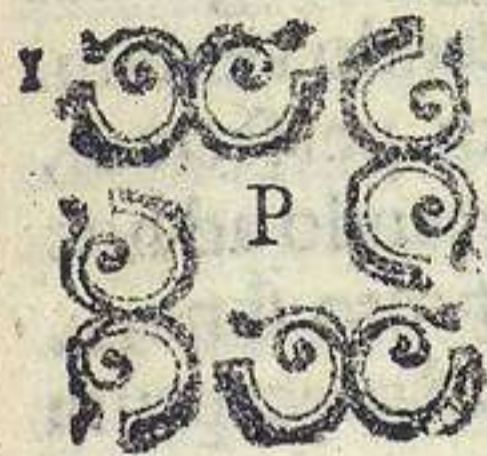
3. Est autem bene notandum, & declarandum hanc meditationem aggredienti, quod in eo dicitur, amorem magis pendere ex operibus, quam ex verbis, & consistere in mutua quadam facultatum, & omnium rerum communicatione. Per hoc enim intelligere debet non sufficere sibi teneriorem quendam affectum, quem in se sentiat, neque eo contentum esse debere. Verum est enim quod ait S. Gregorius, Probatio amoris, exhibitio est operis; & amor vbi est, magna operatur, & vbi operari renuit, amor non est. Nec aliud occurrit circa hanc quartam hebdomadam.

DE TRIBVS MODIS ORANDI.

C A P. XXXVII.

Ost Exercitia adduntur aliqua documenta aptissima & valde utilia profectui spirituali. Primo autem loco ponuntur tres modi orandi, non vt omnes qui iã Exercitia peregerint, in eis exer-

Documenta utilia.

ceantur, nam hoc non necessarium est: sed ponuntur ad complementum doctrinæ, & propter rudiores, & minus capaces, qui scilicet non ita possunt habere perpetuos discursus in oratione, vt diutius hæreant in vna materia. Vnde in Const. part. 7. cap. 4. lit. F. dicitur Exercitia plena non nisi paucis, primam hebdomadam cum his tribus modis orandi, pluribus communicari posse.

2 Primus ergo modus est discurrendo circa præcepta Dei aut Ecclesiæ, & circa septem peccata capitalia, & tres potentias animæ, & quinque sensus: & hoc non tam speculatiue, quam practice, v. g. cogitando in præceptis quomodo male ea seruauerit, & proponendo in posterum melius seruare, & sic de reliquis.

Primus modus discurrendi circa præcepta Dei, &c.

3 Si vero hæ materiæ paulo altius eleuandæ esset, & exercitiâs capaciosior esset, hic modus

Alter modus pro capaciosioribus.

I 2 præ-

præscribi posset. In præceptis consideretur primo præceptum ipsum in se, quam sit bonum, & iustum, & sanctum. Secundo, quam utilis eius obseruantia. Tertio, quomodo antea obseruatū sit, & si bene sit obseruatum, agendo gratias Deo; sin contra, dolendo, & petendo veniam. Quarto, proponendo in posterum perfectam, & exactam obseruantiam, & petendo ad hoc gratiam per colloquium. Quo finito si non expleta sit hora, transeat ad aliud præceptum eodem ordine.

Circa peccata.

4 In peccatis primo videndo singula, quam mala sint, & quam iuste prohibita. Secundo, quantum noceant, si non fugiantur. Tertio, quomodo adhuc fugerit, vel in posterum decreuerit fugere.

Circa sensus.

5 In potentiis, & sensibus cogitari potest primo, quam nobiles, & quam nobis utiles sint singulæ, vt v. g. intellectus, & deinceps aliæ. Secundo, ad quem finem datæ. Tertio, quomodo iis vsus sit Christus, vel Beatissima Virgo. Quarto, quomodo nos vsi simus, & dolendo quod male, &c. Et idem de aliis potentiis, & sensibus singillatim, & inter alia etiam de facultate loquendi, de virtute motiua, & similibus.

Quid aduertendum in his modis.

6 Est tamen aduertendum, dū cogitamus, quomodo vsi simus his potentiis; vel in meditandis præceptis, quam male ea seruauerimus, & maxime in meditandis peccatis, non ita debere institui meditationem, quasi examinare velimus

MUS

mus conscientiam, vt fit, cum nos præparamus ad confessionem, vel etiam velimus de industria elicere contritionem (hoc enim pertinet ad primam hebdomadam) sed hic principalis intentio est cogitare ipsas materias, ex occasione autem fit reflexio ad nos ipsos: & ideo in generali tantum debet fieri hæc reflexio, non multum descendendo ad particularia peccata.

7 Hoc orandi genus dicitur B. P. Franciscus Xauerius commendare solitus omnibus animabus, quas tractabat, ita vt etiam poenitentiae loco iniungere soleret, vt mane & vespere aliquod tempus huic impenderent.

Hoc genus orandi a B. Xauerio cōmēdatum.

8 Quamuis autem in libro Exercitiorum dicatur, tanto spatio esse immorandum, quo oratio dominica ter recitari possit; tamen si quis in aliquo gustum inueniret, vel vtilitatem aliquã spiritualem, deberet ibi hærere diutius, etiam si non posset absoluere omnia præcepta, iuxta id quod dicitur in quarta addit. ad finem primæ hebdomadæ.

Quãdiu in morandum in his meditationibus.

9 In secundo modo orandi notandum est, cum vna vox non facit sensum, plures debere coniungi, vt Qui es in cælis, aut Sanctificetur nomen tuum. Alię sunt voces, quæ solę præbent materiam meditationis, vt Pater, vel Noster.

Quid in secundo modo orandi notandum.

10 Quod autem hic dicitur de his orationibus, idem intelligendum est de aliquibus scripturæ locis, ac præsertim psalmis, e quibus aliqui eligi possunt, vel psalmi toti, vel eorum

Orationes iaculatoriæ

vericuli, qui vberime pascunt & intellectum, & affectum.

Quædam in
modis oran-
di perfic-
iendum.

11 Notandum est etiam, cum qui facit Exercitia, bene procedit in hoc orandi modo, ita ut eum satis tenere videatur; non esse necessarium, ut multum in eo procedat, quia sufficit, ut didicerit modum, quo deinde in posterum uti sciat. Quod idem intelligendum est de primo modo, nisi quod cum ille habeat aliquanto maiorem varietatem, utile erit, ut faciat vnum Exercitium circa præcepta, aliud circa peccata, aliud circa potentias animæ, aliud circa sensus &c.

Tertius mo-
dus orandi.

12 Tertius modus orandi ita intelligendus est, ut in considerandis singulis vocibus alicuius orationis tantum tempus infumamus, quantum communiter vna respiratio durare solet. Quod si quis pro sua deuotione amplius morari vellet, poterit quidem, sed tunc potius ad secundum orandi modum pertinebit, quam ad hunc tertium. Iuuat autem hic modus, ut assueamus facere orationem vocalem cum attentione, & deuotione debita, ut seruemus illud Apostoli, 1. Cor. 14. Orabo spiritu, orabo & mente. Quare hoc Exercitium est valde utile ijs, qui obligati sunt ad horas canonicas, vel ad alias orationes mentales.

Non exclu-
duntur alij
modi orandi.

13 Quamuis autem hi tres modi orandi hic tradantur, non existimandum est excludi alios modos, quos Spiritus sanctus docere solet, & quos

quos viri in spiritu exercitati secundum experientiam, & secundum rationem, & doctrinam sanam habere solent; vel quos quisque sibi vtilis ad suum profectum ipso usu deprehenderit. Quod idem etiam de nostris ipsis intelligendū est, accedente tamen semper approbatione, & consensu Superioris, vel Præfati spiritualis, quibus quisque patefacere modum debet, quem in orando tenet, eoque magis, si paulum discedat ab ordinario modo. Cæterum tres hi modi non solum alius alijs aptior erit pro personarum varietate; sed etiam persona eadem pro varia dispositione animi, vel corporis, aptior erit modo ad vnum, modo ad alium, vt v. g. cum aliquis est fatigatus, vel male habet, non erit bene dispositus ad longiorem meditationem, & mentis excursum, & tunc magis iuuabitur secundo, vel tertio modo. Quod intelligendum est non solum in hac quarta hebdomada, sed reliquo omni tempore.

DE REGVLIS TRADENDIS.

CAP. XXXVIII.

Cur positæ
regulæ in
fine Exerci-
tiorum.

Regulæ quæ additæ sunt in fine
Exercitiõrũ, nõ ideo positæ sũt,
vt omnibus proponantur; sed
vt quisque egerit, vel etiam de-
siderauerit pro sua deuotione.

De eleemo-
synarum di-
stributione.

2 Quare illæ, quæ agunt de
distributione eleemosynarum, non debebunt da-
ri nisi iis, qui locupletes sunt, & qui solent, aut
possunt eleemosynas facere. Similiter quæ agũt
de scrupulis, non est cur dẽtur iis, qui nullis scru-
pulis agitantur.

Regulæ ad
catholicam
doctrinam
pertinẽtes.

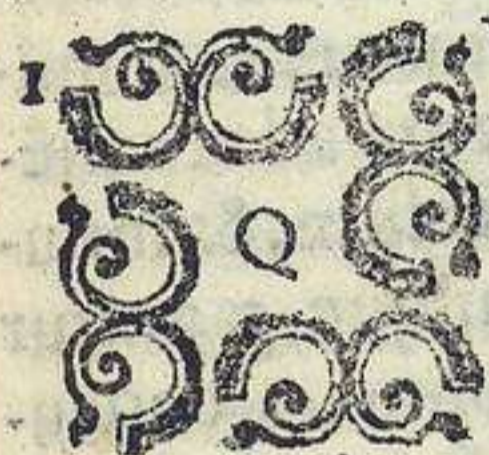
3 Illæ item, quæ ad catholicam doctrinam
pertinent, quamuis ad omnium pietatem confir-
mandam & fouendã valeant; iis tamen potissi-
mum, qui in locis vel cum personis suspectis ver-
santur, secundo loco omnibus etiam operariis,
& iis qui verbum Dei tractant, tradendę sunt;
quia directe pugnant contra sensa, & dicta hære-
ticorum nostri temporis.

BREVIS EXPLICATIO NON-
nullorum, quæ in Directorio de tribus
vijs attinguntur.

C A P. X X X I X.

1 Voniã in hoc Directorio, & in
Exercitiis tradendis fit mentio
viæ purgatiuæ, illuminatiuæ, &
vnitiuæ, & quod his respondent
ordine suo hæ quatuor hebdo-
madæ; ideo visum est pro maiori notitia hu-
ius rei aliquid addere. Non enim hoc ita acci-
piendū est, vt intelligatur aliquis, peracta prima
hebdomada, perfecte, & plene purgatus; pera-
cta autem secunda & tertia, perfecte illumina-
tus; & denique absoluta etiam quarta, peruenif-
se ad plenam vnionem cum Deo. Hæc enim
omnia indigent diuturno tempore, studio, &
exercitatione in extirpãdis vitis, in passionibus
edomandis, & in virtutibus acquirendis.

De vijs pur-
gatiua, illu-
minatiua,
&c.

2 Verum hoc indicatur, primam hebdo-
madam porportione quadam respondere viæ
purgatiuæ: quoniam in ea nihil aliud agitur, quã
vt peccata præterita recogitentur & ponderen-
tur, & concipiatur de eis quam maximus dolor
& contritio, & timor æternæ poenæ: ex quibus
fiat, vt animus abstrahatur ab amore oīs rei ter-
renæ, & fundetur in odio, & detestatione pecca-
ti.

Prima heb-
domada re-
spõdet viæ
purgatiuæ.

Secūda heb-
domada par-
tim purgati-
uæ partim
illuminati-
uæ.

ti. Quæ omnia pertinent ad purgationē animæ.

3 Similiter in secunda, & tertia hebdomada, considerando exemplum Domini Saluatoris tum in vita, tum in passione, & omnes virtutes, quæ in eo tanquam in idea fullerunt, nos quoque discimus, in quo consistat salus, & perfectio hominis, & quæ via sit ad æternā beatitudinem consequendam. Et præterea, cū anima purgata fuerit, fit habilis & apta ad recipiēdas illustrationes diuinas, & illapsam, & influxum illius interni luminis: simulque gignitur in anima vigor quidam eiiciens omnem concupiscentiam, eamque feruentem faciens ad patiendam paupertatem, contemptum, & omnem asperitatem, & excutiens omnem negligentiam; & disponens ad exequenda bona opera vigilanter & strenue.

Quarta heb-
domada re-
spondet vni-
uæ.

4 Denique in quarta hebdomada primum ob Resurrectionem & Ascensionem Domini, in qua simul etiam meditari possumus futuram nostram gloriam, quoniam vt ait Paulus, si Christus resurrexit, & nos resurgemus: deinde vero ex meditatione ad amorem in nobis excitandum, quæ multiplex est, & varia puncta ac materias complectitur, efficitur, vt anima vniatur Deo per amorem, qui concipitur meditando bonitatem Dei, & eius beneficia, & quantum nostra causa egerit, atque pertulerit; tum etiam per desiderium cœlestis gloriæ, per considerationem præsentia Dei in omni

ni

ni re & in omni loco, gaudendo de eius perfectionibus, & optando placere ei soli, idque propter ipsum solum, & nunc eum laudando, nunc magnificando, nunc admirando eius altitudinē, & aliis similibus, quæ vt ante diximus, respondent viæ vnitivæ.

5 Hæc igitur est ratio duplex, cur dicatur has quatuor hebdomadas respondere his tribus viis, primum propter materias, quæ in earum quaque tractantur, pertinentes ad has vias; & quia in eis iaciuntur initia singularum, quæ deinde oportet proficere cum tempore, & cum studio, si velimus ad aliquam earum perfectionem pervenire. Deinde etiam quia dicitur modus ac methodus, quam deinde servare debemus in proficenda vnaquaque harum viarum.

Ratio duplex cur hæc 4. hebdomada respondeat dicatur tribus viis.

6 Ex his ergo sequitur, quod etiam si quis aliquem gustum, aut speciem huius viæ vnitivæ in quarta hebdomada habuit, non propterea debet assidue in ea herere, sed debet redire ad priores vias, & sese diu & ordinarie continere tum in passionum mortificatione, tum in virtutum exercitatione, & in aliis eiusmodi studiis consentaneis vtrique viæ: etsi nihil impedit, immo etiam sepe evenit, vt dum aliquis versatur in vna via, sentiat interdum aliquos affectus pertinentes ad aliam viam; nec sunt reiiciendi, modo vt dictum est, non exercentur ordinarie ante tempus.

An sepe in vna permanendum an ad priores redeundum,

7 Hoc

Vnde pendet mensura fructus.

7 Hoc enim negocium non ex spatio temporis, sed ex mensura profectus pendet. Nam si quis temere aspirare vellet ad illam viam vnitivam, esset magna confusio, quæ impediret omnino profectum spiritualem; & insuper etiã esset res exposita periculis & illusionibus. Face- ret enim perinde ac si quis ex infima schola trã- fire vellet ad primam non transeundo per medias: aut si ex infimis gradibus scalarum sal- tu traicere vellet ad summos, relictis iis, qui sunt interiecti. Sic igitur antequam aliquis exerceat se ex professo in via hac, quam di- ximus, vnitiva, oportet vt bene purgatus sit exercitiis viæ purgatiuæ, & deinde etiam bene profecerit in via illuminatiua. Ex hu- ius enim defectu provenit, vt multi non am- bulantes, sed saltantes in via Domini, post mul- tum tempus, diuersosque labores vacui virtu- tibus inueniantur, impatientes, & iracundi, & cum aliis eiusmodi imperfectionibus.

Pendet ex electione spiritus.

8 Immo hic gradus ad altiore[m] viam non tam ex electione nostra, & voluntate, ac conatu pēdet, quam ex directione Spiritus sancti, cuius mos est ascensiones istas in anima disponere, vt eat de virtute in virtutem: in quo tamen ad cer- tiorem directionem, & ad præcauendos errores qui contingere possunt, consulendus est pater spiritualis, qui animam gubernat, & cum eius consilio in omnibus procedendum.

QVAE

QVAE COMMENDANDA SVNT
ei, qui absoluit Exercitia.

C A P. X L.

I T qui ex loco calido ad locum frigidum egreditur, facile fieri potest, vt cito frigeat, nisi diligentem curam adhibeat retinendi calorem; ita qui Exercitiis peractis redit ad communem vitam,

Monita cū ab exercitijs prodierit.

& conuersionem, nihil est facilius, quam vt feruorem, ac lumen conceptum breuissimo tempore perdat, praesertim quia quicquid boni acquisiuit, nondum est confirmatum per modum habitus, sed est tanquam passio quaedam, quae facile remittitur, vel etiam tota amittitur. Quod cum contingit, omnis fructus, & omnis labor Exercitiorum euanescit.

2. Quare hoc primum commendandum est ei, qui Exercitia absoluit, vt magni aestimet hoc principium, & quasi fundamentum vitae bonae, & spiritualis, quod per Dei gratiam iecit in Exercitiis; idque a Deo accipiat tamquam beneficium, & quidem maximum, & omnia lumina, omnem cognitionem, quam in Exercitiis acquisiuit, credat sibi a Domino Deo donata peculiari quodam amore, & vt talia ea conseruare, & tueri studeat. Praeterea timorem concipiat,

Quid ei primum commendandum.

cipiat, ne si deinceps non vixerit, vt intellexerit esse viuendum, grauius a Deo puniatur ob ingratitude; & quia scienti bonum, & non facienti, maius iudicium est ipsi.

Quid secun-
do loco.

3 Secundo loco intelligat, se ad huc nihil aliud fecisse, nisi quod bonum semen in eius anima a Deo seminatum est. Vnde nisi hoc semē foueatur, & excolatur, & ad maturitatem perducatur, ut det fructum in tempore suo, per se quidem aut nihil, aut parum est. Itaque hoc primum cauere debet, ne eiusmodi semen, uel a uolucris, id est, a Dēmonibus rapiatur, uel a spinis suffocetur, nempe a cogitationibus, & cupiditatibus terrenis & uitiosis. ideoque non solum peccata, sed etiam earum occasiones euitet, & illa præsertim ad quæ ante Exercitia inclinatus fuit: nam contra hæc potissimum se armare debet, quia facillime recidere potest.

Ad quid ter-
tio hortan-
dus.

4 Tertio hortandus est ad conseruandam, & alendam deuotionem iam conceptam piis, & spiritualibus exercitationibus, inter quas hæc potissimum commendari poterunt. Primo, ut conseruet usum meditandi quotidie per dimidiatā horam, aut etiam integram, si fieri poterit. Secundo, ut singulis diebus faciat examen conscientie per quartam horę partem. Tertio, ut octa-uo quoque die cōfiteatur, & communicet. Quarto, eligat aliquem Confessarium stabilem, eumque accipiat ut ducem huius spiritualis itineris, & cum eo tractet omnia, quę ad suam animam pertinent.

pertinent. Quinto, legat læpe pios libros, & habeat bonorū hominum conuersationē, malorū autem fugiat summopere. Sexto, curet proficere quotidie in uirtutibus, præsertim in humilitate, patientia, & charitate. Et in summa nitatur ipse quoque ad eam summam perfectionem, quā in suo statu, & iuxta mensuram diuinę gratię acquirere poterit.

5 Hæc autem sunt fere generalia monita, quæ omnibus dari poterunt. Alia sunt deinde, quæ iuxta cuiusque professionem, aut statum, aut particularem indigentiam addi poterunt; immo hæc ipsa augeri, & intendi ex maiori aliquorum deuotione, & progressu spirituali; quod facile aduertet bonus, & prudens Instructor, adiutus gratia, & lumine domini, & Saluatoris nostri Dei. cui sit gloria, & honor in sæcula. Amen.

Præter generalia monita sunt alia peculiariora.

FINIS.

IN-

I N D E X
CAPITVM.

P	Roemium de dignitate, & utilitate exercitiorum, & necessitate Directorij, pag. 5
P	Quomodo inducendi sint homines ad exercitia. cap. 1. 11
	Quomodo dispositus esse debeat qui ad exercitia facienda accedit. cap. 2. 15
	De quibus monendus sit exercitia ingrediens, & de tempore meditandi. cap. 3. 19
	De loco exercitijs idoneo, & de quibusdam particularijs. cap. 4. 23
	Qualis esse, & quid facere debeat, qui exercitia tradit. cap. 5. 26
	De visitando eo, qui exercetur. cap. 6. 30
	De exigenda ratione meditationis. cap. 7. 32
	De proponenda meditatione. cap. 8. 35
	De varijs hominum generibus, quibus dari possunt exercitia. cap. 9. 38
	De modo tradendi nostra exercitia. cap. 10. 45
	De prima hebdomada in vniuersum. cap. 11. 51
	De fundamento. cap. 12. 54
	De duplici examine. cap. 13. 57
	De primo exercitio primæ hebdomadæ. cap. 14. 60
	De alijs exercitijs primæ hebdomadæ. cap. 15. 63

R

De

I N D E X

<i>De confessione generali. cap. 16.</i>	67
<i>De fine primæ hebdomadæ. cap. 17.</i>	70
<i>De secunda hebdomada, & primo de fine qui in ea prætenditur. cap. 18.</i>	72
<i>De primis quatuor exercitijs secundæ hebdomadæ. cap. 19.</i>	75
<i>De quinto exercitio secundæ hebdomadæ, quod est ap- plicatio sensuum. cap. 20.</i>	79
<i>De meditationum horis, lectione spirituali, & eo qui exercetur visitando, cap. 21.</i>	82
<i>De electione quanti momenti sit, & quis ordo in hac materia seruandus. cap. 22.</i>	83
<i>Quales esse debeant, qui ad electionem admittuntur. cap. 23.</i>	86
<i>Qualis esse debeat, qui dirigit electurum. cap. 24.</i>	91
<i>Quæ sint res, de quibus est electio. cap. 25.</i>	94
<i>De triplici tempore ad electionem recte faciendam. cap. 26.</i>	97
<i>Comparatio secundi temporis faciendæ electionis cum tertio, & fusior eiusdem secundi explicatio. cap. 27.</i>	99
<i>De modo priore, & posteriore bonæ electionis facien- dæ. cap. 28.</i>	103
<i>De praxi, & ordine electionis cap. 29.</i>	107
<i>De ipsa electione iuxta rationem secundi temporis. cap. 30.</i>	111
<i>De eadem electione iuxta priorem, & posteriorem mo- dum. cap. 31.</i>	115
<i>De oratione post factam electionem cap. 32.</i>	118
<i>Quid agendum instructori, cum sentit eum, qui electio- nem</i>	nem

CAPITVM.

<i>nem facit hallucinari. cap. 33.</i>	120
<i>De ijs, qui iam statum habent. cap. 34.</i>	122
<i>De tertia hebdomada cap. 35.</i>	124
<i>De quarta hebdomada. cap. 36.</i>	129
<i>De tribus modis orandi. cap. 37.</i>	131
<i>De regulis tradendis. cap. 38.</i>	136
<i>Breuis explicatio nonnullorum, quæ in Directorio de tribus vijs attinguntur. cap. 39.</i>	337
<i>Quæ commendanda sunt ei, qui absoluit exercitia. cap. 40.</i>	141

I N D E X R E R U M.

Primus numerus indicat capita, secundus paragraphos, tertius paginas.

Additio.

Additiones omnes
 seruanda exacte.
 cap. 3. §. 1. pa. 19.
 Et ca. 15, §. 9. pag.
 66. dentur discrete habita
 ratione complexionis. cap. 15
 §. 9. pag. 66
 Additiones qua ponuntur in
 fine primæ hebdomada, dan-
 da ante exercitia. 15. 8. 65
 Additiones quatuor ad examē
 particulare, an dictanda.
 cup. 13 §. 5. 58
 Additiones de discernendis spi-
 ritibus quando, Et quomodo
 danda. 15. 8. 65

Affectus.

*Affectus maior ratio habenda,
 quam intellectus. 14. 3. 61*

*Affectus motio excellentior via
 eligendi, sed periculiosior, quā
 discursus. 27. 1. 99*
*Affectus motio ratione proban-
 da, Et cur. 28. 5. 104*
*Affectus qui excitandi in medi-
 tanda passione. 35. 4. 125*

Amor.

*Amor in meditatione passionis
 concipiendus. 35. 8. pag. 126*
*In factis magis, quam in ver-
 bis consistit. 36. 3. 130*
*Amoris diuini meditatio aptis-
 sima. 36. 2. 129. Quomodo
 fiat. 36. 2. 129*

Annotatio.

*Annotationes quanam ingre-
 dienti exercitia explicanda.
 11. 5. 52*

Ap-

INDEX RERVM

Applicatio sensuum. Vide sensuum applicatio.

Ariditas.

Ariditatis tempore, quomodo iuuandus, qui suscipit exercitia. 7. 4. pag. 33. Suauem se prabet instructor. ca. 5. 2. pag. 26.

Ariditati preparandus, qui suscipit exercitia. 7. 3. 33

Attentio.

Attentio orandi, ne sit nimia. 8. 3. 35 & 14. 3. 61. & 14. 7. 62

Attentio violenta non est fructus orationis.

Christus Dominus.

Christus Dominus sol illuminans. 18. 3. 73. particularia peccata habuit ante oculos. 35. 3. 124

Christi Domini vita idea, & exemplum reformandi vitæ. 18. 2. 72

Christum Dominum à Patre impetrare, ut homo est, rudibus explicetur. 15. 7. 75. & 19. 7. 78

Classium trium meditatio explicatur. 29. 4. 108. Quot ten dat. 29. 6. 109. Aegroti similitudine illustratur. 29. 7.

pag. 109

Cognitio.

Cognitio peccatorum fundamentum ad reformationem vita.

9. 3. 39

Cognitio sui, quomodo acquirenda. 10. 8. 48

Collectio.

Collectio sui perfecta explicatur. 23. 5. 89

Colloquium.

Colloquium, quam personam suscipiat. 15. 6. 65. fieri potest in principio, etiam & medio. 15. 5. 64

Colloquij proprius locus in fine cuiuslibet exercitij. 15. 5. pag. 64

Colloquia cum Deo, & Sanctis maiorem requirunt reuerentiam, quam meditatio. 15. 7. 65. Aptissima qua varia sunt pro vario affectu. 15. 5. 64. Plura in repetitionibus fiunt, quia maior affectus. 15. 2. 63

Communio.

Ad Communionem, quomodo quis post Confessionem gene-

M I N D E X

rnlem disponendus. 17.2.71
Communione vsus post exerci-
tia octauo quoque die haben-
du. 40.4. 142

Compositio loci.

Quid sit. 14.4.61. & 35.3.124
iuuat attentionem, & motio-
nem animi. 14.5. 61

reuocat imaginationē, si eua-
getur, 14.5. 61

Commendatur à S. Bonauen-
tura. 14.5. 61

non diutius fabricanda, nec
vis imaginationis facienda.
14.7. 62

in rebus incorporeis qualis sit.
14.6. 62

Confessarius.

Stabilis post exercitia, quasi
dux eligendus. 40.4. 142

Confessio.

Confessio generalis, valde con-
fert ad reformationem vite.

10.9.48. eius gratia, quidā
exercitia suscipiunt. 9.2. 38

Eius utilitates. 16.2. 67

Ad eam quasi adhibenda di-
ligentia. 16.3. 68

Eam facturum non omnē inter-
mittat meditationē. 16.1.67

fere non expedit fieri cū eo, qui

tradit exercitia. 16.5. 69

facienda in fine prima hebdo-
mada 10.9.67. & 16.1. 48

Iuuanda aliquo directorio. 16
3.68. quandoque summa

Nauarii. 16.4.68. postea pa-
rabola filij prodigi versanda

17.2.71. vno die vacetur ab
intēso studio orādi. 17.2.71

Confessionis vsus octauo quoque
die post exercitia ineundus.

40.4. 142

Consilia.

Consilia euangelica seruari pos-
sunt etiā in seculo. 25.3.94

Consiliorum via cur pauciora
requirat signa diuine volun-
tatis, quā praeceptorum.

23.4. 88

Consilio patris spiritualis in om-
nibus procedendū. 39.8. 140

Consolatio.

Consolatio spiritualis, quid sit
ei qui se exercet, declarandū.

27.2.99. eius effectus, & mo-
di. 27.3. 100

Consolatione presente facile uir-
tutis actus exercentur. 27.3.

pag. 100

Cōsolatio si affluat bis, id quod
afficit, repeti potest. 15.3. 64

Consolationes spirituales ad mo-
rum emendationem dirigen-
de.

R E E R V M.

da.7.2. 32
 Consolatio quomodo notanda
 pro electione.27.5. 100
 Consolationes spirituales scri-
 benda.7.2. 32

Contritio.

Fundamentum est ad reforma-
 tionem vita.9.3. 39

Dæmon.

Valde oppugnat electionem.33.
 2.120. tempore desolationis
 inuadit.27.5. 100

Desolatio.

Desolatio, quid sit exercenti se
 declarandum.27.2. 99
 quomodo animaduertenda
 tempore electionis.27.5. 100
 Desolationis tempore dæmon in-
 uadit.27.5.100. longanimi-
 tas necessaria.7.6.33. ama-
 ritudo qua sentitur, interdū
 oritur ex amore proprio.7.7.
 pag. 33
 Desolationis remedia.7.4. 33

Deuotio,

Deuotio nutrienda.40. 4. 142
 Deuotionis flos ne lægueat, quid
 agendum.30.4. 112
 Deuotioni deditis percurri po-

terit prima hebdomada.9.3.
 pag. 39

Dilatio.

Sæpe desiderium acuit.18.6.74
 Procrastinari solet sensus in
 exequutione diuina vocatio-
 nis.25.7. 95

Discretio.

Requiritur in adhibendis addi-
 tionibus prima hebdomada.
 15.9.66. & in electione
 tractanda.22.1. 83

Dispositio.

Dispositio factura exercitia.2.
 per totum.15. qua esse debeat
 erga Deum.2.1.15. & 2.5.
 16. & 19.2. 75
 qua erga instructorē.2.6. 17
 desiderium proficiēdi habeat.
 2.4. 16
 deliberationem fixam non asse-
 rat ad exercitia.2.5. 16.
 omnibus negotijs, & cogitatio-
 nibus se expediat. cap.2.5.3.
 pag. 16
 fortitudinem asserat.2.1. 15
 prudentia sua non innitatur.
 2.6. 17
 Dispositio ad exercitia secunda
 hebdomada est feruor ex aug-
 mento deuotionis.18.4. 73

I N D E X

Dispositiones ad electionem faciendam. 23. 1. 86. cum ipsa secunda hebdomada incipiunt. 29. 1. 107
Martino tempore animus magis dispositus ad orationem. 6. 2. pag. 30. vespere crescunt tentationes, & animus minus aptus contemplationi. 6. 2. 30

Domus.

Domus nostra excipi possunt qui exercitia sumunt. 4. 1. 23. maneat separati ab alijs cubiculis. 4. 1. 23
Domus sua poterit, quis facere exercitia. 9. 12. 42

Ecclesiastici.

Quomodo per exercitia dirigendi. 9. 10. 41

Electio.

Electio difficilis locus, & discretionem indigens. 22. 1. 83. quanti momenti sit. 22. 2. pag. 83. pertinet ad salutem eternam. 22. 4. 84. dicitur plantatio patris caelestis. 24. 1. 91
Electio status versatur circa consilia, & praecepta. 25. 2. pag. 94. & circa tempus, ac

modum exequenda vocationis. 25. 7. 95. non danda religiosi. 9. 6. 40
Electio magnum studium requirit, tam instructoris, quam eius qui instruitur. 22. 6. pag. 85
Electio quibus danda. 23. 1. 86. paucis, unde magnus fructus speretur. 23. 1. pag. 86. Ingeri, & obtrudi non debet non cupienti. 23. 2. 86. requirit indifferentiam. 23. 3. pag. 87. quae nisi adsit potius relinquatur. 23. 3. 87. ideo inclinandus animus, ad id quod perfectius, & difficilius. 23. 3. 87. & 30. 2. pag. 111
Electio tuta, quae fit iuxta praescriptas regulas. 24. 2. pag. 92. quomodo peragenda. 30. 3. 112, non nostro placito facienda, sed Dei. 22. 5. 84. nihil attendat, quod desursum non sit. 23. 5. 89. non humana persuasione, sed divina voluntate nitatur. 24. 1. 91
Electio religionis particularis non ex complexione solum, sed ex talentis metienda. 25. 6. 94
Electio ratione confirmetur. 23. 5. 89. & 28. 5. 89. & experientia sui. 28. 7. 109
Electio, quando in dubium re-

R E K V M-

<i>nocanda, & mutanda.</i> 32.2, 118. <i>dubia, qua incidunt quomodo discutienda.</i> 32.2. 118. & 33. <i>per totum.</i> pag. 120	<i>tria.</i> 10. 13. 50
<i>Electiois materia.</i> cap. 25. §. 1. pag. 94	<i>Electiois regulas, tum maxi- xime superiores attendant cum non est copia consulto- ris.</i> 10. 13. 50
<i>Electiois faciendae tria tem- pora.</i> 26. 1. 97. <i>secundum tempus, quomodo differat à tertio, & utrum excellētius, aut tutius.</i> 27. 1. 99	<i>Electiois, quid afferat magnā fiduciam.</i> 23. 5. 89
<i>Electiois tempus tranquillita- tem animi requirit.</i> 28. 2. pag. 103	<i>Electiois succedat oratio.</i> 32. 1. pag. 118
<i>Electiois meditationes, quan- do inchoantur.</i> 29. 2. 107	<i>Ad electionem qui admittendi.</i> 23. 1. 86. <i>non leues natura, non habitibus malis obnoxij.</i> 23. 1. 86
<i>Electiois praxis.</i> 29. 1. 107	<i>Electioe diuersa existente in tertio tempore, ab electione secundi, quid agendum.</i> 29. 9. 105
<i>Electiois tempore, non omit- tenda meditatio vite Chri- sti.</i> 30. 3. 112. <i>vna tantum, aut altera detur meditatio.</i> 31. 2. 115	<i>Electurus conferat cum instru- ctore rationes electionis.</i> 31. 3. 115. <i>votum non emittat, nisi caute.</i> 31. 6. 116. <i>respe- ctus humanos deponat.</i> 28. 4. 104. & 23. 5. 89
<i>Electiois modus explicatur si- militudine eius, qui genus ci- bi suo principi offert.</i> 27. 6. pag. 101	<i>Electurum instructor, non mo- ueat ad vnā potius, quā aliā partem.</i> 24. 1. 91
<i>Electiois articulo subita in- terdum perturbationes.</i> 24. 4 pag. 93	Examen.
<i>Electiois bona signum, & quasi sigillum.</i> 31. 1. 115. & 32. 1. 118	<i>Examen particulare, quando, & quomodo explicandum.</i> 13. 2. 57. <i>plurimum vā ad animi puritatem.</i> 13. 5. 58. <i>absoluenti exercitia in- culcandum.</i> 13. 5. 58
<i>Electiois regula particulari- bus negotijs applicanda.</i> 25. 9. 96. & 34. 4. pag. 123. <i>quod fieri debet extra exerci- cia.</i> 10. 13. 50	<i>Examen generale quando, & quomodo detur.</i> 13. 6. 58. cur

I N D E X

<i>cur non omnes peccatorū species contineat.</i> 13.7.	58
<i>iuuatur ab examine quotidiano.</i> 13.8.	59
<i>Examen quotidianum dictandum, ut iacet.</i> 13.8.	59
<i>absoluenti exercitia omnino retinendum.</i> 40.4.	142
Exercitia.	
<i>Exercitia spiritualia, quid sint & quō cōposita.</i> proem. S. 2. 5	
<i>quatuor hebdomadis continentur.</i> 11.1.	51
<i>sunt instrumentum ad propriā & proximorū salutē.</i> proem. S. 1. 5.	
<i>particulare donum à Deo Societati datū.</i> 5.9. p. 9.	
<i>quem modum seruent, & cur tam facile ad vitam reformatam iuuent.</i> 5.8. pag. 8	
<i>à viris insignibus sunt commēdata, & à sede Apostolica approbata.</i> 5.5. & 6. pag. 9	
<i>Exercitia quibus hominum generibus danda sint.</i> 9.1.	38
<i>plena, & integra non danda omnibus.</i> 1.7. 13.	
<i>tradenda etiam secularibus.</i> 1.6.	13
<i>& cōiugatis, & quo sine.</i> 9.9. pag.	41
<i>quomodo occupatis dētur.</i> 9.12	42
<i>Exercitia sunt unum experimentum Societatis.</i> 10.1.	45
<i>danda plena, & integra in Societatis ingressu.</i> 10.1.	45
<i>ut sunt conseruentur, nec trāsformentur accommodata Religioso statui.</i> 10.5.	46
<i>Exercitia traduntur alyis religiosis.</i> 9.3.	39
<i>idque fructuose praesertim per aliquem ex ipsis.</i> 9.8.	40
<i>Exercitia dūt axat prima hebdomada quibus dāda.</i> 1.7.	13
<i>eodem tradenda ordine quo ponuntur.</i> 14.1.	60
<i>Exercitiorū fructus.</i> proem. S. 7. 9	
<i>colligitur multo post ex seminibus, qua in exercitijs iacta sunt.</i> 40.3.	142
<i>Exercitiorum usum nostris cōmendabat B. P. Ignatius.</i> proem. S. 4.	6
<i>Exercitiorum desiderii in proximis excitandum, & ad ea suauiter adducendi.</i> 1.1. & 1.3.	11
<i>Exercitiorū liber exactē seruari debet in his tradēdis.</i> 8.5.	37
<i>quoties legitur nouum lumen prabet.</i> 8.4.	36
<i>facienti exercitia prima vice non datur.</i> 10.1.	45
<i>communicari potest religiosis.</i> 9.7.	40
<i>Exercitia facere, qui soleant.</i> 1.3. 11. & 1.6.	13
<i>Exercitia facturus poterit excipi domi nostrā.</i> 4.1.	23
<i>vel domi sua manere.</i> 9.12.	42
<i>victus ei paretur, ut petierit.</i> 4.6.	

R E R V M.

4.6.25. quomodo dispositus
esse debeat. 2. per totum. 15
vide verbo dispositio.
Exercitia faciens non visitetur
à secularibus. 4.7. 25
non nimis ab instructore lau-
dandus. 7.2.32. monendus
de annotationum observatio-
ne. 3.1. 19
non tamen de omnibus simul.
11.5. 52
quid agere debeat, si prima
hebdomada minus se disposi-
tum sentiat. 17.1. 70
Exercitijs tractandis dexterita-
te opus est. proem. S.4. pag.
6.
Exercitijs absolutis, qua com-
mendanda. 40.2. 141

Expensæ.

Ab exercitia facientibus nec re-
quirenda, nec si à ditioribus
offerantur, recusanda. 4.2.
pag. 23
Expensarum causa non minua-
tur numerus eorum, qui exer-
citia faciunt. 4.2. 23
nec quicquam fiat sordidum,
& indecorum. 4.2. 23

Fœminæ.

Fœminis quomodo danda exer-
citia. 9.16. 43

Feruos, & fructus.

Feruos, & fructus exercitiorum
ne pdatur 40. per totum. 141

Fundamentum.

Fundamentum quanti momen-
ti sit admonendus, qui exer-
cetur. 12.3. 54
ita dicitur, quia basis totius æ-
dificij spiritualis. 12.7. 55
quot in partes diuidatur. 12.
2. 54
Fundamēti veritas cognita in-
fluit in omnia exercitia. 12.
7. 55
Fundamentum qua annotatio-
nes precedant. 15.5. 52
Quomodo declarandum in ex-
pertis. 12.4. 54. quomodo si
bi applicent nostri. 10.5. 46
Fundamentum non habet cer-
tas horas præscriptas. 12.6.
pag. 55

Gloria.

Gloria diuina desiderium est sū-
ptus ad turrim euāgelicam
23.5.58. studium magnam af-
fert anima fiduciam. 23.5.58.
intuitus vera regula electio-
nis. 25.9. 66
Gloria Paradisi addi potest
meditationibus quarta heb-
doma

I N D I E X

- domada. 35. 1. 63. & 39. 4. pag. 138.*
- Gradus.**
- Gradus tres humilitatis, quando proponantur. 29. 8. 100 toto uno die versantur animo. 29. 8. 110*
- Graduum in imitatione Christi diuersitas, incipit apparere in contemplatione de regno Christi. cap. 19. §. 1. pag. 75*
- Hebdomada.**
- Hebdomada exercitiorum, non tam numero dierum, quam materia genere distinguuntur. 11. 1. 51*
- nec tam numero dierum, quam effectu metienda. 17. 1. 70. & 39. 7. 140*
- respondent tribus vijs purgatiua, illuminatiua, unitiua. 39. 1. 137*
- Hebdomadis quatuor omnia exercitia continentur. 39. 1. pag. 137*
- Hebdomada singula, quid contineant. 11. 2. 51*
- Hebdomada prima.**
- Hebdomada prima quem scopum habeat. 17. 1. pag. 70. & 19. 1. 75*
- proroganda, quando non sequitur fructus, & quid aliud agendum. 17. 1. 70*
- brevius transigitur ab ijs, qui sunt dediti rebus spiritualibus. 9. 3. 39*
- Hebdomada prima respondet via purgatiua. 10. 6. pag. 47. & 39. 2. 137*
- continet considerationem peccatorum. 11. 2. 51*
- magis, vel minus in ea immorandum prout magis, vel minus necessaria purgatio. 10. 6. pag. 47*
- Hebdomada prima, tamquam basis numquam omitienda. 11. 4. 52*
- eodem ordine tradenda quo ponitur. 14. 1. 60*
- quid agendum cum quatuor tantum horis sunt. 14. 1. 60*
- Hebdomada prima Sacerdos exercitia faciens, posset ob reuerentiam à sacro abstinere. 11. 3. 52*
- Hebdomada secunda.**
- Hebdomada secunda respondet via illuminatiua. 18. 3. 73. quem finem habeat 18. 1. 72. quam dispositionem requirat. 18. 4. 73*
- ipso initio ad electionem disponit. 29. 1. 107*
- uitam*

R E R V M.

vitam Christi Domini continet electionem. 11. 2. 51
differenda si desit feruor. 18. 4. 73
quatuor horas fatigatis prescribit. 21. 1. 82

Hebdomada tertia.

Hebdomada tertia. 35. per totum. 124
continet passionem Christi Domini. 11. 2. 51
qua meditatione stabilitur electio. 35. 1. 124

Hebdomada quarta.

Hebdomada quarta respondet viae unitiue. 36. 1. 129
continet resurrectionem, & beneficia ad excitandum amorem. 36. 1. 129
Hebdomada quarta addi possunt meditationes de gloria paradisi. 36. 1. 129

Hora.

Hora meditandi quotidie sunt quinque. 3. 7. 21
prater quam forte hebdomada secunda. 21. 1. 82

Humilitas.

Humilitas qua quis se instru-

ctori subdit, ualde Deo placet. 2. 7. 17

Humilitas remedium consequenda deuotionis, cum desolationem quis patitur. 7. 7. 33
disponit ad orationem. 8. 3. pag. 35

Humilitatis tertius gradus necessaria dispositio ad electionem. 23. 3. 87

Humilitatis tres gradus toto uno die reuoluendi. 28. 8. pag. 110
quando prorogantur. cap. 29. §. 8. pag. 110

B. P. Ignatius.

Quid senserit de exercitijs pro-æm. §. 4. in epistola ad Patrem Mionam, magnam ab eis utilitatem promittit pro-æm §. 4. 6

in Cassinatem ad exercitia secedit. 9. 13 42

Patris Ignatii sententia de indifferentia ad electionem necessaria. 23. 4. 88

Illuminatiua via.

Illusionibus patet, nisi cauti simus, aut si festinemus. 39. 7. pag. 140

Imi-

I N D E X

Imitatio Christi Domini.

*In eius passione precipue quaren-
da. 35.9. 126*
*est reformatio vita nostra. 18.
2. 72*

Indifferentia.

*In fundamento quanti momen-
ti sit ex sententia B.P. Igna-
tij. 12.2. 54*
*quomodo applicanda nostris.
10.5. 46*

Indifferentia qualis. 22.3. 83
*necessaria ad electionem 23.3
87. & 30.6. 113*

*diligentia, & precibus acqui-
ritur. 23.3. 87*

*Indifferentia confert tertius, &
secundus gradus humilita-
tis. 23.3. 87*

*Indifferens debet tam eligens,
quam instructor. 24.2. 92*

Infernum.

*Inferni meditatio, quando de-
tur. 14.1. 60*

Instructor.

Qualis esse debeat. 5. p totū. 26.
*non omnia initio proponat. 2.
8. 18*

*eligat ei, qui facit exercitia
vitas Sanctorum, & libros
aptos. 3.4. 20*

*grauitatem humilitate tem-
peret. 5.3. 27*

*nihil industria sua tribuat, &
in Deo confidat. 5.4. 27*

*caueat ab indiscreto zelo, &
sinat Deum disponere. 5.5.
28. & 24.1.91. & 24.2.92*

19.2. 75

*perspectum habeat eum, qui fa-
cit exercitia. 5.6. 28*

*versatus sit in libro exercitio-
rum. 5.7.28. & 8.4. 36*

*exercitia meditatur, qua in
dies tradit. 5.8. 29*

*visitet suis temporibus eum,
quem instruit. 6.1. 30*

*de quibus interrogare debeat.
7.1.32. & 8.3. 35*

*Tempore consolationis preparat
ad ariditatem. 7.3. 33*

*bonam de altero praeferat opi-
nionem. 7.8. 34*

*particularem directionem ad
reformandam vitam dare
potest. 9.9. 41*

*non transformet exercitia ad
religiosum statum accom-
modans. 10.5. 46*

*lucem tamen det quomodo in-
ter meditandum accommoda-
ri possint. 10.5. 46*

*excitet desiderium perfecta re-
formationis. 15.6. 65*

*Instructor quid attendere debeat
in*

R E R V M

in ordine ad electionem. 19.
 2. 75
magnum ad eam studium ad
hibeat. 22.6. 85
ad quam indifferentiam di-
sponat eum, qui est electurus.
 23.4. 88
motionem diuinam non pra-
ire debet, sed sequi. 24.1. 91
non debet mouere ad vnā, vel
alteram partem. 24.1. 91
debet remouere in electione
impedimenta, & errores.
 24.1.91. & 24.3. 92
Quid tēpore electionis admone-
re debeat electurū. 36.2. 129
motiones animi exigat, & ad
regulas discretionis spiritūū
penset. 30.7. 113
electurum non fatiget, & ob-
ruat. 31.4. 116
toleret patienter, si eligens di-
uina voluntati minus respō-
deat. 31.5. 116
quid faciat, si aduertat eligen-
tem decipi. 33.1. 120
Instructor suppeditet loca sa-
cra Scriptura, pro meditanda
Passione. 35.11. 124
det monita accommodata ei, qui
absoluit exercitia. 40.5. 143
Instructoris prudentia multa
permittantur circa prescri-
ptum ordinem. 4.5. 24
Instructori omnia aperienda,
& obediendum. 2.7. 17. &
 2.8. 18

Intellectus.

Intellectus etiam, & non sola
uoluntas in electionibus exer-
cenda. 27.1. 99
Maior habenda est ratio affe-
ctus, quam conceptuum. 14.
 3. 62

Iudicium.

Iudicij, & mortis meditatio ra-
rissime omittenda. 15.4. 64
auocat ab amore visibilibus.
 15.4. 64

Lacrimæ.

Lacrima quadam violenter
coacta non sunt fructus ora-
tionis. 8.3. 35

Lectio.

Lectio ad meditationem diri-
genda. 3.4. 20
Lectionis dulcedini non nimis
indulgendum. 3.6. 21
Qui libri legendi prima hebdo-
mada. 3.2.19. & 3.4. 20
Legere non debet, qui se exercet
nisi scripta tradita. ca. 3. 5.2
 pag. 19
Legendus solum locus Euange-
lij ad presentem meditatio-
nem. 3.3. 20
 le-

I N D E X

- legendi potius libri, qui pietatem nutriant, quam qui intellectum exercent.* 21.2.82
- legenda non sunt mysteria, de quibus postea meditationes faciendae, sed de quibus iam facta sunt, aut eodem die fient.* 21.2. 82
- Lectionis spiritualis usus post exercitia habendus.* 40. 4. pag. 142
- Lumen.**
- Lumina spiritualia scribenda.* 7.2. 32
- Lumen acquisitum in exercitijs maximi faciendum, & nisi illi cooporemur timendum.* 40.2. 141
- Magistratus, & Magnates.**
- Quomodo dirigendi,* 9. 11.42.
- Quomodo faciant electionem.* 9.14. 43
- Matrimonio iuncti.**
- Ipsi etiam faciunt exercitia,* cap.1.5.7.pag. 13
- sed post primam hebdomadam pauca quadam.* 18. 5. 73.
- non enim admittendi ad electionem.* 23.1. 86
- Meditatio.**
- Meditatio suaviter faciendae.* cap.8.5.3. 35
- licet cooperationem nostram desideret, maiori tamen ex parte pendet à Deo.* 8. 3. pag. 35
- In meditatione, quomodo exercentur potentia anima.* 14.2. 60
- Meditandi modus per personas uerba, & opera, quomodo intelligendus.* 19.5. 77
- nec excludit ceteras circumstantias.* 19.7. 78
- Meditanda mysteria Christi Domini, ac si pro singulis gesta essent.* 35.3. 124
- Meditatio facundior fit ex consideratione circumstantiarum, & quae sint.* cap.19.5.7. pag. 78
- Meditationis puncta non nimis enucleanda.* 8.1. 35
- dentur in scriptis, nec fatigetur memoria.* 8.3. 35
- Meditationis fructus in quo consistat.* 8.3. 35
- Meditatio pueri Iesu in templo tendit ad electionem consiliorum.* 29.2. 107
- Meditatio Passionis confirmat electionem.* 35.1. 124
- est thesaurus reconditus.* 35.1 pag. 124
- Sanctis*

R E R V M.

Sanctis familiaris. cap. 35. §. 1
 pag. 124
ordinarius anima cibus. 35.
 1. 24
iuuatur scriptura Sacra sen-
tentijs. 35. 11. 126
Meditationi passionis, qua via
aperienda, 35. 2. 124
qui affectus maxime apti.
35. 4. 125
in ea odium peccatorum con-
cupiendum. 35. §. 125. & 39
 2. 137
In Meditatione vite Christi,
qui diutius immorari debeant.
9. 3. 39. & 10. 6. 47
Meditatio ad excitandum amo-
rem diuinum fecundissima.
36. 2. 129
quibus modis fiat. cap. 36. §. 2
 pag. 129
Meditationes quotidianæ no-
strorum. 10. 4. 46
Meditationum vite Christi pū-
cta in fine exercitiorum su-
menda. 19. 5. 77
Meditandi vsus post exerci-
tia retinendus. cap. 40. §. 4.
 pag. 142

Modus.

Modus prior, & posterior bo-
na electionis quando adhi-
bendi. cap. 31. §. 1. pag. 115.
 & 27. 9. 102

adhiberi possunt ad eam con-
firmendam. 28. 5. 104
quomodo exercendi. 28. 3.
 pag. 103
Modus primus orandi explica-
tur. 37. 2. 131
Quomodo prorogari potest.
37. 8. 133
plurimum commendatus à
B. P. Xauerio. cap. 37. §. 7.
 pag. 133
Modus secundus orandi. 37. 9.
 pag. 133
Modus tertius orandi. 37. 12.
 pag. 134
Modi tres orandi ad quid po-
nuntur. 37. 1. 131
Modi orandi possunt esse plu-
res, quos spiritus Sanctus do-
cet. 37. 13. 134
probandi sunt iudicio patris
spiritualis. 37. 13. 134
variandi pro orantis disposi-
tione. 37. 13. 134

Mors.

Mortis meditatio rarissime
omittenda. cap. 15. §. 4.
 pag. 64
auocat animum ab amore
visibilium. cap. 15. §. 4.
 pag. 64

L Ne

I N D E X

Negotia.

Negotia, & actiones ex regulis electionis diriguntur. 10. 13. 50, & cap. 25. §. 9. pag. 96
Negotijs se expediat exercitia factururus. cap. 2. §. 3. pag. 16

Noſtri.

Noſtri aliquoties etiam poſt ingreſſum faciunt exercitia. 10. 2. 45
 & tunc ſemper meditentur aliquid ex prima hebdomada. 10. 4. 45. inter meditando.
Poterunt accommodare Statuti religioſo. 10. 5. 46
alias poterunt facere meditationes. 10. 10. 48
bene calleant regulas, & uſum exercitiorum. 10. 3. pag. 45
Noſtris quomodo tradenda exercitia. cap. 10. per totum. pag. 45
prima uice non detur liber exercitiorum. cap. 10. §. 1. pag. 45
Integra dentur exercitia in Societatis ingreſſus. 10. 1.

pag. 47
commendanda doctrina de reformatione uitae. 34. 2. pag. 115

Nox.

Nox aptum tempus meditationi. 3. 7. 25
Nocte non ſurgunt debiliores. 3. 8. 22
Nocte non ſurgitur ſecunda hebdomada. 21. 1. 82

Obſeruantia.

Obſeruantia religioſa maxime pendet ab oratione. Proœm. §. 3. 6
Obſeruatio annotationum conducit ad fructum exercitiorum. 3. 1. 19

Oratio.

Oratio licet etiam à noſtra cooperatione, maxime tamen pendet à Deo. cap. 8. §. 3. pag. 35
Orationis momentum. Proœm. §. 3. 6
Oratio fouet obſeruantiam religioſam. Proœm. §. 3. 6
Orationis methodum multum referebat habere à capite noſtro. Proœm. §. 3. 6

Ma-

R E R V M.

Matutino tempore animus magis dispositus ad orationem. 6.2. 30
 Orationis ne nimia sit attentio, & conatus. 8. 3. 35.
 & 14.3.61. & cap. 14. §.7. pag. 62
 Orationi deditis percurri poterit prima hebdomada. 9.3. pag. 39
 Orationi insistendum tempore desolationis. cap. 7. §.6. pag. 33
 Orationem facturi non confidamus propria preparationi, & industria. cap. 8. §.3. pag. 35
 Ad orationem disponunt humilitas, & puritas. 8. 3. pag. 35
 Orandi modi tres. 7. 1. 32. & 37.7. 133
 Orandi modus primus. 37. 2. pag. 131
 Orandi modus secundus. 37. 9. 133
 Orandi modus tertius. 37. 2. pag. 131
 Orandi modi plures prout Spiritus sanctus docet. 37. 13. pag. 134
 iudicio patris spiritualis probandi. 37. 13. 134
 pro orantis dispositione variandi. 37. 13. 134
 Oratio vocalis tertio orandi

modo iuuatur. cap. 32. §. 17. pag. 134

Passio.

Passio Domini. Vide meditatio passionis.
 Passiones obtenebrant animam. 18.3. 73
 Passionibus obnoxij non admittendi ad electionem. 23. 1. 86

Patientia.

Tempore desolationis necessaria. 7.6. 33

Peccata.

Peccata obtenebrant animam. 18.3. 73
 Peccata non figillatim examinanda secundo exercitio prima hebdomada. cap. 15. §. 1. pag. 63
 Peccator memoria iuuatur consideratione locorum, negotiorum, personarum. 15. 1. pag. 63
 Vitia quaedam cuique magis familiaria, magisque oppugnanda. cap. 13. §. 2. & 3. pag. 57

I N D E X

Perfectio.

Perfectiorem quisque in suo statu post exercitia sequatur.
40.4. 142

Præcepta.

Præceptorum via maiora signa diuina voluntatis requirit, quàm consiliorum.
23.4. 88

Præceptorum viam eligenti adhuc restat multa deliberatio. 25.8. 95

Præludium.

Præludia declaranda in primo exercitio trium potentiarum. 14.4. 61

Præludium representationis historia additur secunda hebdomada. 19.4. 76

Quomodo differat à meditatione. 19.4. 76

Præludium electionis declarandum electuro. 30. 1. pag. III

coincidit cum fundamento. 30.1. III

Potest tradi etiam non electuris. 34.3. 122

Præparatio.

Præparationi, & propria industria non nimis fidendum.
8.3. 35

Progressus.

Progressus cura post absolutam exercitia habeatur. 40. 4. pag. 142

Puritas.

Puritas, & humilitas disponunt ad orationem. 8. 3. pag. 35

Quarta hebdomada. Vide Hebdomada quarta.

Ratio.

Ratio lumen est probans, ad affectus motio bene fit. 28. 5. 104

Rationes etiam humana ad electionem conferunt. 23.5. 89. & 28.5. 104

Ratiocinatio tutior ad eligendum via, quàm motio affectus. cap. 28. S. 6. pag. 104.

& 27.1. 99

Rationes electionis scripto notanda. 31.3. 115

Re-

R E R V I M.

Recreatio.

prandio, & post canam ei,
qui exercetur permittetur.
6.3. 31

Reformatio.

Reformatio perfecta in prima
hebdomada desideranda.

10.6. 47

In quibus versetur. 10. 6. 47

fit imitatione vite Christi.

18.2. 72

Iis maxime conuenit, qui in

statu sunt immutabili. 34.

1. 122

Reformationis doctrina Socie-

tatis operarijs commendata

fit. 34. 2. 122

Reformationis peculiarem for-

mam dare potest instructor.

9.9. 41

1. 229

Regni Iesu Christi con-

templatio.

1. 229

Non numeratur inter medita-

tiones. 19. 1. 75

est procerium, & fundamen-

tum vite Christi meditan-

da. 19. 1. 75

Ostendit diuersitatem gra-

dium in imitatione Chri-

sti. 19. 2. 75

disponit ad electionem status.

1. 229

19.2. 79

Mentem erigit à terrenis. 29.

1. 107

nullum continet votum. 29.

2. 107

Tradenda etiam non electuri.

19.3. 76

Regula.

Regula 11. & 17. summarij.

& similes quando meditan-

da. 10. 10. 48

Regula discretionis spirituum

valde utiles. 5. 4. 27

Regula electionis particulari-

bus negotijs applicanda. 10.

13.50. & 25.9. 96

Regule ad victum temperan-

dum verbo tantum expli-

canda. 35. 12. 127

cum discretionem proponenda.

35. 12. 127

Ante tertiam hebdomadam

dari possunt. 35. 12. 127

Regula, qua ponuntur post exer-

citia, non omnes omnibus tra-

denda. 38. 1. 136

Religio.

Religio alia alijs aptior. 25. 4.

pag. 94

eligenda, in qua vigeat obser-

uantia. 25. 6. 94

preferenda, cuius institutum

L 3 est

I N D E X

- est perfectius. 25.9. 96
 Que melior ex S. Thoma. 25.
 6. 94
 Religionis non danda suspicio
 ei, qui ad exercitia invita-
 tur. 1.2.11. & 4.8. 25
 Religiosi suas regulas maximi
 faciant, & institutum ada-
 ment. 9.4. 39
 Religiosi aliorum ordinum do-
 cere possunt modum dandi
 exercitia. 9.7. 40
 Religiosis communicari potest
 liber exercitiorum. 9.7. 40
 Quomodo tradenda exerci-
 tia. 9.3. 39
 non danda electio. cap. 23. §. 1.
 pag. 86
- Repetitio.**
- Repetitionis usus, & utilitas in
 meditationibus. cap. 15. §. 2.
 pag. 63
 Repetitiones affectu magis con-
 stant, quam longo discursu.
 15.2. 63
 Affectus gratia admittunt plu-
 ra colloquia. cap. 15. §. 2.
 pag. 63
 Repetitio aliquibus punctis ad
 levandum radium varie-
 tur. 14.1. 60
 Repeti potest bis locus, qui ma-
 gnam attulit consolationem.
 15.3. 64
- Repetenda loca ubi sensimus
 consolationem, quomodo in-
 telligendum. 15.3. 64
- Rudes.**
- Rudibus non integra dentur
 exercitia. 19.15.43. & 18.
 5. 73
 Meditationes explicanda ma-
 gis. cap. 19. §. 5. pag. 77. &
 20.5. 80
 Proponendi post primam heb-
 domadam modi orandi.
 37.1. 131
 Explicetur Christum Domi-
 num impetrare à Patre, ut
 homo est. 15.7. 65
- Scribere.**
- Scribendo solum, qua perti-
 nent ad orationem. 3.5.
 pag. 20
 Scribendo non tempus orationi,
 aut preparationi eripiat, nec
 defatigetur qui est in exerci-
 tijs. 3.6. 21
 Scriptionis dulcedini non indul-
 gendum. 3.6. 21
 Scribendi notabiliores animi
 affectus. cap. 3. §. 5. pag. 20.
 & 7.2. 32

Scru-

R E R V M

Scrupulus.

Scrupulos tollit confessio generalis. 16.3. 68
 Scrupulosus tantum regula de scrupulis danda. cap. 38. §. 2. pag. 136
 Secunda hebdomada. Vide hebdomada secunda.

Sensuum applicatio.

Quomodo exercenda. 20. 1. pag. 79
 Quomodo differat à meditatione. 20. 3. 80
 Sensuum applicationis utilitas. 20. 4. 80

Seruo.

Faciendi exercitia inseruiens qualis sit, & quid praestet. 4.3. 24

Signum.

Signum mali spiritus. 28. 6. pag. 104
 Signum bona electionis. 31. 1. 115. & 32. 1. 118
 Signum divinae voluntatis. 27. 7. 101

Societas Iesu.

Societatis totam ideam Deus B.P. Ignatio communicavit. Procem. §. 3. 6
 Societati à Deo data exercitia, ut instrumentum ad salutem. Procem. §. 1. 5
 Societatem ingredientibus integra dantur exercitia. 10. 1. 45

Spes.

Spes in Deo habenda aggrediendi exercitia. cap. 2. §. 3. pag. 16
 Spes divina misericordia excitanda tempore desolationis. 7. 9. 34
 Spes nostra in passione Domini erigitur. 35. 7. 126

Spiritus Sanctus.

Spiritus Sanctus auctor spirituum uariorum. 22. 3. 83
 disponit ascensiones usque ad uiam illuminatiuam. 39. 8. pag. 140

Spiritus.

Spiritus boni, & mali proprietates. 27. 5. 100
 Sta-

I N D E X

Status.

- Status duplex consiliorum, & praeceptorum.* 25.2. 94
Status consequuntur omnia fere opera vita. 22.2. 83
Status habentes ad electionem non admittendi. 23.1. 86
Status uariorum auctor Spiritus sanctus. 22.3. 83

Suauitas.

- Suauitate rigor miscendus.* 15.9. 66
Suauiter cogitandum de diuinitis. 8.3. 35

Superior.

- Superiores, cum non est consulendi facultas, regulas attendant electionis.*

Tempus.

- Tempus orandi quinque hora quotidie.* 3.7. 21
aut pauciores, si quis sit debilior. 3.8. 22
Tempus exercitiorum prorogandum cum pauciores quotidie hora impenduntur; minuendum, cum plures. 9.3. 42
Tempus hebdomadis assigna-

tum non dierum numero, sed materia genere definitur. 7.

1.32. & 39.7. 140

Tempora tria electionis facienda. 26. per totum. 97

Tempus primum electionis faciendae, quale. 26.1. 97

Tempus secundum electionis. 26.2. 97

Tempus tertium electionis, & quomodo differat à secundo, & utrum perfectius, aut tutius. 27.1. 99

Tempus tertium electionis cum duplici modo tradi potest etiam habentibus statum immutabilem. 34.4. 123

Tertia hebdomada. Vide Hebdomada tertia.

Trium potentiarum exercitium.

Cur ita dicatur, & quale sit. 14.2. 60

Trium classium meditatio. Vide Classium meditatio.

Vexillorum meditatio.

Seruit gradibus humilitatis comparandis. 23.2. 87

perducit ad indifferentiam, & disponit ad electionem. 29.3. 108

potest

R E R V M.

*potest dari etiam non facturis
electionem. 19.3. 76*

Via.

*Via purgativa, illuminativa,
unitiva, respondent exerci-
tia. 39. per totum. 137*

*Via tres spirituales non temere
transilienda. cap. 39. §. 7.
pag. 140*

*Viarum trium affectus non-
nunquam permiscendi. 39.
6. 139*

Visitatio.

*Visitandus à nostris, non à se-
cularibus, qui est in exerci-
tius. 4. 7. 25. & 6. 3. 31*

*Visitans eum, qui est in exerci-
tius sermonem habeat de re-
bus spiritualibus. cap. 4. §. 8.
pag. 25*

*Visitandus ab instructore, quan-
do, & quomodo sit is, qui
exercetur. cap. 6. §. 1. pag. 30.
& 7. 1. 32. & 21. 3. 82*

*Visitans instructor tempore con-
solationis parum moretur.
7. 3. 33*

Vita Christi Domini.

*Quomodo meditanda. 20. 5.
pag. 80*

*Idea virtutum. 39. 3. 138. &
18. 2. 72*

*Vita Christi imitatio est no-
stra reformatio. 18. 2. 72
non intermittenda tempore ele-
ctionis. 30. 2. III*

*Vita Christi diutius immoran-
dumys, qui deuotioni de-
diti sunt. cap. 9. §. 3. 39. &
10. 6. 47*

Vitia.

*Vitia quaedam cuique magis
familiaria, magisque oppu-
gnanda. 13. 3. 57. & 40. 3
pag. 142*

Vnitiua via.

*Præpropere suscepta patet illu-
sionibus. 39. 7. 140*

*illi quarta hebdomada respon-
det. 36. 1. 129*

*illam expertus redire debet ad
alias. 39. 6. 139*

Vocatio.

*Libera esse debet, & à Deo. 4. 8.
pag. 25*

*Vocationis exequutio, sub ele-
ctionem cadit, & velox esse
debet. 27. 1. 99*

Vo.

INDEX RERVM.

Voluntas.

Voluntas sine intellectu non operatur recte ad electionē.

27.1. 99

Voluntas debilis se non perfecte resignans in manibus Dei.

29.6. 109

Voluntatis diuinae indicia. 27.7.

7. 101

Voluntatis diuinae exequenda desiderium. 23.5.

89

Votum.

Votum non emittitur in contemplatione regni Iesu Christi.

29.1. 107

Zelus.

Zelus animarum in passionis meditatione concipiendus.

35.10. 126

Zelus iuuandi alios religiosi concipiant, cum faciunt exercitia.

9.1. 38

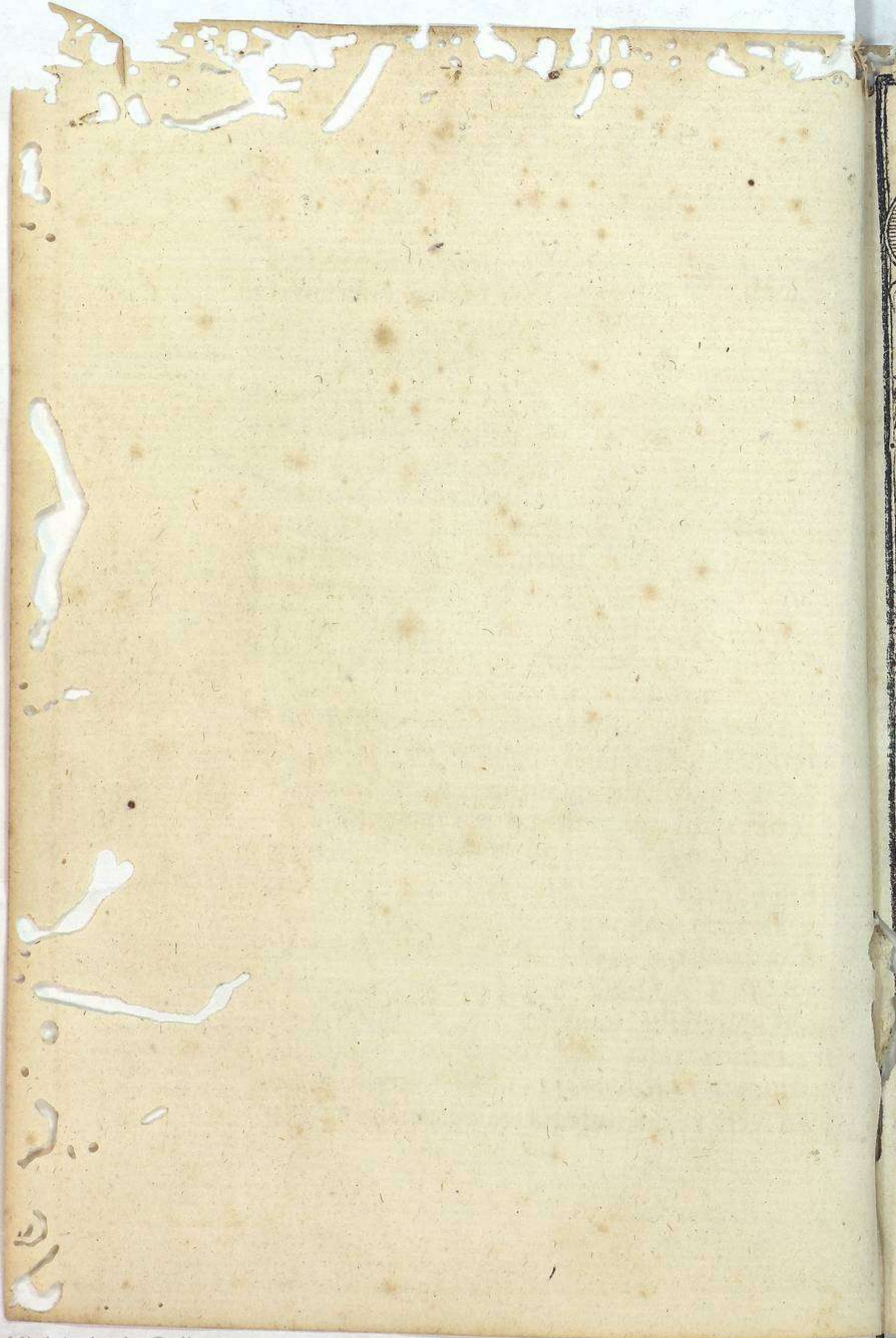
L A V S D E O.

on-
lri
07

ms
us.
26
iof
xer
38

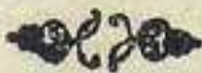

IHS

AD MAIOREM
DEI GLORIAM

EXERCITIA
SPIRITUALIA
B. P. IGNATII
LOYOLAE.

ROMÆ, In Collegio Rom,
eiusdē Societat.

Anno Dñi
MDCVI.

CVM

SUPER

EXERCITIA
SPIRITUALIA
B. P. IGNACII
LOYOLAE.

ROMAE, in Collegio Rom.
celsosocietatis
Anno Domini
MDCVI.

A Nima Christi sanctifi-
ca me, Corpus Christi
salua me, Sanguis Chri-
sti inebria me, Aqua lateris
Christi lava me, Passio Christi
conforta me, ò bone Iesu exaudi
me, intra tua vulnera absconde
me, ne permittas me separari
à te, ab hoste maligno defende
me, in hora mortis mee voca
me, & iube me venire ad te, ut
cum sanctis tuis laudem te in
secula seculorum. Amen.

amis
ceri

Agna Christi sancti-
ca me, Corpus Christi
salva me, Sanguis Chri-
sti munda me, Aqua lustralis
Christi lava me, Passio Christi
proferat me, o bone lesu exaudi
me, inter tua viscera absconde
me, ne perirem me separari
me, ab hoste maligno defende
me, in hora mortis me voca
me, Et tunc me regere ad te
omnis familia tua laudem te in
culca faculorum amen.

2
tia prædicta, quo latius eorum fructus pateat, & plures Christi fideles, maiori cum deutione ad vtendum illis, inuitentur, examinari facere: & si approbatione, & laude digna inueniremus, approbare, & laudare, aliasque in præmissis opportune prouidere de benignitate Apostolica, dignaremur. Nos igitur, qui documēta & Exercitia huiusmodi examinari fecimus, & quæ testimoniis, ac relatione, dilecti filij nostri, Ioannis Tit. S. Clementis, presbyteri Cardinalis Burgenfis Episcopi, ac hæreticæ prauitatis Inquisitoris, & venerabilis fratris nostri Philippi Saluciarum Episcopi, ac dictæ Urbis nostræ in spiritualibus Vicarii generalis, nec non dilecti filij Aegidij Foscararij, nostri Sacri Palatij magistri, nobis desuper facta, pietate, ac sanctitate plena, & ad ædificationem, & spiritualem profectum fidelium valde vtilia, & salubria esse, & fore comperimus: debitum etiam respectum ad fructus vberes, quos Ignatius, & ab ipso instituta Societas præfata, in Ecclesia Dei vbique gentium producere nõ cessant, & ad maximum adiuumentum, quod ad id prædicta Exercitia attulerunt, non immerito habentes: huiusmodi supplicationibus inclinati, documēta, & Exercitia prædicta, ac omnia & singula in eis contenta, auctoritate prædicta, tenore præsentium, ex certa scientia nostra, approbamus, collaudamus, ac præsentis scripti patrociniis, cõmunimus. hortantes plurimum in Domino, om-

nes

nes & singulos, vtriusque sexus, Christi fideles³
vbi libet constitutos, vt tam pijs documentis, &
Exercitijs vti, & illis instrui deuote velint. Nec
non concedentes, vt huiusmodi documenta, &
spiritualia Exercitia imprimi, a quocumque bi-
bliopola per prædictum Ignatium eligendo, li-
bere & licite ualeant. Ita tamen, ut post primam
editionem, sine consensu eiusdem Ignatij, uel
successorum eius, nec ab hoc, nec ab alio om-
nino, sub excommunicationis, & 500. ducat.
pijs operibus applicandorum, pœna imprimi pos-
sint. Ac mandantes nihilominus uniuersis, &
singulis locorum ordinariis, ac personis in Ec-
clesiastica dignitate cõstitutis, & cathedralium,
ac metropolitanarum Ecclesiarum Canonicis,
& earundem ordinariorum Vicarijs, in spiritua-
libus, generalibus, & officialibus vbi libet consti-
tutis, quatenus ipsi, uel duo, aut unus eorum,
per se, uel alium, seu alios cuius de Societate præ-
dicta, uel aliis, quorum intererit in præmissis spi-
ritualibus Exercitijs, efficacis defensionis præsi-
dio assistentes, faciant auctoritate nostra, illos di-
cta concessione, & approbatione pacifice frui, &
gaudere: non permittentes eos, per quoscum-
que, contra præsentium tenorem quomodolibet
molestari: contradictores quoslibet, & rebelles,
per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, ac alia
opportuna iuris remedia, appellatione postposi-
ta, compescendo: Inuocato etiam ad hoc (si o-
pus fuerit) auxilio brachii sæcularis. Non obstan.

4
fel. rec. Bonifatij Papę VIII. prædecessoris no-
stri de vna, & Concilii generalis de duabus die-
tis, dummodo vltra tres, aliquis, auctoritate
præsentium, non trahatur; & quibusuis aliis cõ-
stitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæ-
terisque contrariis quibuscumque. Aut si aliqui-
bus communiter vel diuisim, ab eadem sit Sede
indultum, quod interdici, suspendi, vel excom-
municari non possint per litteras Apostolicas,
non facientes plenam, & expressam, ac de ver-
bo ad verbum, de indulto huiusmodi mentio-
nem. Volumus autem, quod præsentium litte-
rarum transumptis, manu Notarii publici sub-
scriptis, & sigillo alicuius Prælati, seu personę in
dignitate Ecclesiastica constitutę, munitis, ple-
na fides vbique habeatur, & illis stetur, tam in
iudicio, quam extra, ac si originales litterę exhi-
berentur, & ostenderentur. Datum Romę
apud sanctum Marcũ, sub annulo piscatoris, die
ultimo Iulii. Millesimo quingentesimo quadra-
gesimo octauo. Pontificatus nostri anno XIV.

Blo. El. Fulginen.

*Testimonia eorum, quibus censura Exercitiorum
est commissa.*

In prima translatione.

Legimus omnia in volumine hoc digesta,
nobisque valde placuerunt, & ad animarum sa-
lutem in primis conducibilia sunt visa.

Cardinalis Burgensis.

Concedimus, vt opus hoc, omni laude dignū,
& Christianæ professioni valde proficuum, im-
primatur.

Philippus Vicarius.

Non poterunt tam sancta Exercitia non ma-
ximum commodum præstare cuilibet studio-
so. Ideo obuiis etiam vlnis amplectenda sunt.

*F. Aegidius Foscararius, Magister Sacri
Palatij.*

In secunda translatione.

Legimus spiritualia hæc Exercitia , placent-
que nobis valde : & digna iudicamus , quæ ab
omnibus orthodoxę fidei cultoribus recipiantur
& magni fiant.

Cardinalis Burgensis.

Concedimus , vt opus hoc , omni laude di-
gnum , & Christianæ professioni valde profi-
cium , imprimatur.

Philippus Vicarius.

Cum nequeat subsistere diu Christiana reli-
gio sine exercitiis , & meditationibus aliqui-
bus spiritualibus (in meditatione enim , inquit
vates, exardescit anima mea) nullas arbitror ma-
gis opportunas his, quæ proculdubio ex scriptu-
rarum studiis, & longo rerum usu natę sunt.

*F. Aegidius Foscararius , Magister Sacri
Palatij.*

Qui-

7

*Quidam de Societate Iesu, deuoto lectori eiusdem
Societatis . S . in Domino.*

Hæc documenta, ac spiritualia Exer-
citia, quæ non tam a libris, quã
ab vnctione sancti Spiritus, & ab
interna experientia, & vsu tra-
ctandorum animorum edoctus,
noster in Christo Pater M. Igna-
tius de Loyola Societatis nostræ institutor, &
Præpositus Generalis (vt præmissum est) compo-
suit, ab idiomate Hispanico in Latinum, duo-
bus modis sunt versa: altera versio, non solum
sensum sensui, sed pene verbum verbo: altera
(quæ visa est præferenda) sensum tantum sen-
sui, sed fideliter reddebat. Cum autem Exercitia
hæc, vt satisfaceret quorundam, & præcipue Il-
lustrissimi Ducis Gandiæ, Francisci de Borgia
deuotioni, qui optabat approbari ea, Sedis
Apostolicæ auctoritate, quæ iam pridem, & spiri-
tualis plurimorum omnis generis, & conditio-
nis hominum profectus (qui per ea spiritum
Domini vel hauserant, vel mirum in modum
auxerant) vbique approbauerat: cum, in quam
ante approbationem summi Pontificis, desti-
natis censoribus videnda proponerentur, vtraq;
translatio eis est oblata: & licet omnino liberæ
censuræ eorū subiicerentur, vt adderent, minue-
rent, mutarent, prout in Domino videretur,
tamen, ne verbo quidem mutato, vtranque ver-

8
sionem (quod testimonijs eorundem in arche-
typis exemplaribus patet) approbarunt. Quod
ad impressionem attinet, hoc te, pie lector, mo-
nitum velim, non iis, qui tantum lecturi Exer-
citia: sed qui facturi, vel potius alijs tradituri
sunt, esse hoc laboris, & operæ impensum. Cum
enim ad fructum vberem capiendum parū sit le-
gisse, nisi strenue quis in eis se exercuerit, & ma-
gistrum in rebus spiritualibus versatum, sit na-
ctus: constat non eo animo impressa esse, vt pas-
sim in vulgus emanarent: sed cum laboriosum
nimis esset, nec sine magno temporis, & impen-
sarum dispendio, tā multa exemplaria manuscri-
bere, quibus ad Societatis ipsius vsus opus erat,
& vt varietate, & erratis plurimis (quæ in ma-
nuscriptis deprehendi solent) deuitatis, indubi-
tatae fidei exemplaria suppeterent, typis hoc
opus excusum est: sed omnia excusa volumina
in potestatem Societatis, ad ipsius, vt diximus
vsus (ita vt nec vendi, nec excudi vllibi possint)
sunt redacta. De his te monere, pie lector (si for-
te minus innotuerant) cum perspecta mihi sint
prædicta omnia, officii mei esse duxi. Vale in
Domino. Romę sexto. Idus Augusti. 1548.

AN.

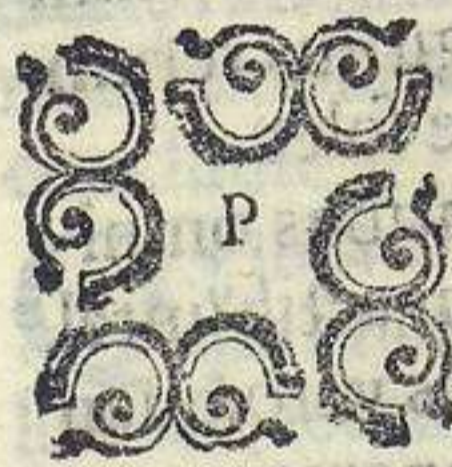

ANNOTATIONES

Quædam aliquid afferentes intelligentiæ ad
Exercitia spiritualia, quæ
sequuntur,

*Vt inuari possit tam is, qui ea traditurus est,
quàm, qui accepturus.*

Rima est Annotatio: quod ipso
nomine spiritualium exercitiorum,
intelligitur modus quilibet exa-
minandi propriam conscientiam:
item meditandi, contemplandi,
orandi secundum mentem, & vo-
cem: ac postremo alias quascumque spirituales
operationes tractandi, vt dicetur deinceps. Si-
cut enim deambulare, iter facere, & currere, e-
xercitia sunt corporalia: ita quoque præpara-
re, & disponere animam ad tollendas affectiones
omnes male ordinatas, & ijs sublatis, ad quæ-
rendam, & inueniendam voluntatem Dei, cir-
ca vitæ suæ institutionem, & salutem animæ,
exercitia vocantur spiritualia.

Quid no-
mine Exer-
citorum spi-
ritualium.

Se-

10 ANNOTAT. PRO

Quid præ-
standum tra-
denti Exer.

Secunda est: quod ille, qui modum, & ordi-
nem alteri tradit meditandi, siue contēplandi,
fideliter narrare debet meditationis, seu contem-
plationis historiam, percurſis obiter dumtaxat
punctis illius præcipuis, & adiecta solum breui
declaratuuncula: vt is, qui meditaturus est, ac-
cepto veritatis historicæ primum fundamento,
discurrat postea, & ratiocinetur per seipsum.
Ita enim fiet, vt dum aliquid inuenerit, quod
elucidationem, vel apprehensionem historiæ,
aliquanto maiorem præbeat (siue ex discursu
proprio, siue ex diuina mentis illustratione id
contingat) gustum delectabiliorem, & vberio-
rem fructū percipiat, quàm si res ipsa eis ab alte-
ro diffusius narrata, & declarata esset. Non enim
abundantia scientiæ, sed sensus, & gustus rerum
interior desiderium animæ explere solet.

Vbi maior
reuerentia.

Tertia est: quod, cum in sequentibus omni-
bus Exercitijs spūalibus vtamur actib⁹ intel-
lectus, quando discurremus, volūtatis vero, quan-
do afficimur, aduertendum est in operatione,
quæ præcipue est voluntatis, dum voce, aut men-
te cum Domino Deo, vel Sanctis eius colloqui-
mur, maiorem exigi a nobis reuerentiam, quam
dum per vsum intellectus, circa intelligentiam
potius moramur.

Ordo heb-
domadarū
moderari
potest.

Quarta est: quod licet Exercitijs sequētib⁹,
assignētur quatuor hebdomadę, totidē E-
xercitiorū partib⁹, singulę singulis respōdētes, vi-
delicet, vt in prima hebdomada fiat cōsideratio

de

INTELLIG. EXERCIT. II

de peccatis; in secunda de D.N. Iesu Christi vita, usque ad ingressum eius in Hierusalē die Dominica Palmarum; in tertia de passione eiusdem: in quarta de resurrectione, & ascensione, adiectis tribus orandi modis: non tamen ita accipiendæ sunt dictæ hebdomadæ, ut necesse sit vnāquamque continere septem vel octo dies. Cum enim contingat alios aliis tardiores, vel promptiores esse ad consequendū id, quod querunt (puta in prima hebdomada contritionem, dolorem, & lachrymas de peccatis suis) aliquos etiam plus, aut minus agitari probarique varijs spiritibus: expedit nonnumquam * succidi hebdomadam quamcumque, vel extendi, iuxta materiæ subiectę rationem. Solet tamen totum Exercitiorum tempus triginta dierum, aut circiter, spatio concludi.

Quinta est: quod mirū in modum iuuatur, qui suscipit Exercitia, si magno animo atque liberali accedēs, totū studiū, & arbitriū suū offerat suo Creatori, ut de se, suisque omnibus id statuatur, in quo ipsi potissimum seruire possit, iuxta eiusdem beneplacitum.

Quid exercitia facienti.

Sexta est: quod tradēs Exercitia, si animaduerti ei, qui recipit, nullas incidere spūales animi commotiones, ut sunt consolationes, vel tristitiæ, neque diuersorum spirituum agitationes; sedulo debet percōtari, an ipsa Exercitia præscriptis agat temporibus, & quibus modis, an etiā obseruet diligenter cunctas additiones, & de singulis

Quid cum nullæ animi commotiones.

gulis ratio postuletur. Porro de consolationibus, & desolationibus infra tractabitur. pagina 119. De additionibus vero pagina 42.

Quid cum
tentatio, &
desolatio.

Septima est, quod is, qui alterum exercendum curat, si eum videat desolatione affici, seu tentatione, cauere debet, ne se durum, vel austerum ipsi exhibeat, sed mitem potius, ac suauem præstet, confirmato eius animo ad agendum strenue in posterum, detectisque inimici nostri versutiis, eum ad consolationem studeat disporre tamquam breui subsequituram.

Reg. pro de
solatione,
& consola-
tione.

* b

Octava est: quod circa consolationes, & desolationes sumētis Exercitia, & circa astutias inimici, poterunt vsui esse regulæ, quæ * in prioribus duabus hebdomadis habentur, de variis spiritibus internoscendis.

Quid cum
inexperto
Exercitiorū

Nona est: quod quādo exercendus est quispiam spiritualiū rerū inexpertus, vnde cōtingat, eum in prima hebdomada crassis quibusdam, apertisque tentationibus vexari, ostensis iam inde prosequendi obsequij diuini certis impedimentis (cuiusmodi sunt molestia, anxietas, pudor, timor, habita honoris mundani ratione) tunc illi, qui eum exerceri docet, supersedendum est vsu regularum, quæ ad secundam hebdomadam pertinent, de discretionem spirituum, & ijs vtendū solis, quæ in prima dantur. Quia quantum alter ex his accepturus est commodi, tantundem ex illis dispendii referret ob subtilitatem rei, & sublimitatem, quæ est supra
eius

ms. 110
ms. 111
ms. 112

eius captum.

Decima est: quod qui exercetur, si tentationi
bus iacetur, boni speciē pręferētibus, tūc
muniēdus est per dictas regulas hebdomadæ se-
cūdæ. Humani. n. generis inimicus, per boni spe-
ciem, eos vt plurimum oppungat, qui antea in
via vitæ, quam illuminatiuam appellant, respon-
dente Exercitiis secundæ hebdomadæ, fuerint
potius versati, quam in altera, quæ purgatiua di-
ci solet, * atque per Exercitia primæ hebdoma-
dæ comprehenditur.

Vndecima est: quod exercenti se in prima
hebdomada, expedit nescire, quid in secū-
da sit acturus: sed ad consequendū illud, quod
tunc quærit, acriter laborare, perinde ac si nihil
boni postea esset reperturus.

Dodecima est: quod admonendus est is, qui
exercitatur, vt cū in quotidiano quolibet e-
xercitio, ex quinq. infra describendis, expēdi de-
beat vnius horę tēpus; curet semper animi quie-
tē in hoc reperire, quod plus temporis potius,
quam minus insumpsisse, sibi conscius sit. Fre-
quens est enim Dæmoni hoc agere, vt pręfixū
meditationi vel orationi temporis spatium de-
curtetur.

Decima tertia est: quod cum facile sit ac le-
ue, affluente cōsolatione, integrā contem-
plationis horam traducere: difficillimum e con-
tra, incidente desolatione: idcirco aduersus ten-
tationem, ac desolationem semper pugnandum
est

Exercens
nesciat se-
quentes me
ditat.

In quotidia-
no exerci-
tio quies a-
nimi repe-
rienda.

Exercitij tē-
pus produ-
catur.

est, producto ultra præfinitam horam exercitio, vincendi gratia. Ita enim non solum discimus resistere aduersario, sed eum etiam expugnare.

Vbi freno
vtendum in
feruentiori
bus.

Circa vota
facienda.

Tempore
exerc. ne-
mo impel-
latur ad pa-
upertatem.

Decima quarta est: quod si vacās Exercitiis cernatur cōsolatione multa, & feruore magno ferri, obuiādū est, ne promissio aliquo, vel voto inconsulte ac præcipitanter facta, se obstringat: Idq. tanto fuerit diligentius præuertendū, quanto ille ingenii esse instabilioris perspicitur.

Quamuis enim vnus alterum iuste mouere possit ad ingressum religionis, in qua emittenda sint obedientiæ, paupertatis, atque castitatis vota: quamuis præterea maioris meriti sit opus ex voto quam sine voto factum; plurima nihilominus ratio habenda est conditionis proprię personarum. Item attente est considerandum, quid commodi, vel incommodi possit occurrere, ad illud præstandum, quod aliquis promissurus sit.

Decima quinta est: quod tradens Exercitia non debet alterū impellere ad paupertatē & promissionem eius, magis quam ad oppositum; neque ad hoc potius, quam ad illud institutum vitę: quia licet extra Exercitia licitum sit, & pro merito ducendum, si quis cælibatum religionem, & aliam quamcumque Euangelicam perfectionē amplecti suadeat ijs omnibus, quos ex personarum, & conditionum ratione probabile sit fore idoneos: longe tamē conuenientius, meliusque est, inter Exercitia ipsa id non attentare: sed Dei potius voluntatem quærere, atque

præ-

INTELLIG. EXERCIT. 15

præstolari, donec ipse Creator, ac Dominus noster animæ sibi deuotæ sese communicet, eaque amplexans ad sui amorem, laudem & feruitium disponat, prout maxime scit esse commodum. Quapropter dictanti Exercitia standū est in quodam æquilibrio, sinendumque, vt citra medium, Creator ipse cum creatura, & hæc vicissim cum illo rem transfigat.

Decima sexta est: quod, vt Creator ipse, Dñsque noster in Creatura sua certius operetur, si accidat animam ad aliquid minus rectū affici, atque inclinari, summopere ac totis viribus nitendum est in contrarium (vt puta, si ad officium vel beneficium adipiscendum aspi-ret, non diuinæ gloriæ, aut communis animarū salutis causa, sed commoditatis suæ, negotio-rumque temporalium dumtaxat) tunc affectus ad oppositum impelli debet, per assiduas oratio-nes, & alia exercitia pia, in quibus a clementia Dei oppositum petatur: videlicet, hunc vt ille animum offerat ipsi Deo, se tale officium vel beneficium, aut aliud quiduis, iam non appe-tere, nisi priorem affectum adeo mutauerit, vt nihil iam omnino desideret, vel possideat alia ex causa, quam diuini cultus, & honoris.

Decima * septima perutilis est, quod scilicet tradens exercitia, inquirere, ac scire nolens proprias alterius cogitationes, & peccata: super est, vt certior factus fideliter de cogitationibus a vario spiritu immissis, & ad maius, aut minus

Quid cū ad aliquid mi-nus rectum afficitur.

* a
Quid cum variæ cogi-tationes.

bo.

bonum trahentibus, spiritualia nonnulla Exercitia illi præscribat præsentis animæ necessitati opportuna.

Quo accommodanda Exercitia & exercenti attemperanda.

hs in hinc
-ar hinc
miser sun
-miser

Decima octava est: quod iuxta eius, qui exercetur, habitudinē, puta pro ætate, doctrina, vel ingenio, accommodari debent Exercitia: ne cui rudi aut imbecilli, seu debili ea imponantur, quæ ferre non possit citra incommodum, nedum ad profectum iuum assumere. Similiter prout cuique in animo est sese disponere, impartendum id demum est, quod eum potissimum iuare possit. Propterea ei, qui se instrui dumtaxat postulat, & ad gradum aliquem perducere, in quo animus suus conquiescat; tradi potest particulare primum examen infra positum. pag. 22. deinde generale pag. 25. simulque modus orandi mane per horæ dimidium, ex præceptorum Dei, & peccatorum mortalium consideratione, de qua p. 90. Suadendum etiam fuerit, ut octavo quoque die peccata sua confiteatur, & quindecim dierum interuallo, vel octo potius, si affectus impellat, sumat Eucharistiæ Sacramentum. Ista exercitationis ratio proprie competit rudioribus, seu illitteratis, quibus insuper exponenda erunt singula præcepta Dei, atque Ecclesiæ: mortalia peccata, cum quinque sensibus, & operibus misericordiæ. Itidem si is, qui tradit Exercitia, alterum viderit debilis esse naturæ, ac parum capacis, unde modicus proventus, & fructus sperari queat, satius fuerit aliqua ex dictis le-

leuioribus exercitijs ipsi præscribere, vsque ad confessionem peccatorum: postea nonnulla conscientię examina, & methodum confessionis frequentioris dare, quibus iam paratum sibi animę profectum seu lucrum tueri possit. Non erit autem progrediendum ad electionum dictamina, aliorumve, quam primę hebdomadæ Exercitiorum: quoties præsertim alij adsunt maiori cum fructu exercitandi, nec omnia omnibus præstare temporis permittit angustia.

Decima nona est, quod homini negotijs publicis, vel alijs cõueniētibus districto, siue ingenio, siue litteris præditus sit, suppetente ipsi hora vna & dimidia diebus singulis ad sumenda nonnulla exercitia; exponendum primo erit, quem in finem homo creatus sit: deinde per horam dimidiam examen particulare, deinceps generale cum modo rite confitendi, sumendique sancti Sacramenti, tradi ei possunt: præscribendo etiam, vt mane, per triduum, spatio vnus horæ meditationem agat de primo, secundo, ac tertio peccato, vt docetur, pagina 32. Postea per alios tres dies eadem hora de processu peccatorum vt pagina 36. Per alios totidem de pœnis, quæ peccatis respondent pagina 39.

Quid cū homine publicis negotiis districto.

Dictandæ quoque illi erunt intra totū dictarum trium meditationum tempus, decem additiones illę, quę habentur, pag. 42.

Observabitur eadem meditandi ratio circa

mysteria Domini nostri Iesu Christi, quæ infra in ipsismet Exercitiis late explicatur.

Quid cum libero a negotijs & fructu consequi cupiente.

ad hoc hinc inde
in negotijs
distans

Vigesima est, quod ei, qui a negotijs liberior est, & fructu consequi spiritualē optat, quā possit maximum, tradenda sunt omnia exercitia eodem, quo procedunt, ordine (& quidē scribi rerum capita, ne excidant e memoria expedit) In quibus (secundum successum communiorem) tanto maiorem faciet progressum spiritualis vitæ, quanto magis ab amicis, notisque omnibus, & ab omni rerum humanarum solitudine sese abduxerit: vt si ab ædibus pristinis migret in domum, cellamve aliquam secretiorem, vnde ipsi liberum securumque sit egredi ad matutinum, sacrū Missæ, vel ad vesperarum officium cum libuerit, audiendum, absque familiaris cuiusquā interpellatione. Ex qua quidem loci secessione inter alias multas commoditates hæ tres præcipue confurgunt. Prima, quod exclusis amicis & familiaribus, negotiisque minus recte ordinatis ad Dei cultum, gratiam apud Deum non mediocrem meretur. Secunda, quod per huiusmodi secessum intellectu minus quam antea distracto in diuersas partes, sed collecta redactaque omni cogitatione ad rem vnam, scilicet ad obsequendum Deo Creatori suo, & salutem animæ suæ consulendum, multo liberius, ac expeditius vitur naturæ viribus in quærendo eo, quod desiderat tantopere. Tertia, quod quanto se magis reperit anima segregatam, ac solitariam, tã-

INTELLIG. EXERC.

to aptiorem seipiam reddit ad querendum, at-
tingendumque Creatorem, & Dominum
suum: ad quem insuper, quo pro-
pius accedit, eo melius ad fu-
scipienda bonitatis diuine
dona disponitur.

Recte ten-
rendum.

Ab errore
liberandum. ac securum rechet ab errore.

Principium sine fundamentum.

Hominis a-
nis.

Creatus est homo ad hunc finem, ut Domi-
num Deum suum laudet, ac reueretur, eiusque
seruans eandem salutem suam. Reclinet vero in-
tra certam suam creaturam hominis ipsius creaturam
ut cum ad hunc creaturam suam protedendum
inuenit unde tepetur uendum illis, vel ab illis
dum creaturam esse, quatenus ad protectionem

B 2 EXER-

EXERCITIA QVAEDAM

spiritualia, per quæ homo dirigitur, ut vincere seipsum possit, & vitæ suæ rationem, determinatione a noxijs affectibus libera, instituere.

Recte sentiendum.

Ab errore liberandus.

In primis, ut per huiusmodi exercitia, tam qui ea tradit, quam qui accipit, iuuari queat, supponendum est Christianum vnumquemque pium, debere proutiore animo sententiam seu propositionem obscuram alterius, in bonam trahere partem, quam damnare. Si vero nulla eam ratione tutari possit, exquirat dicentis mentem, & si minus recte sentiat, vel intelligat, corripiat benigne: hoc nisi sufficit, vias omnes opportunas tentet, quibus illum sanum intellectu, ac securum reddat ab errore.

Principium siue fundamentum.

Hominis finis.

Creatus est homo ad hunc finem, ut Dominum Deum suum laudet, ac reueretur, eique seruiens tandem saluus fiat. Reliqua vero supra terram sita, creata sunt hominis ipsius causa, ut cum ad finem creationis suæ prosequendum iuuent: vnde sequitur vtendum illis, vel abstinendum eatenus esse, quatenus ad prosecutionem finis

EXERC. I. HEBDOM. 21

finis vel conferunt, vel obiunt. Quapropter debemus abique differentia nos habere circa res creatas omnes (* prout libertati arbitrij nostri subiectæ sunt, & non prohibitæ) Ita, vt (quod in nobis est) non quæramus sanitatem magis, quam ægritudinem: neque diuitias paupertati, honorem contemptui, vitam longam breui præferamus.* Sed conientaneum est, ex omnibus eademum, quæ ad finem ducunt, eligere ac desiderare.

* e

* f

B 3 EXA

EXAMEN PARTICVLARE ET

*quotidianum, tria tempora complectens,
ad dispositionem sui ac duplicem
discussionem accommodata.*

Prim. tēpus
matutinum

2. Pomeri-
dianum.

3. Vesperti-
num.

Rimum tempus est matutinum, quo debet homo, statim dum a somno surgit, proponere diligentem sui custodiam circa peccatū aut vitium aliquod particulare, a quo emendari cupit. Secundum est pomeridianum, in quo petenda est a Deo gratia, vt remitti possit ille, quoties in peccatum seu delictum istud particulare inciderit, & in posterum cauere: deinde priorem faciat discussionem, exigens ab anima sua rationem de peccato, seu vitio iam dicto, & singulas diei partes præteritas percurrens ab ea hora, quā surrexit, vique ad præsentem, quoties illud commiserit, & puncta totidem signet in priore linea figuræ subscriptæ. quibus peractis denuo proponat per spatium diei reliquum, diligentius se se cohibere. Tertium erit vespertinum tempus, in quo, post cœnæ horam, facienda est discussio secunda, percursis itidem horis singulis, ab examine priore vsque ad præsens lapsis, & eodem modo rememoratis enumeratisq. vicibus, quibus deliquerit, parē eis punctorum numerum signabit in posteriore linea figuræ, sequenti similis ad hoc præparata.

AD-

TIGIA NOVAVO MVO ²³
ADDITIONES QUATVOR VTI-

*les ad faciliorem & celeriore[m] peccati,
seu vitij cuiusuis extirpationem.*

Rima est, vt quoties id peccati seu delicti genus homo commiserit, manu pectori admota, doleat de lapsu, quod fieri potest etiam assistentibus aliis, nec aduertentibus.

Prima vitij expiatio.

Secunda est, vt sub noctem nu-

Secunda.

meratis, comparatisque inuicem punctis linearum, quarum prior priori examini, posterior posteriori assignatur, attendat, an a priore examine vsque ad secundum aliqua successerit emendatio.

Tertia est, vt conferat diei secundæ, atque præcedentis examina inuicem: considerans ecquid sibi emendationis interuenerit.

Tertia.

Quarta, vt collatis hebdomadarum duarum inter se examinibus, pari modo, factæ vel omisse emendationis rationem habeat.

Quarta.

Item notandum est ex sequentibus figuris, primam cæteris longiorem deputari diei primæ, puta Dominicæ: secundam vero diei Lunę paulo breuiorem: & ita deinceps: cum par sit dimi-
nui in dies erratorum numerum.

Quinta.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Prima

Secunda

Tercia

Quarta

Quinta

EXA-

EXAMEN CONSCIENTIÆ ²⁵

generale ad purgationem animæ, & ad
peccatorum confessionem
utilissimum.

Pro comperto ponitur triplex inci-
dere homini cogitationum ge-
nus: Vnum ex proprio surgens
motu ipsius hominis: Reliqua
vero duo extrinsecus aduenien-
tia, ex boni scilicet, vel mali spi-
ritus suggestione.

Triples co-
gitation. ge-
nus.

De Cogitatione.

DVobis modis elicitur meritum ex mala co-
gitatione in materia peccati mortalis, de
qua hic sermo est. Primo, quando suggeritur de-
patrando mortali crimine cogitatio, sed ea con-
festim repugnando vincitur. Secundo, quando
prauæ istiusmodi suggestioni semel, ac iterum
repulsæ, & subinde nihilominus reuertenti
continue resistit homo, donec penitus expu-
gnetur: quod quidem victoriæ genus merito al-
terum antecellit.

Quotuplex
meritum in
repellenda
mala cogit.

Peccat autem leuiter aliquis, seu venialiter,
quando in suborta peccati mortalis cogitatione,
aliquantulum moratur, quasi auscultando, vel
quando aliqua obiter sensus delectatione affici-
tur, vel in ea retundenda sese exhibet negligem-
tem

Quando le-
uis culpa in
cogitat,

Quādo mor-
talis, & quo
ruxplex.

tem. Mortale vero peccatum, per cogitationē duobus modis admittitur. Primo, quando cogitationi peccati præbetur quacumque ratione, assensus. Secundo, quando peccatum illud opere completur, idque grauius est priore, ex tribus causis: Videlicet, ob maiorem temporis decursum: ob actum intensiorem: & ob plurimum denique offendiculum, siue detrimentum.

De Loquela.

Quotuplex
verbo offen-
ditur.

Verbo etiam multifariā offenditur Deus: vt in blasphemia, iuramento. Nam iurandum non est, neque per creatorem, neque per creaturas vllas, nisi concurrentibus his tribus, veritate, necessitate, ac reuerentia. Porro intelligenda est necessitas, non in veritatis cuiuslibet affirmatione, sed eius tantum, quæ circa spirituale, corporale, vel etiam temporale bonum aliquod, momenti est non leuis. Reuerentiam dicimus, quando assumens diuinum nomen adhibet considerationem, vt Deo Creatori, ac Domino debitus honor tribuatur.

De iuramē-
to.

Sciendum est autem, licet iuramentum temere, seu vane factum per Creatorem, sit grauius peccatum, quam per creaturam: difficilius tamen esse, per hanc, quam per illum licite iurare, seruatis debitis circumstantiis, quas diximus. Primo, quia in mentione creature facienda per iuramentum, non ita excitamur

aut

aut reddimur attenti, vt ex veritate ac necessitate iuremus, sicut nominato rerum omnium Creatore. Secundo, eo quod ad honorem Deo exhibendum cum reuerentia, longe debilius mouemur ex commemoratione creaturæ, quam ipsius Dei Creatoris. Quamobrem iurare per creaturas, perfectis magis conceditur, quam craisoribus, siue idiotis: quandoquidem perfecti ex contemplationis vsu assiduo, & illustratione intellectus, considerant propius, atque deprehendunt Deum secundum essentiam, præsentiam, & potentiam suam creaturæ cuiuslibet inesse: vnde ad præstandam illi debitam in iuramento reuerentiam paratiores sunt aliis, qui eo perfectionis nondum prouecti sunt. Tertio, quia creaturis ad confirmationem iuramenti crebrius adicitis, periculum esset idololatriæ: id quod imperfectis magis, quam perfectis fuerit timendum.

Vitandum est insuper verbum otiosum (inter alia locutionis peccata,) quale esse intelligitur, quodcumque nec loquenti, nec alteri prodest, nec eo etiam animo profertur, vt afferat vtilitatem. E conuerso vero minime otiosum censendum est verbum illud, quodcumque ad animæ vel propriæ, vel alienæ, aut ad corporis, aut rei etiam temporalis commodum pertinet: aut certe ad tale quippiam exdicentis mente dirigitur: etiam si quis de negotiis loquatur, ab instituto suo alienis, vt religiosus de bellis, vel

mer-

Otiosum
verbum vi-
tandum, &
quale sit.

mercimoniis. Cæterum ex sermone quidem, ad finem bonum ordinato, meritum contingit: ad malū vero finem, aut futiliter prolatus sermo, generat peccatum.

Oris peccata.

Sunt & oris peccata mendacium, falsa testimonia, detractio. Nam detrahendum non est alteri, nec obmurmurandum. Reuelato enim mortali alicuius peccato, quod publicum non fit, cum mala intentione, vel graui damno famæ alterius, mortale itidem peccatum committitur: veniali autem, veniale solum. Ad hæc quotiescunque alienum patefacimus vitium, vel defectum, nostrum ipsorum vitium, ac defectum simul cōmonstramus. Verum tamen vbi recta mens est, de proximi delicto licebit loqui bifariam.

Quando de proximi delicto licet loqui.

Primo, quando publicum est, vt meretriciū, vel damnatum in iudicio, vel perniciosum, puta ob errorem publicum, animos conuersantium corrumpentem.

Secundo, quoties occultum alicuius crimen indicatur alteri, per cuius subuentionem, ille releuari a peccato possit: dummodo rei huius, probabilis aliqua ratio, vel coniectura offeratur.

Possent inter oris peccata, irrisiones, contumeliæ, & alia id genus adscribi, quæ persequi licebit tradenti Exercitia, prout opus esse iudicauerit.

De

De opere.

Propositis ante oculos decē mandatis Dei, cum Ecclesiæ præceptis & iussis maiorum, seu superiorum, æstimandum est, quicquid sit operis aduersus quodlibet eorum, id peccatū esse: leuius aut grauius tamen, pro inæquali peccandi modo, & pro diuersa peccantium habitudine. Porro reduci ad iussa ducimus superiorum, diplomata seu indulta Pontificum, pro infidelium expugnatione, vel Christianorum pace, concedi atque promulgari solita: per quæ ad confessionem peccatorum, & Eucharistiæ sanctæ sumptionem, Christi fideles inuitantur. Peccat siquidem non leuiter, quicumque tam pias Rectorum Ecclesiæ cohortationes, sanctionesque aspernari audet, ac transgredi.

Operis peccata.

EXA.

DE EXAMINE GENERALI
EXAMINIS GENERALIS

*modus, particulas seu puncta quinque
 complectentis.*

1. Gratia
 agenda.

Primum punctum est, Domino nostro Deo, pro beneficijs acceptis, gratias agendas esse.

2. Gratia pe-
 tenda.

Secundum, quod debemus pro cognitione, & expulsionem peccatorum gratiam flagitare.

3. Quomo-
 do discutiē-
 da consciē-
 tia.

Tertium, de admittis præfenti die peccatis, rationem ab anima nostra exigere, per horas singulas, ex quo surreximus, vestigando. Et primo quidem circa cogitationem: deinde circa loquelam, atque operationem, eodem ordine, quo in particulari examine traditum est.

Quartum, poscere veniam de delictis.

Quintum, proponere cum Dei gratia emendationem: & orationem dominicam post dicta omnia recitare. Pater noster.

Confessionis Generalis, & communis usus.

Conf. gen.
 emolument-
 ra.

EX Confessione generali ultro facta, inter alia pleraque, percipiuntur tria hæc emolumenta. Primum, quod tametsi, qui annis singulis saltem confitetur semel, ad generalem huiuscemodi confessionem minime obligetur: eam tamen facienti ipsi multo plus commodi, & meriti accedit, ob dolorem scilicet de pecca-

DE MODO EXAM. GENER. 31

peccatis, & malitia vitæ præteritæ, quem ita sentit vehementiorem.

Secundum, quoniam inspecta, per spiritua-
lem exercitationem, longe quam antea mani-
festius natura, & malitia peccatorum, tanto am-
plius commodum, ac meritum percepturus est. **Secundum.**

Tertium, quia consentaneum est, hominem
sic rite confessum, atque dispositum, multo me-
lius se habere ad Eucharistiæ sumptionem, quæ
maxime confert & ad fugam peccati & ad
gratiæ receptæ conseruationem, & augmentû. **Tertium.**

Porro generalis ista confessio, post hebdoma-
dæ primæ Exercitia potissimum erit opportuna. **Quartum.**

PRI-

DE MODO EXAM. GENE.
PRIMUM EXERCITIVM ME-

ditandi secundum tres anime potentias,

circa peccatum triplex. Et continet ora-

tionem preparatoriam, duo præ-

ludia, & puncta tria præ-

cipua, cum uno collo-

quio.

Ora. præp.

Ratio preparatoria est, qua petimus a Domino gratiam, ut vires atque operationes nostræ omnes, sincere ad eius gloriam, & cultum tendant.

1. Prælad.

Primum præludiū est, ratio quædam cōpōnēdi loci. pro qua notandū est, quod in quavis meditatione, siue cōtēplatione de re corporea, ut puta de Christo, effingēdus erit nobis, secundū visionem quandam imaginariam, locus corporeus, id quod contēplamur, representans, veluti templum, aut mons; in quo reperiamus Christum Iesum, vel Mariam Virginem, & cætera, quæ spectant ad contemplationis nostræ argumentum, Sin autem speculationi subest res incorporea, ut est consideratio peccatorum nunc oblata; poterit loci cōstruētio talis esse, ut si per imaginationem cernamus animam nostram in corpore isto corruptibili, velut in carcere constrictam: hominem quoque ipsum, in hac miseriæ valle, inter animalia bruta exulantem.

Secun-

Secundum erit præludiū, vt a Domino id postu-
lem, quod exopto, iuxta propositæ contempla-
tionis argumentum: nimirum si de Christi re-
surrectione fuerit meditandum, petenda erit
lætitia, qua gaudenti Christo congaudeam: sin-
de passione, lacrymas, pœnas, & angores pe-
tam, ad compatiendum Christo patienti. In præ-
senti ergo meditatione, pudorem confusionem-
que mei ipsius debeo exposcere, attendens quā
multi homines ob peccatum mortale, vel vni-
cum, damnati fuerint; & quod ego toties pec-
cando sim damnationem commeritus.

Notandum ad hæc, quod omni meditatio-
ni, seu contemplationi, præmitti debent
tam oratio præparatoria, quam præludia duo:
sed oratio quidem semper fit eodem modo, præ-
ludia vero pro diuersitate rerum sunt diuersa.

Quæ oratio
ni præmit-
tenda.

Primum punctum erit, vt exerceatur me-
moria mea circa primum peccatorum om-
nium, quod fuit ab Angelis commissum, adhi-
bito statim discursu intellectus, atque volunta-
tis motu, instigante me ad voluenda, & intelli-
genda ea, per quæ erubescam, & confundar
totus, facta vnius tantum peccati Angelorum,
cum tot meis comparatione: Vnde colligere li-
ceat, cum illi ob vnicum crimen addicti sint in-
ferno, quam sæpe ipse supplicium idem merue-
rim. In memoriam itaque dicimus trahendum
esse quo pacto Angeli creati primum in statu
gratiæ, sed (quod necesse erat ad beatitudinis

Circa pri-
mū angelo-
rū peccatū.

C con-

consummationem,) non volentes per arbitrii libertatem, Creatori suo reuerentiam, & obsequium præstare, at contra eū ipsum insolescentes, conuersi fuerint ex gratia, in malitiā, & de cælo ad infernū præcipitati. Consequenter discurrendum erit per officium intellectus circa hæc pensiculatius, nec non concitandis simul voluntatis affectionibus, acrius insistendum.

Circa peccatum primorum parentum.

Secundum est punctum, easdem potentias tres, circa peccatum primorum parentum (quod secundum appellabimus) exercere: tractando memoria, quam diuturnam, ob illud, pœnitentiam egerunt: quanta humanum genus corruptio inuasit: quod hominum millia ad inferos deturbata sunt. Memorandum est videlicet, quō Adam in Damasceno campo, de limo terræ factus, positusque in terrestri Paradiso, & Eua formata ex vna costarum eius, cum de fructu arboris sciētiae boni, & mali prohibiti essent comedere, & nihilominus comediissent: post peccatum subito, ex Paradiso eieci sint: vestibus pelliceis induti, & originali iustitia priuati, reliquum vitæ suæ tempus, in laboribus, ac ærūnis maximis, pœnitendo traxerint. Super his etiam ratiocinio intellectus, & affectibus voluntatis vtendum erit, sicut prius.

Circa peccatum mortale, & veniale.

Tertium est, vt exerceamur pari modo, circa peccatum mortale, & particulare quodlibet (ipsum nos tertium peccatum dicemus, vt a duobus supra positis distinguatur) considerando,

do,

do, quod peccato tali, vel semel dumtaxat commissio, forte detrusi sint multi ad infernum: quodque præterea prope innumeri, ob delicta meis pauciora, atq. leuiora forte crucientur æternis pœnis. Vnde memoria versandum erit, quanta sit peccati grauitas, & malitia, Deum omnium Conditorem atque Dominum offendentis. Ratio cinandum quoque est, supplicium æternum peccato iuste irrogari, vt pote, aduersus infinitam bonitatem Dei perpetrato. Postremo suscitandi sunt affectus, sicut iam dictum est.

Colloquiū fiet imaginando Iesum Christū coram me adesse, in cruce fixum. Itaque exquiram mecum rationem, qua Creator ipse infinitus, fieri creatura, & ab æterna vita ad temporariam mortem venire, pro peccatis meis dignatus sit. Arguam insuper me ipsum, percontans, quid hætenus dignum memoratu egerim pro Christo? quid agam tandem, aut agere debeam? Et in eum intuens sic cruci affixum, ea proloquar quæ suggeret mens, & affectus. Porro Colloquiū proprium illud est, vt fiat sicut amici sermo ad amicum, vel serui ad Dominū, nunc gratiæ aliquid petendo; nunc culpam aliquam meam incusando: interdum propria quælibet communicando, ac petendo consilium super illis, siue auxilium. Vltimo dicatur, Pater noster.

Colloquiū.

DE PRIMO EXERC.
SECUNDVM EXERCITIVM,

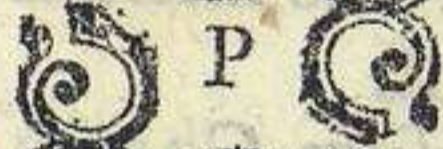
est meditatio de peccatis, complectens
 ultra orationem preparatoriam,
 & duo præludia, quinque
 articulos, seu pun-
 cta, cum collo-
 quio ad fi-
 nem.

Ora. Præp.

Preparatoria oratio eadem quæ su-
 pra.

1. Præludiū

Prius præludium eandem exi-
 git constructionem loci, vt in præ-

2. Præludiū.

cedenti meditatione. Posterius ve-
 ro fiet, poscendo id, quod hic

Reuocabit
 in memoriã
 peccata to-
 tius vitæ.

querimus, dolorem scilicet intẽsum de peccatis,
 atque abundantem fletum.

Ipsorũ pec-
 catorũ per-
 pensio.

Punctum primum, sit processus quidam,
 per quem peccata totius vitæ in memoriã
 reuocantur, percursis gradatim, discussisq. an-
 nis, & spatiis temporum singulis. Qua in re, tri-
 plici iuuamur compendio, consideratis videlicet
 locis habitationis nostræ, conuersationum mo-
 dis, & officiorum, seu negotiorum, quibus fun-
 cti sumus, generibus diuersis.

Sui ipsius
 cogitatio.

Secundum est, peccata ipsa perpendere, quã-
 sta sit foeditas, & nequitia singulorum ex na-
 tura sua, si vel prohibita non essent.

Tertium est, considerare me ipsum, quis nã,
 aut qualis sim, additis exemplis, quæ me in
 maiorem mei contemptum trahant. vt si me
 cum

cum reputem, quantulus sim ad hominum omnium cœtum comparatus: quid deinde sit multitudo vniuersa mortalium, si cum Angelis, beatisque omnibus conferatur: post hæc attendendum est, quid rei sit tandem, quicquid est creatum, præ ipso Deo Creatore: iam quid homuncio ego vnus esse possim? Demum inspiciam corruptionem mei totius, prauitatem animæ, atque corporis foeditatem, ac me tamquam vlcus, siue apostema esse ducam, ex quo tanta fanies peccatorum, tantaque vitiorum lues defluerit.

Quartum est, cogitare quid sit Deus, quem ita offendi, collectis, comparatisque perfectionibus attributis Deo, vt propriis cum oppositis meis vitijs, atque defectibus, summam scilicet eius potentiam, sapientiam, bonitatem, & iustitiam, cum extrema mea infirmitate, ignorantia, malitia, & iniquitate conferendo.

Quintum, In exclamationem prorumpere, ex commotione affectus vehementi, admirando valde, quomodo creaturæ omnes (discursu facto per singulas) me sustinuerit tandiu, & hucusq. viuam seruauerint: quo modo Angeli, diuinæ iustitiæ gladium ferentes, æquo me animo tulerint, custodierint, suisque etiam iuuerint suffragiis: quomodo pro me intercesserint Sancti: quomodo cœlum, sol, luna, & alia sidera, elementa, cunctaque animantium genera, & terræ germina, debitæ vindictæ lo-

Supplio

Dei offensa
perpensio.

Exclamatio
ex affectu
dolentis.

Supplio
V. B. B.

co, mihi seruiert: vt quo denique modo non absorberit me dehiscens tellus, & mille infernos referans, in quibus perpetuas pœnas daturus essem.

Colloquiũ.

T Erminanda demũ erit hæc meditatio per colloquium, extollendo infinitam Dei misericordiam, gratias pro viribus agendo, quod vitam ad hunc vsque diem prorogauerit: vnde proposita in futurum mei emendatione, recitabo semel Pater noster.

Tertium exercitium non erit aliud, quam repetitio primi, & secundi, vna cum tribus colloquijs.

Repetitio
duorum E-
xercitiorũ.

P Ost preparatoriam orationem, & duplex præludium, repetenda erunt præcedentia duo exercitia, notatis punctis, seu locis, in quibus maiorẽ senserimus consolationem, desolationem, aut aliam quamcumque spiritualem affectionem: ac illis diutius, diligentiusq. immorandum erit. deinde occurrente nobis spiritali motu, ad colloquia quæ sequuntur tria veniemus.

Colloquiũ
ad B. V.

C Olloquium primum fit ad Dominam nostram, Christi Matrem, flagitando intercessionem eius apud Filium, & gratiæ impetrationem nobis tripliciter necessariæ. Primo, vt internam criminum nostrorum cognitionem, ac detestationem sentiamus. Secundo, vt operũ
no-

nostrorum agnoscentes, abhorrentesque ordinē peruersum, correcto eo, nosmet ipsos secundum Deum recte ordinemus. Tertio, vt perspecta, & damnata mundi prauitate, a rebus mundanis, ac vanis nos recipiamus. His expletis semel recitetur Aue Maria.

Secundum colloquium fiat similiter ad Christum Dominum, & Mediatorem nostrum, vt illa eadem nobis impetret ab æterno Patre. Subdetur in fine oratio, quæ incipit: Anima Christi.

2. Colloq. ad Christū Dominum.

Tertium eodem processu faciendum est ad Deum Patrem, vt triplicem illam gratiā nobis largiatur, & in fine semel recitandum Pater noster.

3. Ad Patrē

Quantum Exercitium conficitur ex tertij repetitione.

Ponitur repetitio eiusmodi, veluti quædam eorum ruminatio, quæ meditatus sum in Exercitiis prioribus, vt ea continue reminiscēdo, discurrat facilius intellectus sine diuagatione. Adijcienda quoque erunt tria eadem colloquia.

Quar. Exercit. est repetitio tertij.

Quintum Exercitium est contemplatio de inferno, continetque ultra orationem preparatoriam, & duo præludia, puncta quinque, & unum colloquium.

Oratio preparatoria non differt a superiore. Prius præludium, hic habet compositionem

Ora. Prep. 1. Prælud.

2. Prælud.

tionem loci, subiecta oculis imaginationis inferni longitudine, latitudine, ac profunditate. Posterius vero, consistit in poscenda intima poenarum, quas damnati luunt, apprehensione, ut si quando me coeperit diuini amoris obliuio, saltem, a peccatis, supplicij timor coerceat.

Ignem inferni imaginari.

* g

Punctum primum est, spectare per imaginationem vasta inferorum incendia, & * animas igneis quibusdam corporibus, velut ergastulis inclusas.

Audire plāctus.

Secundum, audire imaginarie, planctus, euius, vociferationes, atque blasphemias in Christum, & Sanctos eius, illinc erumpentes.

Imaginarium olfactum.

Tertium, imaginario etiam olfactu fumum, sulphur, & sentinæ cuiusdam seu fœcis, atque putredinis graueolentiam perferire.

Res amaras gustare.

Quartum, gustare similiter res amarissimas, ut lachrymas, rancorem, conscientiaque vermen.

Tangere ignem.

Quintum, tangere quodammodo ignes illos, quorum tactu animæ ipsæ amburuntur.

Colloquium.

Colloquendo interim cum Christo, in memoriam adducendæ erunt illorum anime, qui ad inferni poenas damnati sunt, vel quia credere noluerunt aduentum Christi; vel licet crederent, non tamen conformem præceptis eius vitam exegerunt: idque vel ante aduentum Christi, vel eodem tempore, quo vixit Christus in hoc mundo, vel post illud deinceps. Gratia postremo agenda sunt eidem Christo quã maximæ

DE V. EXERC. DE INFER. 41

ximæ, quod in tale quodpiam exitium non per-
miserit me corruere, sed potius ad hunc usque
diem summa pietate, & misericordia me pro-
secutus sit. Finis imponetur, dicto Pater noster.

Si visum erit ei, qui tradit Exercitia, expedi-
re ad profectum eorū, qui exercentur, alias me-
ditationes his adijcere, vt de morte, ac alijs pec-
cati pœnis, de iudicio, &c. non se putet prohibe-
ri, licet hic non ascribantur.

Quando his
adiungedæ
aliæ medi-
tationes.

Exercitiorum vero tempus ita distribuendū
est, vt primum eorum fiat in media nocte, se-
cundum mane, simul ac surrexerimus; tertiū
ante, vel post Missæ sacrum, non dum sum-
pto cibo; quartum, circiter horam vesperarū;
quintum, hora ante cœnam. Quæ temporis
distributio, singulis quatuor hebdomadis com-
munis est: variari tamen potest, atque augeri
vel minui, prout vnicuique, ad peragenda di-
cta quinque Exercitia, ætas, animi, corporisq.
dispositio, siue naturæ ipsius complexio subser-
uit.

Temporis
distributio.

AD-

AD-

ADDITIONES AD EXERCITIA
melius agenda, & ad ea quæ optantur,
inuenienda, perutiles.

Ante cubi-
 tum recitā-
 da Aue M.
 * h

Rima est, vt ego, post cubitum,
 nate somnum, modico temporis
 spatio, quo recitaretur semel an-
 gelica salutatio * cogitem de ho-
 ra, qua surgendum mihi erit, &
 de exercitio faciendo.

Quid post-
 quā exper-
 gefactus.

SEcunda, vt expergefactus, statim exclusis
 omnibus alijs cogitationibus, animum ad il-
 lud applicem, quod in primo mediæ noctis exer-
 citio contēplaturus sum: Vtque, maioris vere-
 cundiæ, & confusionis gratia, exemplum mihi
 hmōi proponam: Quomodo miles aliquis sta-
 ret coram rege suo & cœtu aulico erubescens,
 anxius & confusus, qui in regem ipsum acceptis
 ab eo prius beneficijs, donisque plurimis, ac
 magnis, grauitèr deliquisse cōuictus esset. In se-
 cundo itidem Exercitio, reputans quantum pec-
 cauerim, fingam me catenis vinctum esse, ac
 protinus sistendum coram summo iudice sicut
 mortis reus quispiam, ferreis ligatus compedi-
 bus duci ad tribunal solet. His igitur, vel alijs,
 pro meditandarum rerum genere, cogitationi-
 bus imbutus, vestitu meo me induam.

Stet paulu-
 lum ante
 orationem.

Tertia, vt a loco futuræ meditationis, vno,
 vel gemino adhuc passu distans, per tantil-
 lum tempus, quo percurri oratio Dominica pos-
 set, animo sursum eleuato, considerem Domi-
 num

DE ADDIT. PRÆD. EXERC. 43

num meum Iesum, vt præsentem, & spectan-
tem, quidnam acturus sum, cui reuerentiam
cum humili gestu exhibere debeam.

Quarta est, vt ipsam aggrediar contempla-
tionem, nunc prostratus humi, & pro-
nus, aut supinus iacens, nunc sedens, aut stans,
& eo me componens modo, quo sperem faci-
lius id consequi, quod opto. Vbi aduerti hæc
duo debent: Primum, quod si flexis genibus, vel
in alio quouis situ, voti compos fiam, nil requi-
ram ultra. Secundum, quod in puncto, in quo
affecutus fuero quæsitam deuotionem, conque-
scere debeo sine transcurrendi anxietate, donec
mihi satisfecero.

Quinta, vt completo Exercitio sedens, vel
deambulans, per quartam circiter horæ
partem, mecum dispiciam, quoniam modo me-
ditatio, seu contemplatio mihi successerit. Et
si quidem male, inquirã causas cum poenitudi-
ne, ac emendationis proposito: sin vero bene,
gratias Deo agam, eundem postea modum ob-
seruaturus.

Sexta, vt cogitationes quæ gaudium affe-
runt, qualis est de gloriosa Christi resurre-
ctione, subterfugiam: quoniam talis quælibet
cogitatio impedit fletum, & dolorem de pecca-
tis meis, qui tunc quærendus est, adscita potius
mortis vel iudicii recordatione.

Septima, vt eandem ob causam, omni me
spriuẽ lucis claritate, ianuis ac fenestris clau-
sis

Quis orādī.

Completo
Exerci. di-
spiciat vt
successerit.

Cogitatio-
nes lætas vi-
tet.

Sit in tene-
bris.

ius tantisper, dum illic moror, nisi quandiu legendum, aut veicendum erit.

A risu se tē
peret.

Octava, vt a risu, verbisque risum prouocantibus, maxime abstineam.

Neminem
aspiciat.

Nona, vt in neminem oculos intendam, nisi salutandi aut vale dicendi poscat occasio.

Poenitētiæ
faciendæ.

Decima, vt aliquam addam satisfactio-
nem, seu poenitentiam. Quæ quidem in interiorē & exteriorē diuiditur: Interior est, dolor de propriis peccatis, cum firmo proposito cauendi, tum ab illis, tum ab aliis quibusuis in posterum. Exterior autem est fructus interioris, videlicet castigatio aliqua de commissis, quæ tribus potissimum modis assumi potest.

Circa victū

Primo circa victū, subtractis quibusdā non superfluis solū (quod temperantiæ est, non poenitentiae) sed etiā conuenientibus alimētis: Et eo fit melius, quo plus subtrahitur, vitata interim naturæ corruptione, aut debilitate graui, seu infirmitate. Secundo circa somni & strati modum, sublatis non mollibus tantum, aut delictiosis rebus, sed aliis etiam opportunis, quantum licet, citra vitæ, aut valetudinis graue periculū.

Circa som-
num.

Circa cor-
pus.

Quapropter de somno necessario nihil demēdū est, nisi aliquantisper ad consuetudinem (si cui est nimii somni) moderandam. Tertio circa ipsam carnem, vt inflētum sentiat dolorem, ad motis, gestatisque ciliciis, funibus, aut vectibus ferreis, vel incussis verberibus, ac plagis, vel aliis

aliis austeritatis generibus assumptis. In quibus tamen omnibus magis expedire videtur, ut doloris sensus in carne tantum sit, nec penetret ossa cum infirmitatis periculo. Quare flagellis potissimum utemur ex funiculis minutis, quæ exteriores affligunt partes, non autem adeo interiores, ut valetudinem aduersam causare possint. Notanda sunt insuper quatuor hæc

Circa pœnitentiam, Primum, quod pœnitentiæ exterioris triplex est usus, seu effectus: nimirum, ut pro delictis præteritis non nihil satisfiat: ut vincat seipsum homo, inferiorem sui partem quæ sensualitas appellatur, superiori, hoc est rationi, magis subiiciens. Ut postremo quæramus atq. impetremus aliquod gratiæ diuinæ donum, quod optamus, puta intimam cordis contritionem de peccatis, & abundantiam lachrymarum, vel propter illa, vel propter pœnas & dolores passionis Christi, aut dubij alicuius, quod nos angit, resolutionem.

Exterioris
pœnitentiæ
usus triplex

Secundum, quod, additiones primæ duæ, solis conueniunt Exercitiis, quæ media nocte, & sub auroram fiunt. Quarta vero in templo, vel coram alijs numquam, sed domi tantum, & clanculum exequenda est.

Duæ primæ
additiones.

Tertio, quod quando is, qui exercitatur, affectum quæsitum non consequitur, ut dolorem, vel consolationem: mutare subinde expedit rationem victus somnique, & alia genera pœnitentiæ: ita ut pœnitentiam vnam per triduum se-

Quando quis
Exerc. hñe
non assequi
tur.

stemur

ctemur, & proximo eam biduo relinquamus, vel etiam triduo, prout diuersis, plus aut minus poenitentiae est sumendum.

Quādo poe
nit. mutan-
da.

Præterea, cum poenitentias huiusmodi sæpe omittamus ob affectum carnis, aut erroneum iudicium, quasi naturalis nostra complexio ferre illas non possit, citra ingens valetudinis detrimentum: Et e contrario iustum nonnunquam poenitentiae modum excedamus, de corporis robore nimis confidentes: mutatis, vt dictum est, poenitentiae generibus, ac per vices sumptis, & relictis, euenit plerumque, vt clementissimus Dominus, qui naturam nostram perfectissime cognoscit, vnicuique id compertum reddat, quod ipsi expedit.

Quartum, quod, particulare examen fiat ad tollendas culpas & negligentias, quæ circa Exercitia & additiones solent obrepere: id quod etiam per tres alias sequentes hebdomadas, obseruandum venit.

HEBDOMADA

SECUNDA.

Contemplatio Regni Iesu Christi, ex similitudine Regis terreni, subditos suos euocantis ad bellum.

Ratio præparatoria fiet more supradicto. Ora. præp.

Præludium primum ad constructionem loci, nunc erit, ut spectare nos imaginemur synagogas, villas, & oppida, quæ prædicans Christus pertransibat: & sic de locis aliis. 1. Prælud.

Secundum ad gratiam poscendam pertinens, Sin hac parte erit, petere a Deo, ne obfuscamus vocante nos Christo: sed ad sequendum, ac obtemperandum prompti simus. 2. Prælud.

Punctum primum esto, proponere mihi ob oculos, humanum Regem diuinitus electum, cui Principes, & populi omnes Christiani reuerentiam & obsequium præstare debeant. Regem electum sibi proponere.

Secundum est, imaginari quod audiam illum Regem loquentem ad omnes subditos. In animo est mihi regiones infidelium vniuersas ditioni meæ subijcere, Quicumque igitur comitari me velit, paratus sit oportet non alio vti victu, vestitu, rebusque alijs, quam me videntem conspexerit. Audire loquentem.

xerit. In iisdem quoque laboribus, vigiliis, & ca-
sibus ceteris mecum persistendum erit, ut par-
ticeps fiat victorię, & felicitatis vnusquisque,
prout laborum, ac molestiarum socius extiterit.

Considera-
re quid illi
responden-
dum sit.

Tertium est, considerare quidnam responde-
re debeant Regi amantissimo, & liberalissi-
mo fideles subditi, & quam prompte ad omnem
eius voluntatem offerre se accinctos. Contra-
vero, si quis non obaudiret, quanto apud homi-
nes vniuersos vituperio dignus esset, atq. quam
ignauus miles aestimandus.

Pars 2. hu-
ius Exerc.

Pars secunda huius Exercitij consistit in col-
latione similitudinis inter dictum regem, &
Dominum Iesum Christum, circa triplex illud
punctum.

Ex empl. 1.
applicatio.

Primo, sic applicabimus exemplum: Si terre-
nus ille Rex, cum bellica sua euocatione, di-
gnus est, cui attentio, & obsequium præstetur,
quanto magis Christus Rex æternus, mundoque
toti conspicuus? qui singulos ad se his inuitat ve-
bis, Mea hæc est iustissima voluntas totius mun-
di dominium mihi vendicare, inimicos meos de-
bellare omnes, ac ita demum in Patris mei glo-
riam intrare: proinde quisquis eo mecum veni-
re cupit, laboret mecum necesse est, labori enim
præmium respondebit.

Quis se
Christi ser-
uitio nõ ad-
dicet.

Secundum, ratiocinabimur neminem fore sa-
ne mentis, qui non cupidissime Christi seru-
tium se totum offerat, & addicat.

Esrũ respõ-
sum.

Tertio, iudicandum erit, quod ij, qui se obse-
quiis

EXERC. REGNI DEI 49

quibus illius prorsus duxerint mancipandos, non se ipsos tantum ad laborum tolerantiam; verum etiam maiora, & præclariora quædam munera oblaturi sũt, expugnata carnis, sensuum, amorisque proprii, & mundani rebellione. Vnde respondebit quisque in hunc fere modum: En, o Rex supreme, ac Domine vniuersorũ, tua ego, licet indignissimus, fretus tamen gratia, & ope, me tibi penitus offero, meaque omnia tuæ subijcio voluntati: attestans coram infinita bonitate tua, nec non in conspectu gloriosę Virginis Matris tuæ, totiusque curiæ cęlestis, hunc esse animum meum, hoc desiderium, hoc certissimum decretum: vt (dummodo in maiorem laudis tuæ, & obsequii mei prouentum cedat) quam possim proxime te sequar, & imiter in ferendis iniuriis & aduersis omnibus, cum vera, tum spiritus, tum etiam rerum paupertate: Si (inquam) sanctissimæ tuæ maiestati placeat ad tale me vitę institutum eligere, atque recipere.

Fiet bis interdium hoc Exercitium, mane cum primum surreximus, & in hora, prandium, vel cœnam præcedente.

In hac hebdomada secunda, & subsequenti- bus, vtile fuerit, aliquid subinde legere ex Euãgelico, vel pio alio codice, vt de Imitatione Christi, Sanctorum vita, &c.

Bis fiet hoc Exerc:

Quando leget aliquid ex Euang.

D Prima

Primæ Diei meditatio prima erit, de Incarnatione Iesu Christi, complectens orationem præparatoriam, tria præludia, & puncta tria, cum uno colloquio.

Ora. præp. Ratio præparatoria nihil a superioribus variatur.

1. Prælud. Præludium primum est, proferre in mediū contemplandæ rei historiam, quæ hoc loco erit: Quomodo personæ tres diuinæ, vniuersam terræ superficiem specularantes, hominibus refertam, qui ad infernum descendebant, in Deitatis suæ æternitate decernunt, ut secunda persona, pro salute humani generis, naturam hominis assumat. Vnde adueniente tempore præstituto, Archangelus Gabriel ad beatam Virginem Mariam nūtius destinatur, ut dicetur infra. pag. 95.

2. Prælud. Secundum pertinet ad loci compositionem, quæ erit visio imaginaria, perinde ac si oculis pateret terræ vniuersæ ambitus, quam habitant tot diuersæ gentes. Deinde ad certam mundi partem domuncula spectetur beatæ Virginis, apud Nazareth in prouincia Galilææ sita.

3. Est gratiæ postulatio. Tertium continet gratiæ postulationem, ut intime cognoscam, quo pacto Dei Filius mei causa sit homo factus, ut ardentius ipsum amem, & abhinc sequar studiosius.

Eadem oratio præp. Notandum hic est, tam orationem præparatoriam, quam tria præludia per totā hanc hebdo-

CONTEMPL. DE CHR. INCAR. 51

hebdomadam, & reliquas sequentes itidem fieri, præludijs duntaxat, pro diuersitate rerum variatis.

Punctum primum est, vt speculer personas omnes, de quibus agitur. Et primo quidem homines super faciem terræ degentes, adeo moribus, gestibus, & actionibus diuersos; quosdā albos, & nigros alios; nōnullos fruētes pace, & reliquos bellis agitados: hunc plorantem, & ridentem illum: sanum vnum, alterum ægrotum: nascentes multos, & multos vicissim morientes, cæterasque varietates prope innumeras.

Contemplatio personarum.

Deinde contemplandę erunt personę tres diuinę, e folio regali suo intuentes omnia hominum genera, in superficie terræ cæcorum more viuentium, passimque morientium, & descendentium ad infernum. Postea Virginem Mariam cum Angelo eā salutāte considerabimus, aliquid inde semper ad nos reflectendo, vt ex cōsideratione tali fructum aliquem referamus.

Secundum punctum est, auditu interno excipere, quid loquantur personę omnes, vt homines in terris confabulantes, blasphemantes, sibi que inuicem conuiciantes. Diuinę vero personę in cœlo de redimendo humano genere colloquentes: Virgo & Angelus in cellula de Incarnationis mysterio tractantes. Quorum omnium reflexione, seu applicatione quadam ad meipsum facta, studebo ex singulis non nihil fru

Audire eas loquentes.

ctus decerpere.

Actiones at
tendere.

Tertium consequenter erit, actiones quoque personarum simul attendere: vt puta quomodo sese inuicem mortales infestent, concutiant, trucident, & omnes ruant ad inferos quomodo sanctissima Trinitas Incarnationis opus exequatur: quomodo item sua Angelus fungatur legatione, & beata Virgo humillime se gerens, diuinę gratias agat maiestati. Ex quibus ad nos ipsos, vt dictum est, reflexis, fructus obiter est legendus.

Colloquii.

Colloquium postremo subijciam disquisitum studiose verbis, quibus diuinam quamlibet personam, Verbum incarnatum, & ipsius Matrem digne valeam compellare: petendo etiam pro affectu, quem in me sensero, quicquid maiorem iuuet imitationem Domini mei Iesu Christi, velut nunc recens incarnati. Recitabitur in fine Pater noster.

Contemplatio secunda de Natiuitate.

Ora. præp.

1. Prælud.

Oratio preparatoria sicut supra. Præludium primū ex historia depēdet, quæ recēsenda est ab egressu beatę Virginis, ex oppido Nazareth: quo scilicet modo iam nono mense grauida, & insidens asinę (vt pie meditari licet) ac Ioseph comes, cum ancillula, & boue, profecti sunt Bethlehem, tributum a Cæsare exactum, pro se soluturi.

Se-

II. CONTEMPL. NATIV. CHR. 53

Secundum vero deducendum erit ex consideratione itineris, æstimata eius longitudine, obliquitate lenitate, vel asperitate passim occurrente. Deinceps, etiam natiuitatis locum rimabimur, speluncę similem, latum, vel angustum, planum, vel erectum, commode, vel incommode paratum.

Tertium, a superiore nihil mutabitur.

Punctum primum est, aspectus personarũ, ut Virginis Deiparę, & Ioseph coniugis, cum famula, & Christi Domini, ut infantis nũc primi nati: * Inter quos me adesse fingam, tanquam pauperculum, eorum vtcunque necessitatibus, cum reuerentia maxima famulantem. Ac inde quid ad me redire emolumenti, ex tali spectaculo possit, dispiciam.

Secundum conficitur ex verborũ, quę ibidem fiunt, apprehensione fructuosa.

Tertium ex negotiorum, quę illic geruntur, inspectione, puta itineris, laborum & causarum, ob quas summus omniũ Dominus, in summa natus sit egestate, laturus quoque in hac vita cum perpetua paupertate labores, famem, sitim, æstum, frigus, opprobria, verbera, & crucem tandem subiturus, idque mei causa: vnde per singulas studebo prouentum aliquem spiritualem colligere. Hęc demum cõcludenda erunt inito colloquio, & finito cum Pater noster.

Prælud.

3. Prælud.

Aspectus personarũ.

* i

Earum verba.

Cogitare labores itineris.

Tertia contemplatio, est repetitio præcedentium duarum.

Pro 3. Exer-
ci. repetun-
tur duo præ-
ceden.

Pro tertio Exercitio, seu contemplatione, repetuntur duæ præcedentes cum oratione præparatoria, & iisdem tribus præludiis, notando ubique, & fixius tractando illas partes, in quarum priore transcurso aliquid illustrationis, consolationis, vel desolationis acceperim. Subdetur etiam colloquium cū oratione Dominica, vt prius.

Idem est in
hac hebdo.
repetendi
modus quæ
in sequent.

Notandum, eundem esse repetendi Exercitij modū, & ordinem in hac hebdomada, & in sequentibus, qui fuit in prima: nisi quod mutatur materia, eadem forma permanente.

Quarta contemplatio, est primæ ac secundæ iterata repetitio, proxima præcedenti penitus conformis.

Quinta

*Quinta contemplatio, est applicatio sensuum ad
prædictas.*

Post orationem præparatoriam, cum tribus
iam dictis præludijs, apprime conducit, quin
que imaginarios sensus circa primam & secun-
dam contemplationem, eo, qui sequitur modo,
exercere, prout res subiecta feret.

Quinq. sen-
suum confi-
deratio.

Punctum primum erit, secundum imagina-
tionem respicere personas omnes, & nota-
tis, quæ circa eas occurrent, circumstantijs, utili-
tatem nostram elicere.

Imaginarî
personas.

Secundum, velut audiendo, quid loquan-
tur, aut loqui eas deceat, omnia in vsum no-
strum attrahere.

Quasi audi-
re.

Tertium, interiore quodam gustu, & olfa-
ctu sentire, quanta sit suauitas, & * dulcedo
animæ, diuinis donis, ac virtutibus imbutæ, iux-
ta rationem personæ, quam consideramus, ada-
ptando nobis ea, quæ fructum aliquem afferre
possint.

Quasi gusta-
re.

* K

Quartum, per internum tactum attrecta-
re, ac deosculari vestimenta, loca,
vestigia, ceteraque personis talibus
coniuncta, vnde fiat nobis deuotionis vel boni
cuiuslibet spiritualis maior accessio.

Quasi attre-
ctare.

Hic erit contemplationi per colloquium
imponendus finis, sicut prioribus, adiecto
idem Pater noster.

Per collo-
quium fini-
dum.

Notanda insuper sunt hæc quinque.

Nullū aliud
mysterium
meditandū.

Primum, quod tam in hac, quam in qualibet sequente hebdomada nullum debeo legere, vel cogitare aliud mysterium, nisi quod eadem hora, aut die considerandum sit, cum alioquin vnum alteri obturbet.

Exercitior.
quæ repe-
tuntur di-
stributio.

Secundum, quod primum de Incarnatione Christi Exercitium fit media nocte, proximum diluculo, tertium circa horam Missæ, quartum sub vespervas, quintum paulo ante coenam: & eorum cuilibet, spatium impendetur vnus horæ. Id quod abhinc deinceps vbique venit obseruandum.

Quid cum
senibus
vel valetu-
dinariis a-
gendum.

Tertium, quod si is, qui exercitatur, sit senex, vel per hebdomadam primam viribus attritus, præstat eum aliquoties non surgere de nocte, sed tres tantum contemplationes peragere, in aurora, circa Missæ tempus, & ante prædium: * super addita circa vespervas vna repetitione, & sensuum applicatione, ante coenam.

Quæ in 2.
hebdo. va-
rianda.

Quartum, quod in hac hebdomada secunda, ex decem additionibus in prima traditis, variari debent secunda, sexta, & septima, cum decima ex parte. In secunda quidem hoc mutatur, quod simul atque excitor a somno, meditationem proxime instantem debeo menti obijcere, ac desiderium prouocare, cognoscendi clarius Incarnati æterni Verbi, vt ipsi ser-
uiam

QUINQUE NOTAN.

57

uiam, & adhærescam tanto propensius, quanto incredibiliorem erga me bonitatem eius perspexero.

In sexta vero, vt frequenti versum memoria vitam Christi a tempore Incarnationis ad locum vsque, siue mysterium, de quo in præsentī die, vel hora sum meditaturus.

In septima, vt luce, vel obscuritate, sereno cœlo, vel turbido delecter, quatenus ad scopum refert desideratę rei, pertingendum.

In decima, vt ita me geram, sicut exigere videtur mysterii contemplandi genus: cum non nulla ex mysterijs pœnitentiam requirant, alia non item. Decem igitur additionibus vtendum erit circumspecte.

Quintum est vltimo notandum, quod in omnibus aliarum horarum (præterquã noctis medię, & aurorę) Exercitijs, assumendum erit aliquid, quod secundę, & tercię additioni æquiualeat, hunc in modum: vbi primum in mentem veniet adesse meditandi horam, priusquam accedã, prospiciam eminus, quo ferar, & coram quo sim apparitus, ac trãscursa obiter Exercitii oblatis parte, contemplationem statim auspiciabor.

Quid in a-
lijshoris mus-
tandum.

In

In secunda die. Argumentum primæ, & secundæ contemplationis, erit Christi præsentatio in templo, de qua infra pag. 98. & * fuga in Aegyptum, de qua pag. 98.

* m

Fiet repet.

SVper duabus his contemplationibus fiet repetitio duplex, & sensuum applicatio, vt supra.

Interdum remittendū & variandū in Exerci.

NOtandum, quod expedit nonnunquam eum, qui exercitatur, quamuis & vigore animi, & corporis robore sit præditus; non nihil tamen remittere de præscriptis Exercitijs secundæ huius hebdomadæ, & subsequentiū duarum: vt assequi, quod cupit, commodius valeat, accepta solummodo cōtemplatione vna in crepusculo matutino, & altera circa Missæ tempus: quarum repetitionem faciat hora vespèrarum: & sub cœnam, quinque imaginationis sensus super iisdem exercent.

Aliæ meditationes de vita Christi

Dile vero tertia meditandū occurret, quo patet puer Iesus apud Nazareth subditus erat parentibus, vt habetur pag. 99. Deinde, quomodo ab eis repertus fuerit in tēplo, p. 100. Fient item duæ repetitiones, cum sensuum applicatione.

Præ-

*Præludium quoddam, circa considerationem status
tuum, seu generum vitæ diuersorum*

Vm * supra propositum fuerit * n
exemplum Christi, de vitæ gene-
re, quod in mandatorum Dei
obseruatione consistit, & primus
seu communis status appellatur:
nunc idem ipse Dominus, dum
parentibus suis fuisse subditus memoratur, for-
mã videtur exhibere, alterius seu secundi status,
pendentis ab obediẽtia, & perfectionẽ Euange-
licam afferentis, quando videlicet in templũ se
contulit, patre adiscititio, & naturali Matre de-
relictis, vt æterni Patris obsequio vacaret. Qua-
re opportunum hic erit, nos quoque illius vi-
tam contemplantis, vestigare, & efflagitare
propriam vitæ genus, in quo maiestati suæ nos
seruire malit.

Prælud. de
diuersis vi-
tæ generib.

Ad hoc igitur inquirendũ, possumus introdu-
ci per sequens proxime Exercitium, ad Christi
mentem attendentes, collatam cum opposita
inimici. Discemus etiam exinde qua sit nobis
opus dispositione, vt perfecti in eo euadamus
statu, quemcunque bonitas diuina eligendum
nobis suggesserit.

Quar-

Quarta die fiet meditatio de duobus vexillis: uno
 eodem Iesu Christi optimi nostri Imperato-
 ris: altero vero Luciferi, hostis hominum capi-
 talissimi.

Ora. præp.

O Ratio præparatoria fit secundum mo-
 rem.

1. Præl. est
 historia.

P Ræludium primum: erit historica quædam
 consideratio Christi, ex vna parte, & ex al-
 tera Luciferi, quorum vterque omnes homi-
 nes ad se vocat, sub vexillo suo congregandos.

2. Est cõstru-
 ctio loci.

S Ecundum est ad constructionem loci, vt re-
 præsentetur nobis campus amplissimus cir-
 ca Herosolymam, in quo Dominus Iesus Chri-
 stus, tanquam bonorum hominum omnium
 summus Dux assistat. Rursum alter campus
 in Babylonia, vbi se Lucifer, malorum, & ad-
 uersariorum ducem exhibeat.

3. Est peti-
 tio gratiæ.

T Tertium, ad gratiam petendam illud erit,
 vt poscamus exploratas habere fraudes
 mali Ducis, inuocata simul diuina ope ad eas
 vitandas: veri autem, optimique Imperatoris
 Christi, agnoscere mores ingenuos, ac per gra-
 tiam imitari posse.

Imaginari
 ducem im-
 piorum.

P Vnctum primum est, imaginari coram ocu-
 lis meis, apud campum Babylonicum, ducẽ
 impiorum in cathedra ignea, & fumosa sedere,
 horribilem figura, vultuque terribilem.

Vt cõuocat
 dæmones

S Ecundum est, aduertere quomodo conuo-
 scatos dæmones innumeros per totum orbẽ
 spargit ad nocendum, nullis ciuitatibus, & lo-
 cis,

CONTEMPL. DE VEXILLIS. 61

eis, nullis personarum generibus immunibus relictis.

Tertium, attendere cuiusmodi concionem habeat ad ministros suos, quos instigat, ut correptis iniectisque laqueis, & cathenis, homines primum trahant (quod fere contingit) ad cupiditatem diuitiarum, vnde postea facilius in mundani honoris ambitionem, ac demum in superbiæ barathrum deturbari queant.

Eius concio ad suos.

Atque ita tres sunt præcipui tentationum gradus, in diuitiis, honoribus, & superbia fundati: ex quibus in alia vitiorum genera omnia, præceps fit decursus.

Tres gradus tentat.

Similiter ex opposito, considerandus est summus optimusque noster Dux, & Imperator Christus.

Punctum primum erit, conspici Christum, in ameno campo iuxta Hierosolymam, humili quidem constitutum loco, sed valde speciosum forma, & aspectu summe amabilem.

Imaginari è contra Christum.

Secundum autem est, speculari quo pacto ipse mundi Dominus vniuersi, electos Apostolos, discipulos, & ministros alios per orbem mittat, qui omni hominum generi, statui, & conditioni doctrinam sacram, ac salutiferam impartiant.

Vt suos per orbem discipulos mittat.

Tertium, auscultare concionem Christi exhortatoriã, ad seruos & amicos suos omnes in opus tale destinatos, qua eis præcipit, ut iuuare studeant quemlibet, ac primo inducendum

Christi concio.

lum curent ad spiritualem affectum paupertatis & infirmitatis (si diuini obsequii ratio & electio cælestis eo ferat) ad sectandam actu ipso veram paupertatem: deinde vt ad opprobrii, contemptusque desiderium alliciant, vnde humilitatis virtus enascitur. Et ita tres coniungunt perfectionis gradus, videlicet paupertas, abiectio sui, atque humilitas, quæ ex diametro diuitiis, honori, & superbiam opponuntur, ac virtutes omnes statim introducunt.

Colloquium
ad B. Virg.

Colloquium postea formandum erit ad Virginem beatam, implorandaque est per eam a Filio gratia, vt recipi possim, & manere sub vexillo eius: Idque primum, per spiritualem tantum paupertatem, aut etiam in rerum expoliatione sitam (si quidem ad eam me vocare, atque admittere dignabitur) deinde per abiectioem quoque, seu ignominiam, vt ipsum imiter vicinius, deprecando tamen culpam aliorum, ne contemptus mei, tam in alicuius detrimentum, quam in offensam Dei cedat.

Finitur per
Aue Maria.

Terminabitur primum hoc colloquium per Aue Maria.

2. Ad Christum.

Secundum colloquium ad Christum hominem dirigitur, vt mihi a Patre impetret illud idem, subdeturque in fine oratio, Anima Christi.

3. Ad Patrem

Tertium ad Patrem, vt annuat petitioni cum Pater noster.

Transigetur hoc Exercitium semel in media nocte

nocte, & altera vice sub auroram.

Repetitiones vero duæ circa matutini sacri.

atque vesperarum tempus erunt faciendæ, additis in fine tribus colloquiis. Sequens vero

Duæ repet. quando fiet

Exercitium fiet ante cœnam.

Meditatio eodem quarto die facienda, de tribus hominum classibus, sue differentijs, ut potissimum partem amplectamur.

O Ratio præparatoria, ut semper antehac.

Ora. præp.

Præludium primum fiat, propositis vice historiæ, tribus hominum classibus distinctis, quarum vnaqueque decem millia ducatorum, alio quam diuini cultus, & amoris studio sibi parauerit: nunc autem placatum habere Deum, & salua fieri exoptet, sublato * ut * cunque noxio affectu rerum, ut pote salutis impedimento.

1. Prælud.

Secundum est, loci cuiusdam imaginaria constructio, in quo videam meipsum coram Deo sanctisque omnibus, cum desiderio astantem, atque perseuerantem, quo nam pacto ipsi Deo placere queam potissimum.

2. Præl. loci constructio.

Tertium est, optatæ rei petitio, nimirum gratiæ, per quam id eligam, quod & Deo acceptissimum, & mihi saluberrimum futurum sit.

3. Dei petitio.

Prima igitur classis optat quidem acquisitæ rei exuere affectum, ut conciliari Deo possit: sed media, * debitaque adminicula toto vitæ tem

1. Classis affectus.

* p
pore

pore non admouet.

2. Affectus.

Secunda itidem affectum male ordinatum auertere cupit: sed rem interim mordicus tenere, ac Deum potius trahere ad votum propriū, quam relicto impedimento, per conducibiliore statum ad illum tendere.

3. Affectus.

Tertia postremo affectum insincerum volens abiicere, rem ipsam vel tollere, vel tenere æque parata est, prout ad diuinum cultum commodius fore, vel ex diuino instinctu, vel ex rationis dictamine animaduernerit: * Ac, interim omnia relinquens integra, illud tantum versat, & inquit, nec aliam admittit relinquendæ, aut retinendæ rei acquisitæ causam, præter rationem ac desiderium diuinæ gloriæ, vt quam maxima sit.

Colloquiū.

Colloquia tria subsequenter, vt nuper facta sunt de vexilis.

De affectu perfectæ paupertatis.

Notandum adhæc, quod vbi affectum seruimus paupertati perfectæ, quæ tum in spiritu, tum in rerum abdicatione subsistit, aduersantem, & ad diuitias magi inclinantem: multum confert, ad eum elidendum, petere ex Deo, licet renitente carne, vt ad paupertatem eiusmodi sectandam nos eligat: * seruabimus tamen interea desiderii nostri libertatē, qua liceat conuenientiore seruitio diuino viā inuadere.

Quin-

DE TRANSITV DOM. AD IORD. 65

*Quinta die, sequetur contemplatio de Domini
transitu, a Nazareth ad Iordanem fluvium.
deque eius baptismo pag. 100.*

Flet tam media nocte, quam primo mane.
Bis præterea repetetur circa Missæ, ac ves-
perarum horam. Ante cœnam applicabuntur
quinque sensus. Adhæc quodlibet horum quin-
que Exercitiorum præcedet oratio præparato-
ria, cum tribus præludiis, vt in superioribus de
Incarnatione & Natiuitate traditum est. Nec nõ
adiectis tribus colloquijs, vt circa classes, vel iux-
ta id, quod ibi fuit subnotatum.

Fiet circa
med. nocte
bis repeti-
tur.

Examen autem particulare a prandio & cœ-
na vsitatum, fiet hic, & in sequentibus
de erratis ac negligentis, quæ circa proprias
eius diei meditationes, & additiones contige-
runt.

Examẽ par-
ticulare quã-
do fiet.

Sexta deinceps die, contẽplandum se offert,
quomodo Christus Iesus a flumine Iordanis
petierit desertum, ibique versatus sit. Seruata
omnino Exercitij diei quintæ, forma, pag. 100.

Sexta die
quid medi-
tandum.

Septima, Quomodo beatus Andreas, & alij
successiue Christum secuti sunt, vt dicetur.
pag. 101.

7. Die.

Octaua, quomodo sermonẽ fecit Dominus
in monte, octo beatitudinis modos edisse-
rens, p. 102.

8. Die.

Nona, quomodo nauigantibus discipulis se
nostẽdit, ambulans super aquas maris, p. 103.

9. Die.

E Decima,

Decima, quomodo in templo docuit, pag. 101.

11. Die.

Vndecima, de Lazari suscitatione, pagina 106.

12. Die.

Dodecima, de gestis in die palmarum, pag. 107.

Notanda hoc loco sunt hæc tria.

In 2. hebd.
possunt adij
ci meditat.

Primo, quod in hac secunda hebdomada iuxta tēporis facultatē, & utilitatē personæ sese exercentis, possunt aliquot meditationes vel adiici, vt de mysteriis uisitacionis pastorū, circumcisionis, & trium Regum; vel subtrahi ex suprapositis, quippe, quæ introductione tantū delineantur, ad formandam melius contem-
plationem.

* f
Quando in
choanda e-
lectionum
discussio.

Secundo, * quod inchoanda est electionum discussio a contemplatione discessus Christi ex Nazareth Iordanem versus vsque ad eam, quæ fit quinto die, simul comprehendendam.

Quid ante
materiã ele
ctionum.

Tertio, quod antequam electionum materiã aggrediamur, vt ad capeffendam germanam Christi doctrinam affectum nostrum disponamus, apprime iuuat considerare, ac per diem totum reuoluere identidem tres sequentes modos humilitatis, nec non colloquia dicenda, crebro agitare.

r. humilita-
tis modus.

Primus humilitatis modus hic est, ad salutem necessarius, vt me penitus subdam diuinæ legi obseruandæ, vtque ne mundi quidem totius oblato mihi dominio, vel extremo vitæ
discr-

discrimine obiecto, transgrediar ex deliberato
mandatum vilum diuinum, aut humanum,
quod quidem peccati mortalis vinculo nos ob-
iget.

Secundus maioris est perfectionis, vt fixo ani-
mo, ad diuitias, paupertatem, honorem, igno-
miniam, breuitatem vitæ, ac longitudinem, æq-
sim propensus, vbi æqualis est diuinæ laudis, &
salutis meæ occasio. Vtque nulla, vel humanæ
quantecunque felicitatis, vel propriæ mortis
conditione proposita; adducar vnquam, vt cul-
pam, licet venialē tantum, decernā admittere.

2. Modus.

Tertius est modus humilitatis absolutissime,
vt priores duos iam adeptus, etiam si nullo
superaddito, laus Dei par foret, ad maiorē tamē
imitationē Christi, eligā potius cū eo paupere,
spreto, & illuso, pauperiem, contemptum, & in-
sipientiæ titulum amplecti, quam opes, hono-
res, & sapientiæ æstimationem. Porro ad gra-
dum hunc humilitatis attingendum, magnum
afferet compendium, triplicis colloquii præce-
dentis de vexillis vsus, per quod suppliciter po-
scamus (si diuinæ placeat benignitati) ad talem
perduci electionem, siue maior, siue æqualis
obsequii mei erga Deum, & gloriæ diuinę pro-
uentus subit.

3. Modus.

Preludium ad electionem faciendam.

AD bene quippiam eligendum, nostræ sūt
partes, vt oculo puro, ac simplici specte-
mus,

Requisita
ad electio-
nem.

E 2

mus,

mus, quorsum fuerimus creati, nimirum ad laudem Dei, & salutem nostram. Quapropter ingenue tant ea tantum, quæ conducunt ad dictum finem, cum ubique fini medium, non medio finis habeat subordinari. vnde errant, qui vxorem ducere primitus, aut ecclesiasticum munus, seu beneficium adipisci statuunt, atque ita demum Deo postea inieruire, vtentes prepostere fine ac medio, nec ad Deum tendentes recta, sed oblique ipsum ad peruersa vota sua pertrahere conantes. Atqui e contrario plane agendum est, proposito primum diuino cultu, tanquam fine nostro, & electo deinceps coniugio, vel sacerdotio, cæterisque rebus omnibus, quatenus expedit, ad præfixum finem ordinatis. Idcirco nihil mouere nos debet, ad medijs quibusuis vtendum, aut supersedendum, nisi habita in primis tam diuinę laudis, quam nostrę salutis certa ratione.

Introductio ad eligendarum rerum notitiam, complectens quatuor puncta, & annotatiunculam vnā.

Res electionis quales.

Primum punctum est, quod res omnes, quę sub electionem cadunt, necessario bonę esse debent ex seipsis, aut certe non malę, nec nisi consonę institutis orthodoxę Matris Ecclesię.

Quot genera rerum.

Secundum, quod genera duo rerum electionis quadrant. Nam quarundam electio immuta

mutabilis est, vt ordinis sacerdotalis, & matrimonij: aliarum vero mutari potest, sicut reddituum ecclesiasticorum, vel seclularium, quos recipi & relinqui ex causa fas est.

Tertium, quod circa ea, de quibus facta iam fit electio immutabilis, nihil superest eligendum. Sed aduertendum est, quod si quis improuide, nec sine obliquis affectionibus aliquid elegerit, quod non liceat retractare, reliquum est, vbi eum coeperit poenitere facti, electionis damnnum probitate vite, & operum solertia p̄sare: resiliere autem nullo pacto decet, quamuis electio istiusmodi non videatur vocatio diuina esse, vt pote obliqua, atque inconsulta. qua in re nō pauci errant, electionem malā, & obliquā pro diuina vocatione reputantes, cum hęc semper pura & clara sit, non carnali ullo affectu, uel studio peruerso mixta.

Quando nil superest eligendum.

Quartum, quod, si quis debito modo & ordine, abique carnali mundanoque affectu quippiam elegerit, quod mutari possit, non est cur uiolet electionem talem, sed potius, ut in ea magis ac magis proficiat, adniti debet.

Quando nō est violanda electio.

Notandum autem est, quod si electio rerū huiusmodi mutabilium, non ita recte, atque sincere processerit: eam expedit corrigere, ut fructus vberior, & Deo gratior produci possit.

Quando corrigenda.

*De temporibus triplici, ad electiones recte faciendas
magis opportuno.*

1. Tempus
cum nulla
subest dubi-
tatio.

Tempus primum erit, quando uoluntatem
diuina uirtus sic impellit, ut omnis dubita-
tio, imo etiam dubitandi facultas anime sublata
fit, quo minus sequatur impulsione[m] talem: si-
cut legimus beato Paulo, & Matthæo, & aliis
nonnullis, uocante Christo, accidisse.

2. Cum con-
stet de Dei
beneplac.

Secundum est, quoties satis clarum comper-
tumque fit beneplacitum diuinum, docen-
te id aliquo consolationum, uel diuersorum spi-
rituum præuio experimento.

3. Quando
cum tran-
quillitate
fit electio
certæ vitæ.

Tertium est, quando per animi tranquillita-
tem aliquis, considerato fine, ad quem
conditus est (ad Dei gloriam scilicet & salutem
suam) eligit certum vitæ genus intra Ecclesiæ
catholicæ limites constitutum, per quod ceu me-
dium, commodius securiusque ad suum finem
tendat.

Porro tranquillitas ea tunc noscitur adesse, quo-
tiescunque anima nullis agitata variis spiritibus,
vires naturales suas libere exercet. Itaque nisi
primi, vel secundi temporis beneficio, electio
contingat, superest ad tertiam recursus, duobus
modis sequentibus distinctum.

Modus

DE PRIORI MODO ELIGEN. 71

*Modus prior sana, bonaque electionis faciendæ,
sex constans punctis*

Punctum primum, erit proferre in mediū rem deliberandam, vt de officio, vel beneficio, acceptandum ne, an potius reiiciendum sit, & ita de ceteris rebus, quæ ad mutabilem electionem spectant.

Rem delibe-
randā pro-
ferre.

Secundum est, adducto ante oculos, creationis meæ fine in hoc consistente, vt cum Dei laude saluus fiam, in neutram declinare partem amplectendæ vel repudiandæ rei controuersæ: quin potius velut in medio quodam interstitio, & æquilibrio subsistere, parato interim animo, vt in eam illico partem totus ferar, quam nouero diuinæ gloriæ, & salutis meæ fore aptiorem.

In neutram
partem pen-
dere.

Tertium, obsecrare Dei clementiam, vt dignetur mentem instruere, & impellere voluntatem, quocumque potius mihi tendendū sit, adhibito nihilo secius, pio, fidelique intellectus mei ratiocinio: per quod apprehensa, & probata Dei voluntate, ad electionem ferar.

A Deo lucē
petere.

Quartum, perpendere quot tandem commoda, vel adminicula mihi ad finem meum prosequendum accedent ex tali officio, vel beneficio suscepto: quot rursus ex eodem incommoda & pericula impendent. Præterea, quot per oppositum, omisso illo, tam cōmoda & adminicula, quā discrimina & dāna possim expectare.

Commoda
vel admini-
cula perpē-
dere.

peccare.

Q Vintum. his premissis, ratiocinari in vtraque partem, & iuxta ipsius rationis dictamen, seposito carnis appetitu omni, electionem concludere.

S Extum, electione facta, ad orandum cito proferre, & illam offerre Deo perfecte demum, si ei placeat, recipiendam & stabiliendam.

Modus posterior bene eligendi, in regulas quatuor, & annotationem unam distributus.

Puritas affectus.

R Egula prima, quod, cum oporteat per affectum ex Dei amore cælitus infusum, fieri electionem, eligentem conuenit persentiscere in seipso, quod quicquid affectionis (siue multum siue modicum sit) erga rem electam tenet, ex solius Dei amore, & intuitu proficiscatur.

S Ecunda, * est considerare, si quis mihi vicinissimus, cui nihil non perfectionis inesse cupiam, occurret dubius super electione huiusmodi, quidnam ego illi decernendum maxime essem consulturus. Quo animaduerso, agendum & mihi ducam, vt suaderem alteri.

Quid elegerem morte ingruente.

T ertia, mecum insuper reputare, si mors ingrueret, quem me malle obseruasse modum in præsentis deliberatione. Iuxta hunc igitur, eligendum nunc esse facile intelligam.

Quid si tribunali Dei sistar.

Q uarta, prospicere non minus, quando pro tribunali sistar iudicandus, quo me confilio

consilio hac in re vsum esse vellem. Quo agni-
o nunc vtar, vt eo tempore magis sim secu-

A Dnotandum est postremo, quod hisce re-
gulis quatuor propter salutem meam, &
animi quietem accurate seruatis, debeo iuxta
vltimum punctum modi præcedentis, electio-
nem ipsam definire, & offerre Deo comprobam-
dam.

Quando, &
quò facien-
da electio.

*De emendatione seu reformatione circa vitæ
statum cuius facienda.*

I N primis illud est aduertendum, quod si quis
vel matrimonio, vel officio dignitatis ec-
clesiasticæ sit adstrictus (de temporalium vero
bonorum quantitate, magna an parua sit, non
refert) vnde ipsi non vacet, aut parum libeat
circa mutabilium rerum electiones versari: ope-
ræpretium est, earum loco methodum ei tradi,
seu formulam aliquam, ex qua vitam suam, &
statum proprium possit emendare.

Quid faci-
endum matri-
monio vel
dignitate
eccl. adstri-
cto.

D Ebet igitur, quisquis eiusmodi conditio-
nē sortitus est, vt finē creationis, & vitæ
suæ recte statuatur, ac sequatur, per Exercitia su-
pradicta, & electionum modos attendere, at-
que ruminando sedulo colligere, quam amplā
domum & familiam, æquum sit se habere: qui-
bus eam modis tractare, & administrare con-
ueniat: quibus instruere verbis, & exemplis:

Singula sta-
tus perpen-
dat.

quan-

quantum præterea de possessis facultatibus sum-
 ptum facere liceat in usus proprios, siue dome-
 sticos: quæ rursum pauperibus erogare, vel im-
 pendere piis operibus deceat, nihil affectando
 aliud, nec quærendo, nisi quod honorem Dei &
 salutem suam præstet. Hoc enim vnusquisque
 persuasum habeat, tantum se in studiis spiri-
 tualibus promoturum esse, quantum ab amo-
 re sui ipsius & commodi proprii affectione se se
 abstraxerit.

*De exortatione per reformationem circa vite
 statum cuius facienda.*

TER.

75
TERTIA

HEBDOMADA.

Prima contemplatio * fit in media nocte, & continet orationem preparatoriam, tria præludia, sex puncta, cum uno colloquio.

Ratio præparatoria eadem, quæ semper. Præludium primum, sumitur ex historia: Quomodo Christus a Bethania misit Hierosolymam discipulos duos ad parandam cœnam, quo & ipse cum reliquis deinde profectus est: Ibiq. post agni Paschalis esum, & peractam cœnam, pedes lauit omnibus; & sacrosanctum corpus, ac sanguinem suum largitus est. Postremo sermonem ad eos habuit, post discessum Iudæ, ipsum vendituri.

Secundum, ex compositione loci, considerādo dictum iter asperum, aut lene, breue, aut longum, cum cæteris, quæ inesse poterant, circumstantijs. Deinceps conspiciendo locum cœnæ amplum, vel angustum, vilem vel ornatum, & consimilia.

Tertium, ex optatæ rei petitione, scilicet doloris, indignationis, & confusionis, eo quod ob peccata mea, summus omnium Dominus

Ora. Præp.

1. Prælud.

2. Prælud.

3. Prælud.

minus tantis se tormentis ita obiiciat.

- Seuantes.* **P**rimum, erit respicere coenantes, & aliquid in vsum meum adducere.
- Eos audire loquentes.* **S**ecundum, eosdem audire, quid loquantur, & fructum inde decerpere.
- Actiōes cōsiderare.* **T**ertium, attendere, quid agant, & per omnia proficere.
- Quid Christus pati appetat.* **Q**uartum, * aduertere, quid iam inde Christus pati appetat, & incipiat, iuxta hystoriā: vnde incipiā & ipse dolorē, moestitiam, & fletum mihi excitare, meque affligam similiter in subsequētibz.
- Abconsa diuinitate ne aduersarii pereant.* **Q**uintum, meditari, quo se pacto abscondens Christi Diuinitas, aduersarios suos, cum valeat, non perdat, sed pœnas a deo crudeles pati sinat Humanitatem.
- Quid mihi patiendum.* **S**extum cogitare, cum talia ferat pro peccatis meis quid agere debeam, aut pati eius causa.
- Colloquiū.* **C**olloquium ad Christum fiet, terminandum cum Pater noster.
- Notan. circa colloq.* **I**n colloquiis est notandum (vt supra ex parte iam exposuimus) quod agere conuenit, & aliquid petere, iuxta præsentis rei rationem, videlicet, prout sentio in me consolationem, vel perturbationem: prout virtutem vnā, vel alteram expeto: prout in hanc, vel illam partem de me statuere intendo: prout etiam de re, quā contemplan, tristari volo, vel lætari. Denique postulandum erit illud, quod circa rem certam aliquam

aliquā maxime desidero: & vnū dūtaxat collo-
quū poterit confici ad Christū Dominū, vel tri-
plex, si deuotio instiget, nempe ad Matrem,
Filium, & Patrem, sicut traditum est in con-
templatione secundę hebdomadę, de tribus clas-
sibus, cum sequente illic annotatione.

*Secunda contemplatio in aurora, de rebus a Chri-
sto post cœnam, & in horto gestis.*

O Ratio præparatoria consueta semper.

Ora. præp.

Preludium primum, est iuxta historiam.

1. Præl. hi-
storię.

Quomodo Iesus Christus vna cum vndecim suis
Apostolis, descendit ex monte Syon, vbi fuerāt
cœnati, & transiēs per vallem Ioiaphat, relictis
ibi ex illis octo, aliis vero tribus in horti parte,
seorsum ipse digrediens, orauit, ad sudorem vsq.
sanguineum, iterata iam ter eadem ad Patrem
suum oratione. Postea excitis discipulis a somno,
prostratis ad solam vocem cum Iuda per osculū
prodente, aduersariis: restituta deinceps, quam
amputauerat Petrus, Malchi auricula: compre-
hensus tandem est, quasi nefarius, aut latro quif-
piam, & per vallem illam ad Annę domum pri-
mo tractus.

Secundum est, pro construendo loco, viam
intueri decliuem, planam, & arduam, Item
hortum certa magnitudine, figura, & habitudi-
ne depingendum.

2. Prælud.

Tertium, pro voti consecutione, poscere mœ-
rorem, planctum, anxietatem, & cæteras id
genus

3. Prælud.

genus poenas interiores, vt Christo patienti p[ro]p[ri]e
me compatiar.

Notanda simul hæc quatuor.

Quid post
orat. præp.
& prælud.

Primum, quod post præparatoriam orationem, cum tribus præludijs secundi huius Exercitij, eodem modo, & ordine procedendum est per puncta, & per colloquium, vt in præcedente de cœna peractum est. Adijciendæ quoque erunt circa Missæ, & vesperarum tempus duæ repetitiones super vna, & altera dicta contemplatione. Ante cœnam vero, applicabuntur quinque sensus, præmissa vbique oratione præparatoria, cum tribus præludijs, oblatæ materiæ congruentibus, quemadmodum in hebdomada secunda satis descriptum est.

Exerc. dāda
pro qualita
te personæ.

Secundum, quod habita ætatis, complexio- nis corporalis, ac dispositionis totius ratione, vel quinque, vel pauciora Exercitia, diebus singulis implebuntur.

Quid in hac
3. hebdom.
mutandum.

Tertium, quod in hac tertia hebdomada, mutandæ sunt ex parte, additio secunda & sexta, siquidem (quod ad secundam spectat) vbi fuero experrectus præcogitans, quò tendam, & instantem contemplationem paululum delibans, interim dum surgo, & accingor, adnitar simul ad tristitiam, & dolorem, de tot, ac tantis Christi poenis, meipsum acriter incitare. Quoad sextam vero, suffugiam potius, quam quæram,

aut

ut admittam iucundas cogitationes, licet alio-
 qui utiles, & sanctas, ut sunt de resurrectione
 Christi, & gloria. Pro quibus in meditanda eius
 passione, angores ac pœnas hauriam, ex frequen-
 ti eorum recordatione, quæ ab hora suæ natiui-
 tatis, ad exitum vsque vitæ huius, ipse perpe-
 sus est.

Quartum, quòd examen particulare, circa Examē par-
 tam Exercitiorum, quam additionum fun- ticulare.
 ctionem, fiet ad eundem modum, ut in hebdo-
 mada præcedente.

In secunda autem die, contemplatio alia 2. Die de ge-
 succedet, noctu transfigenda, de gestis in- stis in domo
 domo Annæ, ut narratur, pag. 109. Sub auro- Annæ.
 ram vero de secutis rebus in domo Caiphæ, pag.
 109. Deinde repetitiones & usus sensuum, velut
 prius.

In tertia die, contemplabimur per noctem 3. Die quò
 mediam, quomodo ductus est ad Pilatum ductus ad Pi-
 Christus, & quid ibi actum, ut dicitur pag. 110. latum.
 Diluculo vero, de ijs quæ gesta sunt, transmi-
 so Christo ad Herodem, pag. 110. Subdetur re-
 petitionum, & sensuum consuetus usus.

De quarta, meditatio nocturna percurrent 4. Die de re-
 historiam de reditu ab Herode, pag. ea- dit ab He-
 dem, vsque ad mediam partem mysteriorum, rode.
 quæ apud Pilatum secuta sunt: reliquam vero
 partem circa lucem primam prosequemur. de
 repetitionibus quoque, & sensibus, pro consue-
 tudine sit agendum.

Die

tent. Pilati
vsq. ad cru-
cifixionem.

Die 6. de
crucis depo-
sitione.

Die 7. tota
passio re-
uoluenda.

Quid si im-
morandum
in passione.

Iteratio pas-
sionis.

Die V. sub noctis medium: de progressu
passionis contēplabimur, a sentētia Pilati
vique ad crucifixionem, pag. 111. Sub aurora
deinceps, ab eleuatione crucis, ad Christi vsq.
expirationem, de quibus pag. 112. Repetition
& sensuum exercitatio, vt supra.

Die sexta noctu, quomodo mortuus Dom-
nus, sublatus de cruce, & ad monumen-
delatus est, pag. 112. Primo mane: ex quo sep-
tus fuit, pag. ea. donec B. Virgo in domum
quam se recepit.

Die septima, inter noctu & mane passio
totam reuoluemus. Postea repetitionum
& sensuum vice, per diem totum considera-
mus, quam licebit frequentissime, quo pacto
tissimum Iesu Christi corpus remanserit ab
ma seiunctum: & vbinam, aut quomodo sep-
tum, item quæ fuerit beatæ Mariæ Matris
tudo, desolatio qualis, & quanta afflictio. Quo-
acerbus quoque discipulorum mœror extiterit.

Subnotandum est, quod si cui libeat, medi-
de Christi passioni diutius instare, contem-
plationes singulas debet absoluere cum paucis
ribus mysteriis, ita vt prima solum compre-
dat cœnam: Secunda, lotionem pedum: Tertia,
Eucharistiæ sanctæ institutionem: Quarta, se-
monem ibi subsecutum: & sic in cæteris agē-
d.

AD hæc, traiecta tota passione, licebit pro-
mo post die iterare eius dimidium, atque
reliquum postridie: perendie rursus totā simul

E con-

E contrario vero, si quis malit tempus succi-
dere, contempletur de cœna Domini per noctem: de horto, in aurora: de Annæ domo, circa Missam: sub vesperas de domo Caiphæ: de prætorio Pilati, ante cœnam: & ita pergendo, per dies singulos diuersa Exercitia quinque implebuntur, vtpote repetitionum, ac sensuum vsu prætermisso. Transcursa vero passione, operæ pretium fuerit, eandem simul totam, die vnico reuoluere, siue in vnum tantum Exercitium congestam, siue distributam in plura, prout sibi fore conducibilius ille censuerit.

Regula aliquot ad victum recte temperandum.

PRima est, quod a pane minus abstinendum sit, quam a reliquis alimentis: cum neque gulam adeo irritet, nec tentationi æque obnoxios nos reddat.

A pane minus abstinendum.

Secunda, quod circa potum attendenda sit magis abstinencia, quam circa panem: caute obseruando, quæ pro fit mensura potus, vt sumatur semper: quæ rursus noceat, vt tollatur.

Magis a potu temperandum.

Tertia, quod circa pulmenta, & edulia potissimum, abstinencia ratio versetur, cū per illa, tum appetitui ad peccandum, tum inimico ad tentandum, maior subministretur occasio. Temperanda sunt igitur, vitandi excessus causa, quod fit dupliciter, dum vel cibis gros-

Potissimum ab edulis.

fioribus vescimur atque assuescimus, vel dum
 parum delicatissimum.

*Ut reperien-
 da iusta ci-
 bi mensura.*

Quarta est, quod quāto plus de cōueniente victu sibi quis ademerit (vitato interim valetudinis aduerſæ graui periculo) tanto celerius mensuram cibi, ac potus iustam reperiet: Tum quia, hoc modo melius se disponens, & obnixius tendens ad perfectionem, sentiet interdum quosdam cognitionis internæ radios, & consolatorios motus sibi cęlitus immiſſos, ex quibus facile poterit rationem victus commodiorem discernere: tum quoniam, si quis, ita abſtinendo, se deprehenderit viribus imbecilliores esse, quam vt Exercitia ipsa ſpiritualia peragere commode valeat, sic facile aduertet, quam mensuram victus naturæ necessitas requirat.

*Inter come-
 den. aliquid
 pium ima-
 ginari.*

Quinta, quod expedit inter comedendum imaginari, quasi videamus Iesum Christum Dominum nostrum uescentem cum suis discipulis, obseruando quem teneat edendi, bibendi, respiciendi, & loquendi modum, eumque ad imitandum nobis proponendo. Vſu ueniet enim, ut occupato magis intellectu circa meditationem talem, quam circa corporalem cibum, discamus facilius uictum moderari.

*Aliæ medi-
 tationes in-
 termiscen-
 dæ.*

Sexta, quod gratia uarietatis, aliæ adhiberi possunt meditationes inter uescendum, ut sunt de Sanctorum uita, de pia quapiam doctrina, uel de aliquo ſpirituali negotio agendo: unde sic abstracta mente, cibus ipse, & uescendi delectatio

delectatio parum sentiatur.

Septima, quod cauendum præcipue ne super sumendos cibos, animus quodam modo torus effundatur, & ne auide velcamur, aut festine: sed appetitui semper dominantes, tum mensuram victus, tum sumendi modum vna temperemus.

Octava est, quod plurimum conducit ad tollendam cibi, potusque immoderantiã, si ante prandium aut cœnam, & quacunque hora nulla esuries sentitur, præuia deliberatione, victum proxime sumendum, definiamus ad mensuram certam, quam deinde nulla vel propria auiditate, vel instigatione inimici, vnquam excedamus; sed potius vincendæ vtriusque causa, de illa nonnihil etiam subducamus.

Quid pro
tollenda ci
bi immode-
rantia.

QVARTA

HEBDOMADA.

Contemplatio Prima, quomodo Iesus Dominus post resurrectionem apparuit sanctæ Matri suæ, ut habetur infra pag. 113.

Ora. præp.

1. Prælud.

*y

Ratio præparatoria iuxta morem Præludium primum accipitur ab historia. Quomodo post quæ expiravit Dominus in cruce, sepulto corpore, sed Diuinitate se- per sociato, ipse in anima, Diuinitati quoque continue vnita, descendit ad inferos; ereptisque inde iustorum animabus, rediens ad sepulchrum, corpus cum anima de- nuo vniuit, ac resurgens, demum apparuit Beatæ Virgini matri suæ viuus, vt pie, ac verisimiliter credendum est.

2. Prælud.

Secundū, pro constructione loci, speculādum accipiet sepulchri sitū, & Beatæ Virginis domicilium, cuius formam, partes, & reliquā dispositionem, vt cellulam, & oratorium sigillatim perscrutabimur.

3. Gratiaæ
petitio.

Tertium, continebit gratiam petendam, vt scilicet immensum Christi, ac Matris gaudium participemus.

Pun-

APVnctum primum, secundum, ac tertium, eadem hic erunt, quæ supra in contemplatione cœnæ fuerunt exposita, idest considerare per sonas, verba, opera. Eadem quæ in contēpl. cœnæ.

QVartum vero, erit animaduvertere, * quomodo Christi Diuinitas, passionis, & mortis tempore abscondita, palam se faciat in resurrectione, ac tot miraculis deinceps elucescat.

* Z
Ut diuinitas in resurrectione elucescit.

QVintum, æstimare quam prompto copiosoque functus sit Dominus, consolandi suos, officio, adhibita consolationis, quæ ab amicissimo quopiam præstari potest, similitudine.

Christi benignitas suos consolandi.

Colloquio vno, vel pluribus, iuxta materiam faciendis, terminetur contemplatio, cum Pater noster. Colloquiū.

NOtandum porro, quod in sequentibus contemplationibus, seu Exercitijs recensenda erunt per ordinem, mysteria omnia resurrectionis, ascensionisque, & quæ sunt intermedia, seruatis vbique iisdem formulis, & modis: sicuti per totam illam hebdomadam factum est, in qua passionis mysteria contemplati sumus, & iuxta modum ac exemplum primæ huius de resurrectione Domini, meditationis, formandæ sunt sequentes omnes, atque regulandæ, tam in præludijs (nisi quod hæc rebus sunt accommodanda) quam in punctis quinque, & additionibus singulis. Pari etiam ratione circa repetitiones, & sensuum operationes, nec non in augendo, minuendoue exercitiorum, secundum mysteria

Recensenda ordine mysteria resurrectionis & ascensionis.

numero, dirigi poterimus, sicut in prædicta meditantæ Christi passionis hebdomada fuimus edocti.

4. Hebd. magis conueniunt quatuor Exercitia.

Secundo notandū est, conuenire magis quatuor huic hebdomadæ, quam præcedentibus, ut quatuor dumtaxat fiant Exercitia. Primum, postquam mane surreximus. Secundum, circa Missæ tempus, vel paulo ante prandium prioris repetitionis loco. Tertium, hora vesperarū, pro secunda repetitione. Quartum, ante coenam, ad motis sensuum officijs, ad imprimendas fortius animæ contemplationes tres eo die factas, signatis obiter, & penitus tractatis partibus, seu locis illis, in quibus motus animi efficaciores, maioremq. gustum spiritualem senserimus.

Puncta meditationis plura, vel pauciora.

Tertio, quod quamuis ei, qui exercitatur, certus præscribatur numerus punctorum, puta ternarius, aut quinarium; liberum tamen ipsi erit in plura vel pauciora puncta redigere contemplationem, prout commodius se habere expertus fuerit. Qua in re magnopere iuuabit, ante ingressum Exercitii, tractanda puncta comminisci, & numero certo præfinire.

Hac 4. hebdom. variandæ aliquæ additiones.

Quarto denique notandum est, quod per quartam hanc hebdomadam, variari debent secunda, sexta, septima, & decima additiones. In secunda quidem, ut dum euigilo, repente mihi ponam ob oculos statutam contemplationem, & de gaudio Domini cum suis, studeam & ipse exhilarescere. In sexta vero, ut me

moria

DE CONTEMPL. AD AMO. EXC. 87

morie meę obijciam ea, que letitiam spiritualē
sient, vt cogitatio de gloria. In octima, vt lucis
& cœli vtar commoditate, quę se offeret, pūta
per tempus vernum, herbarum virentium, &
florum aspectu, aut aprici loci amœnitate: per
hyemem vero solis, vel ignis opportuno calore:
& ita de cæteris corporis, atque animi oblecta-
tionibus congruis, per quas Creatori & Redem-
ptori meo, congaudere queam. In decima, vt
loco pœnitentię, temperantia & mediocritate
victus contentus sim, nisi quo tempore ieiuniū,
vel abstinentiam Ecclesia indixit, cuius pœce-
ptis semper obtemperandum est, nisi iustum ad-
sit impedimentum.

*Contemplatio, ad amorem spirituales in nobis
excitandum.*

IN primis duo notanda sunt. Primum, quod
amor ipse ab operibus magis, quam a verbis
pendet. Secundum, quod consistit amor in mu-
tua facultatum, rerum & operum communica-
tione, puta scientię, diuitiarum, honoris, & boni
cuiuscunque.

De natura
amoris.

Oratio præmittitur ex more.

PRæludium primum est, vt coram Domino,
Angelis, Sanctisq. omnibus, mihi propitiis,
stare me videam.

1. Prælud.

F 4 Secun.

z. Præhud.

Secundum, vt gratiam Dei efflagitem, per quam beneficiorum eius, in me collatorum magnitudinem perspiciens, ad amorem, cultum, & seruitium ipsius, totum me impendam.

Beneficiorum
recordatio.

Punctum primum sit, reuocare in memoriam beneficia creationis, ac redemptionis: donatitidem particularia, seu priuata enumerare: & cum intimo affectu perpendere, quantum mea causa benignissimus Dominus egerit, atque pertulerit; quantum mihi elargitus sit de thesauris suis, quodque iuxta diuinum suum decretum, & beneplacitum, seipsum mihi, quantum potest, donare velit. Quibus optime inspectis, vertar ad meipsum, & disquiram mecum, quæ meæ sint partes, & quid æquum iustumque sit, vt diuinæ offeram, & exhibeam maiestati: haud sane dubium quin mea omnia offerre debeam, ac meipsum cum summo affectu, & verbis huiuscemodi, vel similibus.

Oblatio sui

Suscipe Domine vniuersam meam libertatem. Accipe memoriam, intellectum, atque voluntatem omnem. Quicquid habeo, vel possideo, mihi largitus es: id tibi totum restituo, ac tuæ prorsus voluntati trado gubernandum. Amorem tui solum cum gratia tua, mihi dones, & diues sum fatis, nec aliud quicquam ultra posco.

Speculandum
in rebus omnibus.

Secundum erit, speculari Deum, in singulis existentem creaturis suis: & elementis quidem dantem, vt sint: plantis vero, vt per vegetationem quoque viuât: animalibus insuper,

vt

vt sentiant: hominibus postremo, vt simul etiã intelligant. Inter quos accepit & ipse viuuerã hæc beneficia, esse, viuere, sentire, ac intelligere, meque templum quoddam suum efficere voluit, ad imaginem suam & similitudinem creatum. Ex quorum omnium admiratione, reflexus in me ipsum, agam vt in primo puncto, vel melius si quid occurrerit: id quod in punctis etiam sequentibus, erit faciendum.

Tertium est, considerare eundem Deum, ac Dominum, propter me in creaturis suis operantem, & laborantem quodammodo: quatenus dat ipsis, conseruatque id quod sunt, habent, possunt, atque agunt: Quæ omnia, vt supra, in mei considerationem reflectenda erunt.

Dei consideratio in creaturis propter me.
* a a

Quartum, prospicere quo pacto munera, & bona omnia cælitus descendunt, vt sunt potentia, iustitia, bonitas, scientia, & alia quælibet humana perfectio, terminis quibusdam certis circumscripta: quæ ab infinito illo totius boni thesauro, sicut lumen a sole, & ex fonte aqua, deriuantur. Addenda superest reflexio prædicta in mei circumspectionem.

Considerare vt bona a Deo procedunt.

Colloquium etiam in fine fiet, terminandum cum Pater noster.

Colloquiũ.

MODI

MODI TRES ORANDI

1. Orandi
modus.

Primus orandi modus, deducen-
dus est ex mandatis, ex peccatis
septem mortalibus, ex tribus ani-
mæ potentiis, & ex quinque sen-
sibus consideratis: vnde non tam

habet orationis formam, quam
Exercitii cuiusdam spiritualis, per quod & ani-
ma iuuatur, & oratio Deo redditur acceptior.

Prius itaque quam hoc orem modo, iuxta il-
lud, quod tertiæ additioni æquipollet, sedebo
vel deambulabo paulisper (prout ad animæ quie-
tem facere videro) pensitans apud me, quo mihi
accedendum sit, & quid faciendum. Hoc idem
additionis genus ad omnem orandi modum præ-
mitti debet.

Ora. præp.
gratiæ po-
stul. conti-
net.

O Ratio præparatoria, gratiæ contineat po-
stulationem, vt mihi detur agnoscere, quic
quid deliquero aduersus decalogi præcepta, me-
que in posterum emendare, intellectis illis exa-
ctius, & (vt par est) ad Dei gloriam & salutem
meam solito cautius obseruatis.

Mandati cu-
iusque dis-
cussio.

Primo ergo, mandatum quodlibet ordine
discutiam, attendens, quo pacto seruauerim
illud, aut violauerim, deque succurrentibus in
memoriam delictis, veniã precabor, recitando
semel Pater noster. Porro in excutiendis singulis
præceptis, satis fuerit insumi spatium tempo-
ris, quo ter posset oratio Dominica percurri. No-
tandum tamẽ, quod circa præceptum, cuius præ-

uari-

DE TRIB. ORAN. MODIS 91

varicatio rarior nobis accideret, minus immorandum esset; at eo amplius, quo sensus fuerit ex assuetudine frequentior, idq. similiter circa mortalia peccata sit præstandum.

Completo de præceptis singulis, discursu, post mei accusationem, & gratiæ implorationem, vt ea vigilantius deinceps custodiam, colloquium dirigam ad Deum, iuxta rei occasionem.

Colloquiū
ad Deum.

Secundo, similem orationis modum prosequemur circa mortalia peccata, post additionem, & preparatoriam orationem, sicut fecimus in præceptis. Nihil enim vtrobique varium occurrit, nisi quod ad materiam attinet, cum præcepta quidem seruanda sint, peccata vero deuitanda. Cætera eadem sunt, fietque itidem colloquium.

Idem orandi
modus
circa mortalia.

Sciendum est, peccatorum vitiorumque notitiam iuuari per contrariorum actuum, & habituum considerationem. Quapropter per gratiam diuinam, & piam quâlibet exercitationem laborandum est vnicuique, vt virtutes sibi paret, mortalibus peccatis septem oppositas.

Peccatorū
notitiam
quid iuuet.

Tertio, circa tres animæ potentias idem sequitur progressus, per additionem, orationem, & discussionem singularum, cum colloquio ad finem, faciendus.

Circa tres
animæ po-
tentias.

Quarto circa quinque sensus corporis, nulla re mutata præter materiam. Vbi subnotandum est, quod, si quis optet in sensuum suorum

Circa sen-
sus quinque
corporis.

vsu

viu, Christum imitari, debet in oratione preparatoria seipsum super hoc Deo commendare, factæque sensuum singulorum examinationi, Dominicam orationem subiicere: si vero similem affectet, beatę Virginis Marię imitationem, ei se commendet, tanquam a Filio id impetraturę, & Salutationem angelicam, dum sensus excutit, identidem recitet.

Secundus orandi modus ex vocum orationis singularum perpensa significatione.

Additio eadem, quę superius, it præuia,

Ora. præp.

ORatio præparatoria personę congruet, ad quam dirigitur.

2. Orandi modus qualis.

Secundus orandi modus est, vt flexis genibus vel sedendo (pro habitudine corporis, & animi deuotione) oculis vel clausis, vel defixis in partem vnam, neque huc & illuc motis, precationem Dominicam a principio recitemus, & in prima voce, quę est, Pater, meditationis figamus pedem, quandiu circa eam varię nobis significationes, similitudines, spirituales gustus, & alię commotiones deuotę incident: & ita deinceps per singula eiusdem, vel alterius orationis verba, factitabimus.

Re-

Regula tres circa hæc j. andæ.

PRima, vt in tali precatationis cuiuslibet ruminacione, horæ spatium insumamus, quo expleto Ave Maria, Credo, Anima Christi, & Salve regina, semel iuxta communem morem, vel mente sola, vel etiam voce percurrantur.

1. Reg. in 2. modo oran.

Secunda est, quod si orantibus hoc modo nobis, in vna voce, vel duabus, meditatio affluat, & interna simul delectatio; postponenda erit transcurrendi cura, licet hora tota prætereat, qua elapsa, reliquum orationis cursim recitetur.

2. Reg. subom

Tertia, vt quando ita contigerit, meditando voci vni, aut pauculis, horam impendisse, postridie recitato breuiter eo, quod excussum fuit, ad sequentis verbi considerationem pergamus.

3. Reg.

Post excussam vero ad hunc modum Dominicam precatationem totam, succedet Salutatio Angelica: deinde alia oratio, vt sine interruptione hæc orandi exercitatio procedat.

Quid in fine orationis.

Ad hæc, oratione qualibet sic cōpleta, personam illam, ad quam pertinebat, paucis compellabimus, virtutem aliquam, aut gratiam petentes, qua maxime indigere nos senserimus.

Colloquiū.

XTIV

Ter-

Tertius orandi. modus, per quamdam vocum & temporum commensurationem.

Additio ab vtraque superiore nihil dif-
fert.

ORatio præparatoria, fiet sicut in secundo modo.

Tertius hic orandi modus in eo consistit, vt inter singulas respirandi vices, singula Do-

minicæ, alteriusue orationis verba transmittamus, expensa interim, vel significatione prolata vocis, vel personæ, ad quam oratio spectat, dignitate, vel mea ipsius vilitate, vel vtriusque postremo differentia. Eodem procedendum modo in verbis reliquis. Addendæ quoque orationes supra memoratæ, Aue, Credo, &c.

Regulæ duæ huc spectantes.

Prior, vt, finita iuxta hunc orandi modum precatatione Dominica, sumatur aliis diebus vel horis, Angelica Salutatio, simili respiratorum interuallo tractanda, cum aliis orationibus, vsitato more recitandis.

Posterior, vt, qui hunc orandi modum exercere cupit diutius, ad eum applicet precatationes omnes supradictas, aut earum partes, & paria anhelituum, ac vocum interstitia obseruet.

VITÆ

M Y S T E R I A
95
VITÆ D. N. IESU CHRISTI

Myſteria.

Notandum est primitus, omnia ſequentium myſteriorum verba, quæ includuntur parentheſi, ex ipſis euangeliiſ deprompta eſſe, non item cetera. Ad hæc, in vnoquoque myſterio, ſemper aut fere, poni puncta tria, vt expeditior ſit contemplatio, quo eſt diſtinctior.

De Annuntiatâ B. Mariæ Virgini Chriſti Incarnatione, de qua Luca primo.

Primo, quomodo Angelus Gabriel, Beatam Virginem ſalutans, diuini verbi conceptionem ei nuntiauit (Ingreſſus Angelus ad eam dixit, Aue gratia plena, &c. Ecce concipies in utero, & paries filium, &c.)

Secundo, confirmat Angelus id quod prædixerat, adducto exemplo de ſancti Ioannis Baptiſtæ conceptione admiranda (Et ecce Eliſabeth cognata tua, & ipſa concepit filium in ſenectute ſua, &c.)

Tertio, reſpondit Angelo Virgo ſancta (Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum.)

Notan.

Ang. ſalutâs
Virg. conce
ptionem nū
tiat.

Confirmat
exemplo ſo.
Bapt.

Maria re-
ſpondet An-
gelo.

De

De Mariæ Elisabeth cognatam suam visitante, ut habetur. Luc. I.

Maria inuisit Elisabeth.

Primo, quomodo inuisit Maria Elisabeth. **P**ac S. Ioannes in vtero existens, sensit Mariæ salutationem, & gestijt (Ut audiuit salutationem Mariæ Elisabeth, exultauit infans in vtero eius & repleta est Spiritu S. Elisabeth, & exclamauit voce magna, & dixit: Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui.)

Virgo in canticum prorumpit.

Secundo, Beata Virgo in hoc canticum præ lætitia prorupit (Magnificat anima mea Dominum, &c.)

Quandiu apud Elisabeth mansit

Tertio (mansit autem Maria cum illa quatuor mensibus tribus, & reuersa est in domum suam.)

De Christi Natiuitate.

Luc. II.

E Nazareth Bethlehem proficiscitur.

Primo, Beata Maria cum Ioseph sponso suo e Nazareth proficiscitur Bethlehem. (Ascendit autem, & Ioseph a Galilæa, &c. in Bethlehem, &c. ut profiteretur cum Maria desponsata sibi vxore pregnante.)

Filium parit.

Secundo (Peperit filium suum primogenitum & pannis eum inuoluit, & reclinauit eum in præsepio)

Angeli lætantur.

Tertio, eo tempore (Facta est cum Angelorum multitudo militiæ cælestis, laudantium Deum, & di-

& dicentium, Gloria in altissimis Deo, &c.

De Pastoribus. Luc. II.

Primo, Pastoribus reuelatur Christi natiuitas per Angelum (Euangelizo vobis gaudiū magnum, &c. Quia natus est vobis hodie Saluator, &c.)

Nuntiatur pastoribus.

Secundo, pastores properant in Bethlehem (Et venerunt festinantes: & inuenerunt Mariā, & Ioseph, & infantem positum in præsepio.)

Pastorum adoratio.

Tertio (& reuersi sunt Pastores glorificantes & laudantes Deum, &c.)

Pastores Deum glorificant.

De Circuncisione. ibidem.

Primo, circuncisus est Puer.

Circunciditur.

Secundo (Vocatum est nomen eius Iesus, quod vocatum est ab Angelo, priusquam in vtero conciperetur.)

Vocatur Iesus.

Tertio, redditus est Matri suæ Puer, quæ illi compatiebatur de sanguinis visa effusione.

Redditur puer Matri.

De tribus Magis regibus. Matth. II.

Primo, tres Magi reges ad puerum Iesum adorandum venerunt, stella duce, ita attestantes: (Vidimus enim stellam eius in oriente & venimus adorare eum.)

Magorum aduentus.

Secundo (Procidentes adorauerunt eum, &

Eorundem adoratio.

G aper-

apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera aurum, thus, & myrrham.)

Per aliam
viam reuer-
tuntur.

Tertio (Reponso accepto in somnis, ne redirent ad Herodem, per aliam viam reuersi sunt in regionem suam.)

*De Purificatione B. Virginis, & pueri Iesu
presentatione. Luc. II.*

Iesu pueri
præsētatio.

PRimo, detulerunt puerum in templum, vt presentarent eum Deo, tanquam primogenitum, offerentes pro eo consuetum munus (Parturiturum, aut duos pullos columbarum.)

Simeonis
prophetia.

Secundo, Simeon veniens eadem hora in templum (Accepit eum in vlnas suas, & benedixit Deum & dixit: Nunc dimittis seruum tuum Domine, &c.)

Annæ pro-
phetia.

Tertio, Anna (Superueniens confitebatur Domino, & loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptionem Israel.)

*De fuga in Aegyptum.
Matth. II.*

Innocentiu
occisio.

PRimo, volens Herodes puerulum Iesum interficere, occidi fecit Innocentes, pramontito Ioseph per Angelū, vt in Aegyptum profugeret (Surge & accipe puerum, & Matrem eius, & fuge in Aegyptum.)

Iesu fuga in
Aegyptum.

Secundo, iter corripuit Ioseph Aegyptū ver-
sus

ius (Qui confurgens, nocte &c. secessit in Aegyptum.)

Tertio (& erat ibi, vsque ad obitum Herodis.) Quãdiu ibi fuit.

De reditu ab Aegypto. Matth. II.

Primo, admonetur Ioseph ab Angelo, vt in Ab Aegyp. reuertatur. terram Israel reuertatur (Surge, & accipe Puerum & Matrẽ eius, & vade in terrã Israel.)

Secundo (Qui confurgens, &c. venit in terram Israel.) Eius iter.

Tertio, Eo quod regnabat Archelaus filius Archelai tẽpore. Herodis in Iudæa, recessit in Nazareth.

De Vita Domini ab anno ætatis sue duodecimo vsque ad trigesimum. Luc. II.

Primo, quomodo subditus erat, & obediens Christi obedientia. parentibus.

Secundo (Proficiebat sapientia, & ætate, & gratia, &c.) Eius profectus.

Tertio, videtur fabrilem artem exercuisse, cũ Artera fabrilem exercuit. dicat sanctus Marcus cap. 6. (Nonne hic est faber?)

De Ascensu in templum anno duodecimo.

Luc. secundo.

Hierosol.
proficisci-
tur.

Remāsit in
scijs parēt.
Post triduū
in templo
reperitus.

Primo, natus Iesus annos duodecim, e Nazareth profectus est Hierosolymam.

Secundo, remansit illic nescijs parentibus.

Tertio, post triduū inuenerunt eum in templo, sedentem inter doctores, & ipse illis causam moræ percontantibus respondit (Ne iei-
batis quia in his quæ Patris mei sunt, oportet
me esse?)

De Baptismo eius Matth. Tertio.

Ad Iorda.
proficisci-
tur.

A Io. bap-
tatur.

Spūs S. de-
scensus.

Primo, Matri valedicens, e Nazareth ad Iordanis flumen se cōtulit, vbi tunc Ioannes baptizabat.

Secundo, baptizatus est a Ioanne, excusante se primum de indignitate, sed compulso his verbis: (Sine modo, sic enim decet nos implere omnem iustitiam.)

Tertio, descendit Spiritus sanctus super eū, & vox de cœlo sic attestans (Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.)

De Tentatione Christi. Luc. quarto, & Matth. quarto.

Secedit in
desertum.

Primo, post baptismum secessit in desertum Christus, & ibi per dies quadraginta & totidem noctes ieiunauit.

Se-

Secundo, ter ab inimico tentatus est (Accedens tentator dixit ei, Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant. Mitte te deorsu. Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me.) Ter tētatur

Tertio, (Angeli accefferunt, & ministrabant ei.) Angelorum minister.

De Apostolorum vocatione.

Primo, videntur sancti Petrus, & Andreas, Qui ter vocati ad Apost. fuisse ter vocati. Primum ad solam quandam Christi notitiam, Ioan. primo. Deinde ad sequelam solum temporaneam, cum animo reuertendi ad piscationem, Luc. quinto. Ultimo, ad perpetuam sequelam. Matth. quarto, & Marc. primo.

Secundo, vocauit filios Zebedei Matth. quarto: Et Philippum, Ioan. primo: Et Matthæum, Matth. nono. Qui nã postea.

Tertio, vocati sunt reliqui, licet de quorundam vocatione, & de ordine vocationum, expresse mentio non fiat in Euangelio. Demum reliqui.

Tria hic expendenda sunt. Primum, quomodo 3. Expendenda hic erant Apostoli abiecte conditionis.

Secundo, ad quantam fuerint dignitatem, & quam suauiter vocati.

Tertio, quibus gratiæ donis, supra omnes veteris testamenti patres, nouique Sanctos euecti sint.

De Primo Christi miraculo facto in nuptijs. Ioan. secundo.

Inuitatus
ac nuptias.
De vini de-
fectu mone-
tura Matre
Vini mira-
culum.

PRimo, Inuitatus fuit Christus cum Discipu-
lis suis ad nuptias.

Secundo, deficere vinum Mater commonuit
(Vinum non habent) Et ministris dixit (Quod
cunque dixerit vobis, facite.

Tertio, aquam in vinum Dominus conuertit
(Et manifestauit gloriam suam, & crediderunt
in eum Discipuli eius.)

*De fugatis e templo negotiatoribus prima vice.
Ioan. secundo.*

Vendentes
eiiciuntur.

PRimo, eiecit de templo vendentes illic & e-
mentes, facto ex funiculis flagello.

Mensæ euer-
tuntur.

Secundo (nummulariorum effudit æs, & men-
sas subuertit.)

Columbæ
auferuntur.

Tertio, vendentibus columbas mansuete in-
quit: (Auferte ista hinc, & nolite facere domum
Patris mei, domum negotiationis.)

*De Sermone Christi, habito in monte.
Matth. quinto.*

Serm. octo
Beatitud.

PRimo, ad dilectos suos discipulos, octo Chri-
stus beatitudinis genera exposuit. Beati pau-
peres spiritu: Mites: Qui lugent: Qui esuriunt,
& sitiunt iustitiam: Misericordes: Mundo cor-
de:

de: Pacifici: Qui perlecutionem patiuntur.

Secundo, eos exhortatur, ut acceptis donis seu talentis, utantur recte (Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in celis est.)

Serm. de talentorum usu.

Tertio, ostendit non soluere se legem, sed implere, explicatis præceptis de vitando homicidio, furto, fornicatione, periurio. Et de diligendis quoq. inimicis (Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros. Benefacite ijs, qui oderunt vos.)

Ser. de præceptis.

De sedata Maris tempestate.

Matth. octauo.

Primo, dormiente Christo coorta est in mari vehemens tempestas.

Oritur tempestas.

Secundo, excitarunt a somno eum territi Discipuli, quos de fidei leuitate arguit (Quid timidi estis modicæ fidei?)

De fidei leuitate arguuntur Discip.

Tertio, ventis & mari præcepit, ut conquiescerent, & facta est statim tranquillitas: vnde obstupentes homines dicebant (Qualis est hic, quia venti & mare obediunt ei?)

Fit eius imperio maris tranquillitas.

De ambulatione super aquas.

Matth. 14.

Primo, cum in monte adhuc esset Christus, Discipulis in nauiculam abire iussis, &

G 4 missa

missa turba, ascendit in montem solus orare.)

Phantasma
noctu puta
tur.

Secundo, cum agitaretur noctu nauicula eo ipse venit, ambulans super aquas, vnde perterriti discipuli, phantasma esse iudicabant.

Petrus mer
gi cœpit.

Tertio, postquam dixerat ad eos (Ego sum, nolite timere) sanctus Petrus accedendi petijt facultatem, & gradiendo super aquas, ob subortum metum mergi cœpit, quem increpans Dominus de modica fide, nauiculam intrauit, & cessauit ventus.

De Missis ad Prædicandum Apostolis.

Matth. 10.

Dat pote-
stat. dæm.
eijciendi.

Primo, Discipulis Iesus cōuocatis, dedit potestatem eiiciendi dæmonia ex hominibus, & omne morborum genus sanandi.

Prudentiã,
& parientiã
docet.

Secundo, prudentiam eos docuit, & patientiam (Ecce ego mitto vos sicut omnes in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.)

Profectio-
nis modus.

Tertio, profectio- nis exponit modum (Gratis accepistis, gratis date, nolite possidere aurum neque argentum) Ad hæc materiam prædicationis expressit (Euntes autem prædicate, dicentes: Quia appropinquauit regnum cœlorum.)

De Conuersione Magdalene.

Luc. septimo.

Magdal. ac-
cessio ad Ie-
sum.

Primo, Christo accumbente mensæ in Pharisæi domo, ingressa est mulier, quæ fuerat in

in ciuitate peccatrix (siue * Maria Magdalena, * bb
 foror Marthæ fuerit, siue alia, deferens alaba-
 strinum vas, vnguento plenum.

Secundo, stans retro cœpit pedes eius rigare
 lachrymis, & capillis suis abstergere, deosculari,
 & vngere. Vngit, & ab-
 stergit.

Tertio, criminatam eam a Phariseo defendit
 Christus, & ad ipsum ait (Remittuntur ei pec-
 cata multa, quoniam dilexit multum) Et ad ip-
 sam deinceps (Fides tua te saluam fecit, vade
 in pace.) Defenditur
 a Christo.

De Quinque millium hominum refectiōe.

Matth. 14.

Primo, rogabant Iesum Discipuli, vt dimitte-
 ret astantes turbas.

Secundo, ipse afferri iussit, quos habebant
 panes, eosque præmissa benedictione frangens,
 Discipulis porrexit, turbis hominum discumbe-
 re iussis, apponendos. Fractio pe-
 nis.

Tertio, comederunt, & saturati sunt, & supe-
 rauerunt cophini. xij. Turba satu-
 rata.

De Transfiguratione Christi.

Matth. 17.

Primo, assumptis Iesus charissimis tribus
 Discipulis, Petro, Ioanne, & Iacobo, (Trans-
 figuratus est ante eos, resplenduit facies eius si-
 cut sol, vestimenta autem eius facta sunt alba, si-
 cut nix.) Transfigura-
 tio Iesu
 Christi.

Se-

Corā Moyse,
& Helia.

Secundo, loquebatur cum Moyse & Helia.

Patris vox
e cælo de-
lapsa.

Tertio, rogante Petro, vt fierent ibi tria tabernacula, insonuit vox de cælo (Hic est filius meus dilectus &c. ipsum audite) Vnde consternati Discipuli, proni collapsi sunt, quos tangendo Christus, dixit (Surgite, & nolite timere &c. nemini dixeritis visionem, donec filius hominis a mortuis resurgat.)

De Lazari suscitatione. Ioan. 11.

Biduum ex-
pectat.

PRimo, Audito Christus nuntio de Lazari ægrotatione, per biduum subsistit, vt evidenti-
us foret miraculum.

Sororum fi-
des.

Secundo, antequam suscitaret mortuum, vtriusque sororis fidem exstimulat (Ego sum resurrectio & vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, viuet.)

Lazari su-
scitatio.

Tertio, collachrymatus, ac precatus prius, suscitauit illum: fuit autem, quo vsus est, suscitandi modus, per mandatum (Lazare veni foras.)

De cœna apud Bethaniam. Matth. 26.

Cœna a-
pud Simo-

PRimo, cenabat Christus in domo Simonis leprosi, & pariter Lazarus.

Vnguenti
effusio.

Secundo, effudit Maria vnguentum super caput eius.

Iudæ ob-
murmura-
tio.

Tertio, obmurmurat Iudas (Vt quid perditio hæc?) Denuo vero excusat Christus Magdalenam (Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me.)

De

De die Palmarum. Matt: 21.

Primo, præcepit Dominus adduci asinam, & pullum (Solvite & adducite mihi, & si quis vobis aliquid dixerit, dicite quia dominus his opus habet, & confestim dimittet eos.

Asinæ, & pulli adductio.

Secundo, asinam conscendit, apostolorum vestibus instratam.

Asinam conscendit.

Tertio, Excepturus eum populus, cum veniret obviam, vestimentis suis, & ramis arborum sternerbat viam & canebat (Osanna, filio David, benedictus qui venit in nomine domini, Osanna in altissimis.

Populi occursum venienti Iesu.

De Predicatione in templo.

Luc. 19.

Primo, docebat quotidie in templo.

Docet in Templo.

Secundo, finita prædicatione in Bethaniam redibat, nemine apud Hierosolymam ipsum excipiente.

Redit in Bethaniam.

De cœna ultima. Matth. 26. & Ioan. 13.

Primo, comedit cum Discipulis paschalem agnum, eosque de imminente sua morte præmonuit (Amē dico vobis, quia vnus vestrum me traditurus est.)

Agnus paschalis.

Secundo, lauit eorum, Iudæ quoque ipsius pedes, incipiens a Petro, qui ad maiestatem Christi, & indignitatem suam respiciens, sese oppo-

Pedum lotio.

ue-

108 PASSIONIS IESV CHRISTI

nebat (Domine tu mihi lauas pedes ?) Ignarus scilicet præbent a Domino exemplum humilitatis, ita postea declarante (Exemplum enim dedi vobis, vt, quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.)

Eucharist.
institutio.

Tertio, sanctissimum Eucharistię Sacramentum instituit, in signum summę dilectionis, his verbis vtens (Accipite & comedite &c.) Expleta autem cœna, ludas ad vendendum illum egressus est.

De Mysterijs post cœnam & in horto gestis.

Matt. 26. & Marc. 14.

Ad Oliueti
montē per-
git cū suis.

PRimo, peracta cœna, & hymno dicto, profectus est Christus ad Oliueti montem cum Discipulis suis vndecim, metu plenis: & octo remanere iussit Gethsemani (Sedete hic, donec vadam illuc, & orem.)

Ter orat.

Secundo, ductis secum tribus, Petro, Iacobo, Ioanne, orauit ter dicens, (Pater mi, si possibile est, transeat a me calix iste, veruntamē non sicut ego volo, sed sicut tu.) Et in agonia existens prolixius orabat.

Sanguine
fudat.

Tertio, cum eo timoris redigi se passus fuisset, vt diceret (Tristis est anima mea vsque ad mortem.) etiam sanguinem sudauit copiosum teste Luca (Factus est sudor eius sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram) Vnde conicere licet, vestimenta eius iam tum fuisse madefacta cruore.

De

*De Comprehenſione Chriſti, & traduſtione ad
Annæ domum. Matth. 26. Luc. 22. & Mar. 14.
Ioan. 18.*

Primo, permittit ſe Dominus osculo a Iuda tradi, & quali latronem comprehendere (Tanquam ad latronem existis cum gladiis ac fustibus comprehendere me? Quotidie apud vos sedebam docens in templo, & non me tenuistis.) Ipsoque interrogante (Quem queritis?) corruerunt in terram inimici omnes.

Osculum Iudæ.

Secundo, seruum Pontificis percutienti Petro ait (Mitte gladium tuum in vaginam) & sanauit seruum.

Serui auriculæ abscisio.

Tertio, captus & a Discipulis relictus, ad Annæ domum pertrahitur, ubi a Petro paulo postsecuto, semel negatus est, & alapam accepit a ministro quodam obliciente (Sic respondes pontifici?)

Christus capitur & deferitur.

De Gestis postea in domo Caiphæ. Matth. 26.

Primo, abducitur ligatus Christus ab Anna in domum Caiphæ, ubi Petrus rursus eum bis negauit, atque respiciente ipsum Domino, (Egressus foras fleuit amare.)

Ab Anna ad Caiphæ ductus a Petro negatur.

Secundo, permansit ligatus tota illa nocte.

Nocte manet ligatus.

Tertio, circumstantes eum satellites illudebant, vexabant, & velata facie colaphis cedebant, inter-

Illuditur, & vexatur a satellitibus.

110 PASSIONIS IESU CHRISTI

rogantes (Prophetiza nobis Christe, quis est qui te percussit?) ac modis aliis blasphemabant.

De Christi Apud Pilatum accusatione. Matth. 26. Luc. 23. Marc. 15. & Ioan. 18.

Coram Pi-
lato accusa-
tur.

Primo, Traducitur deinceps ad Pilatum Christus, & coram eo a Iudæis calumniose accusatur (Hunc inuenimus subuertentem gentem nostram, & prohibentem tributa dari Cæsari.)

Causam nõ
inuenit.

Secundo, Eo semel atque iterum examinato retulit Pilatus (Ego nullam inuenio in eo causam.)

Barabbæ
postponi-
tur.

Tertio, Barabbæ latronis, quam Christi Iesu liberationem, malle se Iudæi proclamant (Non hunc sed Barabbam.)

De transmissio Christo ad Herodem. Ibidem. Luc. 23.

Ad Herodẽ
mittitur.

Primo, Transmisit Pilatus Christum ad Herodem, æstimans quod esset Galilæus.

Herodi r̄
respondit.

Secundo, Herodi poscenti curiosa, nihil penitus respondit, licet a Iudæis valide accusaretur.

Alba veste
spernitur.

Tertio, Ab Herode cum suo exercitu spretus fuit, atque veste alba indutus.

De

*De Reuersione ab Herode ad Pilatum. Mat. 27.
Luc. 23. Marc. 15. & Ioan. 19.*

Primo, Christum remisit ad Pilatum Herodes, & ambo ea ipsa die cum prius inimici essent, sibi inuicem reconciliati sunt.

Remittitur ad Pilatum.

Secundo, Iesum flagellis cædi iussit Pilatus: milites eundem spinis coronarunt, atq. purpura induerunt, deinde irridentes dicebant (Aue Rex Iudæorum) Et colaphos simul impingebant.

Flagellatur spinis, & purpura illudatur.

Tertio (Exiit ergo Iesus portans coronam spineam & purpureum vestimentum) & Pilatus dicit illis (Ecce homo) Pontifices vero conclamabant (Crucifige, Crucifige eum.)

*De Condemnatione & Crucifixione Iesu Christi.
Ioan. 19.*

Primo, Sedens pro tribunali Pilatus Christum iudicauit, & tradidit crucifigendum, posteaquam negantes eum Iudæi suum Regem esse, dixerunt (Non habemus Regem, nisi Cæsarem.)

Morti damnatur.

Secundo, Baiulauit Christus crucem suam, donec ob virium defectum, Simon quidam Cyrenæus illam post eum ferre compulsus est.

Crucem baiulat.

Tertio, Inter duos latrones crucifixus fuit a scripto titulo (Iesus Nazarenus Rex Iudæorum.)

Inter latrones crucifigitur.

De

*De Mysterijs in Cruce factis. Matth. 27.
Luc. 23. Ioan. 19.*

In cruce bla
sphematur.

Septē Chri
sti verba.

Natu. Chri
sto morien
ti compati
tur.

De cruce
ponitur.

Sepelitur.

Custodia se
pulc.

PRimo, blasphemias pertulit in cruce (Vah qui destruis templum Dei, &c. Descende de Cruce.) Et diuisa sunt vestimenta eius.

Secundo, effatus est Dominus in Cruce verba septem, Orans videlicet pro crucifigentibus. Latroni parcens: Matrem & Ioannem, sibi mutuo commendans: Exclamans (Sitis) Quando aceto eum potauerunt, & deinde se a Patre dicens derelictum, postea (Cōsummatum est) Ac postremo (Pater in manus tuas commendo spiritum meum.)

Tertio, Sol obscuratus est, ipso expirante, & petrae scissae sunt, aperta quoque monumenta, & velum templi a summo ad infimam vsque partem scissum, & latus lancea confossum aqua & sanguinem effudit.

De Mysterio sepultura. Ibidem.

PRimo, De Cruce sublatus est mortuus Dominus per Ioseph, atque Nicodemum, in conspectu ipso Matris afflictissima.

Secundo, Delatum est ad sepulchrum corpus vnctum & inclusum.

Tertio, adhibiti sunt inibi custodes.

De

De Christi resurrectione & apparitione prima.

Primum, Apparuit Dominus Matri suæ, postquam resurrexit, cum dicat scriptura, quòd apparuit multis. Licet enim nominatim illam non exprimat, id nobis tamen relinquit pro certo, tanquam intellectum habentibus: ne alioqui iure audiamus illud: Adhuc & vos sine intellectu estis?

Matri appa-
ret.

De secunda apparitione. Marc. 16.

Primo, Summo mane ad monumentum profectæ sunt Maria Magdalena, Iacobi, & Salome inter se dicentes (Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti?)

Mulieres ad
monumen-
tum.

Secundo, viderunt lapidem reuolutum, & angeli dictum audierunt (Iesum queritis Nazarenorum Crucifixum. Surrexit, non est hic.)

Angeli re-
sponsum.

Tertio, apparuit Mariæ Magdalena, quæ, aliis digressis, iuxta sepulcrum restiterat.

Magd. ap-
paruit.

De apparitione tertia. Matt. ultimo.

Primo, redibant a monumento mulieres cum timore simul & gaudio ingenti, vt narrarēt Discipulis, quicquid de Domini resurrectione intellexerant.

Mulierū re-
ditus ex mo-
numento.

Secundo, apparens eis in via Christus, ait (A-
H uete

114 RESURRECT. IESV CHRIS
uete) Et illæ accedentes, ac prostratæ ad pedes
eius, ipsum adorarunt.

Eas affatur.

Tertio, affatus est illas Dominus (Nolite timere. Ite nuntiate fratribus meis, vt eant in Galilæam, ibi me videbunt)

Petrus currit ad monumentum.

Videt lintheamina.

Petro appareret Christus.

De apparitione quarta. Luc. ultimo.

Primo, Audita Petrus ex mulieribus Christe resurrectione, cucurrit ad monumentum.

Secundo, introgressus, sola vidit lintheamina quibus fuerat inuolutum corpus.

Tertio, cogitanti super his Petro Christus ostendit, vnde dicebant Apostoli (Surrexit Dominus vere, & apparuit Simoni.)

De apparitione quinta. Ibidem.

Euntibus in Emaus apparet.

Incredulitas redarguitur.

Rogatus cum eis mansit.

Primo, duobus Discipulis deinceps apparuit cum irent in Emaus, & de ipso colloqueretur.

Secundo, Redarguit eorum incredulitatem, & mysteria passionis, atque resurrectionis ipsis exposuit (O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus, quæ locuti sunt Prophetæ. Nonne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam?)

Tertio, rogatus, cum eis mansit, fractoque ipsis pane disparuit, qui subito in Hierusalem reuersi nunciauerunt Apostolis, quomodo viderent eum, & in fractione panis agnouissent.

De

M Y S T E R I A 115

De apparitione sexta. Ioan. 20.

Primo, Discipuli omnes præter Thomam, domi congregati erant propter Iudæorum metum.

Discip. congregati.

Secundo, Ingressus ianuis clausis Christus (Stetit in medio, & dixit eis, pax vobis.)

Ianuis clausis ingreditur.

Tertio, Spiritum sanctum eis dedit, & ait; (Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, &c.)

Dat eis spiritum S.

De apparitione septima. Ibidem.

Primo, S. Thomas, cum apparitioni prædictæ non interfuisset, protestatus erat (Nisi videro, &c. non credam.)

Tho. incredulitas.

Secundo, Post dies octo, iterum clausis ianuis obtulit se videndum Christus, & Thomæ dixit, infer digitum tuum huc, & vide &c. & noli esse incredulus, sed fidelis.)

Apparet eidem Christus.

Tertio, Exclamavit Thomas (Dominus meus & Deus meus.) Cui subintulit Christus (Beati qui non viderunt, & crediderunt.)

Tho. exclamatio.

De apparitione octava. Ioan. ultimo.

Primo, Palam se denuo fecit Christus piscantibus septem Discipulis, qui, cum tota nocte nil cepissent, iactum ad mandatum eius rete paret.

Septem discipulis ap-

116 RESURRECT IESV CHRIST

(Iam non valebant eum trahere pro multitudine piscium.)

Christus
a Discipu-
lis agnosc.

Secundo, per id miraculum, agnoscens eum Ioannes, ait Petro (Dominus est) qui confestim desiliens in mare, ad Christum accessit.

Suas oues
commen-
dat.

Tertio, dedit eis, ut comederent panem & piscem. Postea Petro an se diligeret, ter interrogato, suum ouile commendauit (Pasce oues meas.)

De apparitione nona. Marc. ultimo.

Ad Thabor
Montem.

Primo, ex Domini mandato abeunt Discipuli ad montem Thabor.

Eis Appa-
ret.

Secundo, iis apparens ille inquit: (Data est mihi omnis potestas in caelo, & in terra.)

Mittit ad
praedican.

Tertio, mittens eos ad praedicandum per uniuersum orbem, sic mandauit: (Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris, & filii, & spiritus sancti.)

De apparitione decima. 1. Cor. 15.

Appa et
plusquam
quingentis

Deinde visus est plusquam quingentis fratribus simul.)

De apparitione undecima. Ibidem.

Apprauit deinde Iacobo.

De apparitione duodecima. 1. Cor. 15.

Apparuisse Christum etiam Iosepho ab Arimathia, legitur in hagiographis quibusdam, & verisimile est, atque meditatiuum.

Apparuisse Iosepho ab Arimathia legitur.

De apparitione decima tertia. 1. Corinth. 15.

Apparuit & beato Paulo post Ascensionem. (Nouissime autem omnium tanquam abortiuo visus est & mihi) inquit ipse. Apparuit etiam Patribus in limbo, quo ad animam, & postquam inde educti sunt.

Apparuit & Paulo.

Denique, resumpto corpore, apparebat passim Discipulis, & cum eis crebro versabatur.

passim Discipulis apparebat.

De Ascensione Christi. Act. 1.

Primo, Postquam iam per dies quadraginta multoties se Christus Discipulis suis viuum exhibuisset (in multis argumentis &c. loquens eis de regno Dei) misit eos Hierosolymam, vt promissum sibi Spiritum sanctum, illic expectarent.

Post dies quadraginta mittit Hierosol.

Secundo, Eduxit eos ad Oliueti montem.

Educit ad montem Oliueti.

H 3 Et

118 RESURRECT IESV CHRISTI

(Et videntibus illis elevatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum.)

Eisdem suspicientib. in caelum Angeli apparent.

Tertio, Iisdem in caelum suspicientibus dictum est per duos illos viros in vestibus albis assistentes, quos Angelos fuisse credimus: (Viri Galilaei, quid statis aspicientes in caelum? Hic Iesus, qui assumptus est a vobis in caelum, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in caelum.)

RE.

R E G V L A E A N I Q V O T, AD
motus animæ, quos diuersi excitant spiritus,
discernendos, vt boni solum admittantur, &
pellantur mali.

¶ Duertendum est, quod potissimū
 conueniunt Exercitiis primæ heb
 domadæ.

Conueniunt
 præcipue
 i. hebdom.

¶ Prima regula est, Quod illis,
 qui facile peccant lethalter,
 & peccatum peccato addunt, fe-
 re solet inimicus noster illecebras carnis, & sen-
 suum delectationes obiicere, vt eos teneat pec-
 catis plenos, ac semper cumulum adaugeat. Spi-
 ritus vero bonus, e contrario, conscientiam illo-
 rum pungit assidue, & per synderesis, rationif-
 que officium a peccando deterret.

De his qui
 facile pec-
 cant morta-
 liter.

¶ Secunda, Quod aliis hominibus, qui se a vi-
 tiis, & peccatis purgandos curant sollicite, &
 in obsequii diuini studio magis ac magis in dies
 promouent; immittit spiritus malignus mole-
 stias, scrupulos, tristitias, rationes falsas, & alias
 id genus perturbationes, quibus profectum illū
 impediatur. Spiritui autem bono, ex opposito,
 proprium, consuetumque est recte agentibus,
 animum ac vires addere, consolari, deuotionis
 lachrymas ciere, illustrare mentem, & tranquil-
 litatem dare, sublatis obstaculis omnibus, vt ex-
 peditius, alacriusque per opera bona semper vl-
 tra tendant.

De his qui
 se a peccat.
 abstinere.

H 4 Tertia,

Spūalis con-
solatio quā
do dignosci-
tur.

Conuenit
pauca
m. h. d. d. d.
De his dicit
facile pec-
catis moris
fieri.

Tertia, quod spūalis proprie consolatio tunc esse noscitur, quando per internam quandam motionem exardescit anima in amorem Creatoris sui, nec iam creaturam vllam, nisi propter ipsum potest diligere. Quando etiam lachrymæ funduntur, amorē illum prouocantes, siue ex dolore de peccatis profluant, siue ex meditatione passionis Christi, siue alia ex causa quolibet, in Dei cultum, & honorem recte ordinata. Postremo, consolatio quoque dici potest, fidei, spei, & charitatis quodlibet augmentum. Item lætitia omnis, quæ animam ad cælestium rerum meditationem, ad studium salutis, ad quietem, & pacē cum Domino habendam, solet incitare.

Quādo spūa-
lis desolatio.

De his dicit
facile peccatis
moris fieri.

Quarta, Quod spūalis, e contra desolatio vocari debet, quæuis animæ obtenebratio, cōturbatio, instigatio ad res infimas, seu terrenas: omnis denique inquietudo, & agitatio, siue tentatio trahens in diffidentiam de salute; & spem, charitatemque expellens. Vnde se anima tristari, tepescere, ac torpere sentit, & de ipsis Dei Creatoris sui clementia, prope desperare. Sicut enim consolationi opponitur desolatio, ita etiā quæ ab vtraq. oriuntur cogitationes, sunt inter se prorsus oppositæ.

Tēpore de-
solationis
nihil delibe-
randum.

Quinta, Quod tempore desolationis nihil deliberandum, aut innouandum est circa propositum animi, aut vitæ statum, sed in eis perseuerandum quæ fuerant prius constituta,

puta

puta præcedente die, et hora consolationis.
 Quemadmodum enim, dum fruitur quis consolatione illa, quam diximus, non proprio suo, sed boni spiritus instinctu regitur: ita, obuersante sibi desolatione, agitur a malo spiritu, cuius instigatione nihil vnquam recte conficitur.

* c c

Sexta, Quod tamen desolatione affectus homo, priora sua consilia minime debet immutare; expediet tamen prouideri, & augeri ea, quæ contra desolationis impulsum tendunt: qualia sunt, insistere orationi, cum discussione sui, ac poenitentia aliquid assumere.

Remedia
 contra desolationem.

Septima, Quod quamdiu premimur desolatione, cogitandum est, nos interim relinqui a Domino nobis ipsis, probationis causa, vt per naturales quoque vires, insultibus inimici nostri obistamus. Id quod possumus haud dubie, assistente nobis iugiter præsidio diuino, licet tunc nequaquam sentiatur, eo quod feruorem pristinum charitatis Dominus subtraxerit, relicta nihilominus gratia, quæ ad bene operandum, & ad consequendam salutem, satis esse queat.

Quid cogitandum tempore desolationis.

* d d

Octava, Quod hominem tentatione pulsatum, mire iuuat patientia seruanda studium, vt quæ vexationibus huiusmodi proprie opponitur, & e diametro resistit. Accertenda etiam spes est, & cogitatio ad futuram breui consolationis: si præsertim per sanctos conatus in sexta regula signatos, desolationis impetus frangatur.

Iuuat max. patientia.

Tres desola-
tionis cau-
sæ.

Nona, Quod causas desolationis tres sunt præcipuæ. Prima, quia propter nostram in spiritualibus studiis, seu exercitiis tepiditatem, atque acediam, consolatione diuina merito priuamur. Secunda, vt probemur quinam sumus, & quomodo in Dei seruitium, & honorem, absque præsentem quodam consolationum, donorumque spiritualium stipendio nosmet impendimus. Tertia, vt certi plane simus nostrarum virium non esse, vel acquirere, vel retinere feruorem deuotionis, vehementiam amoris, abundantiam lachrymarum, aut aliam quamlibet internam consolationem: sed omnia hæc gratuita esse Dei dona, quæ si vendicemus nobis vt propria, superbiæ & vanæ gloriæ crimen, non sine salutis graui periculo, incursumus.

Tempore
consolatio-
nis quid
prospicien.

Decima, Quod fruenti homini consolatione, prospiciendum est, quo se pacto gerere poterit, desolatione deinceps occurrente: vt iam inde acrimoniam, & robur animi mature comparet, ad impetum eis reprimendum.

Consolatio
ne affluente
se deprim.

Vndecima, vt ille idem, affluente consolatione seipsum deprimat, ac vilifaciat quantum potest, reputando se cum, quæ imbellis, quæq; ignauus esse apparebit, desolatione impugnante, nisi per gratiæ & consolationis diuinæ opem cito subleuetur. Contra vero ille, quæ desolatio molestat, estimare debet cum Dei gratia, se posse plurimum, facileque aduersarios suos omnes deuicturum esse, dummodo in Dei virtute collo-

cet

et spem suam, & animum suum corroboret.

Dodecima, Quod hostis noster, naturam & morem muliebrem refert, quoad imbecillitatem virium, & animi peruicaciam. Nam sicut foemina cum viro rixans, si hunc conspexerit, erecto & constanti vultu sibi obsistere, abiicit illico animum, ac terga vertit: sin vero timidum, fugacemque esse animaduertit, in extremam surgit audaciam, & in illum ferociter inuadit. Itidem consuevit daemone animo & robore plane destitui, quoties spirituales athletas, corde imperterrito, ac fronte ardua tentationibus videt reluctari. Sin autem trepidet, ad primos impetus sustinendos, & quasi animum despondeat, nulla est bestia super terram inimico illo tunc efferatior, acrior & pertinacior in hominem, vt cum pernicie nostra, malignae obstinataeque mentis suae desiderium adimpleat.

Decima tertia, Quod idem inimicus noster morem insequitur nequissimi cuiuspiam amatoris, qui puellam honestorum parentum filiam, vel vxorem viri alicuius probi volens seducere, summopere procurat, vt verba, & consilia sua occulta sint, nilque reformidat magis ac aegre fert, quam si puella patri suo, vel vxor marito illa patefaciat, cum sciat hoc pacto de votis, & conatibus suis actum esse. Ad eundem modum obnixe satagit diabolus, vt anima quam circumuenire cupit, ac perdere, fraudulentas suas suggestiones teneat secretas. Indignatur ve

Quomodo
cum hoste
nostro con-
figendum.

Exemplum
nequam a-
matoris in
daemone.

ro maxime, & gravissime cruciatur, si cui vel confessionem audienti, vel spirituali homini molimina sua detegantur, a quibus ita excidere se funditus intelligit.

Exemplum belli ducis in dæmon.

Decima quarta, Quod solet etiam aduersarius imitari aliquem belli ducem, qui obsesam arcem expugnare, atque depređari cupiens, explorata prius natura, & munitione loci, debiliorem partē aggreditur. Sic nimirum & ille circuit animam, & callide inquit, quarumnam virtutum præfidiis, moralium scilicet, aut theologicarum, ipsa vel munita, vel destituta sit: eaque potissimum parte machinis omnibus admotis irruit, ac subvertere nos sperat, quam in nobis minus cæteris firmatam, custoditamque esse præviderit.

REGV.

REGVLAE ALIÆ UTILES AD
pleniorẽ spirituum discretionem, & secundæ
hebdomadæ potissimum conuenientes.

Rima est, Quod proprium est Dei,
 & Angeli cuiusque boni, veram
P infundere spiritualem lætitiã
 animæ, quam mouët, sublata tri-
 stitia, & perturbatione omni,
 quam ingessit dæmon, cum hic e
 contrario, sophisticis argumentis quibusdam,
 veri speciem præ se ferentibus, lætitiã illam in
 anima repertam, oppugnare solet.

Vera sp̃ia-
 lis lætitiã a
 quo.

Secunda, Solius est Dei, consolari animam,
 nulla præcedente consolationis causa, cum
 fit hoc proprium Creatoris, suam ingredi crea-
 turam, & illam in amorem sui totam conuer-
 tere, trahere, & mutare. Causam vero præcedere
 nullam tunc dicimus, quando nec sensibus, nec
 intellectui, neque voluntati nostræ quicquam
 obiectum est, quod eiusmodi consolationem
 causare ex se possit.

Animæ con-
 solatio so-
 lius Dei est
 propria.

Tertia, Quoties præcessit cõsolationis causa,
 auctõr eius potest existere tã malus Ange-
 lus, quã bonus, sed ad fines tendunt contrarios,
 bonus quidem, vt anima in boni cognitione, &
 operatione magis proficiat, malus autem, vt ma-
 le agat illa, & pereat.

Quãdo præ-
 cessit conso-
 lationis cau-
 sã, quis au-
 ctõr.

Quartã, Id moris est spiritui maligno, vt
 in lucis Angelum transfigurans sese, co-
 gnitis

Mos dæmo-
 nis qualis.

gnitis piis animę voris, primum obsecundet, mox inde ad peruerfa sua desideria illam alliciat. Simulat etenim ab initio bonas sanctasque hominis cogitationes sequi, & fouere; at deinde in occultas fallaciarum suarũ pedicas paulatim tractum illaqueat.

Sedulo cogitationes excutiendæ.

Quinta, Sedulo & accurate excutiendæ sunt cogitationes nostræ, circa principium, medium & finem suum, quæ tria si recte se habeant, Angeli boni argumētũ est, cogitationes illas suggerentis: si autē per dicursum mentis, aliquid offertur, vel sequitur, quod ex se malum sit, vel auocet a bono, vel ad minus bonum impellat, quam anima prius quærendo sequi decreuisset, vel animam ipsam defatiget, angat, ac perturbet, sublata quæ prius aderat, quiete, pace, & tranquillitate; euidentis tunc erit indicium, auctore esse cognitionis eiusmodi, spiritum malignum, vt pote vtilitati nostræ semper aduersantem.

Quando deprehenditur hostis, quid facien.

Sexta, Quoties contingit in aliqua suggestione deprehendi hostem ex cauda sua serpentina, id est, sine malo, quem semper nobis insinuare studet; tunc plurimum iuuat, reuoluerere discursum totum, & notare, quid ab initio prætexuerit bonæ cogitationis, & quomodo præcedentem spiritualis gustus suauitatem, animi serenitatem, sensim amouere, ac venenum suum infundere tentarit, vt per huiusmodi experimentum cognitæ illius fraudes, facilius de

inceps

inceps caueantur.

SEptima, eorum, qui promouent in bono salutis, animis se insinuat vterq. spiritus diuerso modo: bonus quidē leniter, placide, ac suaviter, sicut aquæ stilla in spongiā illabens; malus vero duriter, implacide, & violenter, cum strepitu quodam, sicut imber decidens in petram; illis autem, qui in dies tendunt indeterius, oppositū prorsus vfu venit. Cuius sane diuersitatis ratio est, quatenus Angelo vtrilibet similis est vel dissimilis animæ ipsius dispositio. Si enim contrariam sibi eam alteruter spiritus inuenerit, cum strepitu & pulsu, qui facile aduerti queat, ei se coniungit. Si conformem vero, tanquam in propriam & apertam domum subit cū quiete.

Octaua, Quoties sine præuia vlla causa consolatio nobis ad est, quamuis ei, tanquam diuinitus immissæ, vt supra dictum est, nihil fallaciæ subesse possit; debemus tamen attente, ac sollicitè distinguere præsens consolationis tēpus a proximo sequente, in quo anima feruet adhuc, & fauoris diuini nuper accepti sentit reliquias. Nam posteriore hoc tempore, frequenter accidit, vt vel ex habitu, discursu, & iudicio proprio, vel ex boni aut mali spiritus instinctu, aliqua sentiamus, vel deliberemus, quæ cum ab ipso Deo, citra medium non emanent, solerti indigent discussione, priusquam recipiant assensum, vel in opus veniant.

Diuersitas
vtriusq. Spi-
ritus.

Quando est
consolatio
sine præuia
causa, quid
faciendum

R.E.

REGVLAE NON NULLAE, IN
distribuendis eleemosynis seruanda.

Quando e-
rogatur in
coniunctos
quæ seruan-
da.

PRima, Si quid erogare libeat in homines genere, vel amicitia coniunctos, erga quos sentitur procliuior affectus; attendendæ erunt regulæ quatuor, quas ex parte circa electiones commemorauimus. Earum itaque prima hæc est, vt affectus erga tales meus, recta proueniat ex amore Dei, quem certe amorem debeo sentire in me, vt radicem esse & causam cuiuscunq. meæ affectionis erga cognatos, & amicos omnes, ac operam dare, vt in hoc præsentis negotio, præcipua ea ratio elucescat.

* e e
Quid si quis
alter me cõ-
suleret fa-
cien.

Quid si vitæ
exitus insta-
ret.

Quid mal-
lem in die
iudicij.

Secunda, Vt * considerem, si quis alter cui sparem mecum statum, seu perfectionis gradum optem, me cõsulat super negotio istiusmodi, quam ego illi erogationis faciendæ dictaturus sim rationem. Hac igitur & me uti par est.

Tertia, Vt cogitem, si mihi vitæ nunc exitus instaret, quid in hac re egisse vellem potissimum. Ita ergo agendum in præsentia decernam.

Quarta, vt prospiciam similiter, quid mallem in die iudicij a me fuisse super his transactum. Id quod & nunc citra dubium præeligam.

Quinta, vt quoties ad personas, mihi huma-
no

no aliquo vinculo coniectas, affectum meum sentio magis inclinare, regulas quatuor predictas sedulo expendam, & iuxta eas examinē affectum: nihil de eleemosyna, seu distributione facienda cogitans, donec ab animo, si quid non rectum inest, remouero.

Quid quando ad con- iunctos inclinatur.

Sexta, quamuis facultates diuino cultui, & viui ecclesiastico dicatæ, citra culpam assumi possint distribuendæ ab eo, qui ad hoc ministerium sit vocatus: cum tamen plurimis, in determinanda propriis suis sumptibus iusta portione, soleat de excessu scrupulus incidere, operæpretium est iuxta regulas superiores, vitæ suæ statum recte disponere.

Quid seruandum pro rebus eccl.

Septima, Propter rationes dictas, & alias splerasque, in administrandis iis, quæ ad propriam personam, conditionem, domum, aut familiam pertinent; optimum ac securissimum est unicuique, distributionis curam subeunti, vt suæ subtrahat commoditati quantum potest, ac seipsum proxime conformet, ad exemplar domini nostri **I E S V C H R I S T I** summi Pontificis: quandoquidem in tertio etiam Carthaginensi Concilio, in quo interfuit S. Augustinus, decretum fuit, supellestem Episcopi, vilem ac pauperem debere esse. Hoc idem in quolibet statu seu vitæ genere prouideri conuenit, habita interim ratione personarum, & statuum ipsorum, sicut in matrimonio exemplum præbent S. Ioachimus, & S. Anna, qui diuisis

Optima ratio distribuendi.

I per

per annos singulos facit catibus suis in tres partes, pauperibus vnam erogabant, alteram dicebant in templi, & diuini cultus ministerium, & tertiam postremo necessitati suę reueruabant.

QV AEDAM NOTATV DIGNA
de scrupulis, quos anime dæmon inij-
cit, dignoscendis.

Scrupulus
improprie.

Primum, Vulgo scrupulum apelant, quando ex proprio liberi arbitrij motu & iudicio, aliquid concludimus peccatū esse, cū peccatū nō sit, veluti si quis animaduertens se crucem, ex paleis humi figuratam, in transitu calcasse, crimini sibi vertat. Hoc autem non scrupulus proprie, sed iudicium potius erroneum vocari debet.

Scrupulus
proprie qua-
lis.

Secundum, Scrupulus proprie dicendus est, quoties post calcatam crucem eiusmodi, vel post cogitationem, loquelam, aut operationē aliquam, oboritur nobis extrinsecus, peccati admitti suspicio. Et quamuis altera ex parte veniat in mentem, nos minime peccasse; ambiguitatem tamen quandam, atque animi perturbationem sentimus, a dæmone videlicet obtrusam.

Prior spe-
cies scrup.
improprie
fugienda.

Tertium, Prior scrupuli species, improprie sic dicti, prorsus abhorrenda est vt erroris plena. Posterior vero, per tēpus aliquod (dum præsertim recens est vitæ melioris institutio)

animam

animam rebus spiritualibus vacantem, non parum iuuat, cum eam mirum in modum purget, atque ab omni peccati specimine abducat, iuxta illud Diui Gregorij: Bonarum mentium est, ibi culpam agnoscere, vbi culpa non est.

Quartum, Callide obseruare solet inimicus, qualis nam sit anime cuiusuis conscientia, crassior ne, an delicatior. Et si quam inuenit delicatam, multo quoque delicatior effecere nititur, & in extremum quendam redigere anxietatis gradum, vt sic misere turbatam, a profectu spirituali tandem deiiciat.

Putat si animam nouerit, quæ peccato nulli consentiat, mortali, siue veniali, immo ne vmbra quidem (vt sic dicamus) voluntarij peccati sustinere queat; tunc, quoniam non potest veram peccati rationem illi obiicere, eo satagit adducere, vt peccatum sibi esse credat, quod reuera non est, cuiusmodi est, de verbo aliquo, vel cogitatiuncula repentina. Crassam e diuerso animam, seu conscientiam, reddere crassioram studet, vt, quæ negligebat prius venialia peccata, mortalia quoque nunc parum curet, ac in dies minus respiciat.

Quintum, Vt anima progredi valeat in via spirituali, ad illius partis oppositum tendat necesse est, in quam inimicus tentat pertrahere: vt si laxiorem iste conscientiam facere adnititur, faciat illa strictiorem: aut relaxet contra, si dæmon nimium velit restringere. Sic

I 2 enim

Dæmonis
calliditas
in conscientia obser-
uanda.

Vt nitendū
contra scrupulos.

enim continget, vitat extremæ vtriusque part
 tis periculis, animam ipsam in medio quodam
 quieto, & securo statu iugiter manere.

Cam vana
 gloria pul-
 satur.

Sexta, Quotiescunque homini, dicere, aut
 Sagere aliquid volenti, quod ab Ecclesiæ vultu
 vel maiorum nostrorum sensu non dissonat,
 quodque tendit in Dei gloriam, obuiat extrinse-
 cus suggestio dissuadens, ne dicat, aut agat il-
 lud propositum, adducta vel vanæ gloriæ, vel
 mali alterius cuiusvis fucata quadam ratione:
 Tunc ad Deum eleuanda mens est: sique appa-
 reat, ad eius gloriam spectare dictum, aut fa-
 ctum eiusmodi, vel certe contrarium non esse,
 tendendum recta erit aduersus talem cogitatio-
 nem, atque obstrepenti nobis inimico respon-
 dendum cum diuo Bernardo: Nec propter te
 cœpi, nec propter te finiam.

REGVLAE ALIQVOT SERVANDAE,
vt cum orthodoxa Ecclesia vere
sentiamus.

133

Prima, Sublato proprio omni iudicio, tenendus est temper paratus promptusque animus, ad obediendum veræ Christi Iponſæ, ac ſanctæ matri noſtræ, quæ est orthodoxa, catholica, & hierarchica Eccleſia.

Animi præ
pitudo.

Secunda, laudare conuenit ſolitam fieri ſacerdoti confeſſionem peccatorum, & Eucharistiæ ſacræ ſumptionem annuam vt minimum, cum ſit laudabilius, octauo quoque die, aut ſemel ſaltem in mēſe quolibet, ſeruatis interim conditionibus debitis, Sacramentum ipſum ſuſcipere.

Laus frequē
tiæ Sacram.

Tertia, Cōmendare Chriſti fidelibus, vt frequenter, ac deuote Miſſæ ſacrū ſeu ſacrificiū audiāt. Itē cantus Eccleſiaſticos, pſalmos, & prolixas preces in templis, vel extra templa recitandas: tempora etiam probare, determinata officiis diuinis, & precationibus quibuſcumque, vt ſunt, quas vocamus horas canonicas.

Commen
datio ſacro
rum, & can
tus Eccleſ

Quarta, laudare plurimum religionum ſtatus, atque cælibatum, ſeu virginitatem matrimonio præferre.

Commen
datio reli
gioſi ſtatus.

Quinta, cōprobare vota religioſorum de ſeruanda caſtitate, paupertate, obediētiaque

Commēda
tio votor &
perfectio
nis relig.

1 3

tiatque perpetua, cum aliis perfectionis, & supererogationis operibus. Vbi obiter notandum est, quod cum voti ratio ad ea pertineat, quae ad perfectionem ducunt vitae Christianae: de alijs, quae ab ipsa perfectione potius auertunt, ut de negotiatione, vel matrimonio, votum nunquam emittendum sit.

Commen-
datio reli-
quiarum sta-
tionum, &c.

Sexta, Laudare praeterea reliquias, venerationem, & inuocationem Sanctorum. Item stationes, peregrinationesque pias, indulgentias, iubilaea, candelas in templis accendi solitas, & reliqua huiusmodi pietatis, ac deuotionis nostrae adminicula.

Commen-
datio ieiu-
niorum, &
poenitent.

Septima, Extollere abstinentiae ac ieiuniorum usum, ut quadragesimae, quatuor temporum, vigiliarum, sextae feriae, sabbati, aliorumque pro deuotione susceptorum. Item spontaneas afflictiones sui, quas poenitentias dicimus, non internas solum, sed etiam externas.

Commen-
datio templo-
rum & ima-
ginum

Octava, Laudare insuper templorum ex-
structiones, atque ornamenta, nec non imagines, tanquam propter id quod repraesentant, iure optimo venerandas.

Commend
praepceptor.
Ecclesiast.

Nona, confirmare maxime omnia Ecclesiae praepcepta: nec impugnare villo modo: sed contra impugnantes quaesitis vndique rationibus prompte defendere.

Approba-
tio Patrum,
decretorum
&c.

Decima, Patrum etiam, seu superiorum decreta, mandata, traditiones, ritus, & mores studiose probare. Licet autem non reperia-
tur

tur vbiq̄ue ea, quæ debet esse, morum integritas. si quis tamen, vel in publica cōcione, vel in populari cōmercio, ipsis obloquitur, generat potius damna & scandala, quam aliquid afferat remedii, aut vtilitatis, cum nihil aliud sequatur, nisi exasperatio, & obtrectatio populi aduersus Principes ac Pastores suos. Tēprādum est igitur ab isto inuectiuarum genere. Verūtamen, sicut damnosum est, primates ipsos absentes, apud populum allatrare, atque proscindere: ita rursus priuatim admonere eos, qui si velint, mederi huic malo possunt, operepretium videtur fore.

VNdecima, Doctrinam sacram plurimi facere, tum eam, quæ positiua dici solet, tum, quæ scholastica. Sicut enim sanctis Doctoribus antiquis Hieronymo, Augustino, Gregorio, & consimilibus, scopus fuit, ad amorem, & cultū Dei amplectendum, animos mouere: ita peculiare est B. Thomæ, Bonauēturæ, Magistro sententiarū, & aliis recentioribus Theologis, dogmata ad salutem necessaria exactius tradere, atque definire, prout conuenit suis temporibus, & potteris, ad errores hæresum confutādos. Siqui dē Doctores huiusmodi, vt sunt tēpore posteriores non solum scripturæ sacræ intelligentia præditi sunt, & veterum auctorū iuuantur scriptis: sed etiam cum influxu diuini luminis, conciliorum sanctionibus, decretis, & variis Ecclesiæ sanctæ constitutionibus, ad salutis nostrę subsidium feliciter vtuntur.

Doctr. sacr.
tum positi-
uæ tū scho-
las cōmēd.

↓ ↗ Duodecima,

Vitanda cū
sanctis com-
paratio.

Dodecima, Cū laudabilis est, ac vitanda ho-
minum, qui adhuc in terris viuunt, (quan-
tumuis laudabilium) comparatio cum Sanctis,
& Beatis, dicendo: Iste est doctior sancto Au-
gustino: Ille est alter S. Franciscus: Aequalis est
Paulo sanctitate, aut aliqua virtute, non est in-
ferior. &c.

Ecl. defini-
tioni prom-
pta submis-
sio.

Doctrina
non debet
us in se
las comēd.

Decima tertia, Denique vt ipsi Ecclesie Ca-
tholicæ omnino vnanimis, conformisque
simus, siquid, quod oculis nostris apparet al-
bum, nigrum illa esse definierit, debemus itidē,
quod nigrum sit, pronunciare. Indubitate nam-
que credendum est, eundem esse Domini no-
stri Iesu Christi, & Ecclesie orthodoxe, Spon-
sæ eius, spiritum, per quem gubernamur, ac diri-
gimur ad salutem: neque alium esse Deum, qui
olim tradidit decalogi præcepta, & qui nunc
temporis, Ecclesiam hierarchicam instruit, at-
que regit.

Vt de præ-
destin. lo-
quendum.

Decima quarta, Aduertendum quoque est,
quanquam verissimum sit, nemini contin-
gere salutem, nisi prædestinato; circumspecte ta-
men super hoc loquendum esse, ne forte gra-
tiam seu prædestinationem Dei nimis extenden-
tes, liberi arbitrij vires, & operum bonorum
merita excludere velle videamur: vel e conuer-
so, ne plus æquo hisce tribuentes, illis interim
derogemus.

Vitandum
de prædest.
sermo fre-
quens.

Decima quinta, Similem ob causam fre-
quens de prædestinatione sermo habendus

us non est: sique incida nonnunquam, ita tem-
perari decet, vt nulla plebi audienti detur occa-
sio erroris, ac dicendi, si de salute mea, vel da-
matione iam definitum est, siue male, siue be-
ne agam, aliter euenire non potest: vnde solent
multi opera bona negligere, & alia subsidia sa-
lutis.

Decima sexta, Accidit etiam non raro, vt *Caute de fi-
de dicendū*
ex immodica fidei prædicatione, & laude,
adiecta distinctione, aut explicatione nulla, an-
sam arripiat populus, torpescendi circa bona
quælibet opera, quæ fidē præeunt, aut sequuntur
charitatis nexu efformatam.

Decima septima, Neque itidem, prædican-
dæ, & inculcandæ gratiæ Dei vsque adeo *Vt de gra-
tia loquene-
dum.*
insistendum fuerit, vt serpere inde possit audito-
rum animis læthalis error, negata liberi arbitrii
nostri facultate. De gratia ergo ipsa diffuse qui-
dem loqui fas est, Deo aspirante, sed quatenus
in gloriam eius vberiore redundat, idque iux-
ta modum conueniētem, nostris præsertim tem-
poribus, tam periculosus: ne & liberi arbitrii
usus, & operum bonorum efficacia tollatur.

Decima octaua, Quamuis summe laudabi- *Timores
laudabiles.*
le sit atque vtile, ex dilectione pura inser-
uire Deo, nihilominus tamen valde commen-
dandus est Maiestatis diuinæ timor. Neque por-
ro is timor solum, quē filialem appellamus, qui
pius est, ac sanctus maxime: verum etiam alter,
seruilis dictus. Quippe qui homini utilis est ad-
modum,

modum, & saepenu...ero necessarius, vt a mor-
tali peccato, quando incidere contingit, resur-
gere prompte studeamus: a quo, dum erimus
immunes, atque alieni, facilius patebit
ascensus ad timorem illum filialem

Deo penitus acceptum, qui no-
bis cum ipso Deo vnionē
amoris praestat, &
conseruat.

Ve de gra-
tia iudicant-
dum.

Timores
laudabile

...id est, vt sepe dicitur, in peccato, quando incidere contingit, resurgere prompte studeamus: a quo, dum erimus immunes, atque alieni, facilius patebit ascensus ad timorem illum filialem Deo penitus acceptum, qui nobis cum ipso Deo vnionem amoris praestat, & conseruat.

140
LOCA QVAE EX DILIGENTI

cum Hispanico autographo collatione

adnotata sunt in hac postrema

editione.

A. T. datum deputatione, p. in V. C.
necnon Congregationis proteogno
secundo Directores Exercitiorum
instructa fuerunt & in primis propo

*Quae ab alijs impressis Exercitiorum exemplis
variant, ex utroque nostro exemplari ma-
nuscripto: In mysterijs autem vitae Chri-
sti, etiam ex editione vulgata, emendata
sunt.*

vulgata latina editione
Quod cum R. P. N. fieri mandasset facta diligenter
si collatae, comparatae est, latinas editiones
in partibus ab Autographo discrepare. In igitur
praetermissi, quae parum momenti esse videbantur,
et tantum loca adnotari placuit in quibus scriptura
scripturae censebatur, vel certe clarior hoc no-
ne versione reddi poterat. Quae omnia cum essent
a R. P. N. cum P. N. Assistentibus diligen-
ter examinata, ne vulgata editio, ob reveren-
tiam, quae illi merito debetur, mutari videretur,
satis visum est, sine sine Exercitiorum loca
omnia, quae sunt adnotata, posterius, scilicet
quibusdam signata, quae locis, in quibus facta
est mutatio, responderent, ut scilicet, quae in po-
stima hac editione fuerunt accommodata, repe-

LOCA QUÆ EX DILIGENTI

cum Hispanico authographo collatione
adnotata sunt in hac postrema
editione.

E A Patrum deputatio, quæ in V. Generali Congregatione pro recogno-
scendo Directorio Exercitiorum
instituta fuit; illud in primis propo-
suit, ut antequam liber Exercitio-
rum denuo imprimeretur, cum Hi-
spanico autographo, qui Romæ servatur, diligen-
ter conferretur, non ut nova quædam versio fie-
ret, sed ut loca quædam accommodarentur, quæ in
vulgata latina editione subobscura videbantur.
Quod cum R. P. N. fieri mandasset, facta diligen-
ti collatione, compertum est, latinam editionem
in paucis ab Autbographo discrepare. Iis igitur
prætermiſſis, quæ parui momenti esse videbantur,
ea tantum loca adnotari placuit, in quibus sensus
subobscurus censebatur, vel certe clarior hac no-
ua versione reddi poterat. Quæ omnia cum essent
a R. P. N. cum Patribus Assistentibus diligen-
ter examinata, ne vulgata editio, ob reueren-
tiam, quæ illi merito debetur, mutari videretur,
satius visum est, si in fine Exercitiorum loca
omnia, quæ sunt adnotata, ponerentur stellulis
quibusdam signata, quæ locis, in quibus facta
est mutatio, responderent, ut facilius, quæ in po-
strema hac editione fuerunt accommodata, repe-

riri

riri a quolibet possent. Hic autem labor, ut spe-
ramus, maiorem quandam lucem afferet ijs, qui
Exercitia tractant, omnibusq. Societatis nostrae
hominibus, qui Exercitiorum usum habere de-
bent frequentissimum, non erit iniucundus. Ro-
ma. 25. Iuny. M. D. XCVI.

Mandato R. P. N. Generalis.

Iacobus Dominicus Secretarius.

NTI
e
Ge.
ogno
m
ropo
itio-
z Hi
gen-
fic-
e in
tur.
gen
rem
tur
ur,
sus
no-
ent
en-
en-
ur,
lis

1701

I N A N N O T A T I O N I B V S
viginti, quæ sunt in principio
Exercitiorum.

Agina 11. Annotatione quarta in fine, ubi dicitur, * a Expedi nonnumquam succidi hebdomadam. Sensus erit clarior si legatur, Contrahi hebdomadam.

Pag. 12. Annotatione octava ubi dicitur * b In prioribus duabus hebdomadis Lege. Pro prioribus duabus hebdomadis.

Pag. 13. Annotatione decima in fine, ubi habetur. * c Atque per exercitia primæ hebdomadæ comprehenditur. Lege. Atque exercitijs primæ hebdomadæ respondet.

Pag. 15. Annotatio decima septima ita poni debet. * d Decima septima. Perutile est, ut qui tradit Exercitia, quamvis inquirere, ac scire nõ intendat proprias alterius cogitationes, & peccata; certior tamen fideliter fiat de varijs agitationibus, & cogitationibus, quas varij spiritus immittunt. Perspecto enim maiori, aut minori eius profectu, nonnulla spiritualia Exercitia præscribere illi potest, præsentis animæ necessitati opportuna.

In fundamento.

P*Ag. 21. Ubi dicitur. (* e Prout libertati arbitrij nostri subiectæ sunt, & non prohibitæ)*
cla.

Ex autographo emendata.

143

clarius ex autographo dicitur pro ut libertati arbitrij nostri permissum est, & non prohibitum.

Pag. eadem, Circa finem fundamenti, ubi habetur. * f Sed consentaneum est ex omnibus eademum, quæ ad finem, ducunt, eligere, ac desiderare. dicitur. Sed consentaneum est ex omnibus eademum, quæ ad finem, cuius gratia conditi sumus, nos ducunt, eligere, ac desiderare.

*In quinto Exercitio primæ
hebdomadæ.*

Pag. 40. In primo puncto. * g Et animas igneis quibusdam corporibus velut ergastulis inclusas. dicitur. Et animas velut igneis quibusdam corporibus tanquam ergastulis inclusas.

In Additionibus.

Pag. 42. In prima Additione, ubi dicitur. * b Cogitem de hora, qua surgendum mihi erit, & de Exercitio faciendo. Ex autographo dicitur. Cogitem de hora, qua surgendum mihi erit, Exercitij faciendi puncta breuiter animo retractans.

*In Meditatione secundæ diei in secundâ
hebdomadâ.*

Pag. 53. In primo puncto. * i Inter quos me adesse

se fingam, tanquam pauper periculum, eorum utcumque necessitatibus, &c. *addatur ex autographo.* Inter quos me adesse fingam, tanquam pauper periculum, & seruulum indignum, eos spectantem, contemplantem, & eorum necessitatibus cum reuerentia maxima famulantem.

In quinta Contemplatione.

P *Ag. 55. In tertio puncto. * K* Dulcedo anime diuinis donis, &c. *Legatur.* Dulcedo, diuinitatis, anime, eiusque virtutum, ac cæterorum omnium iuxta rationem, &c.

In quinque notandis.

P *Ag. 56. In tertio. * l* Superaddita circa vespers vna repetitione, & sensuum applicatione ante cœnam. *Ex Autographo.* Superaddita circa vespers vna repetitione, & postea sensuum applicatione ante cœnam.

In secunda die.

P *Ag. 58. * m* Et fuga in Aegyptum. *Additur ex Autographo.* Et fuga eiusdem veluti exulantis in Aegyptum.

*In Preludio post Contemplationem
tertiæ diei.*

Pag. 59. Quod ibi dicitur de distinctione dupli-

Ex Autographo emendata. 145

eis status, clarius ita ponitur ex Autographo. * n
Cum supra propositum fuerit exemplum Christi de vite genere, quod in mandatorum Dei observatione consistit, dum parentibus suis fuisse subditus memoratur, & primus, seu communis status appellatur. Nunc idem ipse Dominus formam videtur exhibere alterius, seu secundi status perfectionem euangelicam afferentis, quando videlicet in templum se contulit. &c.

*In Meditatione quartæ diei de tribus
hominum Classibus.*

Pag. 63. *In fine primi Præludij. * o* Sublato utcumque noxio affectu rerum, utpote salutis impedimento. *Legatur.* Sublato utcumque noxio affectu rei partem, utpote, &c.

Pag. eadem. In prima Classe. * p Debitaque adminicula toto vitæ tempore non admouet. *Ex Autographo.* Debitaque adminicula usque ad horam mortis non admouet.

Pag. 64. In tertia. * q Ac interim omnia relinquens integra, &c. *usque ad finem. Ita ex Autographo verti potest clarius.* Ac interim ita se gerit, ut qui omnia in affectu reliquerit, nitendo scilicet, neque hoc, neque aliud quippiam expetere, nisi quantum diuini obsequij intuitus moueret; ita ut non aliam admittat relinquendæ, aut retinendæ rei acquisitæ causam,

K præ-

præter rationem, ac desiderium, melius Deo domino nostro seruiendi.

Pag. 64. In Notando. * r. Seruabimus tamen interea, &c. vsque ad finem. in Autographo sic habetur. Atque hoc ipsum optare, petere, & flagitare, spectato solum obsequio, & gloria diuinæ ipsius bonitatis.

In secundo Notando post duodecimam Meditationem.

P*Ag. 66. Secundo. * s. Quod inchoanda est, &c. vsque ad finem. Omnis dubitandi ratio tollitur, si ita vertatur ex Autographo. Secundo, quod inchoanda est electionum discussio a contemplatione discessus Christi ex Nazareth Iordanem versus inclusivæ, quæ fit quinto die, ut in sequentibus declaratur.*

In modo secundo bene eligendi.

P*Ag. 72. In secunda Regula. * t. Secunda est considerare, &c. vsque ad finem. Clarius ita verti potest ex Autographo. Secunda est considerare, si quis mihi vir antea ignotus, & numquam plane visus, cui tamen nihil non perfectionis inesse cupiam, occurreret dubius super electione huiusmodi, quid nam ego illi facien-*

ciendum, & eligendum ad maiorem Dei gloriam, & maiorem anime illius perfectionem esse consulturus: quo animaduerso, id mihi agendum ducam, quod alteri suaderem.

In tertia hebdomada.

Pag. 75. In titulo primæ contemplationis. * u

Prima contemplatio fit media nocte, &c. *Addatur ex Autographo.* Prima contemplatio de Christi Domini nostri profectioe a Bethania in Hierusalem, & de gestis vsque ad vltimam cœnam inclusiue, fit media nocte, & continet orationem præparatoriam.

Pag. 76. In quarto puncto. * x Quartum, aduertere quid iam inde, &c. *ita vertendum ex Autographo.* Quartum, Aduertere quid Christus Dominus noster in humanitate patiatur, aut pati appetat, iuxta punctum, quod meditandum suscipitur: vnde incipiam & ipse maximo conatu dolorem, mœstitiam, & fletum mihi excitare, idemque curabo in subsequenti-
bus punctis.

*In prima Contemplatione quarta
hebdomadae.*

PAg. 84. *In primo Præluo. * y* Sepulto corpore. *Ex Autographo habetur.* Corpore ab anima separato; vox enim illa (sepulto) non est, neque coheret cum alijs.

Pag. 85. In quarto puncto. * z Quomodo Christi diuinitas passionis, & mortis tempore abscondita. *In Autographo habetur.* Quomodo Christi diuinitas, quæ passionis tempore videbatur abscondita, &c.

*In Contemplatione ad acquirendum
amorem.*

PAg. 89. *In tertio puncto. post illa verba.*
* a a Laborantem quodammodo. *addantur hæc ex Autographo.* Vt in cœlis, Elemētis, plātis, frugibus, & animantibus, quatenus dat, &c.

De Conuersione Magdalena.

PAg. 105. *In Autographo non habentur verba illa. * b b* Siue Maria Magdalena soror Marthæ fuerit, siue alia.

*In quinta Regula de discretione
spirituum.*

P Ag. 121. Verba illa. * c c Quemadmodum enim dum fruitur quis usque ad finem. ita commodius verti possunt ex Autographo. Quem admodum enim in consolatione bonus spiritus nos magis regit, ac dirigit; ita in desolatione malus, cuius instigatione, & consilij nihil re-
ctum discernere possumus.

*In septima Regula de discretione
spirituum.*

P Ag. 121. Circa medium. * d d Afsistente nobis iugiter presidio diuino, licet tunc nequaquam sentiatur. In Autographo sic habetur. Afsistente nobis presidio diuino, quod semper manet, licet tunc nequaquam sentiatur.

*In secunda Regula pro distribuendis
Eleemosynis.*

P Ag. 128. Secunda. * e e Vt considerem, &c. usque ad finem. Hæc regula in Autographo sic habetur. Secunda, Vt considerem si quis alter esset mihi plane ignotus, cui tamen pro

K 3 hoc

hoc ministerio, & ipsius statu omnem perfectionis gradum exoptem, quam ego illum in hac distributione rationem sequi vellem ad maiorem Dei gloriam, & animæ suæ perfectionem, hac ipsa eadem mihi vtendum esse.

LAVS DEO.

In prima Regula de discretione

... in prima Regula de discretione ...

In secunda Regula pro distributione

... in secunda Regula pro distributione ...

BREVIS INDEX MEDI-
tationum, additionum, & notando-
rum, quæ hoc libro con-
tinentur.

C Onfirmatio Exercitiorum Pauli Tertij. pag. 1	
C Testimonia eorum, quibus censura Exercitiorum est commissa. 5	
C Prefatio ad Lectorem. 7	
Annotationes, ut iuuari possit is, qui tradit, & is, qui accipit Exercitia. 9	

Prima hebdomada.

Rincipium, seu fundamentum. 20	
Examen particulare. 22	
Examen generale. 25	
Examinis generalis modus. 30	
Confessionis generalis, & communionis usus. pag. 30	
Primum Exercitium secundum tres anime po- tentias circa triplex peccatum. 32	
Secundum Exercitium, meditatio de peccatis. pag. 36	
Tertium Exercitium, repetitio primi & secundi cum tribus colloquijs. 38	

K 4

Quar

I N D E X

<i>Quartum simile.</i>	39
<i>Quintum de inferno.</i>	39
<i>Exercitiorum temporis distributio.</i>	41
<i>Additiones ad Exercitia melius agenda.</i>	42
<i>De pœnitentia, seu afflictione corporis.</i>	44
<i>Notanda alia quatuor.</i>	45

Hebdomada secunda.

C <i>ontemplatio Regni Christi.</i>	47
<i>Primæ diei meditatio prima de Incarnatione.</i>	50
<i>Contemplatio secunda de Natiuitate.</i>	52
<i>Tertia, repetitio utriusque.</i>	54
<i>Quarta similis.</i>	54
<i>Quinta, applicatio sensuum ad prædictas.</i>	55
<i>Annotationes quinque.</i>	56
<i>Secundæ diei contemplationes.</i>	58
<i>Tertiæ diei.</i>	58
<i>Præludium considerationis statuum diuersorum.</i>	59
<i>Quartæ diei meditatio de duobus vexillis.</i>	60
<i>Eiusdem diei meditatio de tribus hominum classibus.</i>	63
<i>Quintæ diei, sextæ, septimæ, usque ad nonam.</i>	65
<i>Decimæ, Undecimæ, & Duodecimæ.</i>	66
<i>Annotationes tres.</i>	ibidem
<i>Tres modi humilitatis.</i>	66
<i>Præludium ad electionem faciendam.</i>	67
<i>Introductio ad eligendarum rerum notitiam.</i>	68
<i>De</i>	

I N D E X

De tempore triplici ad electiones faciendas.	70
Modus prior bonae electionis faciendae.	71
Modus posterior.	72
De emendatione, seu reformatione vitae status.	73

Tertia hebdomada.

Contemplatio prima, de coena Domini.	75
Secunda, de gestis post coenam, & in hor- to.	77
Notanda quatuor.	78
Secunda die.	79
Tertia, & quarta.	79
Quinta, & sexta.	80
Septima cum annotationibus.	ibidem.
Regula ad victum temperandum.	81

Quarta hebdomada.

Contemplatio prima de Resurrectione.	84
Annotationes aliqua.	85
Contemplatio ad amorem spiritualem excitandum.	87
Modi tres orandi, primus.	90
Secundus.	92
Eius regula.	93
Tertius.	94
Eius regula.	94

Vitae

I N D E X

Vitæ D. N. Iesu Christi Myſteria.

N otandum.	95
De Annunciatione.	ibid.
De Visitatione.	96
De Natiuitate.	96
De Paſtoribus.	97
De Circumciſione.	ibid.
De tribus Magis.	97
De Purificatione B. Virginis, & pueri Ieſu præſentatione.	98
De fuga in Aegyptum.	98
De reditu.	99
De Vita Domini ab anno ætatis ſuæ duodecimo uſque ad trigeſimum.	ibid.
De Aſcenſu in Templum.	100
De Baptiſmo.	ibid.
De tentatione.	100
De Apoſtolorum vocatione.	101
De Primo Chriſti miraculo factò in nuptijs.	102
De fugatis e templo negotiatoribus prima vice.	ibidem.
De Sermone Chriſti, in monte.	ibid.
De ſedata Maris tempeſtate.	103
De Ambulatione ſuper aquas.	ibid.
De miſſis ad prædicandum Apoſtolis.	104
De conuerſione Magdalena.	ibidem
De quinque millium hominum reſeſtione.	105
pag.	De

I N D E X

De Transfiguratione.	ibid.
De Lazari suscitatione.	106
De coena apud Bethaniam.	ibid.
De die Palmarum.	107
De Predicatione in templo.	ibid.
De coena ultima.	ibid.
De mysterijs post coenam, & in horto gestis.	108
pagina	
De comprehensione Christi, & traductione ad Annam.	109
De gestis in Domo Caiphae.	ibid.
De Christi apud Pilatum accusatione.	110
De transmissio Christo ad Herodem.	ibid.
De Reuersione ab Herode ad Pilatum.	111
De Condemnatione & Crucifixione Iesu Christi ibidem.	112
De mysterijs in Cruce factis.	112
De mysterio sepulturae.	113
De Christi resurrectione & apparitione pri- ma.	ibidem
De apparitione secunda.	113
De apparitione tertia.	114
De apparitione quarta.	ibidem
De apparitione quinta.	115
De apparitione sexta.	Ibidem.
De apparitione septima.	115
De apparitione octava.	116
De apparitione nona.	ibid.
De apparitione decima.	
De apparitione undecima, duodecima, & deci- ma ter-	

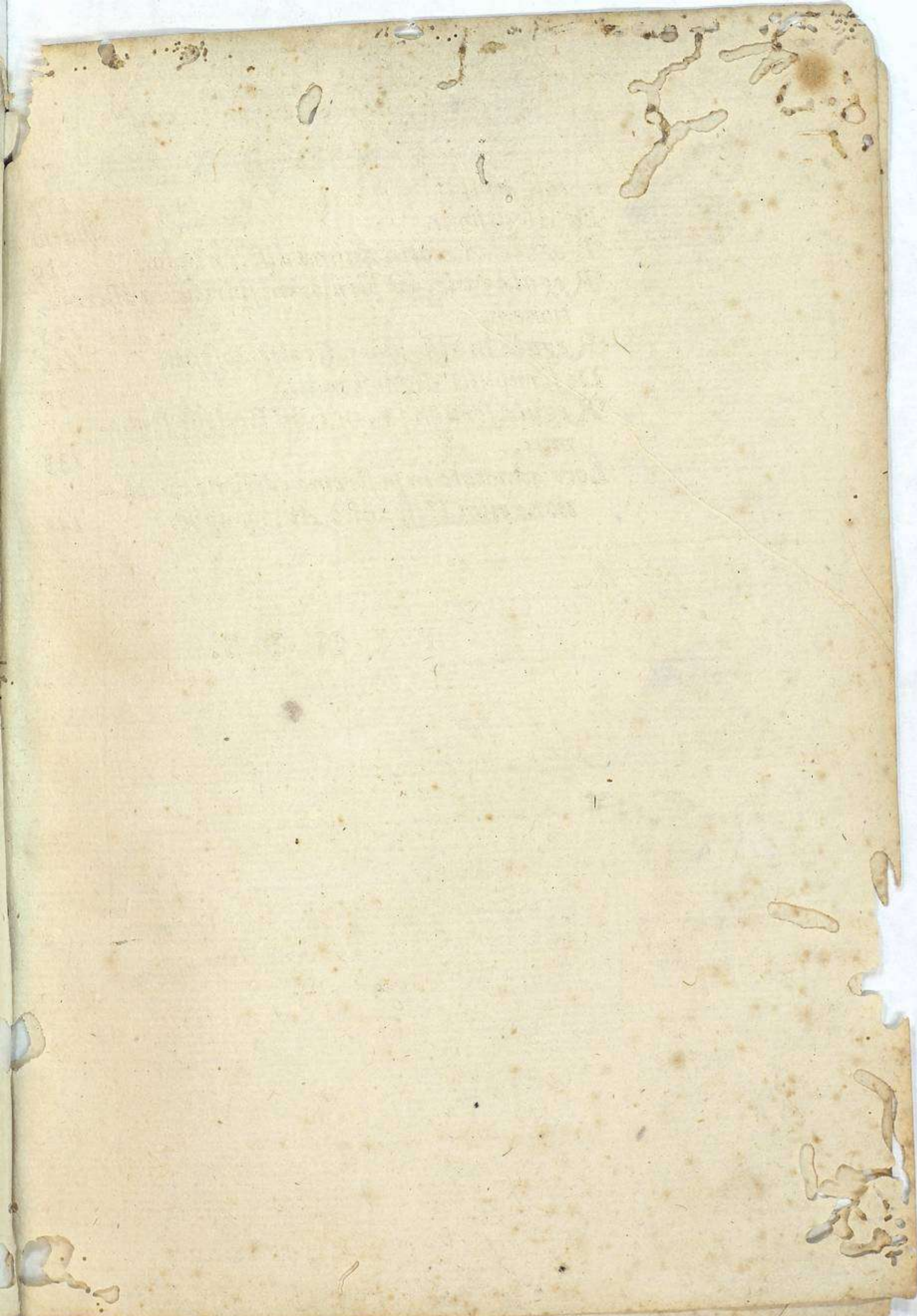

I N D E X

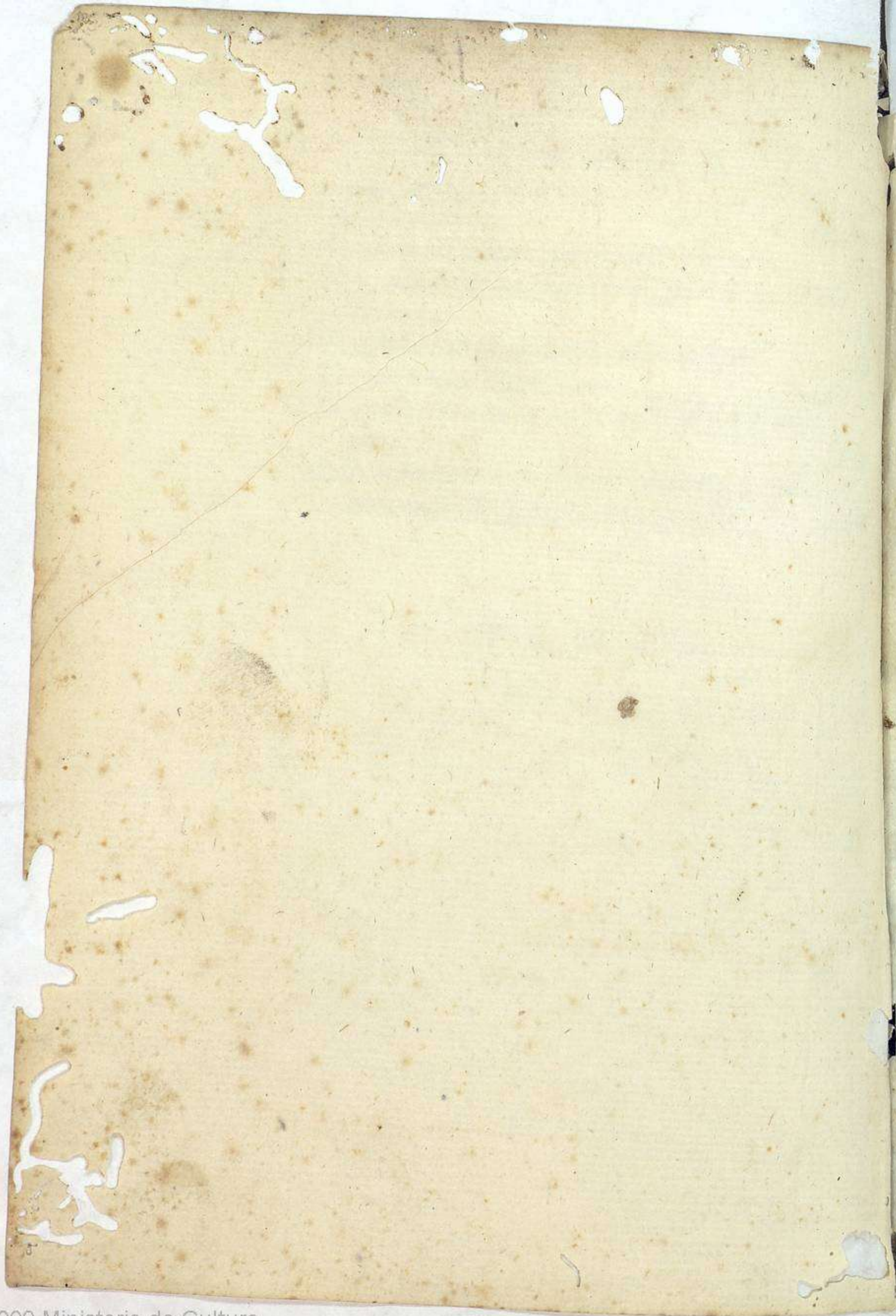
<i>ma tertia.</i>	117
<i>De Ascensione.</i>	ibidem
<i>Regula ad motus animæ discernendos.</i>	119
<i>Regulae utiles ad pleniorum spirituum discretionem.</i>	125
<i>Regula in distribuendis eleemosynis.</i>	128
<i>De scrupulis dignoscendis.</i>	130
<i>Regula seruanda, ut cum Ecclesia sentiamus.</i>	133
<i>Loca adnotata in postrema editione ex collatione cum Hispanico Autographo.</i>	140

F I N I S.

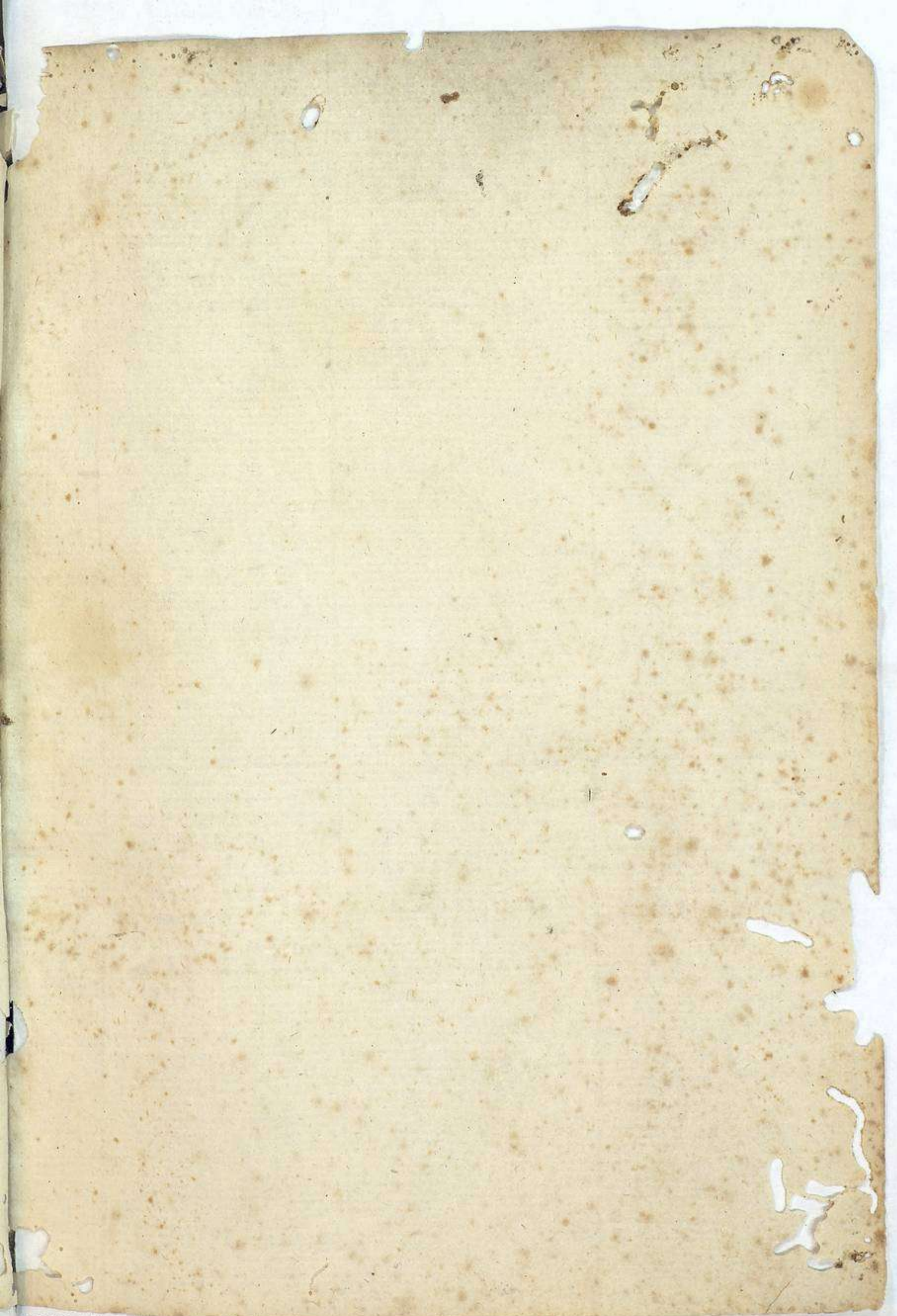

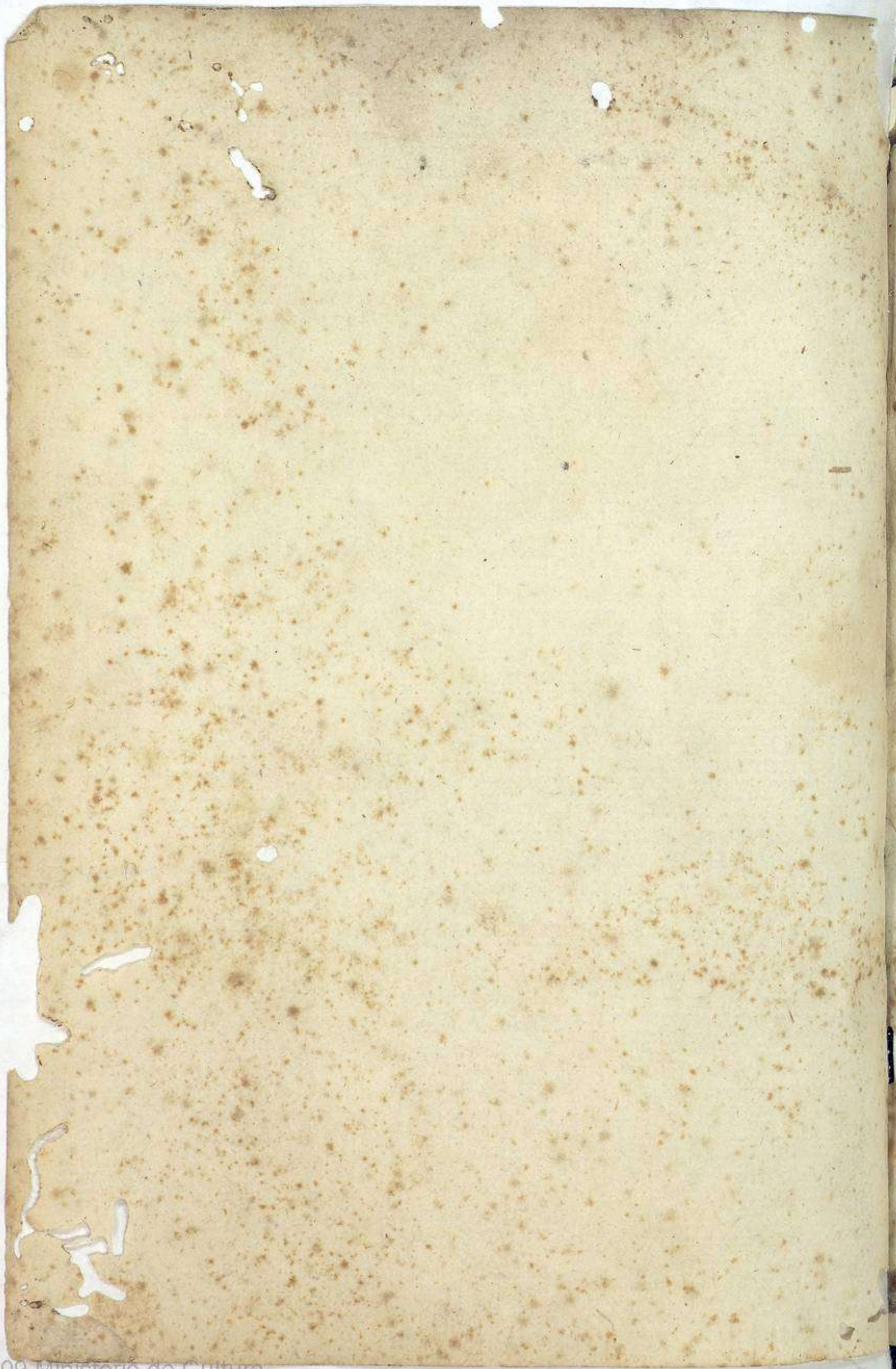

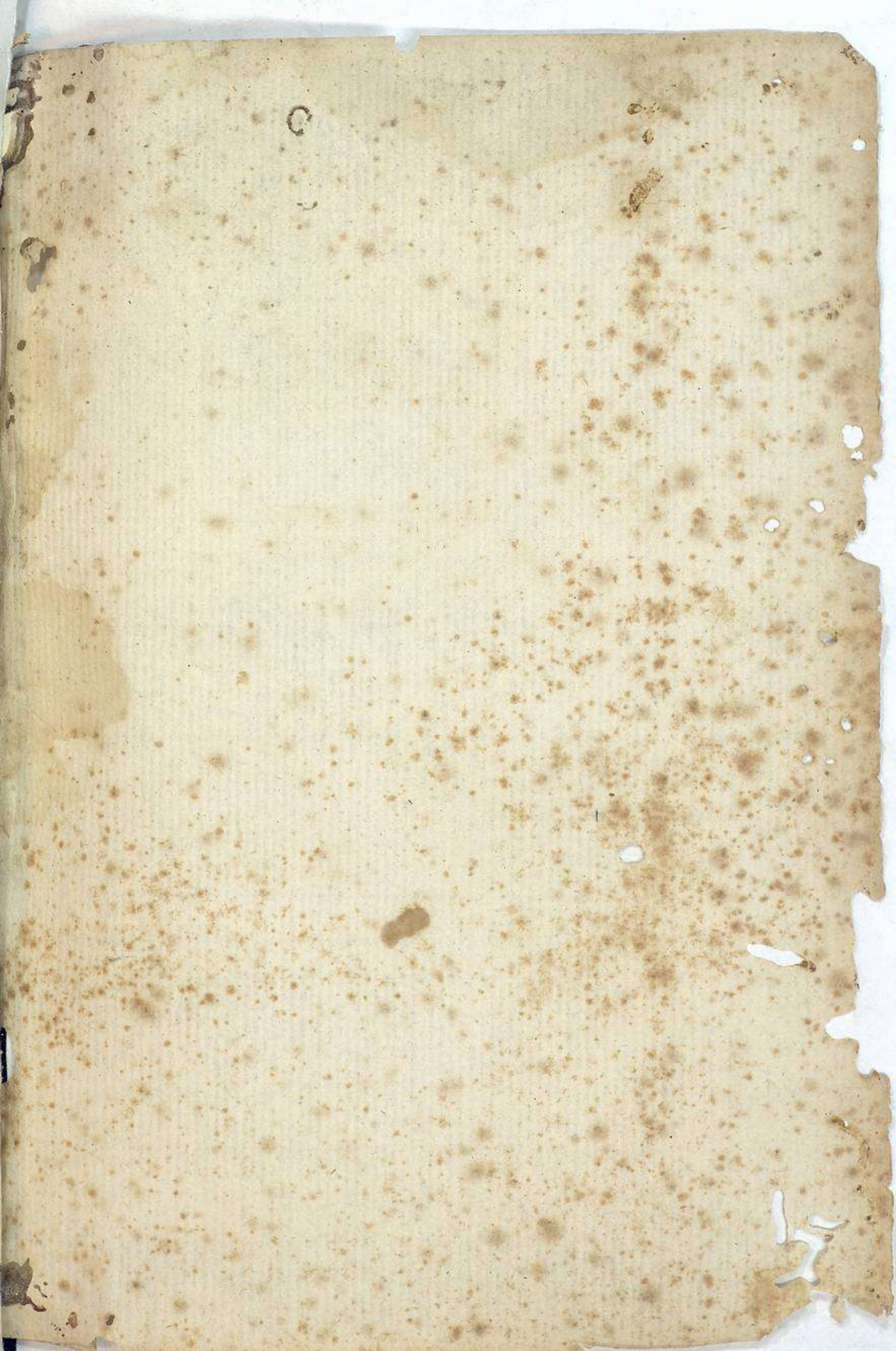

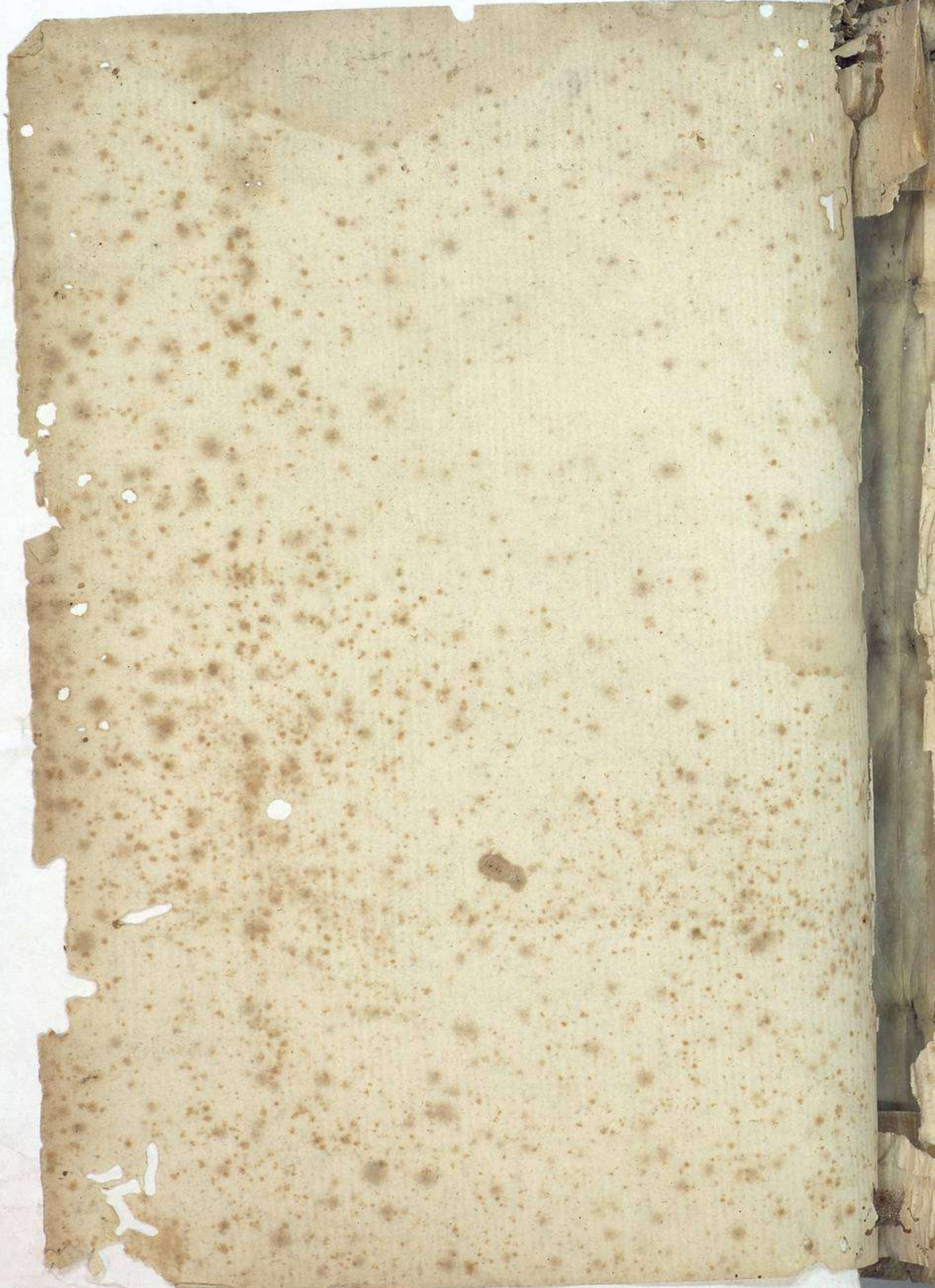

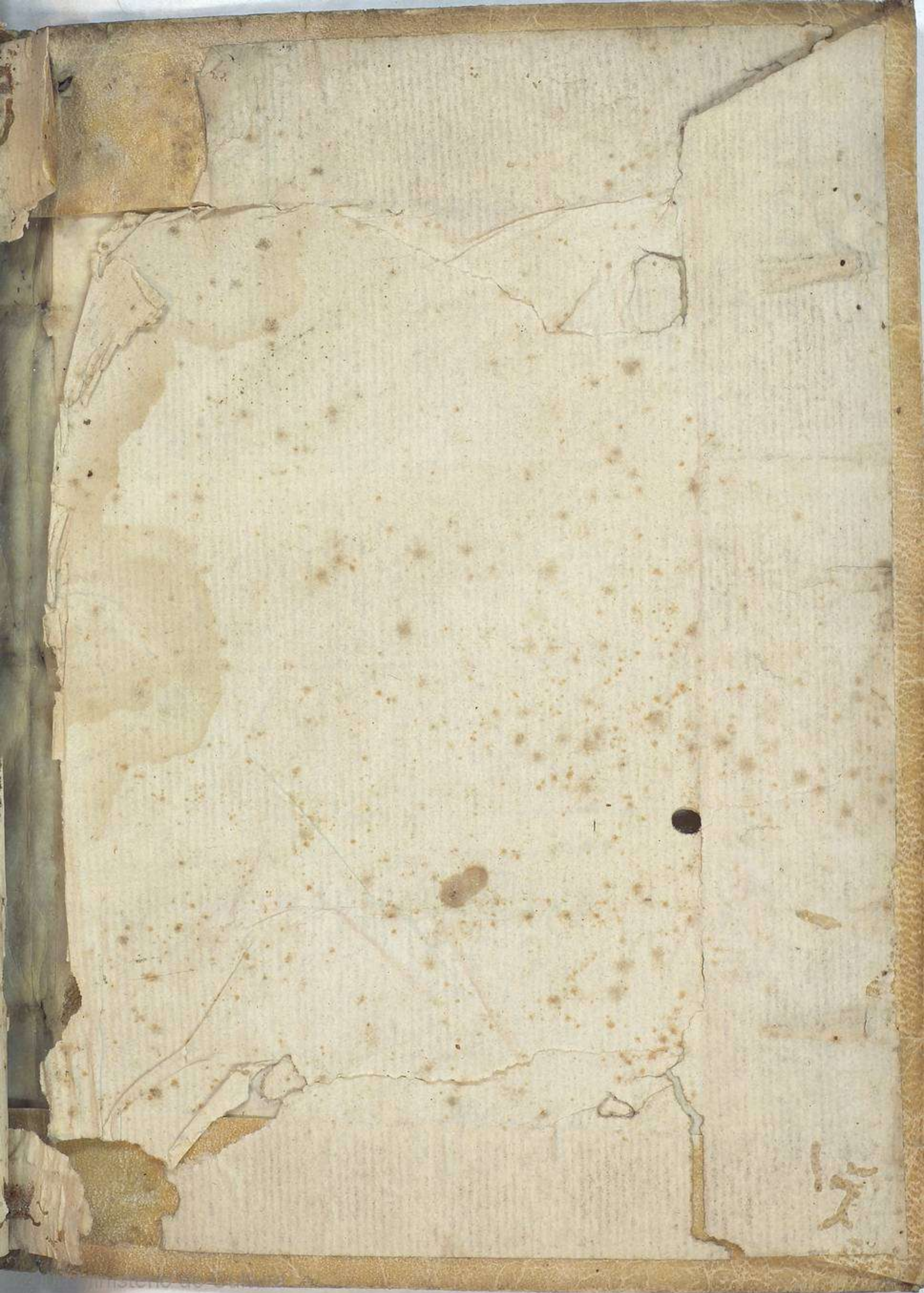

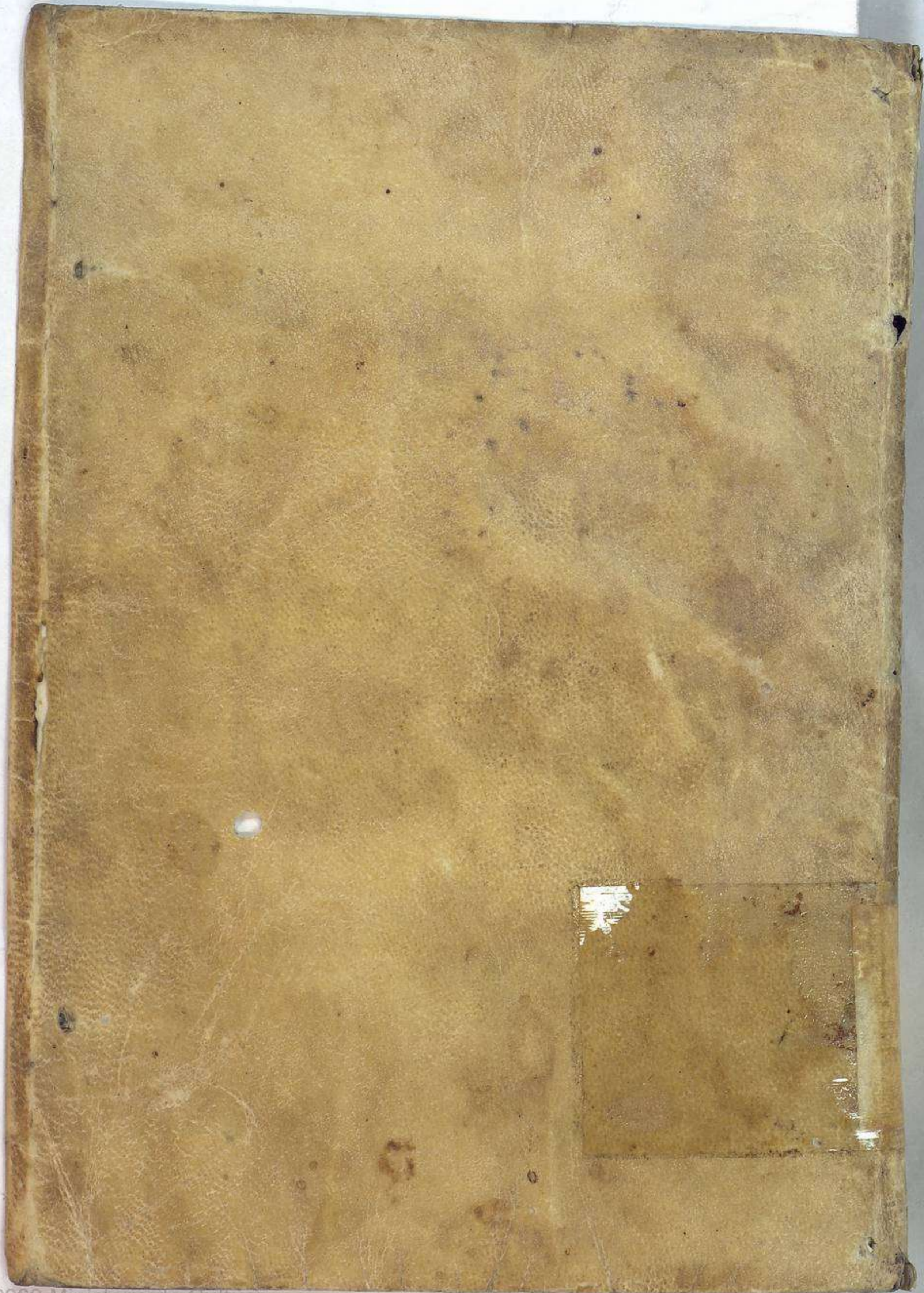

III
III
DIRECTOR
ET
EXERCITIA
SPIRITUALIA
SIGNATI

RA-141

IGN